

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยในการเสนอข่าวสารผิดพลาด และการยอมรับของหนังสือพิมพ์ ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

โดยทำการสืบค้นเนื้อหาความผิดพลาดในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ ในช่วงปีพ.ศ. 2542 แล้วมาเลือกกรณีศึกษาเพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหา รวมทั้งสิ้น 18 กรณี

ตอนที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

ทำการสัมภาษณ์บุคคล 3 กลุ่ม คือ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ จำนวน 9 ท่าน, ผู้ได้รับผลกระทบจากการเสนอข่าว จำนวน 9 ท่าน และนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 2 ท่าน

ตอนที่ 1

การวิเคราะห์เนื้อหาและการสัมภาษณ์เชิงลึกทำยกรณศึกษา

1.1) ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเนื้อหาเพื่อรวบรวมตัวอย่างความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ จากหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายในส่วนกลางในช่วงปีพ.ศ. 2542

ผลจากการสืบค้น สามารถรวบรวมกรณีความผิดพลาดได้จำนวน 72 กรณี จากหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวผิดพลาดตามข้อโต้แย้งจำนวนทั้งสิ้น 9 ชื่อฉบับคือ ไทยรัฐ, เดลินิวส์, ข่าวสด, มติชน, ไทยโพสต์, ผู้จัดการ, กรุงเทพธุรกิจ, แนวหน้า และสยามรัฐ (อ่านรายละเอียดรวมกรณีความผิดพลาด ในภาคผนวก ข)

1.2) เลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีความผิดพลาดมาเป็นกรณีศึกษาทั้งสิ้น 18 กรณี โดยอาศัยหลักเกณฑ์ดังนี้

- ก) เลือกจากหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับละ 2 กรณี
- ข) ครอบคลุมทุกประเภทข่าวทั้ง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั่วไป
- ค) เป็นกรณีที่เป็นที่รับรู้และเคยได้รับความสนใจจากประชาชน

กรณีศึกษาที่ผู้วิจัยจะคัดเลือกมาทำการศึกษาวิเคราะห์ เรียงตามลำดับเวลาที่เกิดเหตุ มีดังนี้

ชื่อข่าว	หนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว	ประเภทข่าว
1.กรีนการ์ด ชัมมชโย	สยามรัฐ	สังคมทั่วไป
2.ไบปลิว สุเทพ-อัญชลี	กรุงเทพธุรกิจ	การเมือง
3.เสรี-ครูแก้ว	ข่าวสด	การเมือง/สังคมทั่วไป
4.ธารินทร์-ผู้จัดการ	ผู้จัดการ	การเมือง/เศรษฐกิจ
5.ไล่ออกผู้พิพากษา	ข่าวสด	การเมือง/สังคมทั่วไป
6.หนีมือบ-คุกคามไทยโพสต์	ไทยโพสต์	การเมือง
7.อภิสิทธิ์" เบี้ยวนัด	มติชน	การเมือง
8.มือถือสื่อระเบิดปัม	เดลินิวส์	เศรษฐกิจ/สังคมทั่วไป
9.เข้มจัมแพร์เอดส์	สยามรัฐ	สังคมทั่วไป
10.ส.ส.ล้มละลาย	มติชน	การเมือง
11.ทุเรศ-ทุเลศ	ไทยโพสต์	การเมือง
12.จินตหราห้อง	เดลินิวส์	สังคมทั่วไป
13.คดีห้างทองเสี่ยชีวิศ	ไทยรัฐ	การเมือง/สังคมทั่วไป
14.พลเอกสั่งฆ่าห้างทอง	แนวหน้า	การเมือง/สังคมทั่วไป
15.ลือ ประจวบลาออกจากรัฐมนตรี แนวหน้า	แนวหน้า	การเมือง
16.ลูกสุนัขตายในทำเนียบรัฐบาล	ไทยรัฐ	การเมือง
17.ทุงริตกรงไทย	กรุงเทพธุรกิจ	การเมือง/เศรษฐกิจ
18.วายทูเคการบินไทย	ผู้จัดการ	เศรษฐกิจ/สังคมทั่วไป

ทั้งนี้ในทำยกรณศึกษาทุกกรณี หลังจากทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้ว ผู้วิจัยได้นำความเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบางส่วน ของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง และนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน มาประกอบเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ในเนื้อหาของแต่ละกรณี โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 1)

ชกรณศึกษา กรีนการ์ดรัชมชโย

นสพ.ที่ เสนอข่าว/ นทีเสนอข่าว	ประเภท ข่าว	รูปแบบการ นำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ข้อเรียกร้อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
สยามรัฐ 7.8.10 น.ค.42 ข่าวสด 7.9.ม.ค.42 ไทยรัฐ 7.8.ม.ค.42 เดลินิวส์ 7.9.10.11	สังคมทั่วไป	ข่าวหน้า 1	พลตรีข่าวว่า "แด่พระดังหมอบเงิน ลงทุนสหรัฐ แลกสัญญา ชาติมิละกัน" เมื่อข่าว ย่างหลังข่าวคณะกรรมการการ ศลงบน เสือและวัฒนกรรม.ระบุนว่า พระสัมชโยเจ้าอา มเสวัดพระธรรมกาย นำเงินจำนวนมากโดยลบลาร์ สหรัฐ ไปลงทุนทำธุรกิจในสหรัฐ จนได้รับสัญชาติ อเมริกัน ทำให้สหรัฐอเมริกตินทางซังสหรัฐได้ทับทิมกมมี อะไรเกิดขึ้น หลังจากนั้นยังเสนอข่าวติดต่อกันระบุนว่า มันจะ ไม่มีหลัก ฐนกันเกินกว่าพระสัมชโยได้รับสัญชาติอเมริกัน มดมี หนักง แทนที่พระสัมชโยมีกรีนการ์ด	พระสัมชโย	พระปลัดศุภธรรม สุธรรมโย และ พระศษชโย ง.บวชชโย 7 ม.ค. 42	ให้สัม- ภาพณ์ แกะส่ง จดหมาย ชี้แจง	มติชน 8.10 ม.ค. 42 สยามรัฐ. เดลินิวส์. ข่าวสด 9.ม.ค. 42 ไทยรัฐ 12.ม.ค. 42	ยืนยันว่าพระสัมชโยไม่เคยเดินทางไปสหรัฐ ไม่ได้นำ เงินไปลงทุนในสหรัฐ ไม่เคยได้รับสัญชาติอเมริกัน และ ไม่ถือกรีนการ์ด นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ที่ได้แจ้งข้างบนส่งข่าวจากกระ ทรวงการต่างประเทศระบุนว่า จากกรีนการ์ดนั้น ระบุนว่า เป็นไปได้ที่พระสัมชโยจะได้รับสัญชาติอเมริกัน เพราะ ไม่มีพิธีรับง.บวชชโยจากขง.กฐนชโย โดยตรงเช่น กฐนชโยใน สหรัฐ หรือสมรสกับชาวสหรัฐ	ให้ตรวจสอบข่าว ก่อนนำเสนอ ขอความเป็นธรรม ในกรณเสนอขบ	การอ้าง แหล่งข่าว หรือข้อมูล	สยามรัฐ และเดลินิวส์ไม่ยอมรับโดยอ้างให้นำหนักกับ ข้อมูลที่ว่าพระสัมชโยได้รับกรีนการ์ด ส่วนข่าวสดกับไทยรัฐ ไม่แสดงชัดเจนว่ายอมรับหรือ ไม่ โดยที่ระบุนว่าพระสัมชโยได้กรีนการ์ด แต่ปฏิเสธ เสนอข่าวไปเลย

กรณีศึกษาที่ 1 : กรีนการ์ด “ธัมมชโย”

ประเภทข่าว : สังคมทั่วไป

รายละเอียดประเด็นปัญหา

หนังสือพิมพ์ สยามรัฐ,ข่าวสด,เดลินิวส์และไทยรัฐ ฉบับวันที่ 7-11 มกราคม 2542 เสนอข่าว โดยอ้างแหล่งข่าวในกรมการศาสนาและศิลปวัฒนธรรม สถาผู้แทนราษฎร ระบุว่า พระธัมมชโย เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย นำเงินหลายล้านดอลลาร์สหรัฐไปลงทุนทำธุรกิจในสหรัฐอเมริกา จนได้รับ สัญชาติอเมริกัน ทำให้พระรูปนี้สามารถเดินทางเข้าสหรัฐได้ทันทีหากมีอะไรเกิดขึ้น

หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ดังกล่าวได้เสนอข่าวต่อเนื่อง ระบุว่า แม้ว่าการได้รับสัญชาติอเมริกัน เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก แต่พระธัมมชโยอาจจะได้รับกรีนการ์ด

รายละเอียดการโต้แย้ง

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 8 มกราคม 2542 เสนอข่าว อ้างรายงานข่าวจากกระทรวงการต่างประเทศว่า กระทรวงการต่างประเทศได้โทรเลขสั่งการไปยังสถานทูตไทยในกรุงวอชิงตันดีซี สหรัฐฯ เพื่อให้ตรวจสอบกับทางการสหรัฐเกี่ยวกับข้อเท็จจริงการถือสัญชาติอเมริกันของพระธัมมชโยแล้ว โดย เบื้องต้นสันนิษฐานว่า ไม่น่าจะเป็นไปได้ที่จะได้รับสัญชาติอเมริกัน เพราะไม่มีพื้นฐานการขอสัญชาติ โดยตรง เช่นการเกิดในสหรัฐหรือมีถิ่นพำนักในสหรัฐ แต่การเข้าไปลงทุนในสหรัฐเป็นจำนวนมากอาจ เดินทางเข้าออกได้โดยไม่ต้องใช้วีซ่า

นอกจากนี้ยังเสนอข่าวพระปลัดสุธรรม สุขุมโม ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายและเลขาธิการ มูลนิธิธรรมกาย ซึ่งแจ้งว่า พระธัมมชโยไม่เคยเดินทางไปสหรัฐอเมริกาเลยสักครั้งเดียว แม้แต่กรีนการ์ดก็ ไม่เคยมี จึงขอความเป็นธรรมกับสื่อมวลชนด้วย

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1.หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าว ประกอบด้วย สยามรัฐ,ข่าวสด,ไทยรัฐ, และ เดลินิวส์

2.หนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับเริ่มเสนอข่าวพร้อมกันในวันจันทร์ที่ 7 มกราคม 2542 อ้างแหล่งข่าว เดียวกัน คือแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อในคณะกรรมการการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และมีเนื้อหาข่าวสอดคล้องกัน ระบุว่า พระธัมมชโย เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายนำเงินหลายล้านดอลลาร์สหรัฐเข้าไปลงทุนทำ ธุรกิจในสหรัฐอเมริกาจนได้รับสัญชาติอเมริกัน

2.1) สยามรัฐ ถือว่ามีบทบาทหลักในการเสนอข่าวเรื่องนี้ เนื่องจากให้ความสำคัญกับการเสนอ ข่าววันแรกระดับพาดหัวข่าวนำหน้า 1

2.2) ข่าวสด มีบทบาททรงจกมา โดยเสนอเป็นข่าวพาดหัวรองหน้า 1 ในเนื้อข่าวระบุชัดเจนไปว่า แหล่งข่าวกรมการฯ ได้ข้อมูลจากคนใกล้ชิดพระธัมมชโย

2.3) ส่วน ไทยรัฐ และ เดลินิวส์ เสนอข่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งในข่าววัดพระธรรมกาย โดยไม่ได้หยิบประเด็นขึ้นมาอยู่ในหัวข้อเหมือน 2 ฉบับแรก

3. วันที่ 8 มกราคม 2542 มีหนังสือพิมพ์เพียง 2 ฉบับที่เสนอข่าวนี้ต่อไป คือ

3.1) ไทยรัฐ เสนอข่าวนี้ต่อเนื่องเป็นข่าวเด่นหน้า 1 หยิบประเด็นเรื่องกระทรวงการต่างประเทศ ทำการตรวจสอบสัญชาติของพระธัมมชโยมาขึ้นในหัวข้อ ส่วนเนื้อข่าวอ้างแหล่งข่าวระดับสูงในกระทรวงการต่างประเทศซึ่งไม่เปิดเผยชื่อระบุว่า พระธัมมชโยอาจได้เพียงกรีนการ์ดไม่ใช่ได้รับโอนสัญชาติ

3.2) สยามรัฐ เสนอข่าววัดพระธรรมกายต่อไปในหน้า 1 ให้ความสำคัญเพียงข่าวธรรมดา โดยพยายามเข้าไปสอบถามประเด็นสัญชาติพระธัมมชโยจากแหล่งข่าวเปิดเผยในคณะกรรมการการศาสนา คือ นายอรรถสิทธิ์ ทรัพย์สิทธิ แต่ไม่มีข้อมูลเพิ่มเติม

ส่วนข่าวสด กับ เดลินิวส์ ไม่มีข่าวเพิ่มเติมในประเด็นนี้

4. วันที่ 9 มกราคม 2542 ข่าวสด กับ เดลินิวส์ เสนอข่าวนี้อีกครั้ง โดยระบุว่าพระธัมมชโยได้รับกรีนการ์ดไม่ใช่ได้รับการโอนสัญชาติ

4.1) ข่าวสด เสนอเป็นข่าวเด่นหน้า 1 อ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจากกระทรวงการต่างประเทศ ย้ำว่า เป็นที่แน่ชัดว่าพระธัมมชโยไม่ได้ถือสัญชาติอเมริกันอย่างแน่นอน แต่ผลการตรวจสอบเบื้องต้นทราบว่า พระธัมมชโยได้รับกรีนการ์ด

4.2) ขณะที่ เดลินิวส์ เสนอในข่าวพาดหัวรองหน้า 1 อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อคือ นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ระบุว่า พระธัมมชโยได้รับกรีนการ์ดจากสหรัฐ

5. วันที่ 10 มกราคม 2542 สยามรัฐ และ เดลินิวส์ เพียง 2 ฉบับที่ยังเห็นหน้าเสนอข่าวในประเด็นนี้ต่อไป

5.1) สยามรัฐ เสนอเป็นข่าวธรรมดาหน้า 1 อ้างคำพูดนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ นักวิจารณ์สังคมชื่อดังที่ว่า พระไทย 500 รูปมีกรีนการ์ดซึ่งพบว่าเตรียมไว้เพื่อลาสิกแล้วไปประกอบอาชีพตามสิทธิ์ อย่างไรก็ตามนายสุลักษณ์ไม่ได้ระบุชื่อพระธัมมชโย แต่สยามรัฐกลับโยงไว้ในหัวข้อว่า “ระบุกรีนการ์ดธัมมชโยเตรียมไปทำมาหากิน”

5.2) เดลินิวส์ เสนอเป็นข่าวพาดหัวรองหน้า 1 อ้างนายองอาจ คล้ามไพบูลย์ ให้สัมภาษณ์ว่ามีคำยืนยันจากกองหนังสือเดินทาง กระทรวงการต่างประเทศว่า พระธัมมชโยได้กรีนการ์ดจริง

6. วันที่ 11 มกราคม 2542 มี เดลินิวส์ เพียงฉบับเดียวที่ยังยืนยันในประเด็นการได้กรีนการ์ดอยู่ โดยในส่วนของข่าวให้ความสำคัญลดลงโดยเสนอเป็นข่าวธรรมดาหน้า 1 ระบุไว้ในเนื้อข่าวว่า นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ ให้สัมภาษณ์ว่ายังไม่มีความชัดเจนต้องรอข้อมูลเพิ่มเติมจากสถานทูตไทย ณ กรุงวอชิงตัน

แต่ได้เสนอบทสรุปพิเศษหน้า 1 ขึ้นหัวเรื่องว่า “เพิ่งพินิจธัมมชโย กรีนการ์ดนี้ ‘ได้แต่ใครมา’” เนื้อหา ยังคงยืนยันว่า พระธัมมชโยได้กรีนการ์ด

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. หนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการเสนอข่าวโต้แย้งมี 5 ฉบับ คือ มติชน, ข่าวสด, สยามรัฐ, เดลินิวส์ และ ไทยรัฐ โดย มติชน มีบทบาทหลักในการเสนอข่าวโต้แย้งกรณีนี้

2. วันที่ 8 มกราคม 2542 มติชน เป็นฉบับแรกที่เสนอข่าวโต้แย้ง โดยเสนอในส่วนของข่าวพาดหัวรอง หน้า 1 ขึ้นหัวข่าวย่อว่า “โต้ไม่เคยไปสหรัฐ-ไม่มีกรีนการ์ด” อ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจากกระทรวงการต่างประเทศระบุว่า ได้มีการสั่งการไปยังสถานทูตไทยในกรุงวอชิงตัน เพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการถือสัญชาติอเมริกันของพระธัมมชโยแล้ว เบื้องต้นสันนิษฐานว่าไม่น่าเป็นไปได้ที่จะได้รับสัญชาติอเมริกัน

ในข่าวเดียวกัน มติชน ยังได้อ้างคำให้สัมภาษณ์ของพระปลัดสุธรรม สุทธิโม ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายยืนยันว่า พระธัมมชโยไม่เคยเดินทางไปสหรัฐแม้แต่ครั้งเดียว แม้แต่กรีนการ์ดก็ไม่มี

3. วันที่ 9 มกราคม 2542 มีหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ ร่วมเสนอข่าวในประเด็นโต้แย้ง

3.1) มติชน ยังคงเสนอข่าวโต้แย้งต่อไปโดยเสนอเป็นส่วนหนึ่งในข่าววัดพระธรรมกายซึ่งเป็นข่าวหน้า 1 อ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจากกระทรวงการต่างประเทศระบุว่า ในเบื้องต้นแน่ชัดว่า พระธัมมชโยไม่ได้ถือสัญชาติอเมริกันแน่นอน หากจะได้รับการก็น่าจะเป็นกรีนการ์ดเท่านั้น

3.2) ข่าวสด แม้ว่าจะพาดหัวในหัวข่าวรองหน้า 1 ยืนยันว่า พระธัมมชโยมีกรีนการ์ดจริง แต่ในเนื้อข่าวท่อนหนึ่งได้เสนอคำชี้แจงของพระปลัดสุธรรม สุทธิโม ซึ่งส่งเป็น โทรสารชี้แจงมายังข่าวสดระบุว่า วัดพระธรรมกายไม่เคยนำเงินของวัดไปประกอบธุรกิจ เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายไม่เคยเดินทางไปสหรัฐ ไม่เคยมีกรีนการ์ด ไม่เคยขอสัญชาติอเมริกัน และไม่เคยนำเงินไปลงทุนในสหรัฐ

3.3) สยามรัฐ และ เดลินิวส์ ทั้งสองฉบับเสนอข่าวท่อนหนึ่งในข่าววัดพระธรรมกาย ระบุการชี้แจงทางโทรสารของพระปลัดสุธรรม สุทธิโม ที่ปฏิเสธข่าวการนำเงินไปลงทุนในสหรัฐ และปฏิเสธการมีกรีนการ์ด หรือขอสัญชาติสหรัฐของพระธัมมชโยเช่นกัน แต่ไม่ได้หยิบประเด็นขึ้นมาในหัวข่าว

4. วันที่ 10 มกราคม 2542 มี มติชน เพียงฉบับเดียว ที่ยังให้ความสำคัญกับประเด็นการโต้แย้งในเรื่องนี้ โดยเสนอเป็นข่าวพาดหัวรองหน้า 1 อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อคือ พระสมชาย ฐานวุจาโฒ ผู้อำนวยการสำนักเผยแผ่ธรรม วัดพระธรรมกาย ให้สัมภาษณ์ตอบโต้กรณีที่หนังสือพิมพ์หลายฉบับอ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อในกระทรวงการต่างประเทศให้ข่าวว่า พระธัมมชโยรับกรีนการ์ด โดยขอให้นำหลักฐานมายืนยัน

ทั้งนี้ มติชน หยิบประเด็นนี้ไปพาดหัวโดยโยงไปถึงพระธัมมชโยว่า “ธัมมชโยท้าลั่นให้บัวแก้ว พิสูจน์กรีนการ์ด” ทั้งๆที่ในเนื้อข่าวไม่มีชื่อพระธัมมชโยให้สัมภาษณ์แต่อย่างใด

5. วันที่ 12 มกราคม 2542 ไทยรัฐ เสนอข่าวหน้า 1 อ้างคำให้สัมภาษณ์ของพระปลัดสุธรรม สุทธิโม ระบุว่าเรื่องกรีนการ์ดเป็นเรื่องโง่ เพราะพระธัมมชโยไม่เคยไปสหรัฐและเรียกร้องให้หนังสือพิมพ์เลิกใส่ร้ายในเรื่องนี้ แต่ไม่ได้หยิบประเด็นขึ้นมาในหัวข่าว

หลังจากนั้น ไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับใดเสนอข่าวในประเด็นนี้อีก

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ผู้โต้แย้งที่เปิดเผยชื่อคือ พระปลัดสุธรรม สุทธิโม และพระสมชาย ชูานวุฒโศ ใช้รูปแบบทั้งการแถลงให้สัมภาษณ์ และการส่งเอกสารชี้แจงข้อเท็จจริง ส่วนแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ ใช้รูปแบบการให้สัมภาษณ์

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

3.1) สยามรัฐ ไม่ยอมรับ แม้จะเสนอข่าวคำชี้แจงของผู้โต้แย้ง แลยังคงให้น้ำหนักกับข้อมูลที่ว่า พระธัมมชโยได้รับกรีนการ์ด โดยเฉพาะฉบับสุดท้ายที่เสนอข่าวในประเด็นนี้ คือ ฉบับวันที่ 10 มกราคม 2542 ก็ยังคงใช้คำว่า “กรีนการ์ดธัมมชโย”

3.2) เดลินิวส์ ไม่ยอมรับ โดยแม้จะมีคำโต้แย้งจากฝ่ายวัดพระธรรมกาย แต่การเสนอข่าวยังคงให้น้ำหนักกับข้อมูลเดิมเหมือนสยามรัฐ และการเสนอสฎีพิเศษหน้า 1 ส่งท้ายในฉบับวันที่ 11 มกราคม 2542 ก็มีการยืนยันว่า พระธัมมชโยได้รับกรีนการ์ด

3.3) ข่าวสด ไม่ชัดเจน โดยในฉบับวันที่ 9 มกราคม 2542 แม้ในเนื้อข่าวจะเสนอคำชี้แจงจากฝ่ายวัดพระธรรมกาย แต่ฉบับเดียวกันก็ยังเชื่อในข้อมูลจากแหล่งข่าวกระทรวงการต่างประเทศ โดยขึ้นหัวข่าวว่า “มีจริงกรีนการ์ด ของธัมมชโย” แต่หลังจากนั้นข่าวสดไม่ได้เสนอข่าวในประเด็นนี้อีก

3.4) ไทยรัฐ ไม่ชัดเจน โดยฉบับสุดท้ายที่เสนอข่าวนี้อือ ฉบับวันที่ 12 มกราคม 2542 เสนอเป็นข่าวหน้า 1 ให้หัวข่าวว่า “ธรรมกายเสียงแข็ง กรีนการ์ดเรื่องตลก” โดยแม้ว่า ในเนื้อข่าวจะเสนอคำโต้แย้งจากพระปลัดสุธรรม สุทธิโม แต่การใช้คำว่า “เสียงแข็ง” มีความหมายไปในลักษณะคือร้น ไม่ยอมรับ

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) ปัญหาการใช้และอ้างอิงแหล่งข่าว พบว่า มีแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจากกรมการศาสนา ศิลป และวัฒนธรรม ให้ข้อมูลกับหนังสือพิมพ์ทุกฉบับที่เสนอข่าวพร้อมกันหมด และเนื้อหาเดียวกัน อาจเป็นไปได้ว่า หนังสือพิมพ์ใช้แหล่งข่าวคนเดียวกัน เช่นเดียวกับการใช้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจากกระทรวงการต่างประเทศ ความผิดพลาดจึงเหมือนกัน

2) หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวผิดพลาดในกรณีนี้ไม่ได้ใส่ใจในความถูกต้องของข้อมูลเพียงพอ ก่อนนำเสนอ โดยเริ่มต้นระบุว่าเป็นการได้สัญชาติ แต่เมื่อได้รับข้อมูลสัณนิษฐานจากแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อในกระทรวงการต่างประเทศระบุว่าไปไม่ได้ที่จะได้สัญชาติ น่าจะเป็นกรีนการ์ดมากกว่า หนังสือพิมพ์ก็หันมาเสนอประเด็นกรีนการ์ดกันทุกฉบับ และไม่ใส่ใจประเด็นสัญชาติอีกเลย นอกจากนี้ มีการอ้างอิงข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องกันหลายครั้ง เช่น กรณีการอ้างคำพูดของนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ ไป

พาดหัวข่าว, การอ้างคำพูดของพระสมชาย จุานวุกาโธ ในเนื้อหาข่าว แต่พาดหัวข่าวกลับระบุว่าพระ
ธัมมชโย แสดงถึงความไม่เคร่งครัดในเรื่องการหยิบประเด็น หรือความแม่นยำในการใช้ข้อมูล

3) หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวผิดพลาด แม้จะได้รับข้อมูลได้แย้งเหมือนกัน ในเวลาเดียวกัน แต่การ
แสดงออกถึงการยอมรับหรือไม่ยอมรับแตกต่างกัน

4) หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการเสนอข่าวได้แย้งน้อย เมื่อเทียบกับการเสนอข่าวประเด็น
ปัญหา อาจจะสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเป็นกลางและการให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

ศักดิ์ดา นพเกตุ บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ กล่าวว่า ข่าวนี้มีคุณค่าข่าว เพราะ
การเป็นพระแล้วไปได้กรีนการ์ดเป็นเรื่องไม่เหมาะสม สยามรัฐได้มีการตรวจสอบแหล่งข่าวหลายๆทาง
ก่อนนำเสนอ แต่เนื่องจากธุรกิจหนังสือพิมพ์มีการแข่งขันด้านข่าวสารสูง คนทำข่าวจึงต้องมีการแสวงหา
ข่าวที่ลึกลับ บางครั้งทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้ เพราะความรีบร้อนของคนทำข่าว หรือความต้องการทำ
ข่าวที่ดี บางทีนักข่าวก็เผลอเผลอไป ไม่ได้มีการตรวจสอบ หัวหน้าข่าว บรรณาธิการข่าวก็เร่งรีบไม่ได้ตรวจ
สอบ

อีกสาเหตุหนึ่งคือในระหว่างการเสนอข่าววัดพระธรรมกายหนังสือพิมพ์ถูกปิดกั้นข้อมูลอีกด้าน
หนึ่งจากผู้ได้รับผลกระทบในข่าว จนกระทั่งทำให้ล้างฝ่ายล้างเผชิญหน้ากัน อย่างไรก็ตาม ยอมรับว่า ข่าว
นี้หนังสือพิมพ์เสนอข่าวผิดพลาด และหนังสือพิมพ์ก็พร้อมจะรับฟังคำชี้แจงจากผู้ได้รับผลกระทบจาก
ข่าวและพร้อมจะแก้ไขข่าวให้ทันที่ถ้ามีหลักฐานยืนยัน (สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

จากการสัมภาษณ์พบว่า บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่ให้ความเห็นเรื่องนี้แบ่งเป็น 2 ฝ่ายคือ เห็น
ด้วย กับ ไม่เห็นด้วย โดยมีเหตุผลแตกต่างกันดังนี้

ไพฑูริย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เห็นว่า หนังสือพิมพ์ทำถูก
แล้วที่เสนอข่าวชุดนี้เรื่องนี้ เพราะวัดพระธรรมกายมีพฤติกรรมหลอกลวงชาวพุทธ (สัมภาษณ์, 15
กุมภาพันธ์ 2543)

กำแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า เป็นการใส่ร้ายต่อพระ
ธัมมชโยเกินไป โดยที่ยังไม่มีหลักฐานบ่งชี้ชัด เป็นที่น่าสังเกตว่า หนังสือพิมพ์ไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง
กับฝ่ายวัดพระธรรมกายมาตั้งแต่เริ่มเสนอข่าว และกรณีข่าวกรีนการ์ดก็ชัดเจนว่า เป็นข่าวไม่จริง แต่
หนังสือพิมพ์ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ทำเป็นลืมๆไป เหมือนกับยอมรับแล้วว่า ไม่มี (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์
2543)

สรกมล อุดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า ข่าวนี้หนังสือพิมพ์เสนอข่าว
ผิด และควรยอมรับ และเสนอว่า หนังสือพิมพ์ควรตรวจสอบกับวัดพระธรรมกายก่อน ซึ่งถ้าเป็นไปได้
ควรจะสัมภาษณ์ในวันนั้นเลย (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

อดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เห็นว่า เป็นเรื่องของสื่อมวลชนที่บางทีมีข้อสรุปอยู่แล้ว และละเอียดต่อข้อมูลที่มาได้บ้าง อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ต้องคุ้งสองฝ่าย ถ้าฝ่ายวัดพระธรรมกายยืนยันด้วยคำพูดอย่างเดียว ความน่าเชื่อถือก็ไม่มี แต่ถ้าเอาหลักฐานคำยืนยันจากสถานทูตสหรัฐ หรือกระทรวงการต่างประเทศว่าตรวจสอบแล้วไม่มีชื่อ ถ้ายืนยันได้ขนาดนี้แล้วหนังสือพิมพ์ยังละเลยที่จะนำเสนออีกถือว่ามึนคต ไม่ให้ความเป็นธรรม ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์เองถ้าต้องการยืนยันข้อมูลของตัวเองก็ควรตรวจสอบหาหลักฐานด้วยวิธีเดียวกันด้วย แต่ปรากฏว่าทั้งสองฝ่ายไม่ได้ทำ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า หนังสือพิมพ์เสนอข่าวตามกระแส โดยมีเป้าหมายเสนอข่าวด้านลบต่อพระธัมมชโยและวัดพระธรรมกายอย่างเดียว โดยไม่เคยเสนอข่าวด้านดี หรือเป็นกลางกับวัดพระธรรมกายเลย สาเหตุน่าจะมาจากการชิงดีชิงเด่นกันในวงการหนังสือพิมพ์ และบางฉบับเห็นว่า การเสนอข่าวเรื่องสงฆ์ เสนอแล้วเด่นดัง และมีโอกาสได้รางวัล (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

พระปลัดสุธรรม สุธัมโม ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย กล่าวว่า กรณีนี้หนังสือพิมพ์เสนอข่าวเป็นเท็จ เนื้อข่าวที่ออกมาไม่ถูกต้อง เพราะพระเดชพระคุณหลวงพ่อดำรงพ้อมชโยไม่เคยเดินทางไปประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่เคยมีวีซ่าด้วยซ้ำไป และหนังสือพิมพ์บางฉบับก็ไม่ยอมรับผิดชอบที่ตัวเองเสนอผิดพลาดไป

หลังจากที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าวนี้ออกมา รู้สึกตกใจเหมือนกันว่า ทำไมถึงเสนอข่าวโดยไม่ตรวจสอบแหล่งข่าว หรือข้อมูลที่ชัดเจนแต่เมื่อได้มองย้อนกลับไป ก็อาจจะเพราะว่าหนังสือพิมพ์ไม่รู้ข้อมูลที่แท้จริง หรืออาจจะเป็นเพราะหนังสือพิมพ์ตั้งสมมุติฐานแล้วพยายามหาเหตุผลอะไรก็ได้ที่จะทำให้เกิดความเข้าใจผิด

ผลกระทบจากการเสนอข่าวมีมาก กล่าวคือ มีพระเถระผู้ใหญ่ ตลอดจนญาติโยมตกใจ คิดว่าพระธัมมชโยจะหลบออกไปต่างประเทศแน่นอน ทางวัดจึงต้องรีบชี้แจง โดยทำหนังสือชี้แจงไปตามสื่อมวลชนต่างๆทันที นอกจากนี้ยังถามไปยังรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศด้วย เพราะในข่าวอ้างว่า นายองอาจ คล้ามไพบูลย์ เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้นให้ข่าว และนายองอาจก็ชี้แจงและส่งจดหมายตอบกลับมาว่า ไม่ได้ให้ข่าว สุดท้ายข่าวนี้ออกไป แล้วหนังสือพิมพ์ก็สร้างประเด็นใหม่ขึ้นมาอีกเรื่อยๆ

ส่วนกรณีที่หนังสือพิมพ์ระบุว่า วัดพระธรรมกายปิดกั้นข้อมูลนั้นจริงๆแล้วทางวัดเปิดโอกาสแก่ประเด็นข่าวที่เป็นประโยชน์กับวัดพระธรรมกายไม่เคยได้รับการเสนอ อ้างว่ายังมีผู้ใหญ่มาคุยอีกทีหนึ่งระยะหลังการเขียนข่าว การพาดหัวข่าว ไม่ได้นำจรรยาบรรณมาใช้เลย เช่น ยังใช้แหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือไม่เป็นความจริง การเสนอข่าวด้านเดียว

ที่ผ่านมาทางวัดเองก็ไม่ได้คิดที่จะตอบโต้หนังสือพิมพ์ด้วยความรุนแรง แต่หนักๆเข้าก็ต้องขอขบารมีศาลเป็นที่พึ่งบ้าง (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ติริยวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นว่า กรณีนี้หนังสือพิมพ์เสนอข่าวผิดพลาด สาเหตุเป็นเพราะหนังสือพิมพ์คงมีสมมุติฐานเบื้องต้นว่า วัตน่าจะทำธุรกิจอย่างอื่นด้วยจึงพยายามหาเบาะแส เมื่อได้อะไรมาที่คิดว่าน่าจะเป็นปัญหาก็นำเสนอ

ถ้าไม่มีการโต้แย้ง บางทีผู้อ่านก็อาจจะไม่ทราบว่ามีผิด แต่เมื่อมีผู้โต้แย้ง ทำให้คนอ่านชะงัก เพราะเป็นการโต้แย้งทันควันหรือใกล้เคียงกับวันที่นำเสนอ ซึ่งก็ยิ่งดีที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าวโต้แย้ง แต่หนังสือพิมพ์ก็ไม่ได้ตามข่าวต่อจนจบเรื่อง หรือไม่ได้ตรวจสอบว่าข้อโต้แย้งนั้นเป็นจริงหรือไม่ ทั้งที่นำไปตามจากสถานทูตสหรัฐก็น่าจะได้คำตอบ

การลงข่าวคำชี้แจงของผู้โต้แย้ง ยังเห็นว่าไม่เพียงพอ เพราะหนังสือพิมพ์ยังไม่ได้ทำความจริงให้ปรากฏ ทำให้คนอ่านต้องซังใจเอาเอง และคงจะเชื่อว่า ถ้าเช่นนั้นคงไม่ถึงกับได้สัญชาติหรือได้กรีนการ์ดตามหนังสือพิมพ์เสนอข่าว (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาววิช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า หนังสือพิมพ์ต้องตรวจสอบแหล่งข่าว แม้ว่าข่าวนี้อาจมีคุณค่าข่าวแต่ต้องมีขั้นตอนในการตรวจสอบ เรื่องนี้หนังสือพิมพ์ได้ข่าวจากแหล่งข่าวแล้วผลิผลามรีบนำเสนอเกินไป

ข่าวต้องเป็นเรื่องข้อเท็จจริงที่ยืนยันได้ ถ้ายืนยันไม่ได้ก็ไม่ใช่ข่าว เป็นการสร้างข่าว ซึ่งการสร้างข่าวนี้น่าจะเป็นเรื่องต้องห้ามสำหรับวิชาชีพหนังสือพิมพ์ เหมือนพระมีเมียไม่ได้ มีเมียต้องจับสึก หนังสือพิมพ์ถ้าสร้างข่าวก็ต้องล้มไปเลย ขณะนี้หนังสือพิมพ์กำลังล้มตัวเอง คือสร้างข่าวกันอยู่เสมอ โดยอ้างว่าเป็นแหล่งข่าวให้ข่าว (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 2)

ชื่อกรณีศึกษา : ไบพลิวสุเทพ-อัญชลี

นสพ.ที่ เสนอข่าว/ วันที่เสนอข่าว	ประเภท ข่าว	รูปแบบการ นำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกช่อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
กรุงเทพ ธุรกิจ 8 ม.ค. 42	การเมือง	ข่าวหน้า 1	เสนอข่าวในหน้าการเมือง (น 14) โดยเสนอเนื้อหาในไบพลิวโจมตีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รมว.คมนาคม ในช่วงที่มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล โดยไบพลิวตั้งกล่าวส่งทางโทรสารถึงห้องผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภา กล่าวหาว่า นายสุเทพ มีความสับสนขั้นต้นที่ผู้สาวกับนางอัญชลี วานิช เทพบุตร ศ.ศ.ภ.เกิด พรรคประชาธิปัตย์	นางอัญชลี วานิช เทพบุตร, นายศพร เทพบุตร	นางอัญชลี วานิช เทพบุตร นายศพร เทพบุตร	ฟ้อง ศาล	กรุงเทพธุรกิจ 30 ต.ค. 42- 4 พ.ย. 42	นางอัญชลี วานิช เทพบุตรและนายศพร เทพบุตร ตามียื่นฟ้องฐานหมิ่นประมาทต่อศาลจ.ภูเก็ต ระบุว่า การเสนอข่าวดังกล่าวเป็นการใส่ร้ายด้วยข้อความอันเป็นเท็จทำให้ได้รับความเสียหายชื่อเสียง	ลงประกาศขอขมา	การอ้าง แหล่งข่าว หรือข้อมูล	ยอมรับผิดโดยการลงประกาศขอขมาในหน้าการเมืองฉบับวันที่ 30 ตุลาคม - 4 พฤศจิกายน 2542 นอกจากนี้ยังลงประกาศดังกล่าวในนสพ.ฉบับอื่นในเวลาต่อมาด้วย

กรณีศึกษาที่ 2 : ใบปลิว “สุเทพ-อัญชลี”

ประเภทข่าว : การเมือง

รายละเอียดประเด็นปัญหา

กรุงเทพมหานคร ฉบับวันที่ 8 มกราคม 2542 เสนอข่าวหน้าการเมือง หน้า 14 เป็นข่าวธรรมดา อยู่ในหัวข้อ “ฝ่ายค้านเล็งเป้าใหญ่ เชือดสนั่น 1 วัน 1 คืน” เนื้อข่าวในตอนท้ายสุดระบุว่า “เมื่อเที่ยงวันที่ 7 มกราคม 2542 ผู้สื่อข่าวรายงานว่า มีใบปลิวโจมตีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ถูกส่งมาทางโทรสารที่ห้องผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภา ใบปลิวดังกล่าวใช้ชื่อว่า “นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ชายชู้ตลอดกาล” มีเนื้อหาโจมตีนายสุเทพอย่างรุนแรงทั้งในเรื่องฐานะทางการเงินที่เริ่มต้นเล่นการเมืองเคยถูกธนาคารฟ้องล้มละลาย แต่ขณะนี้กลับร่ำรวยมหาศาล ส่วนพฤติกรรมส่วนตัวก็มีข่าวควากับนางศรีสกุล เศรษฐไพบูลย์ น้องสาวนายนิพนธ์ พร้อมพันธุ์ ซึ่งเป็นภรรยาของนายพรเทพ เศรษฐไพบูลย์ และล่าสุดกับนางอัญชลี วานิช เทพบุตร ส.ส.ภูเก็ต

รายละเอียดการโต้แย้ง

นางอัญชลี วานิช เทพบุตร ได้เป็นโจทก์ยื่นฟ้องบริษัท เนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ป จำกัด ผู้ผลิตหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจต่อศาลจังหวัดภูเก็ต ในข้อหาหมิ่นประมาท ตามคดีอาญาเลขที่ 818/2542

ต่อมา กรุงเทพมหานคร ฉบับวันที่ 30 ตุลาคม 2542 ในหน้า การเมือง หน้า 14 ลงตีพิมพ์ข้อความล้อมกรอบ “ขอภัย” ขนาดพื้นที่กว้าง 4.5 นิ้ว ยาว 7 นิ้ว เนื้อความว่า “ตามที่หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ปีที่ 12 ฉบับที่ 3760 ประจำวันศุกร์ที่ 8 มกราคม 2542 ได้ตีพิมพ์ข้อความผิดพลาด ซึ่งเป็นการหมิ่นประมาทต่อคุณอัญชลี วานิช เทพบุตร และคุณทศพร เทพบุตร ด้วยข้อความเท็จทั้งสิ้น หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจและผู้เกี่ยวข้องทุกคน จึงขอภัยต่อการกระทำดังกล่าว ซึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่คุณอัญชลี วานิช เทพบุตร และคุณทศพร เทพบุตร พร้อมครอบครัว และยืนยันว่าจะไม่ทำให้เกิดความผิดพลาดเช่นนี้ขึ้นอีกต่อไป จึงแจ้งมาเพื่อทราบ นายอดิศักดิ์ ลิ้มปทุมพัฒน์กิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ”

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. กรุงเทพมหานคร เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่เสนอข่าวกรณีนี้ โดยนำเสนอในฉบับวันที่ 8 มกราคม 2542 เป็นข่าวหน้าแรก ของหน้าการเมือง และเป็นส่วนหนึ่งของข่าวความเคลื่อนไหวของพรรคฝ่ายค้านในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลเป็นรายบุคคลในขณะนั้น โดยเนื้อหาข่าวที่เป็นปัญหาเสนอไว้ในตอนท้ายสุด

2.ที่มาของข่าว กรุงเทพมหานครถึงการรายงานของผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภาว่า มีผู้ส่งเอกสารแผ่นปลิวมาทางโทรสาร ส่งมายังห้องผู้สื่อข่าว โดยเอกสารแผ่นปลิวดังกล่าวไม่ระบุชื่อ เจ้าของหรือผู้ส่ง

3.กรุงเทพมหานครนำเสนอเนื้อหาในแผ่นปลิวดังกล่าว โดยลงรายละเอียดเนื้อความบางส่วน โดยระบุถึงพฤติกรรมความสัมพันธ์ระหว่างนายสุเทพ เทือกสุบรรณ กับนางอัญชดี วานิช เทพบุตร โดยไม่มีแหล่งข่าวอื่นมายืนยัน รวมทั้งไม่ได้หาข้อเท็จจริงจากฝ่ายผู้เสียหายจากเนื้อแผ่นปลิวแต่อย่างใด

4.นำเสนอข่าวนี้เพียงครั้งเดียว จากนั้นไม่ได้นำเสนออีกเลย

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1.ผู้เสียหายประกอบด้วย นางอัญชดี วานิช เทพบุตร และนายทศพร เทพบุตร ยื่นฟ้องต่อศาลฎีกา โดยมีบริษัทเนชั่นมัลติมีเดียกรุ๊ป จำกัด เจ้าของกรุงเทพมหานคร เป็นจำเลย ในข้อหาหมิ่นประมาท

2.กรุงเทพมหานคร ฉบับวันที่ 30 ตุลาคม 2542 ตีพิมพ์คำขออภัย ระบุว่า ได้ตีพิมพ์ข้อความผิดพลาดเป็นการหมิ่นประมาทต่อนางอัญชดี วานิช เทพบุตร และนายทศพร เทพบุตร ด้วยข้อความเท็จทั้งสิ้น

3.ประเด็นโต้แย้งคือ ผู้เสียหายระบุว่า เป็นการเสนอข่าวเท็จ และหมิ่นประมาททำให้เสื่อมเสียชื่อเสียง

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ผู้เสียหายยื่นฟ้องร้องต่อศาล ข้อหาหมิ่นประมาท

2.ลักษณะความผิดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

1) กรุงเทพมหานคร ยอมรับ ด้วยการลงประกาศขออภัย ในหน้าการเมือง (หน้า 14) ฉบับวันที่ 30 ตุลาคม 2542 ในล้อมกรอบขนาดพื้นที่ กว้าง 4.5 นิ้ว ยาว 7 นิ้ว และลงติดต่อกันจนถึงวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 ประกาศขออภัยดังกล่าวลงชื่อ นายอลิศศักดิ์ ลิ้มปรุงพัฒน์กิจ บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์กรุงเทพมหานคร

2) ประเด็นยอมรับคือ การเสนอข่าวเรื่องนี้ของ กรุงเทพมหานคร ในฉบับวันที่ 8 มกราคม 2542 เป็นข้อความที่ผิดพลาด เป็นความเท็จโดยทั้งสิ้น พร้อมกับขอยืนยันว่า จะไม่ทำให้เกิดความผิดพลาดเช่นนี้อีก

3) ประกาศขออภัยดังกล่าว ยังได้ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ แนวหน้า และ มติชน ในเวลาต่อมาด้วย

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) ปัญหาการวินิจฉัยคุณค่าข่าว กรณีนี้การนำเนื้อหาใบปลิวโจมตีมาเสนอเป็นข่าวโดยไม่ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงจากผู้เสียหาย และผู้เกี่ยวข้องที่ปรากฏชื่อในใบปลิว สะท้อนให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มีความบกพร่องในการวินิจฉัยคุณค่าข่าวเป็นเบื้องต้น โดยแม้เนื้อหาในใบปลิวจะเกี่ยวข้องกับบุคคลผู้มีชื่อเสียงในระดับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่จะต้องถูกตรวจสอบจากสาธารณะอยู่ตลอดเวลา แต่เนื้อหาใบปลิวเป็นเรื่องส่วนตัว ที่ไม่เป็นประโยชน์กับสาธารณะ อีกทั้งการนำเรื่องส่วนตัวมาเสนอโดยปราศจากข้อมูลหลักฐานรองรับที่หนักแน่นเพียงพอ ถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างร้ายแรงอีกด้วย

2) หนังสือพิมพ์ไม่ได้เยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ได้รับผลกระทบในข่าวทันท่วงที โดยกว่าจะมีการรับผิดชอบทางหน้าหนังสือพิมพ์ ก็ต้องรอคำสั่งศาลซึ่งใช้เวลายาวนานถึงกว่า 9 เดือน สะท้อนถึงปัญหาการให้ความเป็นธรรมของหนังสือพิมพ์ต่อผู้ได้รับผลกระทบจากการเสนอข่าว

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

อดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ กล่าวว่า ใบปลิวเป็นเรื่องที่นำเสนอไม่ได้อยู่แล้วตามหลักการ แต่เรื่องนี้เป็นความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์เอง เป็นความผิดพลาดของตัวบุคคล ของหัวหน้าข่าว รีไรต์เตอร์ที่ไม่ได้ใช้วิจารณญาณเพียงพอ เพราะโดยหลักการเบื้องต้น ผู้ถูกกล่าวหาต้องมีโอกาสชี้แจง และนำเสนอไปพร้อมๆกัน และถ้าไม่สามารถตรวจสอบได้ว่าจริงหรือไม่จริง ทางที่ดีที่สุดคือยังไม่ควรนำเสนอ

หลังจากเสนอข่าวออกไปแล้วได้มีการคุยกัน ได้ทำหนังสือขอโทษไป แล้วแจ้งให้ผู้เสียหายทราบว่า เป็นความผิดพลาดซึ่งหนังสือพิมพ์ขออภัย จะให้ลงชี้แจงหรือให้ทำอย่างไรก็ได้ให้ออกมา แต่ผู้เสียหายคงคิดว่าแค่นั้นไม่พอ จึงไปฟ้องศาล พอไปฟ้องศาลทางหนังสือพิมพ์ก็ไม่ได้ต่อสู้อะไรเพราะเห็นว่าเป็นความผิดพลาดจริงๆ

การลงล้อมกรอบขอรอภัยก็เป็นไปตามคำสั่งศาล โดยรูปแบบนี้เกิดจากการคุยกันระหว่างหนังสือพิมพ์กับผู้เสียหายแล้วผู้เสียหายก็พอใจ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นในกรณีนี้ 4 ท่าน ดังนี้

ไพฑูริย์ สุนทร บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ให้ความเห็นว่า ใบปลิวเป็นเอกสารที่เชื่อไม่ได้ ไม่มีประโยชน์ ลงไปก็ถูกฟ้อง แต่ถ้าเรื่องในใบปลิวเป็นประโยชน์กับสาธารณะ ต้องให้นักข่าวไปตรวจสอบต่อความเป็นความจริงหรือไม่อย่างไร ให้เวลาตรวจสอบดีกว่าเสี่ยงลงไป (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

กำแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า เป็นความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์ เพราะเสนอเรื่องไม่จริง นักข่าวอาจจะโยงเชื่อเอาว่าผู้เสียหายเคยเป็นเลขานุการของนายสุ

เทพ เทือกสุบรรณ สมัยเป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แต่การเอาข่าวลือมาเสนอ เป็นเรื่องไม่ถูกต้อง (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกต อุดมยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า หนังสือพิมพ์เสนอไปปลิว ได้ แต่ไม่ควรบอกรายละเอียด คือให้รู้ว่าเกิดอะไรขึ้นเป็นปรากฏการณ์ ไม่ควรลงรายละเอียดเพราะเป็นเรื่องไร้ที่มา (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า หนังสือพิมพ์ผัดผ่อนเพราะ 1. ไปปลิวนำมาลงตีพิมพ์ไม่ได้ และข้อเท็จจริงในไปปลิวเป็นเรื่องจริงหรือไม่จริงก็ไม่รู้ 2. เป็นเรื่องส่วนตัวที่ไม่สามารถบอกได้ว่าก่อให้เกิดความเสียหายให้กับประเทศชาติหรือส่วนรวมได้อย่างไร (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้ผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

อัญชลี วานิช เทพบุตร ส.ส.ภูเก็ต พรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่า การออกไปปลิวเป็นการกระทำที่ชั่วร้าย แต่นึกไม่ถึงว่าหนังสือพิมพ์จะหยิบไปปลิวมาเสนอเป็นข่าวได้ ทั้งนี้หลังจากทราบข่าวหนังสือพิมพ์เสนอข่าวก็ติดต่อทนายความทันที แม้ว่าตนเองจะเป็นบุคคลสาธารณะที่จะต้องอดทนต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ แต่กรณีนี้เป็นเรื่องของครอบครัว เรื่องชู้สาว เป็นการกระทำที่เกินเลยไป เพราะผู้ได้รับผลกระทบไม่ใช่ตัวเองเพียงคนเดียว แต่กระทบถึง สามี ลูก และวงศ์ตระกูล คิดว่าเรื่องอย่างนี้ขอมกันไม่ได้ จึงต้องฟ้องศาลในคดีหมิ่นประมาท โดยฟ้องทั้งทางอาญาและทางแพ่ง

เหตุผลที่ต้องใช้กระบวนการยุติธรรม ก็เพราะตั้งใจไว้แล้วว่าจะให้มีการบันทึกไว้ในศาล ที่สำคัญเพราะถือว่าลูกเป็นผู้ที่ต้องรับเคราะห์กรรมจากข่าวนี ในวันข้างหน้าลูกจะได้สบายใจว่าแม่ได้ต่อสู้ในประเด็นนี้ไว้ให้

ทางด้านหนังสือพิมพ์เมื่อเสนอข่าวไปแล้วก็เฉยๆ แต่อีกประมาณ 2 สัปดาห์ ซึ่งคงระแคะระคายว่าจะฟ้อง ก็ติดต่อผ่านเพื่อนส.ส.มาว่า ขออภัย ไม่ได้ตั้งใจ ก็บอกไปว่าถึงอย่างไรก็ขอมไม่ได้ ไม่ต้องมาขอ ซึ่งเรื่องก็ยืดเยื้อมาพอสมควรระหว่างนั้นหนังสือพิมพ์ก็ส่งคนมาเจรจาอยู่เรื่อยๆ ในที่สุดผู้บริหารระดับสูงของหนังสือพิมพ์มาขอโทษเอง แล้วก็ชกถามกัน ซึ่งได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้เขียนข่าวมีเจตนาที่ซ้ำซากในการลงข่าวเกี่ยวกับตัวผู้เสียหาย ตั้งแต่เรื่องสปก.4-01 เรื่องที่ดินของสามีที่จ.ระนอง ซึ่งทั้งสองครั้งตั้งใจจะฟ้อง แต่มีผู้มาขอไว้

การลงขออภัยของหนังสือพิมพ์ เป็นการบันทึกข้อความไว้ในศาลด้วย โดยให้ลงข้อความขออภัยคามเนื้อหาที่ฝ่ายตนเป็นผู้กำหนดทุกอย่าง แล้วก็ถอนคดีให้ทั้งทางอาญาและแพ่ง แม้ว่ากว่าจะลงขออภัยจะกินเวลานานก็ยังมี (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่า เป็นความผิดพลาดอย่างแน่นอน เพราะไปปลิวไม่ควรหยิบมานำเสนอ การไปหยิบเอาไปปลิวมาลงเป็นการทำผิดเสียเอง ซึ่งผิดกระบวนการจัดการข้อมูลข่าวสาร (Information Management) สมควรแล้วที่ผู้เสียหายจะฟ้องร้อง

น่าสังเกตว่า กรณีนี้ผู้เสียหายเป็นต่อในการเจรจา มีอิทธิพลต่อการกำหนดว่าจะให้ลงชื่อได้แค่ไหน อย่างไร แม้จะเข้าไปบ้างก็ถือว่าได้ตามที่ต้องการ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า ไปปลิวเป็นแหล่งข่าวที่ไม่มีน้ำหนัก หนังสือพิมพ์ทำไมไม่ตรวจสอบ และอยากให้หนังสือพิมพ์หยุดการเสนอข่าวลักษณะนี้เพราะไม่มีประโยชน์อะไรกับสังคม เป็นการทำร้ายบุคคลในข่าวโดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ ส่วนตัวที่จะทำอะไรก็ได้ถ้าเป็นจริง ยิ่งถ้าไม่จริงยิ่งไปเสนอข่าวไม่ได้ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล(Coding Sheet)-(ตารางที่ 3)

กรณีศึกษา : เสรี-ครูเก็ก

รหัสที่	ประเภท	รูปแบบการ	ประเด็นปัญหา	คุณกรณี	ผู้ได้แจ้ง/ วันที่ได้แจ้ง	วิธีการ ได้แจ้ง	รหัสที่เสนอข่าว ได้แจ้ง/วันที่ เสนอข่าวได้แจ้ง	ประเด็นได้แจ้ง	ชื่อเรียกเรื่อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อใดข้อหนึ่ง	ข้อยุติ
ข่าวสด 3 มิ.ย. 42 ถึง 2 ก.ค. 42	กรมเมือง, สิงคมหัวป่า	ข่าวหน้า 1, สตู๊ปข่าว, ภาพข่าว	เสนอข่าวระดับพาดหัวและพาดหัวรองในหน้า 1 ติดต่อกันเป็นเวลานานกว่า 1 เดือน ระบุว่า พล.ต.ท.เสรี เตมียะเวส ผู้ช่วยผบ.ตร. มีความสัมพันธ์ลึกซึ้งเป็นพิเศษกับ นายสุรยุทธ์ อู่ทาวงศ์ หรือ "ครูเก็ก" อาจารย์กระเทียมที่ นครพนม มาตั้งแต่สมัยพล.ต.ท.เสรี รับราชการอยู่ที่ นครพนม จนมาเดิงานออกนอกใน ได้ตลอดเวลา มีการทำธุรกิจที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ความสัมพันธ์พิเศษดังกล่าวใช้คำว่า "แลกตาชอย" ซึ่งมีนัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางพระระหว่าง พล.ต.ท.เสรี กับนายสุรยุทธ์	พล.ต.ท.เสรี เตมียะเวส	นายสุรยุทธ์ อู่ทาวงศ์ หรือ "ครูเก็ก" 6 ก.ค. 42	แถลง ให้สัม ภาษณ์ และใช้ นสพ.อื่น คอมโด	ข่าวสด 4-5 มิ.ย. 42 มติชน, กรุงเทพธุรกิจ ไทยโพสต์ 5 มิ.ย. 42 แนวหน้า 7.8.11.14-19 ก.ค. 42 ข่าวสด,มติชน 7 ก.ค. 42	แจ้งการได้แจ้งเป็น 2 ส่วน 1) พล.ต.ท.เสรี ตอบได้การให้สัมภาษณ์ของนายสุรยุทธ์ ว่านำเงินที่ปล่อยผู้ไปปรนเปรอผู้ชายน นายสุรยุทธ์เป็นพวกชั้นต่ำ เทรกูล 2) นายสุรยุทธ์ เข้าขอขมาพล.ต.ท.เสรีและเปิดแถลงข่าวว่า ถูกหนังสือพิมพ์บางฉบับ ซึ่งหมายถึงข่าวสดตลอดกรสร้างเรื่องโกหกคนทั้งเมือง เพื่อจะโจมตีว่าพล.ต.ท.เสรี มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ พร้อมกับนินายสุรยุทธ์ ประกาศว่าจะเป็นพยานให้พล.ต.ท.เสรี ผู้คดีในการฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ข่าวสด	-	การใช้กามา, การตีความ หรือเหยียด ประเด็น และการอ้าง แหล่งข่าว หรือข้อมูล	ข่าวสดไม่ยอมรับ โดยใช้รูปแบบการเสนอข่าวและเนื้อหาตอบโต้ผู้ได้แจ้ง ก่อนจะยุติเรื่องไป

กรณีศึกษาที่ 3 : เสรี-ครูเก๊ก

ประเภทข่าว : การเมือง / สังคมทั่วไป

รายละเอียดประเด็นปัญหา

ข่าวสด ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “น้องเก๊กครูหนุ่ม ใกล้ชิดเสรี เปิดใจครูวณูถูกฟ้อง” คนดังมุกดาหาร/แนบแน่นมา 20 ปี/โดนฟ้องเงินล้าน/ทำธุรกิจปล่อยกู้/วอนพี่ดูเห็นใจ/เนื้อข่าวระบุว่า นายสุรยุทธ์ อูทาวงศ์ หรือครูเก๊ก กะเทยหนุ่มวัย 47 ปี อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนบ้านดงมัน อ.เมือง จ.มุกดาหาร ซึ่งเป็นคนดังของจ.มุกดาหาร เป็นคนใกล้ชิดกับพล.ต.ท.เสรี เตมียเวส ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ โดยนายสุรยุทธ์เปิดเผยว่า รู้จักใกล้ชิดกับพล.ต.ท.เสรีมาตั้งแต่ปี 2519 สมัยที่ พล.ต.ท.เสรีเป็นสารวัตรใหญ่อยู่ที่จ.มุกดาหาร และเรียกชื่อพล.ต.ท.เสรีว่า “พี่ตู” ดิดปากมาตลอด ต่อมาเมื่อปี 2536 ได้นำเงินของพล.ต.ท.เสรีมาปล่อยกู้ แลระยะหลังเศรษฐกิจไม่ดีถูกลูกหนี้เบี้ยว ทำให้ไม่มีเงินส่งพล.ต.ท.เสรี และล่าสุดถูกพล.ต.ท.เสรีฟ้องคดีเช็ค 1 ล้านบาท

ผู้สื่อข่าวรายงานว่า ในบ้านพักของนายสุรยุทธ์ เลขที่ 70/6 ซอย 20 ถ.ตากแดน ต.มุกดาหาร อ.เมือง จ.มุกดาหาร พบว่า นายสุรยุทธ์ได้สะสมภาพถ่ายที่ถ่ายไว้คู่กับพล.ต.ท.เสรี และติดโชว์ไว้ในตู้โชว์จำนวนหนึ่งด้วย

จากนั้น ข่าวสดได้เสนอข่าวนี้ขึ้นหน้า 1 ติดต่อกันทุกวัน เป็นเวลา 1 เดือนเต็ม กล่าวคือจากวันที่ 3 มิถุนายน 2542 ถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2542 รวม 30 ฉบับ มีเนื้อหาโดยสรุปคือ นายสุรยุทธ์ยืนยันถึงความสัมพันธ์กับพล.ต.ท.เสรี ว่ามีความสนิทสนมกันมาก เสมือนเป็นเงาตามตัว ถึงขนาดที่อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยคนหนึ่งเคยเข้าใจผิดคิดว่านายสุรยุทธ์เป็นนายเวรของพล.ต.ท.เสรี และเปิดเผยว่า มีความหลังประทับใจกับพล.ต.ท.เสรี ที่บ้านพักสารวัตรใหญ่เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2519 เวลา 14.00 น. และใช้คำพูดที่สื่อคล้ายกับว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศ

นอกจากนี้ข่าวสดยังเสนอข่าวความเคลื่อนไหวและการให้สัมภาษณ์ของนายสุรยุทธ์ตลอดเวลา ตั้งแต่การเดินทางจากจ.มุกดาหารเข้ากรุงเทพฯ การไปออกโทรทัศน์ไอทีวี การเดินทางไปร้องเรียนกับนายอดิศร เพียงเกษ ส.ส.ขอนแก่น พรรคความหวังใหม่ที่รัฐสภา การสนับสนุนของกลุ่มเพื่อนกะเทย การเปิดเผยจดหมายที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างนายสุรยุทธ์กับพล.ต.ท.เสรี ความสัมพันธ์ระหว่างพล.ต.ท.เสรีกับคารุณี กัลป์อมบ์ ฯลฯ โดยเนื้อหาข่าวที่เสนอเป็นด้านลบกับพล.ต.ท.เสรีทั้งสิ้น

นอกจากนำเสนอข่าวแล้ว ยังเสนอภาพนายสุรยุทธ์ถ่ายคู่กับพล.ต.ท.เสรีในอดีต ที่แสดงความสนิทสนมกันด้วยหลายครั้ง ทั้งหน้า 1 และหน้าใน

รายละเอียดการโต้แย้ง

แนวหน้า ฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 หัวข่าวว่า “น้องเก๊กเข้ากรุง ขอขมาเสรี แค้นข่าวสดบิดเบือน” เนื้อข่าวระบุว่า เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 นายสุรยุทธ์เดินทางไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติพร้อมถือพานดอกไม้ขอเข้าพบเพื่อขอขมาต่อพล.ต.ท.เสรี เตมียเวส โดยให้สัมภาษณ์ว่า

ถูกหนังสือพิมพ์บางฉบับหลอกสร้างเรื่องโกหกคนทั้งเมือง เพื่อพยายามโจมตีว่าพล.ต.ท.เสรีมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ทั้งนี้ข่าวส่วนใหญ่ที่ปรากฏออกมาเป็นการรู้เรื่องขึ้นเองของข่าวสด

นายสุรยุทธ์ให้สัมภาษณ์อีกว่า หนังสือพิมพ์ได้นำข่าวเท็จไปตีพิมพ์เผยแพร่โดยอาศัยคนเป็นเครื่องมือ ทั้งที่ตนให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าวเพียง 2 ครั้ง การให้สัมภาษณ์ก็เป็นการพูดถึงเรื่องที่ดีของพล.ต.ท.เสรี โดยระบุว่าเป็นคนดีที่หนึ่งและเป็นวีรบุรุษนาแก แต่แปลที่ข้อความเหล่านี้ไม่มีการนำไปเผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ดังกล่าว ส่วนรูปถ่ายที่ลงหนังสือพิมพ์คู่กับพล.ต.ท.เสรี นั้นผู้สื่อข่าวหยิบจากอัลบั้มส่วนตัวของตนไปโดยพลการ

นายสุรยุทธ์ยืนยันว่า ไม่เคยพูดและไม่เคยมีเพศสัมพันธ์กับพล.ต.ท.เสรี การรับใช้ใกล้ชิดไม่ได้หมายความว่าต้องมีเพศสัมพันธ์ แต่หนังสือพิมพ์บางฉบับพยายามลงข่าวเพื่อพยายามให้พล.ต.ท.เสรีมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ขอยืนยันว่าไม่เคยให้สัมภาษณ์ว่าพล.ต.ท.เสรีมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ และเรียกร้องให้หนังสือพิมพ์ที่ลงข่าวมุ่งรยาบรรณ เพราะเรื่องนี้กระทบกับบุคคลที่สาม คือภรรยาและบุตรของพล.ต.ท.เสรีได้รับความเสียหายทางจิตใจ เนื่องจากถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ทั้งที่ไม่เป็นความจริง

จากนั้นหนังสือพิมพ์แนวหน้าเสนอข่าวนี้ขึ้นหน้า 1 โจมตีข่าวสดต่อเนื่องอีก 4 วัน คือวันที่ 15-19 กรกฎาคม 2542 ก่อนจะยุติไปเอง

ส่วนหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นที่เสนอข่าวโต้แย้ง ก็มีอาทิ มติชน, กรุงเทพธุรกิจ รวมทั้ง ข่าวสดเอง ในช่วงที่มีการเสนอข่าวดังกล่าว

มติชน ฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวเด่นหน้า 20 หัวข่าวว่า “เก็กลับล่าปฏิเสขสัมพันธ์เสรี” เนื้อข่าวเป็นการให้สัมภาษณ์ของนายสุรยุทธ์ ประเด็นหลักคล้ายกับหนังสือพิมพ์แนวหน้า

ข่าวสด ฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 พาดหัวข่าวรอง หน้า 1 ว่า “คืนดี-จูบปากกันแล้ว เก็กลับที่คู่ สายใยแลคตาซอย” โผล่สำนักงานเสรีไว้ให้/ อ้างข่าวสดเขียนข่าวเอง/ เผยเทปไอทีวีชี้ชัดพลิกลิ้น/ เนื้อหาข่าวเป็นการให้สัมภาษณ์ของนายสุรยุทธ์ รายละเอียดเช่นเดียวกับในหนังสือพิมพ์แนวหน้า

หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ข่าวสด ได้เสนอข่าวตอบโต้นายสุรยุทธ์อีกหลายครั้ง โดยระบุว่านายสุรยุทธ์กลับคำ พลิกลิ้น นอกจากนี้ยังเสนอเป็นบทสก๊อปหน้า 1 อีก 5 ครั้ง คือ ฉบับวันที่ 8 กรกฎาคม 2542 ชื่อเรื่อง “กรอเทปทีวี-คำต่อคำ ปากเก็กลับและที่คู่”, ฉบับวันที่ 9 กรกฎาคม 2542 ชื่อเรื่อง “อีกหลักฐาน-พลิกลิ้น บันทึกลับเก็กลับยืนกมธ.สภา”, ฉบับวันที่ 12 กรกฎาคม 2542 ชื่อเรื่อง “เมื่ออ้อยสามบอมบ์เปิดตัว วันโคดนั่งดักที่คู่-เสรี”, ฉบับวันที่ 13 กรกฎาคม 2542 ชื่อเรื่อง “ย้อนอีกที-ปากเก็กลับ ย้อนวันแลคตาซอย” และฉบับวันที่ 14 กรกฎาคม 2542 ชื่อเรื่อง “ย้อนคำ-ปากเก็กลับ เปิดธุรกิจปล่อยกู้”

กระทั่งฉบับวันที่ 17 กรกฎาคม 2542 พาดหัวข่าวรองหน้า 1 ว่า “ข่าวสดยื่นสภานสพ. ขอให้สอบที่เสรี-เก็กลับล่าหา” ผิดไม่มีคจรรยาบรรณ/

กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 19 และ 20 กรกฎาคม 2542 เสนอในคอลัมน์ “จับกระแส” หน้า 16 ติดต่อกัน 2 วัน ชื่อเรื่อง “ครูเก็กลับ-ข่าวสด” เนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาจรรยาบรรณกรณีหนังสือพิมพ์ให้เงินแหล่งข่าว

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. ข่าวสด เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่เปิดประเด็นและเสนอข่าวนี้อย่างต่อเนื่องทุกวัน

1.1) ช่วงแรกเริ่มจากฉบับวันที่ 3 มิถุนายน 2542 ไปจนถึงวันที่ 2 กรกฎาคม 2542 โดยให้ความสำคัญในระดับข่าวหน้า 1 ทุกวัน รวม 30 ครั้ง แบ่งเป็น พาดหัวหน้า 13 ครั้ง, พาดหัวรอง 7 ครั้ง ข่าวเด่น 5 ครั้ง และข่าวธรรมดา 5 ครั้ง

1.2) ช่วงที่สอง ซึ่งเป็นช่วงที่ผู้เสียหายออกมาตอบโต้ และข่าวสดเสนอข่าวโต้กลับผู้เสียหาย ตั้งแต่วันที่ 7 กรกฎาคม 2542 ถึงวันที่ 17 กรกฎาคม 2542 รวมเสนอข่าว 5 ครั้ง เป็นข่าวพาดหัวรอง 3 ครั้ง ข่าวเด่น 1 ครั้ง และข่าวธรรมดา 1 ครั้ง

นอกจากนี้ยังเสนอสก็๊ปพิเศษหน้า 1 ตอบโต้ผู้โต้แย้งอีก 5 ครั้ง ในฉบับวันที่ 8,9,12,13,14 กรกฎาคม 2542

ทั้งนี้ก่อนจะยุติการเสนอข่าวนี้นี้ ข่าวสดได้เสนอข่าวพาดหัวรองหน้า 1 ในฉบับวันที่ 17 กรกฎาคม 2542 ระบุว่าข่าวสดได้ยื่นเรื่องให้สภากาชาดหนังสือพิมพ์แห่งชาติสอบข่าวสดกรณีที่ถูกผู้เสียหายกล่าวหาว่าผิดจรรยาบรรณ

2. ข่าวสด เปิดประเด็นข่าวนี้นี้ โดยอ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อคือ นายสุรยุทธ์ อุทาวงศ์ หรือครูเก๊ก และการรายงานของผู้สื่อข่าว พร้อมกับภาพถ่ายที่นายสุรยุทธ์ถ่ายกับพล.ต.ท.เสรี

3. ประเด็นสำคัญที่เสนอ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างนายสุรยุทธ์กับพล.ต.ท.เสรี ทั้งความสัมพันธ์ในเรื่องธุรกิจออกเงินกู้ และพฤติกรรมที่สื่อว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศ โดยประเด็นเนื้อหาเหล่านี้ ข่าวสดอ้างว่าเป็นการเปิดเผยของนายสุรยุทธ์เองทั้งสิ้น

4. ตลอดการเสนอข่าวในช่วงแรก 30 ครั้ง ข่าวสดอ้างคำให้สัมภาษณ์ของนายสุรยุทธ์ 25 ครั้ง และเกาะติดความเคลื่อนไหวของนายสุรยุทธ์ในเรื่องนี้อย่างใกล้ชิด

5. ข่าวสดเรียกนายสุรยุทธ์ในพาดหัวข่าว ท่อนวรรคหน้า และเนื้อข่าวว่า “น้องเก๊ก” ตลอดเวลา และเรียกพล.ต.ท.เสรีว่า “เสรี” บ้าง “พี่คู่” บ้าง โดยเมื่อเสนอประเด็นข่าวที่ระบุถึงความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดระหว่างบุคคลทั้งสอง จะใช้คำว่า “พี่คู่” แต่ถ้าเป็นประเด็นอื่น หรือไม่ใช่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกันของบุคคลทั้งสอง จะใช้คำว่า “เสรี”

6. นอกจากจะเสนอประเด็นความสัมพันธ์ของพล.ต.ท.เสรีกับนายสุรยุทธ์ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงภาพด้านลบของพล.ต.ท.เสรีตลอดเวลาแล้ว ในช่วงเวลาของการเสนอข่าวประเด็นนี้ ข่าวสดยังแตกประเด็นไปยังเรื่องเงินมูลนิธิเพื่อนเสรี ระบุว่าได้มาและใช้จ่ายอย่างไม่โปร่งใส และยังมีประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างพล.ต.ท.เสรี กับคาร เซ็กส์บอมป์บางคน โดยมีรูปถ่ายเป็นเครื่องยืนยันด้วย

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. การโต้แย้งในกรณีข่าวนี้นี้ มีหนังสือพิมพ์เข้าร่วมการโต้แย้ง 5 ฉบับ คือแนวหน้า, ข่าวสด, มติชน, ไทยโพสต์, กรุงเทพธุรกิจ มีบุคคลผู้โต้แย้ง 2 รายคือ พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส และนายสุรยุทธ์ อุทาวงศ์

1.1) การโต้แย้งของพล.ต.ท.เสรี เตมียเวส

1.1.1) ข่าวสด ฉบับวันที่ 4 มิถุนายน 2542 เสนอเป็นข่าวพาดหัวหน้าหน้า 1 ระบุคำให้สัมภาษณ์ของพล.ต.ท.เสรี ยอมรับว่ารู้จักกับนายสุรยุทธ์ และสาเหตุที่ฟ้องเพราะนายสุรยุทธ์เอาเงินที่ให้ไปปล่อยกู้ไปปรนเปรอผู้ชาย

1.1.2) ข่าวสด,มติชน,ไทยโพสต์, กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 5 มิถุนายน 2542 เสนอข่าวพาดหัวรอง หน้า 1 สัมภาษณ์พล.ต.ท.เสรีระบุว่า รูปถ่ายที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์เป็นเรื่องธรรมดา เนื่องจากสมัยหนุ่มๆเป็นคนรูปหล่อ ใครๆก็อยากถ่ายรูปด้วย โดยข่าวสด เสนอเป็นข่าวพาดหัวหน้าหน้า 1, ไทยโพสต์เสนอเป็นข่าวธรรมดาหน้า 1, กรุงเทพธุรกิจเสนอข่าวหน้า 11 และมติชนเสนอข่าวหน้า 21

1.1.3) ข่าวสด ฉบับวันที่ 22 มิถุนายน 2542 เสนอข่าวพาดหัวรองหน้า 1 พล.ต.ท.เสรีออกมาให้สัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ไม่ตอบโต้กับข่าวกรณีนายสุรยุทธ์มาเป็นเวลากว่า 2 สัปดาห์ โดยครั้งนี้ พล.ต.ท.เสรีโจมตีนายสุรยุทธ์ว่าเป็นพวกชั้นต่ำ เนรคุณ

1.2) การโต้แย้งของนายสุรยุทธ์ อุทาวงศ์

โดยหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทหลักในการเสนอข่าวการโต้แย้งของนายสุรยุทธ์คือ แนวหน้า โดยมีหนังสือพิมพ์อื่นที่ร่วมเสนอข่าวโต้แย้งด้วย 2 ฉบับ คือ ข่าวสด และมติชน

1.2.1) แนวหน้า ฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 ให้ความสำคัญระดับข่าวหน้า 1 หัวข่าวเป็นการตอบโต้ข่าวสดโดยตรง เนื้อข่าวเสนอว่า นายสุรยุทธ์รำให้ขอขมาพล.ต.ท.เสรี พร้อมกับแถลงพอสรุปได้ 5 ประเด็นคือ

1) ข่าวสดนำข่าวเท็จไปตีพิมพ์ โดยอาศัยนายสุรยุทธ์เป็นเครื่องมือ ซึ่งนายสุรยุทธ์อ้างว่าได้ให้สัมภาษณ์ข่าวสดเพียง 2 ครั้งเท่านั้น นอกนั้นข่าวสดเอาไปเขียนเอง 2) การพูดถึงพล.ต.ท.เสรีได้ยกย่องว่าเป็นคนดี เป็นวีรบุรุษนาแก แต่ข่าวสดไม่นำลงตีพิมพ์เลย 3) ไม่เคยให้สัมภาษณ์ว่ามีความสัมพันธ์ทางเพศกับพล.ต.ท.เสรี หรือพล.ต.ท.เสรีมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ 4) ภาพถ่ายที่ลงตีพิมพ์ ผู้สื่อข่าวหยิบไปจากอัลบั้มส่วนตัวไปโดยพลการ 5) เรียกร้องให้หนังสือพิมพ์มีจรรยาบรรณในการเสนอข่าว

ฉบับวันที่ 8 กรกฎาคม 2542 ยังคงเสนอข่าวหน้า 1 ตอบโต้ข่าวสด โดยหยิบประเด็นข่าว ดาราเซ็กส์บอมบ์ที่มีภาพถ่ายคู่กับพล.ต.ท.เสรี ประกาศฟ้องข่าวสด และนายสุรยุทธ์แจ้งความดำเนินคดีผู้สื่อข่าวข่าวข่าวสดฐานขู่ฆ่าและลักทรัพย์

ฉบับวันที่ 11 กรกฎาคม 2542 แนวหน้าเสนอข่าวหน้า 1 โดยสัมภาษณ์แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ ซึ่งเป็นชาว.นครพนม 3 คนยืนยันว่าพล.ต.ท.เสรีเป็นคนดี และไม่เชื่อที่ข่าวสดเสนอข่าว

ฉบับวันที่ 14 กรกฎาคม 2542 แนวหน้าเสนอข่าวหน้า 1 อีกครั้ง อ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อระบุว่า มีการทวงเงินล้านเพื่อไคน์ล้มพล.ต.ท.เสรี ขณะที่นายสุรยุทธ์ออกมาระบุว่า ได้รับเงินจากข่าวสดแล้ว 40,000 บาทพร้อมกับเสนอภาพข่าวการขอขมาของนายสุรยุทธ์ต่อพล.ต.ท.เสรี ที่จัดขึ้นที่สำนักงานหนังสือพิมพ์แนวหน้า

ฉบับวันที่ 15-19 กรกฎาคม 2542 ยังคงเกาะติดเรื่องนี้ มีประเด็นที่เสนอโดยสรุปคือ 1) ข่าวสดไม่ยอมชี้แจงข้อกล่าวหาไคน์พล.ต.ท.เสรี 2) เสนอประเด็นที่สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติพร้อมที่จะเข้า

มาตรฐานจรรยาบรรณข่าวสด 3)ตีพิมพ์ใบเสร็จจ่ายค่าโรงแรมที่พักของนายสุรยุทธ์เป็นเงิน 6,000 บาท เศษ ระบุว่าข่าวสดเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้ ถือว่าเป็นการให้สินบนกับแหล่งข่าว

ทั้งนี้ในฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 ซึ่งเป็นวันสุดท้ายที่แนวหน้าเสนอข่าวนี้ ยังคงตอบโต้ข่าวสด โดยอ้างคำให้สัมภาษณ์นายสุรยุทธ์ระบุว่าได้ใช้เงินสินบน จำนวน 40,000 บาทที่ข่าวสดมอบให้หมดแล้ว นอกจากนี้ข่าวสดยังออกค่าเครื่องบินกรุงเทพฯ-อุบลราชธานีให้กับนายสุรยุทธ์ด้วย หลังจากนั้นแนวหน้าไม่ได้เสนอข่าวนี้อีก

1.2.2) ข่าวสด เสนอประเด็นโต้แย้งของนายสุรยุทธ์ ในฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 ให้ความสำคัญในระดับพาดหัวรอง หน้า 1 เนื้อข่าวเป็นการให้สัมภาษณ์ของนายสุรยุทธ์ประเด็นเดียวกับที่แนวหน้าเสนอ แต่ใช้คำในพาดหัวประชดประชันว่า “จูบปากคืนดีกันแล้ว” และยังย้ำความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสอง โดยใช้คำว่า “เก๊กกับพี่ตู” และ “สายใยแลคตาซอย” ในพาดหัวข่าวด้วย

ขณะเดียวกันยังได้นำหลักฐานถอดเทปคำพูดของนายสุรยุทธ์ที่ให้สัมภาษณ์ไอทีวีมาหักล้างคำโต้แย้งของนายสุรยุทธ์ด้วย

ฉบับวันที่ 8 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวต่อเนื่องในระดับพาดหัวรอง หน้า 1 ประเด็นดาราเซกส์ บอมบ์ออกมายอมรับว่าถ่ายรูปร่วมกับพล.ต.ท.เสรีจริง และประเด็นนายสุรยุทธ์โต้แย้งว่า การออกโทรทัศน์ไอทีวีเป็นการจัดฉาก

1.2.3) มติชน ฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวเด่นหน้า 20 เนื้อข่าวเป็นการสรุปคำให้สัมภาษณ์ของนายสุรยุทธ์ปฏิเสธความสัมพันธ์ในทางเพศกับพล.ต.ท.เสรี

2.กรุงเทพฯธุรกิจได้เข้ามาเสนอประเด็นโต้แย้งด้วย ในฉบับวันที่ 19 และ 20 กรกฎาคม 2542 ในคอลัมน์ “จับกระแส” หน้า 16 โดยวิจารณ์การเสนอข่าวของ ข่าวสด ในประเด็นจรรยาบรรณของหนังสือพิมพ์กับการให้สินบนแหล่งข่าว โดยอ้างที่มาของข่าวจากการเสนอของแนวหน้า

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ผู้เสียหายหรือผู้เกี่ยวข้องใช้รูปแบบการโต้แย้ง ด้วยการแถลงข่าวและให้สัมภาษณ์ ส่วนหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวได้อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อในการเสนอประเด็นโต้แย้ง

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการใช้ภาษา, การตีความหรือหยาบประเด็น และการอ้างอิงแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

- 1) ข่าวสด ไม่ยอมรับ โดยการเสนอข่าวและเนื้อหาตอบโต้ผู้โต้แย้งก่อนจะยุติเรื่องไป
- 2) ประเด็นที่ไม่ยอมรับคือ 1.การบิดเบือนข้อเท็จจริงในการเสนอข่าว โดยยืนยันว่าได้รับข้อมูลจากการให้สัมภาษณ์ของนายสุรยุทธ์มาโดยตลอด และมีหลักฐานการออกโทรทัศน์ของนายสุรยุทธ์มาหัก

จ้างคำโต้แย้ง และ 2. การให้เงินแหล่งข่าวและปัญหาจรรยาบรรณในการทำข่าว โดยประเด็นนี้ได้เสนอเรื่องให้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติพิจารณาหาข้อยุติ

3) ทั้งสองฝ่ายนำคดีขึ้นสู่ศาล

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) หนังสือพิมพ์ฉบับนี้ได้เสนอข่าวกรณีพล.ต.ท.เสรี เตมียเวส ในประเด็นอื่น ๆ มาก่อนที่จะเสนอประเด็นนี้ จึงให้ความสำคัญเป็นข่าวหน้า 1 มาโดยตลอด โดยประเด็นที่นำเสนอล้วนเป็นข่าวด้านลบกับพล.ต.ท.เสรีทั้งสิ้น และให้ความสำคัญกับผู้โต้แย้งน้อยกว่าการเสนอประเด็นปัญหา ซึ่งถือเป็นการเสนอข่าวด้านเดียว ไม่เป็นกลางและไม่ให้ความสำคัญต่อผู้ตกเป็นข่าว

2) มีปัญหาการใช้และอ้างอิงแหล่งข่าวของหนังสือพิมพ์ โดยแหล่งข่าวที่เปิดประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างนายสุรยุทธ์กับพล.ต.ท.เสรี ในแต่ละวันมีเพียงนายสุรยุทธ์ คนเดียว นอกจากนี้ยังเลือกใช้แหล่งข่าวอื่นๆ ที่ให้ข้อมูลสนับสนุนเพื่อโจมตีฝ่ายพล.ต.ท.เสรี อยู่เพียงฝ่ายเดียว

3) การเสนอเนื้อหาประเด็นที่โน้มน้าวให้ผู้อ่านเข้าใจว่า ผู้เสียหายในข่าวมีความสัมพันธ์ทางเพศในลักษณะผิดธรรมชาติ ด้วยการใช้สำนวนภาษาที่คลุมเครือ ยังขาดความหนักแน่นของข้อมูลหลักฐานเป็นการสรุปเหมารวมเอาเองของหนังสือพิมพ์ อีกทั้งยังอาจเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลต่อผู้ตกเป็นข่าวด้วย

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

จุฑาร บุนปาน บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ข่าวสด กล่าวว่า ข่าวนี้ได้จากการส่งนักข่าวไปทำข่าวที่โรงแรมมุกดาหาร เนื่องจากมีชาวบ้านแจ้งเบาะแสมาได้ตรวจสอบข้อมูลแวดล้อม คูหลักฐานเท่าที่ดูได้ โดยไปค้นทะเบียนคดีว่ามีเรื่องกันจริงหรือไม่ กรณีพิพาทมาจากไหน ตรวจสอบแล้วพบว่ามีกรฟ้องกันจริงจึงเสนอเป็นข่าว

กรณีนี้ไม่ถือว่าเป็นข่าวนโยบายผิดพลาดของข่าวสด เป็นเรื่องของคนปกติธรรมดา สามารถมองได้ 2 อย่างคือ มีคนมองว่าเป็นเรื่องส่วนตัวเพราะฉะนั้นไม่ควรนำเสนอ แต่อีกด้านหนึ่งมองว่าเป็นเรื่องงาน เป็นเรื่องบุคคลิกคน ถ้าคนเป็นผู้บริหารระดับสูงของภาครัฐ มีอำนาจ ใช้อำนาจได้ในขณะนี้ ถ้ามีเบื้องหลังไม่สุจริต ไม่โปร่งใส ควรจะขึ้นมาถึงระดับนี้หรือเปล่า คนจำนวนหนึ่งบอกว่าเป็นเรื่องส่วนตัว แต่ทั้งหมดในกองบรรณาธิการเห็นว่าเป็นเรื่องอย่างหลัง และถือว่าข่าวที่เสนอออกไปเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ไม่มากก็น้อย

ยืนยันว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้เสนอข่าวผิด และจะต้องต่อสู้กันจนถึงที่สุด เพราะมีการฟ้องร้องกันด้วย และการที่หนังสือพิมพ์ต้องตอบโต้กับผู้โต้แย้งก็เนื่องจากการกล่าวหาว่า หนังสือพิมพ์โกหกถือว่าเป็นการกล่าวหาที่รุนแรงและทารุณจิตใจคนทำหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์จะอยู่ได้ด้วยการไม่โกหก ข่าวสดยืนยันตั้งแต่ต้นว่าไม่ได้โกหกและมีหลักฐานยืนยันมาโดยตลอด (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้แสดงความเห็นในกรณีนี้ 5 ท่านดังนี้

ไพฑูริย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ แนะนำ หนังสือพิมพ์ควรมี เทปอัดคำพูดของครูเก็กไว้ตลอดเวลาในการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นหลักฐานต่อสู้ในชั้นศาล ถ้าไม่มีจะลำบาก ส่วนการเสนอข่าวนี้เป็นการเสนอแต่ด้านลบของพล.ต.ท.เสรี คงจะเกิดจากความไม่ชอบกัน(สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

กำแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ กล่าวว่า เป็นบทเรียนที่ หนังสือพิมพ์ต้องระวังในการเสนอข่าวแบบนี้ เพราะอยู่ที่ตัวคนๆเดียว ถ้าไปเชื่อคนๆนี้แล้วคนๆนี้ไป กลับคำก็ไม่มีทางต่อสู้หรือพิสูจน์ได้ เพราะเจ้าตัวปฏิเสธ

เรื่องนี้ในที่ประชุมสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีการพิจารณา บางเสียงบอกว่าทำถูกแล้วที่มี การอำนวยความสะดวกกับแหล่งข่าว แต่บางคนบอกว่าไม่ถูกต้อง ไม่ตรงไปตรงมา เหมือนกับการไปจ้าง มาเพื่อปรักปรำ แต่ก็ไม่ได้ชี้ชัดเจน เพียงแต่ให้ระวังว่า หนังสือพิมพ์เสนอข่าวแบบนี้สุดท้ายจะเป็นภัยกับ ตัวหนังสือพิมพ์เอง อีกอย่างหนึ่งข้อเท็จจริงเป็นอย่างไรไม่รู้ รู้กันอยู่สองคนว่ามีอะไรกันบ้าง

อย่างไรก็ตามเรื่องนี้เป็นการต่อสู้ระหว่างพล.ต.ท.เสรีกับข่าวสด ครูเก็กเป็นตัวละครตัวหนึ่งใน กระบวนการต่อสู้ สังคมเองไม่ได้ประโยชน์อะไรจากข่าวครูเก็ก (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกมล อดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า ในแง่เนื้อหาข่าวอย่างเดียว ไม่ถือว่าหนังสือพิมพ์เสนอข่าวผิด (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า ระบุว่า การเสนอข่าวในประเด็นส่วนตัว ไม่เป็นประโยชน์ สมมุติว่าจริง ก็ต้องถามว่า แล้วเป็นอย่างไร ทำให้หน้าที่การงานเสียหายหรือไม่

การที่หนังสือพิมพ์แนวหน้าเข้าไปโต้แย้งด้วยก็เนื่องจากมีผู้อ่านโทรศัพท์เข้าสอบถามจำนวน มากกว่า ทำไมข่าวสดจึงโจมตีพล.ต.ท.เสรี จึงไปดูว่ามีเบื้องหลังอะไร ซึ่งก็ได้เบื่องหลังมาแล้วทำการตรวจสอบ ที่สำคัญคือต้องการให้มีการถ่วงดุลข่าวด้วย ไม่ใช่ให้สื่อนำเสนออยู่ฝ่ายเดียว ต้องมีข้อเท็จจริงอีก ด้านหนึ่งด้วย

ยอมรับว่า ส่วนหนึ่งเป็นการแข่งขันทางธุรกิจของหนังสือพิมพ์ แต่เหนือกว่าการแข่งขันทาง ธุรกิจต้องดูด้วยว่า ข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร ถ้าไม่มีข้อเท็จจริงเป็นแบบนี้จะไปโจมตีเพื่อแข่งขันทางธุรกิจ ไม่ได้ เพราะวันหนึ่งก็จะถูกตอบโต้กลับ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

อายุข ประทีป ณ ถลาง บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ เห็นว่า เป็นบทเรียนของคนทำ หนังสือพิมพ์ว่า เวลาจะเสนอข่าวโดยเฉพาะข่าวที่เป็นเรื่องของการกล่าวหา จะต้องมีหลักฐานที่แน่ชัด ต้องมีการตรวจสอบ อย่าพึ่งแต่ฟังจากแหล่งข่าวคนเดียว เพราะแหล่งข่าวจำนวนมากที่ใช้สื่อเป็นเครื่องมือ โดยพูดความจริงไม่หมด บางทีพูดแต่ตัวอย่างเดียว บางทีพูดแต่เสียอย่างเดียว ถ้าเอาความจริงอีกด้าน หนึ่งมาประกอบ จะเป็นอีกเรื่องหนึ่งเลย สิ่งนี้ต้องระวังให้มาก

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้ได้แย้ง

พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กล่าวว่า เป็นการเสนอข่าวเท็จ และไม่
เป็นประโยชน์กับสาธารณชน ที่สำคัญคือเป็นการสร้างข่าวขึ้นมาเพื่อทำลายคน โดยเฉพาะ ทั้งนี้ก่อนหน้านี้
นี้ข่าวสดได้ลงข่าวหมิ่นประมาทคนมามากมาย จึงต้องฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีทางศาล ทางข่าวสดได้ส่งผู้
สื่อข่าวลงไปยังพื้นที่ต่างๆที่เคยรับราชการ เพื่อตรวจสอบว่าได้ทำชั่วอะไรไว้บ้าง เมื่อไม่พบก็เสกสรรปั้น
แต่งขึ้นมาใส่ร้ายทุกวิถีทางโดยไม่มีข้อเท็จจริง เมื่อไปพบกับครูเก๊ก ต่างคนต่างถูกฟ้อง จึงเอามาเสนอข่าว
อ้างว่ามีความสัมพันธ์อย่างนั้นอย่างนี้ โดยเขียนในทางไม่ชัดเจน โดยอาศัยความเป็นนักเขียน นัก
ประพันธ์ เลี้ยงบาปให้คนอ่านเข้าใจตามที่ตัวเองต้องการ เมื่อไปตรวจสอบที่มาที่ไปแล้วทราบว่า มีการ
อำนวยความสะดวกให้ค่าเครื่องบิน ค่าที่พักและเงินจำนวนหนึ่งกับครูเก๊กเพื่อมาใส่ร้ายคน

เมื่อเป็นอย่างนี้ก็จำเป็นต้องใช้สิทธิตามกฎหมาย ฟ้องศาลเพื่อความจริงปรากฏ เพราะได้รับความ
เสียหาย คนอ่านแรกๆก็เชื่อว่า อาจจะเป็นอย่างที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าว ส่วนในหน้าที่ราชการก็ไม่
ทราบว่ามีผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา หรือเพื่อนร่วมงานจะรู้สึกอย่างไร

สำหรับการขอขมาที่ทำกันที่หนังสือพิมพ์แนวหน้า ก็ไม่ได้คิดอะไรมากเพียงแต่แนวหน้าเสนอ
ตัวเป็นคนกลางเพื่อจะได้รับความจริง ซึ่งก็เห็นด้วย ไม่ได้คิดว่าแนวหน้าเป็นฝ่ายไหนหรือเป็นศัตรูกับใคร
(สัมภาษณ์, 19 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่า เนื่องจากพล.ต.ท.เสรีเป็นคนดัง
เป็นคนของสาธารณะ มีฐานะทางการเมืองด้วยในระดับหนึ่ง แน่แน่นอนว่าหนังสือพิมพ์จะต้องให้ความสนใจ
ใจเผยแพร่ แต่ปัญหาถือเป็นเรื่องหมิ่นเหม่ ซึ่งหนังสือพิมพ์ควรจะต้องรู้ตั้งแต่ต้น การนำเสนอเป็นเรื่องยาก
เพราะจะต้องมีข้อมูลหลักฐาน และต้องไม่ไปโยงกับอคติเดิมที่มีติดกันอยู่ ทำให้ยากขึ้นสำหรับข่าวสดที่
จะนำเสนอ เพราะฉะนั้นถ้าตั้งใจจะเสนอเรื่องนี้จริง จะต้องมีการใหม่ที่ไม่ใช่เป็นแบบเดิมๆ กอง
บรรณาธิการจะต้องคิดให้ไต่ก่อน

น่าจะสนใจว่าผู้เสียหายใช้วิธีการโต้แย้ง 2 วิธี คือทั้งการฟ้องร้อง และการใช้หนังสือพิมพ์อีกฉบับ
หนึ่งมาได้แย้ง ซึ่งถือว่าได้ผล เพราะข่าวสดก็ต้องรับลูกมาเคลียร์ตัวเองด้วยการส่งเรื่องเข้าสภการ
หนังสือพิมพ์ นอกจากนี้โดยทั่วไปเมื่อหนังสือพิมพ์เสนอข่าวเสียหาย ผู้เสียหายมักไปที่กองบก.เพื่อโต้
แย้ง และให้หนังสือพิมพ์แก้ไขความเสียหายให้ แต่กรณีนี้พล.ต.ท.เสรี ใช้วิธีการทางกฎหมาย และวิธีการ
ทางสังคมผ่านทางกระบอกเสียงอื่น

ส่วนในด้านของข่าวสด กรณีนี้ไม่ใช่การลำเอียงหรือไม่สมดุลข่าวในเชิงผลประโยชน์ส่วนรวม
แต่เป็นการเลือกยื่นข้างใดข้างหนึ่งไปแล้ว (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าว
ว่าเป็นปัญหาที่ต่างฝ่ายต่างหักล้างกัน แต่ยังไม่ยุติไม่ได้ ต้องมีคนกลางคือกระบวนการยุติธรรมเข้ามาตัดสิน
ว่าใครโกหกกันแน่ ซึ่งสังคมกำลังจับตาอยู่เช่นกัน (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet) - (ตารางที่ 4)

กรณีศึกษา ธารินทร์-ผู้จัดการ

บทที่	ประเภท	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/วันที่โต้แย้ง	วิธีการโต้แย้ง	บทที่เสนอข่าวโต้แย้ง/วันที่เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกเรื่อง	ลักษณะความผิดตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
ผู้จัดการ	การเมือง, เศรษฐกิจ	ข่าวหน้า 1 บทความ	เสนอข่าวถึงนายธารินทร์ นิยมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหลายประเด็น หลายครั้ง กล่าวคือ 1) พาดหัวข่าวหน้า 1 รวม 6 ครั้งระบุว่า นายธารินทร์เป็นไอ้ไม่เงี้ยวอันเจกการเมืองบิบบเตงตั้งคอก ผกค ตอเดเหล็กทรัพย์สินใหม่ 2) พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า "จับมือชาวธารินทร์ชื้อแยกแยก" เนื้อข่าวระบุว่า นายธารินทร์พยายามให้การช่วยเหลือหากคนเหล่านั้นเข้าพบพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ 3) พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า "ธารินทร์กับน้ำกายนกเลี้ยงศพนครชน" เนื้อข่าวระบุว่า นายธารินทร์ยอมที่จะให้อุปถัมภ์แห่งธนาคารนครชนทั้งที่เกยปฏิบัติจะไม่แห่งแห่งธนาคารใดอีก 4) พาดหัวข่าวว่า "หม่อมเต๋ายอมรับกองทุนถึงแก๊งค์ ธารินทร์รับผิด" โดยเสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของ ร.ว. อดุลยงคต โสณกุลว่า ได้ให้นายธารินทร์เป็นผู้จัดหาแหล่งทุนมาเสริมส่วนขาดทุนของกองทุนฟื้นฟู 5) เสนอข่าวว่า นพ.ประเวศ วะสี และนายโสภณ สุภาพงษ์ เข้าร่วมกลุ่มพันธมิตรผู้วิกฤตชาติโค่นล้มนายธารินทร์	นายธารินทร์ นิยมานเหมินท์	นายธารินทร์ นิยมานเหมินท์ 9 ส.ค. 42	ส่งจดชี้แจงมายังกองบก	ผู้จัดการ 13 ส.ค. 42 20 ส.ค. 42	นายธารินทร์ ตอบโต้ว่า การนำเสนอข่าวทั้ง 5 กรณีดังกล่าวปราศจากความจริง โดยเสนอข้อมูล หลักฐาน ตอบโต้ทุกกรณี	ให้ยุติการเสนอข่าวในทางบิดเบือนและแก้ไขข่าว	การตีความหรือหยิบประเด็นและการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล	ผู้จัดการไม่ยอมรับ โดยใช้รูปแบบการยื่นข้อเรียกร้องจริงคืน และเสนอเนื้อหาขอแก้ไขผู้โต้แย้ง ในฉบับวันที่ 20 ส.ค. 42

กรณีศึกษาที่ 4 : ธารินทร์-ผู้จัดการ
 ประเภทข่าว : การเมือง / เศรษฐกิจ

รายละเอียดประเด็นปัญหา

ผู้จัดการ ฉบับเดียวเสนอข่าวที่เป็นประเด็นปัญหาในเรื่องนี้ รวม 7 ครั้ง 5 กรณี

กรณีที่ 1 : การคัดเลือกกรรมการผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยคนใหม่

ฉบับวันที่ 28 มิถุนายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “แฉไอ้ไม่งกคดันอมเรศ อุ่มวิรัตน์นั่งตลาดหุ้น วงการโบริกผวาปั่นป่วน” เนื้อข่าวระบุว่า นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง คือไอ้ไม่งกคที่ใช้อำนาจทางการเมืองบีบให้นายอมเรศ ศีลาอ่อน ประธานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์และกำกับหลักทรัพย์ ในฐานะอนุกรรมการคัดเลือกผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ คัดเลือกนายวิรัตน์ วิจิตรวาทการ เป็นผู้จัดการคนใหม่

นอกจากนี้ยังได้อ้างแหล่งข่าวที่ไม่ได้ระบุชื่อว่า พฤติกรรมของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังครั้งนี้พิสูจน์ชัดว่า นายธารินทร์สนับสนุนนายวิรัตน์มาโดยตลอด และเข้าใจได้ว่าสิ่งที่นายวิรัตน์ทำไว้ที่ปรต. ตัวรัฐมนตรีย่อมรู้เห็นเป็นใจทุกเรื่องเช่นกัน

ฉบับวันที่ 30 มิถุนายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “ธารินทร์รุกหนักผู้จัดการหุ้น คั่นคนปั่นๆ-ไปโพธิ์ชิงสุรนต์” ระบุว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังไม่ละความพยายามที่จะเสนอคนจากบริษัทปูนซิเมนต์ไทย และธนาคารไทยพาณิชย์ เป็นผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ฯ ภายหลังจากที่นายอมเรศ ศีลาอ่อน ปฏิเสธนายวิรัตน์ วิจิตรวาทการ และระบุว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังได้ได้หารือนายอมเรศ ศีลาอ่อนทางโทรศัพท์และเสนอขออนายวิรัตน์ แต่นายอมเรศปฏิเสธ เพราะอึดอัดใจและไม่ต้องการให้ภาพเดิมที่ทำงานร่วมกับนายวิรัตน์กลับมาอีก

ฉบับวันที่ 8 กรกฎาคม 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 อีกว่า “การเมืองแทรกตลาดหลักทรัพย์ฯ โผ นวพร ป่วนบอร์ด” เสนอในเนื้อข่าวว่า รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังแหกคอกประเพณี กดดัน แทรกแซงการคัดเลือกผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยส่งน.ส.นวพร เรืองสกุล เลขาธิการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ มาให้คณะอนุกรรมการคัดเลือกอีก

กรณีที่ 2 : กรณีการฟ้องร้องระหว่างบริษัทเงินทุนธนชาติจำกัด(มหาชน) กับบริษัทซีคอน ดีเวลลอปเม้นท์ จำกัด

ฉบับวันที่ 29 มิถุนายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “จับมือขวธารินทร์ ข้อยกยก” ระบุในเนื้อข่าวว่า นายบันเทิง ดันดิวิท นายสมเจตน์ หมู่ศิริเลิศ และนายสุกเดช พูลพิพัฒน์ ผู้บริหารบริษัทเงินทุนธนชาติฯเป็นบุคคลใกล้ชิดพิเศษที่นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ สามารถสั่งให้ทำอะไรก็ได้ ถูกหมายจับในคดีอาญาข้อหายกยอก โดยถูกนายเกริกชัย ซอโสคติกุล ผู้ถือหุ้นบริษัทซีคอนฯฟ้องร้อง และนายธารินทร์ได้ช่วยเหลือโดยจะพาบุคคลทั้งสามเข้าพบพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่ดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กรณีที่ 3 : การแก้ไขปัญหาคานาครนครชน

ฉบับวันที่ 13 กรกฎาคม 2542 พาดหัวข่าวหน้าในว่า “ชารินทร์ กิ่งถิ่นน้ำลาย: คลัง แบงก์ชาติแต่งศพนครชน” เนื้อข่าวระบุว่า นายชารินทร์ หมดทางเลือก ต้องยอมให้ธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) แทรกแซงธนาคารนครชน พร้อมทั้งให้สัญญาอีกครั้งว่า ธนาคารนครชนจะเป็นรายสุดท้ายที่ทางการเข้าแทรกแซง ทั้งๆที่เคยประกาศไว้เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541ว่าจะไม่แทรกแซงธนาคารพาณิชย์อีก

กรณีที่ 4 : การช่วยเหลือการขาดทุนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

ฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม 2542 พาดหัวข่าวหน้าในว่า “หม่อมเต๋ายอมรับกองทุนถึงแตก จีชารินทร์รับผิดชอบ” โดยอ้างว่าเป็นการให้สัมภาษณ์ของม.ร.ว.จตุรมงคล โสณกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.)ที่ระบุว่า ผู้ว่าการธปท.ได้ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดหาแหล่งเงินทุนมาเสริมส่วนขาดทุนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

กรณีที่ 5 : การเคลื่อนไหวของพันธมิตรก๊วยกุตชาติ

ฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “หม่อมประเวศนำพลโค่นชารินทร์ กำหนดยุทธศาสตร์ เคลื่อนทัพวันนี้” เนื้อข่าวระบุว่า กลุ่มชมรมผู้รักบางจากนำโดยนพ.ประเวศ วะสี, นายณรงค์ โชควัฒนา, นายโสภณ สุภาพงษ์ และคนอื่นๆอีกหลายกลุ่ม จะเข้าร่วมประชุมลับกับกลุ่มพันธมิตรก๊วยกุตชาติที่โรงแรมแห่งหนึ่งเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการเดินทัพโค่นล้มนายชารินทร์ ในข้อหานำกิจการบางจากไปขายให้กับต่างชาติ

รายละเอียดการโต้แย้ง

ผู้จัดการ ฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2542 หน้า 11 และ 12 ลงตีพิมพ์จดหมายตอบโต้ของนายชารินทร์ นิมมานเหมินท์ ต่อ 5 กรณีดังกล่าว ระบุว่า

กรณีที่ 1 : ข่าวที่เสนอมาทั้งหมดปราศจากมูลความจริง โดยสิ้นเชิง การคัดเลือกผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ฯของคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์ทั้งคณะเป็นไปอย่างอิสระตามมาตรา 164 แห่งพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ.2535 มิได้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังหรือประธานคณะกรรมการตลาดหลักทรัพย์จะเป็นผู้ตัดสินใจดำเนินการเองได้ การที่หนังสือพิมพ์ผู้จัดการลงข่าวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนเข้าใจในตนคิดว่าใช้อำนาจทางการเมืองเข้าแทรกแซงประพฤติดัดอรรถระบบชั้นตอนที่มีตามกฎหมาย เพื่อส่งคนของตนเข้าคุมอำนาจนั้นเป็นการเสนอข่าวที่เลื่อนลอยกล่าวหาใส่ร้ายโดยมิได้ให้ความเป็นธรรม การเสนอข่าวโดยระบุว่าแหล่งที่ไม่เปิดเผยชื่อเป็นผู้ให้สัมภาษณ์แล้วโจมตีบุคคลอื่น โดยเฉพาะในกรณีของคนที่ได้ระบุในเนื้อข่าวว่า ตนได้พูดโทรศัพท์สั่งการนายอมเรศ ศิลาอ่อนนั้น ถือว่าเป็นการโจมตีบุคคลอื่นโดยไม่มีมูลความจริง ถือเป็นการล่วงละเมิดศักดิ์ศรีอย่างร้ายแรง

กรณีที่ 2 : การพาดหัวและสาระสำคัญของข่าวในลักษณะนี้ สามารถเป็นเหตุให้สาธารณชนเข้าใจผิดว่าตนรู้เห็นในการกระทำที่บุคคลทั้งสามถูกกล่าวหา และได้ใช้อำนาจทางการเมืองช่วยเหลือดำเนินการให้บุคคลทั้งสามพ้นผิด ทั้งที่โดยข้อเท็จจริงบุคคลทั้งสามมิได้มีความใกล้ชิดกับตนเป็นพิเศษที่จะเรียกว่าเป็นมือขวา คงข้อความตีพิมพ์กล่าวอ้าง และบุคคลทั้งสามก็ไม่ได้เข้ามาพบตนเพื่อขอให้พาเข้าพบ

พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ และต.ร.ก.ก็ได้ดำเนินการติดต่อพล.ต.สนั่นเพื่อขอให้ช่วยเหลือบุคคลทั้งสาม แต่อย่างไร

กรณีที่ 3 : มาตรการของกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 มิใช่เป็นมาตรการ เบ็ดเสร็จที่จะแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินที่สมบูรณ์แบบ แต่เป็นทางเลือกให้สถาบันการเงินในระบบได้รับความช่วยเหลือจากทางการในการแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งขึ้นกับระบบ เศรษฐกิจในอนาคตเท่านั้น โดยในขณะนั้นไม่เคยมีการระบุว่าทางการจะไม่เข้าแทรกแซงกิจการสถาบัน การเงินอีก ซึ่งการแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินของประเทศจะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและต่างประเทศเพื่อนำมากำหนดเป็นมาตรการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องกับเหตุการณ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้น และสามารถทำให้กลไกทางเศรษฐกิจดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรณีที่ 4 : ในการให้สัมภาษณ์ของม.ร.ว.จตุมงคล โสณกุล ผู้ว่าการรพท.ไม่ปรากฏว่ามีส่วนใด ที่ม.ร.ว.จตุมงคลจะให้สัมภาษณ์ตามหัวข้อที่หนังสือพิมพ์ผู้จัดการได้พาดหัวไว้ เพียงแต่ผู้ว่าการรพท. ได้ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดการหาแหล่งเงินทุนมาเสริมส่วนขาด ของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินเท่านั้น

การพาดหัวข่าวในทำนองนี้ก่อให้เกิดการเข้าใจผิดต่อประชาชนว่า คนเป็นสาเหตุที่ทำให้กองทุน เพื่อการฟื้นฟูดำเนินการผิดพลาดครบรอบ จนทำให้ผู้ว่าการรพท.ต้องออกมาแจ้งต่อประชาชนให้คนรับ ผิด

กรณีที่ 5 : เรื่องนี้พ.ประเวศ วะสี และนายโสภณ สุภาพงษ์ได้ทำหนังสือแจ้งหนังสือพิมพ์ผู้จัดการอย่างเป็นทางการแล้วว่า ทั้งสองมิได้มีส่วนเกี่ยวกับการดำเนินการใดๆ ตามที่หนังสือพิมพ์ผู้จัดการได้ ลงข่าวเลย

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. ผู้จัดการ เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่เสนอข่าวในกรณีศึกษานี้ โดยเสนอรวม 7 ครั้งจาก 5 กรณีที่แตกต่างกัน แต่ส่วนเกี่ยวข้องกับนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังทั้งสิ้น

2. การเสนอข่าวทั้ง 7 ครั้งนำเสนอในรูปแบบข่าวพาดหัวหน้าหน้า 1 รวม 5 ครั้ง เป็นข่าวหน้าใน 2 ครั้ง โดยอ้างแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อเป็นผู้ให้ข่าว 6 ครั้ง คือในกรณีที่ 1,2,3 และ 5 อ้างแหล่งข่าวเปิดเผย ชื่อ 1 ครั้ง ในกรณีที่ 4 ซึ่งเป็นการให้สัมภาษณ์ของม.ร.ว.จตุมงคล โสณกุล ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย(รพท.)

3. ประเด็นปัญหาโดยรวมในการนำเสนอข่าวนี้คือ นายธารินทร์ใช้ตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ดังนี้

- 3.1) แทรกแซงการคัดเลือกผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
- 3.2) ให้ความช่วยเหลือนักธุรกิจคนสนิทในศรัทธาออกเงินบริษัทเงินทุนธนชาติ
- 3.3) ไม่รักษาคำพูดที่จะดำเนินนโยบายไม่ให้รพท.เข้าแทรกแซงธนาคารพาณิชย์

3.4) ผู้ว่าการรพท.จีให้รับผิดชอบต่อการขาดทุนของกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน

3.5) กลุ่มชมรมผู้รักบางจากเคลื่อนไหวร่วมกับกลุ่มพันธมิตรกวีวิกฤตชาติโค่นล้มนายธารินทร์

4. การเสนอข่าวกรณีดังกล่าวนี้ ผู้จัดการใช้คำในพาดหัวข่าว และเนื้อข่าวอย่างรุนแรง เช่น เปรียบนายธารินทร์เป็น “ไอ้โม่ง” ในพาดหัวข่าวหน้า 1 ฉบับวันที่ 28 มิถุนายน 2542, ระบุว่านายธารินทร์ “แหกคอกประเพณี” ในการคัดเลือกผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ฯ ในข่าวฉบับวันที่ 8 กรกฎาคม 2542 และระบุว่า นายธารินทร์ “กลืนน้ำลาย” ในพาดหัวข่าวฉบับวันที่ 13 กรกฎาคม 2542 เป็นต้น

5. หลังจาก ผู้จัดการเสนอข่าวดังกล่าวไปทั้ง 7 ครั้งแล้ว เมื่อนายธารินทร์ทำจดหมายเปิดผนึกชี้แจงมายังกองบรรณาธิการผู้จัดการ ปรากฏว่า ผู้จัดการ ฉบับวันที่ 13 สิงหาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 ขึ้นหัวข่าวว่า “ธารินทร์ร้อนจดหมายถึงผู้จัดการ” แต่ในตอนบรรณานำกลับระบุว่า “ไอ้โม่งร้อนจดหมายคว้น 7 หน้า ลงชื่อ ธารินทร์ นิมมานเหมินท์” แสดงให้เห็นว่าจงใจที่จะระบุว่านายธารินทร์คือไอ้โม่ง ซึ่งโยนไปสอดคล้องกับข่าวฉบับวันที่ 28 มิถุนายน 2542 ที่ผู้จัดการใช้คำว่า “ไอ้โม่ง” ซึ่งหมายถึงนายธารินทร์มาแล้ว

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. ผู้จัดการ เสนอข่าวโต้แย้งจากนายธารินทร์ 2 ครั้งคือ

1.1) ฉบับวันที่ 13 สิงหาคม 2542 เสนอเป็นข่าวธรรมดาหน้า 1 หัวข่าว “ธารินทร์ร้อนจดหมายถึงผู้จัดการ” ทั้งนี้ได้สรุปสั้นๆ ไว้ในข่าวว่า จดหมายที่อ้างว่าเป็นของนายธารินทร์ มีเนื้อความระบุว่า การนำเสนอข่าวทั้งหมดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง และไร้จริยธรรม เป็นการเสนอข่าว โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง และพาดหัวเพียงเพื่อเรียกร้องความสนใจเท่านั้น

1.2) ฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2542 ลงตีพิมพ์จดหมายเปิดผนึกของนายธารินทร์ ซึ่งเป็นจดหมายลงวันที่ 9 สิงหาคม 2542 พร้อมลงคำตอบโต้ของผู้จัดการ ในหน้า 12 เต็มหน้าและหน้า 11 อีกเกือบครึ่งหน้า โดยการลงตีพิมพ์จดหมายดังกล่าว ผู้จัดการได้คัดตอนลงเป็นช่วงๆ แทรกด้วยคำตอบโต้จากผู้จัดการสลับกันไปจนจบ

2. ผู้โต้แย้งได้หยิบยกประเด็นที่ผู้จัดการนำเสนอมาอ้างถึงแล้วชี้แจงข้อเท็จจริง ตั้งแต่กรณีที่ 1-5 ระบุว่า

2.1) ข่าวการเข้าไปแทรกแซงการคัดเลือกกรรมการผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ฯ ปราศจากมูลความจริงโดยสิ้นเชิง เนื่องจากการคัดเลือกผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์ฯ ไม่ได้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

2.2) นักธุรกิจที่ต้องคอยยกยอกเงิน ไม่ได้มีความสนิทสนมเป็นมือขวาของนายธารินทร์ และบุคคลทั้งสามก็ไม่ได้มาขอให้พาไปพบพล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์แต่อย่างใด

2.3) มาตรการ 14 สิงหาคม 2541 ไม่ใช่มาตรการเบ็ดเสร็จในการแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน และในขณะนั้นก็ไม่ได้ระบุว่าทางการจะไม่เข้าไปแทรกแซงกิจการสถาบันการเงินอีก

2.4) การให้สัมภาษณ์ของม.ร.ว. จัตุมงคล วิสณกุล ไม่ปรากฏว่ามีส่วนใดที่ระบุว่าเป็นนายธารินทร์ รับผิดชอบ เพียงแต่ได้ขอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นผู้มีหน้าที่ในการจัดหาแหล่งเงินทุนมาเสริม ส่วนขาดทุนของกองทุนฟื้นฟูเท่านั้น

2.5) น.พ.ประเวศ วะสีและนายโสภณ สุภาพงษ์ ได้ทำหนังสือแจ้งไปยังผู้จัดการอย่างเป็นทางการแล้วว่า ไม่ได้เกี่ยวข้องตามที่ผู้จัดการเสนอข่าว

3. จดหมายเปิดผนึกที่มีเนื้อหาโต้แย้งของนายธารินทร์ลงวันที่ 9 สิงหาคม 2542 ผู้จัดการระบุในหน้า 1 ฉบับวันที่ 13 สิงหาคม 2542 ว่า ได้รับจดหมายดังกล่าวเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2542 และลงตีพิมพ์เนื้อหาโต้แย้งโดยสรุปสั้นๆ ครั้งแรกในฉบับวันที่ 13 สิงหาคม 2542 หรือหลังจากได้รับจดหมายแล้ว 2 วัน

หลังจากนั้นผู้จัดการอ้างว่า ต้องใช้เวลาตรวจสอบเพื่อให้แน่ใจว่าจดหมายดังกล่าวเป็นของนายธารินทร์จริง จึงนำลงตีพิมพ์อย่างละเอียดในฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2542 หรือหลังจากได้รับจดหมายรวม 9 วัน

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

กรณีนี้มีเพียงรูปแบบเดียว คือ การส่งจดหมายชี้แจงมายังกองบรรณาธิการ

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากตีความหรือหยิบประเด็น และผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

1) ผู้จัดการ ไม่ยอมรับ โดยใช้รูปแบบการยืนยันในข้อเท็จจริงเดิมและเสนอเนื้อหาตอบโต้ผู้โต้แย้ง ดังที่ปรากฏในฉบับวันที่ 20 สิงหาคม 2542

2) ประเด็นที่ไม่ยอมรับ ซึ่งปรากฏอยู่ในคำตอบโต้ของผู้จัดการต่อจดหมายเปิดผนึกของนายธารินทร์ มีดังนี้

2.1) ยืนยันว่านายธารินทร์มีส่วนรู้เห็นกับการแต่งตั้งผู้จัดการตลาดหลักทรัพย์

2.2) ข้อมูลเรื่องมือขวานายธารินทร์ที่นำเสนอไปถูกต้องแล้ว และพร้อมจะเปิดเผยข้อมูลมากกว่านี้อีก

2.3) ระบุว่านายธารินทร์ให้สัมภาษณ์มาโดยตลอดว่าจะไม่แทรกแซงธนาคารพาณิชย์ แต่แล้วก็แทรกแซง การขาดหัวข่าวดังกล่าวจึงไม่ผิดพลาด

2.4) ยืนยันว่าการให้สัมภาษณ์ของม.ร.ว. จัตุมงคล เป็นการเร่งรัดให้นายธารินทร์รับผิดชอบโดยด่วนในส่วนที่เสียหาย การโต้แย้งของนายธารินทร์เป็นการอ่อนไหวไปเอง ทั้งที่เป็นเรื่องเล็ก

2.5) ยืนยันว่า ความเคลื่อนไหวทางสังคมของกลุ่มต่างๆเกิดขึ้นมากมาย รัฐบาลน่าจะตรวจสอบในทางลับก็จะรู้ว่ามีการพบปะเคลื่อนไหวกันอย่างไรบ้าง

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) โดยภาพรวมของการเสนอข่าวอย่างต่อเนื่องทั้ง 7 ครั้งใน 5 กรณีที่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์นำเสนอข่าวให้เกิดผลทางด้านลบกับนายธารินทร์ สะท้อนถึงความไม่เป็นกลางและไม่เป็นธรรมในการเสนอข่าว นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ใช้วิธีการโต้กลับผู้โต้แย้งในทุกประเด็นที่โต้แย้ง และยืนยันว่าข้อมูลที่นำเสนอไปนั้นถูกต้องแล้ว แม้ว่าผู้โต้แย้งจะมีข้อมูลหลักฐานที่ชัดเจนอย่างไรก็ตาม

2) มีการใช้แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อเป็นส่วนใหญ่ในการเปิดประเด็นข่าวในแต่ละประเด็น ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือและไม่มีน้ำหนัก เพราะการจงใจนำเสนอข้อมูลด้านเดียวโดยไม่ตรวจสอบให้ถี่ถ้วนในแต่ละครั้งก็ถือเป็นความบกพร่องในการเสนอข่าวด้วย เพราะข้อมูลที่ฝ่ายโต้แย้งนำมาหักล้างในภายหลังหลายประเด็นมีความถูกต้องชัดเจน และน่าเชื่อถือมากกว่า

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

ศุภชัย ศิริกุลพิพัฒน์ บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ผู้จัดการเห็นว่านายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ดำเนินนโยบายการเงินการคลังที่ผิดพลาด มีวาระซ่อนเร้น หนังสือพิมพ์มีข้อมูลจึงนำมาเสนอเป็นข่าว และยืนยันว่าข่าวทั้งหมดถูกต้อง ทั้ง 5 กรณีที่นายธารินทร์โต้แย้งไม่มีข้อมูลหลักฐานทั้งหมด โดยได้จากการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวและแหล่งข่าวที่ใกล้ชิด มีการตรวจสอบและวิเคราะห์อย่างละเอียดก่อนนำเสนอในแต่ละครั้ง

การโต้แย้งของนายธารินทร์ก็เป็นการแก้ตัว ซึ่งหนังสือพิมพ์ผู้จัดการก็นำเสนอให้ ส่วนที่นายธารินทร์ส่งคำโต้แย้งเป็นจดหมายมาก็จำเป็นต้องตรวจสอบก่อน เพราะไม่รู้ว่า เป็นจดหมายของนายธารินทร์จริงหรือไม่ เมื่อจบกระบวนการตรวจสอบแล้วก็นำลงตีพิมพ์ และที่ใช้คำว่า “ไอ้โม่ง” ก็เพราะไม่รู้ว่าใครจริงๆ สอบถามหน้าห้องนายธารินทร์ก็ไม่รู้เรื่อง

ส่วนการลงจดหมายแล้วตอบได้เป็นช่วงๆก็เพราะเห็นว่าคำชี้แจงของนายธารินทร์เป็นการเอาดีใส่ตัวทั้งสิ้น จึงต้องอธิบายในแต่ละประเด็นให้อ่านเห็นชัดเจนเท่านั้น เพราะถ้าให้นายธารินทร์ชี้แจงฝ่ายเดียวแสดงว่าหนังสือพิมพ์เสนอข่าวผิด แต่กรณีนี้ยืนยันว่าไม่ได้เสนอข่าวผิด และถือว่าหนังสือพิมพ์ได้ให้ความเป็นธรรมกับผู้โต้แย้งแล้ว

การที่ผู้จัดการมีท่าทีเช่นนี้ก็เพราะมีนโยบายเป็นกลาง ให้สิทธิในการเสนอข้อโต้แย้ง แต่หนังสือพิมพ์ยึดถือความถูกต้อง โดยมีนโยบาย 1.ต่อต้านนักการเมืองเลว 2.ต่อต้านการคอร์รัปชัน และ 3. สว่นกระแสเพื่อความถูกต้อง โปร่งใส (สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้แสดงความเห็นในกรณีนี้ 3 ท่านดังนี้

ไพฑูรย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เห็นว่า หนังสือพิมพ์ผู้จัดการก็มีเหตุผลในการเสนอข่าว นำรับฟัง แต่การเสนอข่าวอย่างนี้ซ้ำซากตอกย้ำเกินไป ทำให้ดูจงใจว่าไปโจมตีนายชารินทร์มากเกินไป (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกถ อุดยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า บางประเด็นที่ผู้จัดการเสนอข่าวก็น่าเชื่อถือ บางเรื่องที่เกิดพลาตสาเหตุมานาจากเรื่องส่วนตัวกึ่งๆนโยบายที่ต้องการโจมตีนายชารินทร์ ส่วนการลงจดหมายแล้วตอบโต้ไปด้วยก็ถือเป็นสิทธิของผู้จัดการ (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า คนในวงการหนังสือพิมพ์ก็สงสัยว่าผู้จัดการกำลังทำอะไร เพราะโจมตีนายชารินทร์รุนแรง บางครั้งไม่มีเหตุผลติดกับหนังสือพิมพ์ จึงน่าจะมึนงงหน้าเบื้องหลังอะไรอยู่ ถือว่าผู้จัดการไม่ให้ความสำคัญกับนายชารินทร์ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เลือกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งจากกรณีศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก จึงไม่มีข้อมูลความเห็นส่วนนี้ แต่มีเนื้อหาการชี้แจงของ ชารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งชี้แจงในจดหมายลงวันที่ 9 สิงหาคม 2542 ถึงกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน มีเนื้อหาที่สะท้อนถึงความรู้สึกของผู้รับผลกระทบจากการเสนอข่าวนี้ได้ในระดับหนึ่งดังนี้

“สิ่งที่หนังสือพิมพ์ผู้จัดการดำเนินการมาทั้งหมด ผมเห็นว่าไม่ได้เป็นการส่งเสริมจริยธรรมวิชาชีพที่หนังสือพิมพ์ที่ดีพึงจะมี ซึ่งจริยธรรมแห่งวิชาชีพนี้ผมเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ประกอบการวิชาชีพหนังสือพิมพ์ยึดถือปฏิบัติ ดังนั้นผมจึงใคร่ขอความมือจากท่านในการสร้างสรรค์จริยธรรมแห่งวิชาชีพในการดำเนินการเสนอข่าว และขอให้หนังสือพิมพ์ผู้จัดการแก้ไขข่าวที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง รวมทั้งการพาดหัวข่าวเพียงเพื่อเรียกร้องความสนใจ โดยปราศจากพื้นฐานความเป็นจริงต่อสาธารณชน

“หากหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวันมีข้อข้องใจสงสัยในข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานของผม ใคร่ขอให้ท่านได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนนำเสนอข่าวด้วย ขอบคุณที่ท่านเห็นความสำคัญในการร่วมมือกับผมสร้างสรรค์ระดับการเสนอข่าวในครั้งนี้” (ผู้จัดการรายวัน, 20 สิงหาคม 2542 : น.11)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่า เป็นตัวอย่างของข่าวที่เสนอจากมุมมองของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ กรณีนี้หนังสือพิมพ์ฉบับนี้มองว่า เป็นการแก้ปัญหาที่ไม่เป็นธรรมกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการใช้อำนาจอิทธิบาทแทรกแซง

กรณีนี้หนังสือพิมพ์ไม่ได้ผิดพลาดในแง่สะท้อนสถานการณ์ แต่ผิดพลาดในแง่รายละเอียดที่เสนอ บอกว่ามีการแทรกแซง แต่ยืนยันความถูกต้องชัดเจนไม่ได้ คนอ่านจะยังไม่กล้าเชื่อว่าแทรกแซง

จริงหรือไม่ การเสนอข่าวทำนองอย่างนี้จำเป็นต้องมีหนังสือ หลักฐาน วันเวลา ใช้วิธีการอย่างไร ต้องเสนอให้ละเอียด แต่เสนอไปเหมือนกับเป็นสมมุติฐาน จะต้องมียุทธศาสตร์มากกว่านี้

การใช้รูปแบบลงจดหมายแล้วตอบ โต้เป็นท่อนๆ เข้าใจว่าเป็นวิธีการยืนยันจุดยืนของหนังสือพิมพ์ที่ยอมรับได้ แต่วิธีการแบบนี้คนอ่านจะต้องตามให้ทันทั้งสองฝ่าย เพราะเป็นเสียงกันในวงใน ความจริงเป็นอย่างไรหาข้อมูลไม่ได้ในฐานะคนอ่าน (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่าเป็นความพยายามของหนังสือพิมพ์ที่จะมองทะลุถึงความไม่ชอบมาพากลของอำนาจรัฐ หรือผู้คุมภาคเศรษฐกิจ แต่ความพยายามเหล่านี้ไม่ได้รับการตอบสนองเท่าที่ควร แม้ว่าจะเป็นความสับสนของสื่อมวลชนในการเสนอข่าวลักษณะนี้ แต่เป็นมิติใหม่ที่ทำลายต่อวงการหนังสือพิมพ์พอสมควร

การที่หนังสือพิมพ์ไม่สามารถเข้าถึงระบบข้อมูล ไม่ได้หมายความว่าความไม่ชอบมาพากลไม่มีหรือไม่ดำรงอยู่ แต่ยังคงดำรงอยู่และซับซ้อนมากขึ้น

กรณีนี้สิ่งที่นายธารินทร์ปฏิเสธอาจจะเป็นข้อเท็จจริงก็ได้ สิ่งที่หนังสือพิมพ์เสนออาจจะเป็นข้อจริงก็ได้ แต่ข้อจริงของหนังสือพิมพ์ไม่น่าเชื่อถือ เพราะไม่มีข้อเท็จจริงในเชิงพยานเอกสาร จุดนี้อยากให้มองในแง่การทำลาย ต้องยอมรับว่าหนังสือพิมพ์อ่อนแอเกินไป ยังไม่เข้มแข็งพอ ไม่มีความพร้อมพอ ซึ่งถ้าไม่ยอมรับ ความผิดพลาดก็จะเกิดขึ้นซ้ำอีก ในที่สุดก็จะกลายเป็นเพียงผู้สร้างข่าว ซึ่งความจริงอาจจะไม่ใช่อย่างนั้นก็ได้ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล(Coding Sheet)-(ตารางที่ 5)

ไอลกรณศึกษา ไล่ออกผู้พิพากษา

บทที่	ประเภท	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/วันที่โต้แย้ง	วิธีการโต้แย้ง	บทที่เสนอข่าวโต้แย้ง/วันที่เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกเรื่อง	ลักษณะความผิด	ชื่อย่อ
ข่าวคดี 6 ก.ค. 42	การเมือง, สังคมทั่วไป	ข่าวหน้า 1	เสนอย้ายกรณีคดีไล่ออกผู้พิพากษาที่มีพฤติกรรมการผิดโดย นาย โยระบุญในเมื่อข่าวโดยอ้างว่าแถลงของ น.ส. ไข่มุกด์ พงศนงกิจญา โหมกกระทรวงยุติธรรมว่าคดีมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ นาย สิทธิพัฒน์ สุทธิสนั่น ผู้พิพากษาศาลฎีกาชั้นภาค 9 ออกจากตำแหน่งโดยนายสิทธิพัฒน์เดิมที่เข้ารับราชการเป็นผู้พิพากษาชั้นนายตึก อุดตะโมต ต่อมาเปลี่ยนนามสกุลเป็น "สุทธิสนั่น" และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น "สิทธิพัฒน์"	น.ส. ไข่มุกด์ พงศนงกิจญา	หนังสือพิมพ์ข่าวสดโต้แย้งด้วยตัวเอง	ให้สัมภาษณ์ชี้แจงและแถลงโต้แย้ง	ข่าวสด 7 ก.ค. 42	นาย เกรง อุทัยวงศ์ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ข่าวสด ให้สัมภาษณ์เป็นข่าวหน้า 1 ขนาดพื้นที่ข่าวเท่าเทียมวันแรกที่เสนอข่าวนี้ ชี้แจงว่า จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า ข่าวดังกล่าวมีการบิดเบือนจากข้อเท็จจริง น.ส. ไข่มุกด์ไม่ได้แถลงว่า นายสิทธิพัฒน์ อุทธิสนั่นเดิมใช้ชื่อนายตึก อุดตะโมต แต่อย่างใด จึงขออภัยต่อ น.ส. ไข่มุกด์ กระทรวงยุติธรรม และคณะกรรมการตุลาการ(กต.) ในความคิดพลการครั้งนี้ พร้อมกับนี้ยังขออภัยต่อนายตึก อุดตะโมต และครอบครัว ซึ่งไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้แต่อย่างใด		การแจ้งแหล่งข่าวหรือข้อมูล	ข่าวเคยยอมรับให้เขียนวันที่ 7 ก.ค. 42 โดยใช้รูปแบบการประเศชี้แจงแก้ไขข่าวในรูปแบบข่าวสายภายในหน้า 1 ระบุนิวข่าวว่า "ขออภัย"

กรณีศึกษาที่ 5 : ไล่ออกผู้พิพากษา

ประเภทข่าว : การเมือง สังคมทั่วไป

รายละเอียดประเด็นปัญหา

ข่าวสด ฉบับวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวธรรมดาหน้า 1 หัวข่าวว่า “กต.ไล่ออกผู้พิพากษา
รีดจำเลย” เนื้อข่าวอ้างคำแถลงของ น.ส.ไข่มุกด์ พาสนงภิญโญ โฆษกกระทรวงยุติธรรม เมื่อวันที่ 5
กรกฎาคม 2542 ว่า คณะกรรมการตุลาการ(ก.ต.)ได้ประชุมพิจารณาผลสอบสวนทางวินัยร้ายแรงของข้าราชการ
ตุลาการ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเสนอ โดยข้าราชการที่ถูกพิจารณาโทษทางวินัย
คือ นายสิทธิพัฒน์ สุทธิสนั่น ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 9 สำหรับนายสิทธิพัฒน์ สุทธิสนั่น ครั้งแรกที่เป็น
ผู้พิพากษาชื่อ นายศักดิ์ อุดตะโมต ต่อมาเปลี่ยนนามสกุลเป็น “สุทธิสนั่น” และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น
“สิทธิพัฒน์” ได้มีพฤติกรรมเรียกร่องเอาพระเครื่องจากบุคคลที่มีศรัทธาว่าจะช่วยเหลือคดี ทั้งนี้ผลการ
พิจารณาของก.ต.มีมติเป็นเอกฉันท์ให้นายสิทธิพัฒน์ออกจากราชการ

รายละเอียดการโต้แย้ง

ข่าวสด ฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวธรรมดาหน้า 1 หัวข่าวว่า “บก.ข่าวสด ขอภัย!
ตุลาการ” เนื้อข่าวระบุว่า เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 นายฐากร อุทัยวงศ์ บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
หนังสือพิมพ์ข่าวสด ชี้แจงว่า ข่าวที่ได้เสนอในวันที่ผ่านมาเกี่ยวกับมติก.ต.นั้น ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริง
แล้วพบว่า ข้อความดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง และขอชี้แจงว่า น.ส.ไข่มุกด์ พาสนง
ภิญโญ ไม่ได้แถลงข่าวระบุว่านายสิทธิพัฒน์ สุทธิสนั่น เดิมชื่อนายศักดิ์ อุดตะโมต จึงขอภัยต่อ น.ส.ไข่มุกด์
กระทรวงยุติธรรม และคณะกรรมการตุลาการในความผิดพลาดที่เกิดขึ้นครั้งนี้ด้วย

นายฐากรชี้แจงในข่าวอีกว่า เนื่องจากข่าวดังกล่าวมีกระทบต่อชื่อเสียงของ นายศักดิ์ อุดตะโมต
ซึ่งไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนี้แต่อย่างใด จึงขอภัยต่อ นายศักดิ์ และครอบครัว อุดตะโมต เป็นอย่างสูง
สำหรับความผิดพลาดในครั้งนี้ด้วย

ในข่าวเดียวกัน หนังสือพิมพ์ข่าวสดยังได้เสนอข่าวคำแถลงของกระทรวงยุติธรรมระบุว่า
กระทรวงยุติธรรมไม่มีนโยบายที่จะเปิดเผยชื่อผู้พิพากษาที่ถูกลงโทษในทางวินัยตามที่ เป็นข่าว อีกทั้ง น.ส.
ไข่มุกด์ก็ไม่ได้แถลงข่าวระบุชื่อผู้พิพากษาคตามที่เป็นข่าว โดยแถลงเฉพาะว่า ก.ต.มีการพิจารณาผลการ
สอบสวนข้าราชการตุลาการกรณีถูกกล่าวหาว่า เรียกรับผลประโยชน์ตอบแทนเพื่อช่วยเหลือในด้านคดี
และถูกลงโทษทางวินัยให้ปลดออกจากราชการเท่านั้น นอกจากนี้ นายสิทธิพัฒน์ สุทธิสนั่น ก็ไม่เคยมีชื่อ
เดิมว่า นายศักดิ์ อุดตะโมต

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. ข่าวสด เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่เสนอข่าวกรณีนี้ โดยเสนอเป็นข่าวธรรมดา ขนาด 1 คอลัมน์ ในหน้า 1 ฉบับวันที่ 6 กรกฎาคม 2542
2. อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ 1 คน คือ น.ส.ไข่มุกด์ พาสนงภิญโญ โฆษกกระทรวงยุติธรรม แดงข่าวผลการประชุมก.ต.
3. ประเด็นปัญหาที่ข่าวสดนำเสนอคือ ระบุว่า น.ส.ไข่มุกด์เป็นผู้แถลงว่า ก.ต.มีมติให้นายสุทธิพัฒน์ สุทธิสนั่น ผู้พิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค 9 ออกจากราชการและนายสุทธิพัฒน์นี้ เดิมชื่อนายสัก อุดตะโมต ต่อมาเปลี่ยนนามสกุลเป็น “สุทธิสนั่น” และต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น “สุทธิพัฒน์”
4. รวมเวลาเสนอข่าวในประเด็นที่เป็นปัญหา 1 วัน

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. ข่าวสด เสนอข่าวโต้แย้งข่าวของตัวเองในกรณีนี้ ในฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 โดยเสนอเป็นข่าวธรรมดา ขนาด 1 คอลัมน์ในหน้า 1 เหมือนกับการเสนอข่าวประเด็นปัญหาในวันแรก
2. ข่าวสด ใช้แหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ 1 ราย และแหล่งข่าวเอกสารของทางราชการ 1 ชิ้น ตอบโต้ข่าวที่เสนอในวันแรก ดังนี้
 - 2.1) นายจตุกร อุทัยวงศ์ บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา หนังสือพิมพ์ข่าวสด ชี้แจงในข่าวว่า ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่าข่าวที่เสนอไปในฉบับวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 มีความคลาดเคลื่อน พร้อมกับชี้แจงข้อเท็จจริงที่ถูกต้อง
 - 2.2) เอกสารแถลงข่าวของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งแจกเผยแพร่แก่สื่อมวลชนทั่วไป ระบุว่า น.ส.ไข่มุกด์ พาสนงภิญโญ ไม่ได้แถลงเปิดเผยชื่อผู้พิพากษาที่ถูกลงโทษตามที่ข่าว และนายสิทธิพัฒน์ สุทธิสนั่นก็ไม่เคยมีชื่อและสกุลเดิมว่า นายสัก อุดตะโมต
 - 2.3) ในการชี้แจงของบรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ข่าวสด ยังได้ระบุขออภัยต่อ น.ส.ไข่มุกด์ พาสนงภิญโญ, กระทรวงยุติธรรม, คณะกรรมการตุลาการ รวมถึงนายสัก อุดตะโมตและครอบครัวด้วย

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

เป็นการให้สัมภาษณ์ชี้แจง และการแถลงโต้แย้ง

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3. ข้อยุติ

ข่าวสด ยอมรับ ในฉบับวันที่ 7 กรกฎาคม 2542 หรือหลังจากเสนอข่าวผิดพลาดแล้วเพียงวันเดียว โดยใช้รูปแบบการประกาศชี้แจงแก้ไขข่าวในรูปของข่าว เสนอในหน้า 1 ระบุในหัวข่าวเด่นชัดว่า “ขออภัย” ส่วนเนื้อหาต่อเนื่องอยู่ในล้อมกรอบหน้าต่อข่าว

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

กรณีนี้เป็นปัญหาความถูกต้องในการเสนอข่าว โดยหนังสือพิมพ์ได้ข้อมูลจาก 2 แหล่งคือ แหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ ส่วนหนึ่ง กับแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่ออีกส่วนหนึ่ง แล้วนำมาผสมรวมกัน ไม่ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงให้รอบคอบก่อนเสนอข่าว จึงทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้น

อย่างไรก็ตาม หนังสือพิมพ์ยอมรับทันทีหลังจากรับทราบข้อเท็จจริง ด้วยการแก้ไขข่าวในวันต่อมา โดยใช้บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบสูงสุดในทางกฎหมายของกองบรรณาธิการ เป็นผู้ชี้แจงข่าว

ทั้งนี้การใช้พื้นที่ชี้แจงข่าวในหน้า 1 ซึ่งเป็นพื้นที่สำคัญที่สุดของหนังสือพิมพ์ ถือได้ว่าเป็นการแสดงความยอมรับความผิดพลาดขั้นสูงสุดของหนังสือพิมพ์ และเนื้อข่าวที่เสนอเนื้อหาการโต้แย้ง ได้ล้อมกรอบไว้ให้เห็นเด่นชัด แตกต่างจากข่าวต่อหน้าทั่วไป

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

ฐากร บุนปาน บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ข่าวสด กล่าวว่า ยอมรับว่าข่าวนี้ผิดพลาด เพราะสร้างความเสียหายไปทั้งวงศ์ตระกูล เมื่อผิดแล้วก็ไม่ต้องมีเงื่อนไข อยู่เฉยไม่ได้ ต้องมีท่าทีต่อความผิด ซึ่งความผิดในเรื่องนี้เป็นเพราะไม่ได้มีการตรวจสอบ หรือไว้วางใจกันมากเกินไป กล่าวคือ นักข่าวเองถ้ารู้ว่าเรื่องละเอียดอ่อนแบบนี้ต้องขอความคิดเห็น ถ้าถามสกุลถูก โฆษกกระทรวงยุติธรรมคงไม่ว่าอะไร แต่ข่าวกลายเป็นว่าโฆษกกระทรวงยุติธรรมแถลงผิดคน เสียหายทั้งหมด คนที่ถูกกล่าวถึงก็เสียหาย คนที่ถูกอ้างว่าให้สัมภาษณ์ก็เสียหาย

การตัดสินใจขอโทษถือเป็นเรื่องปกติ หนังสือพิมพ์ก็เหมือนคนธรรมดา ถ้าผิดแล้วตะแบงต่อไปก็ไม่มีใครคบ หนังสือพิมพ์ก็เหมือนกันถ้าผิดแล้วตะแบงต่อไปก็ไม่มีใครซื้อ เพราะฉะนั้นอย่างแรกต้องเคารพข้อเท็จจริง คือแล้วต้องบอกว่าผิด และการลงข่าวในหน้า 1 ก็ด้วยเหตุผลว่า ทำเขาเสียหายเท่าไรก็ต้องรับเท่านั้น ไม่ใช่หลงใหญ่โตเวลาแก้ กลับแก้กันทีเดียว ต้องให้สมน้ำสมเนื้อเพื่อต่อยก้ากับคนอ่านว่า ไม่ใช่ๆ

ทั้งนี้การยอมรับผิดอย่างรวดเร็วในเรื่องนี้ ไม่ใช่เพราะผู้เสียหายเป็นผู้พิพากษาหรือเป็นผู้อยู่วงการตุลาการ แต่เป็นมาตรฐานในทุกกรณีจะปฏิบัติเหมือนกัน คือผิดแล้วต้องรับผิดชอบทันที ซึ่งเคยมีมาแล้ว ในกรณี ลงนามสกุลตำรวจยศ.ต.อ.คนหนึ่งผิด วันต่อมาก็แก้ไขทันที ก่อนที่เจ้าตัวจะไปร้องเรียนต่อสภาการหนังสือพิมพ์ เป็นต้น (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นในกรณีนี้ 2 ท่าน ดังนี้

สรกล อุดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า หนังสือพิมพ์เสนอข่าวผิดพลาด และการยอมรับก็ทำอย่างเหมาะสมแล้ว (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า การรับผิดอย่างนี้ถือว่าเหมาะสมและสมน้ำสมเนื้อ แต่การรับผิดเร็วส่วนหนึ่งอาจจะมาจากหนังสือพิมพ์กลัว โดยเฉพาะเรื่องที่เสนอข่าวผิดต่อวงการตุลาการ กลัวว่าจะกระทบถึงคดีความอื่นๆ ก็ได้ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เลือกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งจากกรณีศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก จึงไม่มีข้อมูลความเห็นส่วนนี้ แต่ผู้เสียหายจากกรณีนี้ได้โต้แย้งข่าวโดยการแถลงข่าวผ่านทางสื่อมวลชน ซึ่งหนังสือพิมพ์ข่าวสดได้เสนอไว้ว่าข่าวโต้แย้ง ผู้วิจัยได้หยิบยกมานำเสนอในตอนต้นแล้ว

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่า กรณีนี้ผิดใน 2 ประเด็นคือ 1.วิธีการเขียนข่าวทำให้รู้สึกเหมือนว่าโฆษกกระทรวงยุติธรรมแถลง ในประเด็นที่เป็นปัญหาแต่ไม่ใช่ 2.ไประบุว่าคนในข่าวเดิมเป็นอีกคนหนึ่งซึ่งมีตัวตนจริงแท้อยู่

เรื่องนี้หนังสือพิมพ์ควรมีบทเรียนว่า ข่าวที่อาจเสียหายต่อบุคคลจะต้องตรวจสอบให้แม่นยำก่อนนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องฐานะ อาชีพ การงาน เรื่องชู้สาว เรื่องสาธารณะทุกระดับ อาจผิดพลาดได้หมด และกระบวนการเขียนข่าวพลาดไปนิดเดียวก็ผิดได้ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่าเป็นความผิดพลาดอย่างชัดเจน อย่างไม่น่าให้อภัย เรื่องการเปลี่ยนชื่อไม่ใช่เรื่องลับ สามารถตรวจสอบได้ว่าจริงหรือไม่ เพราะฉะนั้นจะเป็นอย่างไรที่หนังสือพิมพ์อ้างหรือแปลว่า ถ้ามีเวลามากกว่านี้จะไม่ทำให้ผิดพลาด ซึ่งโดยหลักการแล้ว ยังมีเวลาน้อยเท่าไรก็ต้องเพิ่มความพยายามตรวจสอบมากขึ้นเท่านั้น เพราะนั่นหมายถึงความรับผิดชอบ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล(Coding Sheet)-(ตารางที่ 6)

ชื่อกรณีศึกษา : **หนีมือบ-คุกคามโทโพสต์**

นสพ.ที่	ประเภท	รูปแบบการ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้ได้แจ้ง/ วันที่ได้แจ้ง	วิธีการ ได้แจ้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว ได้แจ้ง/วันที่ เสนอข่าวได้แจ้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกเรื่อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
12 ก.ค.42	ข่าว	ข่าวหน้า 1, หน้า 2-3,	1)เสนอเป็นข่าวหน้า 1 ระบุว่า ชาวประมงพื้นบ้าน 3 จังหวัดกว่า 3,000 คนที่ชุมนุมกันที่จังหวัดสงขลา รพทนายโตจ รงค์ สุวรรณศิริ รองนายกฯในฐานะประธานคณะทำงาน แก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประมงพื้นบ้านกับประมง	นายไกรรงค์ สุวรรณศิริ	นายชาติ นพวงศ์ ณ อุทยาน	ไปชี้แจง ที่กอง บก. แดง.	ไทยโพสต์ 15.16.20 ก.ค.42	1) นายไกรรงค์ไม่ได้หนีมือบตามที่เสนอข่าว ข้อเท็จจริง คือได้เดินทางไปโรงแรมธรรมรินทร์ จ.สงขลา ซึ่งเป็นสถานที่จัดประชุมตามกำหนด โดยไม่ได้หลบมือบเพื่อไม่รับหนังสือใครทั้งสิ้น นอกจากนั้นก็ยังไม่ยอมแก้ข่าวให้	ให้เสนอข่าวด้วยความเป็นธรรม. ให้สมาคมวิชาชีพ หนังสือพิมพ์เข้ามาตรวจสอบ	การใช้กามา การตีความ หรือหยิบ ประเด็น และการอ้าง แหล่งข่าว หรือข้อมูล	กรณีหนีมือบ ไทยโพสต์ยอมรับ โดยเสนอข่าวฉบับก่อนวันที่ 15 ก.ค. 42 ตามคำชี้แจงของนายไกรรงค์ ส่วนกรณีคุกคามไทยโพสต์ ไทยโพสต์ไม่ยอมรับโดยยืนยันว่าผู้มาชี้แจงข่าวมีพฤติกรรมข่มขู่ คุกคาม พกพาอาวุธปืน พร้อมกับเสนอเนื้อหาข่มขู่ให้ผู้ได้แจ้งอย่างรุนแรง
15-28 ก.ค.42	มลิชน	ปฏิป.รายงาน บทนำ.	กล่าวกระดิกของพรรคประชาธิปัตย์เมื่อนายไกรรงค์ ทราบว่ามีกลุ่มประมงพื้นบ้านมารวมพลก็เปลี่ยนเส้นทางเลียงไปทางอื่น	นายชาติ นพวงศ์ ณ อุทยาน	นายไกรรงค์ สุวรรณศิริ	ไปให้สัมภาษณ์.	20.21.23 ก.ค.42	2) นายชาติระบุว่าการเดินทางไปชี้แจงข่าวที่ไทยโพสต์เป็นการไปตามเวลานัดหมาย ทุกคนแต่งชุดทำงานที่สวมใส่ปกติทุกวัน ไม่มีอาวุธปืน การชี้แจงเป็นการพูดจา กันปกติ ไม่มีการข่มขู่ แต่นสพ.เสนอข้อมูลฝ่ายเดียว มีลักษณะเป็นศาลเดี่ยว			
16-21 ก.ค.42	โทโพรัฐ	คอลัมน์	2) นายชาติ นพวงศ์ ณ อุทยานการส่วนตัวของ นายไกรรงค์พร้อมพวกรวม 8 คน ขึ้นมายังสำนักงาน นสพ.ไทยโพสต์มีลักษณะทำหิมขู่คุกคามให้แก้ไขข่าวที่ระบุว่า นายไกรรงค์กลั่นแกล้งหนีมือบ การมาชี้แจงข่าวของกณสพ.นายไกรรงค์ตั้งกล่าวผิดคดีวิสัย บางกนพท พ.กาอุสิน ทำท่าคุมเชิง มีลักษณะอันธพาล โดยนสพ.ไทยโพสต์เสนอเป็นล้อนกรอบประกาศหน้า 1 และเสนอ เป็นข่าวหน้า 1 ติดต่อกันประมาณ 2 สัปดาห์								
17-21 ก.ค.42											

กรณีศึกษาที่ 6 : หนีมือบ-คุกคามไทยโพสต์

ประเภทข่าว : การเมือง

รายละเอียดประเด็นปัญหา

ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 12 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 หัวข่าวว่า “ประมงพื้นบ้านฮือ ชุมนุม บ้านนายกฯ รวมพลถึงถิ่นตรัง ไตรรงค์เถียงหนี” ท่อนวรรคนำระบุว่า “ตัวแทนปลากระดักเคียด นักการเมืองภาคใต้สารพัดน้ำเน่า ชื่อเวลา เอาแต่เล่นเกมแก้ปัญหาดักยื่นหนังสือร้องเรียน ไตรรงค์แต่เจ้าตัวลนลานหนี”

ส่วนเนื้อข่าวสรุปได้ว่า ชาวประมงพื้นบ้าน 3 จังหวัด กว่า 300 คนที่ชุมนุมกันที่จังหวัดตรังรอพบนาย ไตรรงค์ สุวรรณคีรี ในฐานะประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างประมงพื้นบ้านกับประมงปลาทะเลของพรรคประชาธิปัตย์ แต่เมื่อนายไตรรงค์ทราบว่ามีกลุ่มประมงพื้นบ้านมารอพบเพื่อยื่นหนังสือก็เปลี่ยนเส้นทางเลี่ยงไปทางอื่น

ฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม 2542 เสนอแถลงการณ์ล้อมกรอบหน้า 1 ประณามพฤติกรรมของนายชาติ นพวงศ์ ณ ออยุธยา เลขานุการส่วนตัวของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี พร้อมพวกรวม 8 คน ที่เดินทางมายังกองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ในยามวิกาล ระหว่างเวลา 22.00-23.00 น. วันที่ 13 กรกฎาคม 2542 เพื่อชี้แจงข่าวกรณีที่เสนอข่าวว่านายไตรรงค์ลนลานหนีการเผชิญหน้ากับมือบชาวประมงพื้นบ้าน โดยระบุว่า ผู้ร่วมเดินทางมาผิดพฤติกรรมข่มขู่ บางคนพกพาอาวุธปืน ถือเป็นพฤติกรรมอันธพาล คุกคามการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

จากนั้นไทยโพสต์ได้เสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง เป็นข่าวใหญ่หน้า 1 ตั้งแต่วันที่ 16-28 กรกฎาคม 2542 รวม 13 ฉบับ โดยบางวันเสนอรายละเอียดเพิ่มเติมในหน้า 2 และหน้า 3 รวมทั้งคอลัมน์ประจำต่างๆ รวมถึงบทนำในหนังสือพิมพ์ฉบับนี้โดยมีเนื้อหายืนยันว่า พฤติกรรมของนายชาติ นพวงศ์ ณ ออยุธยาและพวกที่เดินทางมาชี้แจงข่าวที่กองบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์เป็นการคุกคามสื่อมวลชน และมีการพกพาอาวุธเข้ามาด้วย

ขณะเดียวกันมีหนังสือพิมพ์อีกหลายฉบับที่เสนอข่าวการถูกคุกคามของไทยโพสต์ โดยเฉพาะมติชน และ ไทยรัฐ โดยมีมติชนเริ่มเสนอตั้งแต่ฉบับวันที่ 16 กรกฎาคม 2542 ส่วนไทยรัฐ เริ่มเสนอฉบับวันที่ 17 กรกฎาคม 2542 เนื้อหาไปในทิศทางเดียวกับไทยโพสต์

รายละเอียดการโต้แย้ง

ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 ระบุว่าชี้แจงของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี ว่าไม่ได้หลบเลี่ยงมือบประมงพื้นบ้านตามที่เป็นการ

ฉบับวันที่ 16 กรกฎาคม 2542 ลงตีพิมพ์คำแถลงข่าวอย่างละเอียดคำต่อคำของนายชาติ นพวงศ์ ณ ออยุธยา ในหน้า 2 มีเนื้อหาโดยสรุปว่า ในการเดินทางไปจังหวัดตรังของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี รอง

นายกรัฐมนตรี คนได้ร่วมเดินทางไปด้วย โดยมุ่งหน้าไปยังโรงแรมธรรมรินทร์ตามเส้นทางปกติ ไม่ได้หลบเลี่ยงมือเบ็ดเพื่อจะไม่รับหนังสือจากใครทั้งสิ้น เรื่องนี้ได้ให้นายชานินทร์ ใจสมุทร ส.ส.สตูล พรรคประชาธิปัตย์ ไปชี้แจงกับผู้สื่อข่าวไทยโพสต์ที่ทำเนียบรัฐบาลแล้ว แต่ไม่มีการแก้ไขข่าว

ส่วนการเดินทางไปชี้แจงข่าวด้วยตนเองพร้อมเพื่อนรวม 8 คนในคืนวันที่ 13 กรกฎาคม 2542 ก็ไปโดยนัดหมายกับเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของไทยโพสต์ว่า จะไปพบนายอายุช ประทีป ณ ถลาง บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ในเวลาประมาณ 21.00 น. ทุกคนที่เดินทางไปไม่มีใครพกพาอาวุธขึ้น ไป และไม่ได้ใช้คำพูดรุนแรงหยาบคาย การพูดคุยกับนายอายุชเป็นไปด้วยดี

ฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวพาดหัวหน้า หน้า 1 ว่า “ไตรรงค์อุ้มบริวารลี้ ยันไม่ได้ทำผิด ไทยโพสต์บิดเบือนมุ่งร้ายปชป./ชาติปฏิเสธรอกทวิปีกหลักโด่ทางวิทย์/พร้อมกันนั้นได้ลงตีพิมพ์คำแถลงของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรีเมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 อย่างละเอียด ในหน้า 2 ยืนยันว่า นายชาติและพวกไม่ได้คุกคามหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ การเดินทางไปในตอนกลางคืนเพราะมีการนัดหมายไว้ล่วงหน้า ไม่ได้พกพาอาวุธและมีการพูดคุยกันด้วยดี จนเข้าใจกันแล้ว

ส่วน มติชน และ ไทยรัฐ ร่วมเสนอประเด็นโต้แย้งนี้ด้วย ในฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1.ไทยโพสต์ เป็นหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าวนี้นี้ เนื่องจากเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรณีปัญหาในฐานะเป็นคู่ขัดแย้ง โดยได้นำเสนอข่าวกรณีแยกเป็น 2 ประเด็นคือ

1.1) ฉบับวันที่ 12 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวธรรมดาหน้า 1 ระบุว่า นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี รองนายกรัฐมนตรี สนทนากลุ่มผู้ชุมนุมประมงพื้นบ้านที่จะมายื่นหนังสือที่จ.ตรัง

1.2) ต่อมาฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม 2542 เสนอแถลงการณ์ล้อมกรอบหน้า 1 ในนามกองบรรณาธิการไทยโพสต์ หัวเรื่องชื่อ “หมายเหตุถึงรัฐบาลนายชวน หลีกภัย ขอประณามอิทธิพลมืด” เนื้อหาประณามของนายชาติ นพวงศ์ ณ อยุธยา เลขานุการส่วนตัวของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี กับพวกรวม 8 คน ว่ามีพฤติกรรมอันธพาลคุกคามการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน โดยการเดินทางมายังกองบรรณาธิการไทยโพสต์ เมื่อกลางดึกคืนวันที่ 13 กรกฎาคม 2542 อ้างว่ามาขอแก้ไขข่าวกรณีไทยโพสต์เสนอข่าวว่านายไตรรงค์สนทนากลุ่มมีอบนั้น กลุ่มบุคคลดังกล่าวมีกริยาคุกคาม ข่มขู่ และบางคนพกพาอาวุธปืนด้วย

ฉบับวันที่ 16 กรกฎาคม 2542 ได้เสนอรายละเอียดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอีกครั้ง ในล้อมกรอบหน้า 2 หัวเรื่อง “ข้อเท็จจริงจากกองบรรณาธิการไทยโพสต์” ยืนยันว่าการเดินทางมาชี้แจงข่าวของนายชาติ และพวกเป็นการกระทำที่ผิดปกติวิสัย บางคนพกปืน โดยจงใจให้เห็นของปืนสะพายไหล่ แต่ละคนแสดงลักษณะคุมเชิง สอดส่องตรวจตราตามจุดต่างๆ และเมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเดินทางมา นายชาติยังได้กล่าวข่มขู่ตำรวจบางนายด้วย

2.หลังจากนั้นไทยโพสต์ได้เสนอข่าวนี้อย่างต่อเนื่องในประเด็นถูกคุกคาม โดยให้ความสำคัญระดับข่าวหน้า 1 ติดต่อกันทุกวันจนกระทั่งถึงฉบับวันที่ 28 กรกฎาคม 2542 รวมเวลาในการเสนอข่าวนี้นี้ 15 วันจึงยุติ

3.รูปแบบการนำเสนอของไทยโพสต์ ประกอบด้วย

3.1) ข่าวหน้า 1 ซึ่งให้ความสำคัญในระดับพาดหัวหน้า 12 ครั้ง อีก 3 ครั้งเป็นข่าวธรรมดา
 3.2) ล้อมกรอบหน้า 1 เป็น แถลงการณ์ หมายเหตุ ในนามกองบรรณาธิการ รวม 3 ครั้ง
 3.3) ใช้พื้นที่หน้า 2 และ 3 ให้รายละเอียดการแถลงหรือสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์และฝ่ายนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี รวม 6 ครั้ง

3.4) บทนำ เนื้อหายืนยันพฤติกรรมคุกคามสื่อมวลชนรวม 7 ครั้ง

3.5) คอลัมน์ “คนปลายซอย” เขียนโดย “เปิ้ล สี่เงิน” ซึ่งเป็นคอลัมนิสต์ผู้บริหารของไทยโพสต์เสนอประเด็นการคุกคามรวม 10 ครั้ง คอลัมน์ “ทุบโต๊ะเสวนา” หน้า 3 เสนอ 2 ครั้ง และบทความอื่นจากบุคคลภายนอก 2 ครั้ง เนื้อหาไปในทิศทางเดียวกันกับฝ่ายไทยโพสต์

4. ประเด็นที่ไทยโพสต์นำเสนอหลังจากฉบับวันที่ 15 กรกฎาคมเป็นต้นมา ก็คือ ยืนยันว่า นายชาติ นพวงศ์ ณ ออยุธยาและพวกที่เดินทางมายังกองบรรณาธิการไทยโพสต์ในยามวิกาล มีการพกพาอาวุธปืน ใช้ถ้อยคำและการแสดงออกที่ไม่สุภาพ ลักษณะของการคุมเชิง ถือเป็นพฤติกรรมคุกคามข่มขู่ต่อการทำหน้าที่ของสื่อมวลชน

5. แหล่งข่าวที่ไทยโพสต์ใช้นำมาอ้างอิงเพื่อยืนยันข้อมูลเหตุการณ์ประกอบด้วย กรณีนี้มีอบอ้างว่าเป็นการรายงานของผู้สื่อข่าวภูมิภาค ส่วนกรณีคุกคามไทยโพสต์ ได้อ้างคำบอกเล่าของบุคคลในกองบรรณาธิการไทยโพสต์ที่อยู่ในเหตุการณ์ ทั้งนี้ในทั้งสองกรณีไทยโพสต์ไม่ได้อ้างแหล่งข่าวอื่นอีกเลย

6. ไทยโพสต์ ยืนยันในประเด็นข่าวที่เสนอไปอย่างแข็งกร้าว แสดงออกโดยการใช้ภาษาในหัวข่าว บทนำ และคอลัมน์ รวมถึงการใช้รูปแบบพิเศษคือการเขียนแถลงการณ์ขึ้นหน้า 1 โดยส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์จะใช้รูปแบบนี้เมื่อเกิดเรื่องใหญ่และต้องการแสดงท่าทีหรือจุดยืนที่เด่นชัด ซึ่งในกรณีนี้ไทยโพสต์ใช้รูปแบบนี้ถึง 3 ครั้ง

7. มีหนังสือพิมพ์อื่นร่วมเสนอข่าวในประเด็นคุกคามไทยโพสต์ เกือบทุกฉบับ แต่ที่มีบทบาทนำเสนอต่อเนื่อง และให้ความสำคัญมากกว่าฉบับอื่นๆมี 2 ฉบับคือ **มติชน** และ **ไทยรัฐ**

7.1) มติชนเสนอข่าวนี้นี้เป็นข่าวหน้า 1 ติดต่อกัน 6 วันคือ ฉบับวันที่ 16-21 กรกฎาคม 2542 โดยให้ความสำคัญเป็นข่าวระดับพาดหัวหน้า 5 ครั้ง เป็นข่าวพาดหัวรอง 1 ครั้ง หลังจากนั้นลดระดับความสำคัญลง โดยเสนอเป็นข่าวต่อเนื่องอยู่หน้าใน

ประเด็นที่มติชนนำเสนอคือระบุว่าคนสนิทของนายไตรรงค์ที่เดินทางไปยังกองบรรณาธิการไทยโพสต์มีการพกปืน มีพฤติกรรมอันธพาล นอกจากนี้ได้เสนอความคืบหน้าของเหตุการณ์และการแสดงข้อเท็จจริงของแต่ละฝ่ายในช่วงเวลาดังกล่าว

สำหรับแหล่งข่าวนำมาใช้ในการระบุว่าคนสนิทของนายไตรรงค์มีพฤติกรรมคุกคามสื่อ คือ อ้างอิงจากคำแถลงของกองบรรณาธิการไทยโพสต์

7.2) ไทยรัฐ นำเสนอข่าวนี้นี้ตั้งแต่ฉบับวันที่ 17 กรกฎาคม 2542 เป็นข่าวเด่นหน้า 1 ติดต่อกันจนถึงวันที่ 21 กรกฎาคม 2542 รวมเวลา 5 วัน หลังจากนั้นเสนอต่อเนื่องอยู่ในข่าวรวมความเคลื่อนไหวทางการเมืองทั่วไป

ไทยรัฐเริ่มเสนอ โดยหยิบประเด็นองค์กรสื่อมวลชนต่างประเทศทำหน้าที่ถึงนายกรัฐมนตรี สอบถามเหตุการณ์คุกคามไทยโพสต์ โดยใช้คำในหัวข่าววันแรกว่า “คุกคามสื่อไทย กระฉ่อนโลก” หลังจากนั้นเสนอในประเด็นความคืบหน้าของเหตุการณ์ และการออกมาชี้แจงตอบโต้ของแต่ละฝ่าย

7.3) หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ เสนอเพียงข่าวเล็กๆ โดยหยิบประเด็นความเคลื่อนไหวขององค์กรสื่อมวลชน หรือการให้สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการของผู้เกี่ยวข้อง

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์เสนอข่าวประเด็นโต้แย้งกรณีหนีมือบเพียงฉบับเดียวคือ **ไทยโพสต์** ส่วนกรณีคุกคามไทยโพสต์ มีหลายฉบับร่วมนำเสนอ แต่ที่มีบทบาทหลักคือ **ไทยโพสต์** รองลงมาคือ **มติชน** และ **ไทยรัฐ**

2. การโต้แย้งมี 2 ช่วงสำคัญคือ การชี้แจงตอบโต้ของนายชาติ นพวงศ์ ณ อยุธยา และการชี้แจงของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี

2.1) **ไทยโพสต์** ตีพิมพ์คำแถลงข่าวของ **นายชาติ นพวงศ์ ณ อยุธยา** อย่างละเอียด ในหน้า 2 ฉบับวันที่ 16 กรกฎาคม 2542 ชี้แจงถึงความเป็นมาของเหตุการณ์ โดยยืนยันว่าการเดินทางไปกองบรรณาธิการไทยโพสต์นั้น ได้นัดหมายล่วงหน้า และได้ชี้แจงกับนายอายุช ทรัพย์ ณ กลางบรรณาธิการข่าวไทยโพสต์แล้วเป็นที่เข้าใจกันกรณีข่าวนายไตรรงค์หนีมือบ ซึ่งนายอายุชชี้แจงว่าได้รับข่าวจากผู้สื่อข่าวภูมิภาค อาจจะผิดพลาดได้ ทั้งนี้ นายไตรรงค์ไม่ได้หนีมือบตามข่าว

ส่วนกรณีคุกคามไทยโพสต์ นายชาติยืนยันว่า เดินทางไปโดยบริสุทธิ์ใจ เปิดเผย ไม่ได้หุจจาหายาบคาย และไม่มีการพกปืน โดยอ้างว่าระหว่างนั้นมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ 20-30 นายอยู่ด้วย ถ้าพกปืนทำไมไม่แจ้งความให้ตำรวจจับหรือถ่ายรูปไว้

2.2) **ไทยโพสต์** เสนอข่าวคำชี้แจงของ **นายไตรรงค์ สุวรรณคีรี** ในฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม 2542 ว่า ไม่ได้หลบเลี่ยงมือบประมงพื้นบ้าน และฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 เสนอเนื้อหาการแถลงข่าวอย่างละเอียดของนายไตรรงค์ สุวรรณคีรี ตีพิมพ์ในหน้า 2 ชี้แจงใน 2 ประเด็นคือ

2.2.1) กรณีหนีมือบ ระบุว่าได้เดินทางไปครั้ง เพื่อร่วมสัมมนาการเมืองในเขตเลือกตั้งของเพื่อนส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ โดยเดินทางตามเส้นทางผ่านอนุสาวรีย์พระยารัษฎา ซึ่งเป็นบริเวณที่มีการชุมนุมของกลุ่มชาวประมงพื้นบ้าน ไปยังโรงแรม จากนั้นร่วมสัมมนาจนจบ ไม่มีใครมาพบหรือยื่นหนังสือและไม่หลบเลี่ยงเส้นทางแต่อย่างใด

2.2.2) กรณีคุกคามไทยโพสต์ อ้างว่า นายชาติยืนยันว่า ระหว่างการไปชี้แจงไม่มีการข่มขู่ ไม่มีพฤติกรรมที่ผิด ไม่มีการพกพาอาวุธปืน และระบุว่า **ไทยโพสต์** เขียนข่าวบิดเบือนมาตลอด โดยยกตัวอย่างว่า คนเจ็บคอต้องผ่าซี่สพุดไม่ได้ แต่ **ไทยโพสต์** บอกว่าแพทย์สันนิษฐานว่าเป็นมะเร็งที่หลอดลม

อนึ่ง ระหว่างการแถลงข่าวลังกล่าว นายธานีินทร์ ใจสมุทร ร่วมชี้แจงว่าก่อนหน้านี้ที่ไปชี้แจงกับผู้สื่อข่าวไทยโพสต์ประจำทำเนียบรัฐบาลนั้นได้ชี้แจงผิดคน โดยคิดว่าผู้สื่อข่าวไทยรัฐเป็นผู้สื่อข่าวไทยโพสต์

นอกจากนี้ไทยโพสต์หน้า 2 ฉบับเดียวกันยังได้ตีพิมพ์จดหมายของนายไครรงค์ที่ทำถึงนายรัฐมนตรี ซึ่งแจ้งกรณีไทยโพสต์ลงข่าวกล่าวหาว่าใช้อิทธิพลมืด ยืนยันว่าไม่มีการคุกคามข่มขู่หรือพกพาอาวุธไปยังกองบรรณาธิการไทยโพสต์แต่อย่างใด

2.3) ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 23 กรกฎาคม 2542 เสนอรายละเอียดการตอบกระทู้ถามในสภาผู้แทนราษฎรของนายไครรงค์ สุวรรณคีรี ในหน้า 2 ประเด็นสำคัญคือ ยืนยันว่านายชาติลีไม่มีพฤติกรรมข่มขู่คุกคาม และไม่ได้พกพาอาวุธ ขณะที่ไทยโพสต์ฉบับเดียวกันนี้ได้เสนอคำแถลงล้อมกรอบหน้า 1 ได้ตอบว่า ขอยืนยันว่าพฤติการณ์นายชาติลีกับพวกเป็นการข่มขู่คุกคาม มีการพกพาอาวุธ การออกมาปกป้องของนายไครรงค์เป็นพฤติการณ์ที่ปราศจากความกล้าหาญ

2.4) มติชน และ ไทยรัฐ ร่วมเสนอประเด็นโต้แย้งในฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 เป็นข่าวพาดหัวหน้าหน้า 1 และข่าวเด่น หน้า 2 ตามลำดับ โดยเสนอคำแถลงของนายไครรงค์ ประเด็นหลักเหมือนของไทยโพสต์

ต่อมาฉบับวันที่ 21 กรกฎาคม 2542 มติชนและไทยรัฐหยิบประเด็นการให้สัมภาษณ์ของนายไครรงค์ระบุว่า นายชาติลีจะฟ้องไทยโพสต์ที่ลงข่าวบิดเบือนว่ามีพฤติการณ์ข่มขู่คุกคามไทยโพสต์ และฉบับวันที่ 23 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวการชี้แจงของนายไครรงค์ตอบกระทู้ถามเรื่องเดียวกันในสภาโดยยืนยันในประเด็นเดิม

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ประกอบด้วยการเดินทางไปชี้แจงข้อเท็จจริง, การให้สัมภาษณ์ แถลงข่าวตอบโต้, การทำหนังสือชี้แจงผู้เกี่ยวข้อง, การชี้แจงในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการใช้ภาษา การตีความหรือหยิบประเด็น และการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

1) กรณีหนีมือบ - ไทยโพสต์ ยอมรับ โดยเสนอในข่าวฉบับวันที่ 15 กรกฎาคม 2542 ตามคำชี้แจงของนายไครรงค์ สุวรรณคีรี

2) กรณีคุกคามไทยโพสต์ - ไทยโพสต์ไม่ยอมรับโดยเสนอข่าว บทนำ แถลงการณ์ และคอลัมน์ ยืนยันว่า นายชาติลีและพวกมีพฤติกรรมข่มขู่ คุกคาม และพกพาอาวุธปืน พร้อมกับเสนอข่าวและบทความตอบโต้ผู้โต้แย้งอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) ปัญหาการใช้และอ้างอิงแหล่งข่าวการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ทั้งในกรณีหมิ่นม็อบ และกรณีคุกคามไทยโพสต์ อังการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวหรือเจ้าหน้าที่ของกองบรรณาธิการไทยโพสต์แต่เพียงฝ่ายเดียว และพยายามใช้แหล่งข่าวบุคคลหรือองค์กรที่มีความเห็นสนับสนุนมาดอกล่าในประเด็นที่ต้องการนำเสนอข่าวอยู่ตลอดเวลา กรณีเช่นนี้นอกจากจะมีปัญหาเรื่องความถูกต้องในรายละเอียดแล้ว ยังทำให้เกิดการโต้แย้งว่า เป็นการเสนอข่าวที่ผิดพลาด จึงใจบิดเบือนจากข้อเท็จจริงอีกด้วย

2) แม้ว่าหนังสือพิมพ์จะมีทิศทางข่าวที่ชัดเจนในการเสนอข่าวนี้นี้ แต่ก็เปิดโอกาสให้คู่กรณีตอบโต้ โดยให้พื้นที่ทั้งในข่าวหน้า 1 และพื้นที่หน้า 2 อย่างละเอียด ถือว่าได้ให้ความสำคัญกับคู่กรณีตามสมควร อย่างไรก็ตามน้ำหนักในหัวข่าวยังคงโน้มเอียงมาทางฝ่ายหนังสือพิมพ์เอง

3) เมื่อหนังสือพิมพ์กลายเป็นคู่ความขัดแย้งกับผู้เสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบแล้ว การเสนอข่าวมักจะเกิดปัญหาความเป็นกลาง ความสมดุล และความเป็นธรรมในการเสนอเนื้อหาอยู่เสมอ

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

อายุข ประทีป ณ ถลาง บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ กล่าวว่า กรณีหมิ่นม็อบ เรื่องนี้จากการตรวจสอบพบว่า เป็นข่าวสุดท้ายที่เข้ามาในกองบรรณาธิการในวันนั้น ซึ่งดูจากปฏิทินของม็อบ ประมงพื้นบ้านตลอดมา ก็คิดว่าเป็นข่าวที่สะท้อนความรู้สึกของม็อบและคนในพื้นที่ และเมื่อตรวจสอบในภายหลังแล้วก็ทราบว่า ม็อบอยากพบนายไตรรงค์จริงๆ แต่พอไม่เจอก็ไปที่สัมมนาของพรรค ซึ่งเรื่องนี้เมื่อมีการชี้แจงก็ลงแก้ไขในหน้า 1 พื้นที่เท่ากัน

ส่วนการเดินทางมาชี้แจงของนายชาติกับพวก เป็นเจตนาที่ข่มขู่ คุกคาม มีคนเห็นว่าพวกป็น ซึ่งรับไม่ได้ แม้จะไม่ได้กลัวอะไรแต่พฤติกรรมแบบนี้ไม่เหมาะสม ผู้เสียหายสามารถชี้แจงแบบจริงๆ ง่ายๆ ได้ และหนังสือพิมพ์ก็สามารถลงโฆษณาคำชี้แจงนั้นให้ได้ อย่างไรก็ตามคำว่าคุกคามเป็นเรื่องที่ฝ่ายนายชาติยอมรับไม่ได้

สาเหตุที่ไม่มีการฟ้องร้องเรื่องนี้ เพราะคิดว่าเรื่องแบบนี้ไม่มีทางที่จะต่อสู้ เรื่องจบไปแล้ว คำนวณเองก็มาบอกกับพนักงานว่า เห็นแล้วแหละ แต่เข้าไปค้นอะไรไม่ได้ เพราะคำนวณมาแค่ 2 คน ทำอะไรไม่ได้ จึงคิดว่าใช้มาตรการทางสังคมดีกว่า (สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นในกรณีนี้ 4 ท่านดังนี้

ไพฑูรย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เห็นว่า ลักษณะการขึ้นไปชี้แจงแบบนั้นเป็นการคุกคามแน่นอน แม้จะไม่เห็นข้อเท็จจริงแต่อ่านดูแล้วเชื่อฝ่ายไทยโพสต์ว่าถูกจริงแกล้งจริง วิธีการชี้แจงของนายชาติไม่ถูกต้อง เป็นการเอาใจนาย ซึ่งถ้าใช้วิธีอื่นเช่นยื่นจดหมายโต้แย้งมา หนังสือพิมพ์ก็แก้ไขให้อยู่แล้ว (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

กัณฑ์ ภริตนาหนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า ต่างฝ่ายต่างมีเหตุผล แต่จะบอกว่ารัฐบาลไปคุกคามคงไม่ถึงขนาดนั้น เพราะเรื่องนี้ไม่ได้ใช้อำนาจรัฐอะไร อย่างไรก็ตามเรื่องนี้ต้นตอมาจากเรื่องการเมืองที่มีข้อไม่จริง เป็นความผิดพลาด หนังสือพิมพ์ก็ลงแก้ข่าวให้แล้ว ส่วนจะพบบินหรือไม่พบบินไม่รู้ เพราะคนอื่นไม่ได้เห็นเหตุการณ์ (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

อดีตคดี ลิมปรุ่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ กล่าวว่า การไปชี้แจงของนายชาติและพวกไม่เหมาะสม ผิดกาลเทศะ ทั้งๆที่สามารถทำจดหมายไปชี้แจงกับหนังสือพิมพ์ได้ มีหลายวิธีที่ทำให้ไม่เกิดความรู้สึกว่าถูกคุกคาม ชี้แจงกับบรรณาธิการข่าวไม่ได้ ทำไมไม่ไปชี้แจงกับบรรณาธิการใหญ่ นอกจากนี้หากชี้แจงแล้วหนังสือพิมพ์ไม่ฟัง แต่เป็นนักการเมืองหากพูดหรือแถลงข่าวก็มีหนังสือพิมพ์อื่นก็พร้อมจะนำเสนอข่าว (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสนา บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า เป็นเพราะมีการเสนอข่าวผิด แล้วมีความพยายามชี้แจงแล้วไทยโพสต์ไม่ฟัง จึงกลายเป็นเรื่องการคุกคามใหญ่โต ซึ่งในแง่ธุรกิจไทยโพสต์คิดว่าถ้าสามารถกระพือเรื่องนี้ให้ใหญ่โตได้ ตัวเองจะได้ยอดขายเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามถ้าไทยโพสต์มีหลักฐานว่าถูกข่มขู่คุกคามจริงก็ควรพิสูจน์หลักฐานด้วยการแจ้งความ และน่าสังเกตว่าหลังเกิดกรณีดังกล่าวแล้ว ไทยโพสต์ มีอคติกับนายไครรงค์ตลอดมา (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เลือกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งจากกรณีศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก จึงไม่มีข้อมูลความเห็นส่วนนี้ แต่นายไครรงค์ สุวรรณศิริ รองนายกรัชมุนตรี และนายชาติ นพวงศ์ ณ อยุธยา เลขานุการส่วนตัวนายไครรงค์ ได้ให้สัมภาษณ์ตอบได้ในเรื่องนี้ไว้ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ข่าวนี้ ซึ่งสามารถสะท้อนความรู้สึกของผู้ได้รับผลกระทบได้ในระดับหนึ่ง

ไครรงค์ สุวรรณศิริ แถลงข่าวที่ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 ระบุว่า การเสนอข่าวไทยโพสต์เรื่องหมิ่นม็อบ ทำให้ได้รับความเสียหายอย่างมาก ตลอดเวลาที่เป็นนักการเมืองไม่เคยทิ้งคนยากจน เมื่อเกิดข่าวนี้นั้นพรรคพวกซึ่งเห็นว่าหนังสือพิมพ์เล่นข่าวมากเกินไป และเกิดเหตุการณ์บิดเบือนเช่นนี้มาหลายปีแล้ว โดยเฉพาะบิดเบือนใส่พรรคประชาธิปัตย์ เมื่อให้นายธานินทร์ โจสมุทร ส.ส.สตูลไปแก้ข่าว แต่ก็ไม่มีกระแสแก้ไขให้ ส่วนการไปชี้แจงข่าวของนายชาติกับพวกนั้น นายชาติยืนยันว่าไม่มีการข่มขู่ ไม่มีการพกพาอาวุธปืน

“ข่าวไทยโพสต์บิดเบือน นายชาติไปแก้ข่าวเฉยๆ เขาไปตอนกลางวัน แต่ไปนั้คอย่างนั้นทำไมผมไม่เห็นว่าคุณชาติมีพฤติกรรมที่ผิด” (ไทยโพสต์, 20 กรกฎาคม 2542 : น.2)

ชาติ นพวงศ์ ณ อยุธยา แถลงข่าวเมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2542 ว่า การเสนอข่าวของไทยโพสต์เรื่องการหมิ่นม็อบรุนแรงเกินไปนายไครรงค์ประกอบคุณงามความดีมาตลอด ทำไมต้องถูกด่าว่าลนลานหมิ่นม็อบ อาการลนลานหนีเป็นอาการของคนขี้เขลาด ไม่รับผิดชอบประชาชน ขอยืนยันว่าได้ไปในตอนกลางวันแล้ว แต่ไม่ได้พบนายอายุข เจ้าหน้าทีประชาสัมพันธ์บอกว่าคุณอายุขจะมาทำงานตอนกลางคืนประมาณ 1 ทุ่ม 2 ทุ่ม จึงคิดว่าจะมาตอน 3 ทุ่ม และขอยืนยันว่าไม่ได้มีการพกพาอาวุธ (ไทยโพสต์, 16 กรกฎาคม 2542 : น.2)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ให้ความเห็นว่า เป็นการโต้แย้งข่าวที่ผิดแปลกจากวิธีการโดยทั่วไป อาจจะเป็นวิธีการที่ไม่ใช้กันแล้วในสมัยนี้จึงก่อให้เกิดความอ่อนไหวมาก นำแปลกที่นายไตรรงค์เคยเป็นโฆษกรัฐบาล เคยติดต่อประสานงานกับสื่อมวลชนมากมาย ทำให้ถึงใช้วิธีการโบราณ ไม่ได้ใช้วิธีการที่ทำให้เกิดข้อยุติได้ดังที่คนอื่นทำ นอกจากนี้เมื่อเกิดกรณีหลังขึ้นมาทำให้คนลืมจุดเดิมที่เป็นความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์ไปแล้ว

กรณีนี้เมื่อใช้วิธีการโต้แย้งที่ไม่ใช่มาตรฐานของสังคมสมัยใหม่ ทำให้ผู้เสียหายยิ่งเสียหายหนักขึ้นไปอีก ผู้เสียหายมาถามเรื่องข้อผิดพลาดของหนังสือพิมพ์ กลับกลายเป็นว่าไปทำผิดเสียมากกว่าการไปโต้แย้ง ทำให้ความผิดแรกของหนังสือพิมพ์ดูเจือจางไป เพราะฉะนั้นวิธีการโต้แย้งจะต้องปรับปรุง สังคมสมัยใหม่เริ่มเรียนรู้วิธีการโต้แย้งและแก้ไขความผิดพลาดที่มีรูปแบบหลากหลายยิ่งขึ้น ยอมรับวิธีการที่เสมอภาคมากขึ้น การข่มขู่หรือใช้อิทธิพลน้อยลง (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่าการคุกคามต้องมองในแง่ท่าที ไม่อยากให้มองในเชิงกฎหมาย ซึ่งไม่รู้ว่าจริงๆ แล้วทั้งสองฝ่ายได้เปิดรับซึ่งกันและกันหรือไม่ ในช่วงเวลานั้น หนังสือพิมพ์เองมีท่าทีแค่ไหน เปิดรับหรือไม่ เป็นมิตรหรือไม่ ให้ความเป็นกันเองหรือไม่ หรือว่าให้สิ่งเหล่านี้ทุกอย่างแล้ว แต่อีกฝ่ายมาด้วยอารมณ์พร้อมกับแสดงท่าที

อย่างไรก็ตาม อยากเตือนการทำงานของกองบรรณาธิการว่า อย่ามองทุกอย่างเป็นลบไปหมด หรือไม่มีความเป็นมิตร เพราะในความไม่เป็นมิตร อาจจะมีความเป็นมิตรซ่อนอยู่ หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ทำความจริงให้ปรากฏ คนที่มาอาจจะทำความจริงที่ยังไม่ปรากฏให้ปรากฏก็ได้ อย่ามองว่ามาเพื่อคุ้มครองตัวเองอย่างเดียว เพราะเชื่อว่า คนที่ไปพบหนังสือพิมพ์นั้นไม่ใช่คนที่จะไปบอกว่าหนังสือพิมพ์ชั่วหนังสือพิมพ์แล้ว แต่ต้องการจะอธิบายข้อเท็จจริงมากกว่า (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 7)

ชื่อกรณีศึกษา: อภิสิตี เบ็ญวันดี

นสพ.ที่	ประเภท	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการโต้แย้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกห้อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
มติชน 18-19 ก.ค.42	การเมือง	ข่าวหน้า 1, คอลัมน์สังคม	เสนอข่าวระดับพาดหัวรองในหน้า 1 และคอลัมน์ข่าวสังค คมหน้า 4 ระบุว่า น.ส.รัตนา อนันตนา คินทร์ ส.ส.ททบ พรรคประชาธิปัตย์ ร้องให้ไต่ต่อหน้าคนจำนวนมาก เนื่องจากเชิญนายอภิสิตี เวชชาชีวะ รมต.ประจำสำนัก นายกรัฐมนตรี และนายวิชัย สันศิริ รมช.ศึกษาธิการ มาร่วมอภิปรายในงานสัมมนา เห็น ๔ รัตนาจัดจ๊วในเขต เลือกตั้งแต่นายอภิสิตีและนายวิชัยเบ็ญวันดี นอกจากนี้ยังเสนอข่าวว่า น.ส.รัตนาให้สัมภาษณ์แสดง ความน้อยใจและไม่พอใจบุคคลทั้งสองด้วย ต่อมาเสนอในคอลัมน์ข่าวสังคม หน้า 4 ยืนยันในข้อเท็จ จริงที่เสนอข่าวดังกล่าวอีกด้วยว่า นายอภิสิตีและนาย วิชัยไม่เดินทางไปงานทำให้น.ส.รัตนาถึงกับร้องไห้โ ด้วยความเสียใจ	นายอภิสิตี เวชชาชีวะ. น.ส.รัตนา อนันตนาคินทร์, นายวิชัย สันศิริ	น.ส.รัตนา อนันตนาคินทร์ 18 ก.ค. 42 นายอภิสิตี เวชชาชีวะ 19 ก.ค. 42	ส่งชม มายัง กองบก โต้แย้ง ข่าว	มติชน 19.20 ก.ค. 42	ข่าวที่เสนอไปไม่มีความจริง เป็นการบิดเบือน ไม่มี การตรวจสอบข้อมูลก่อนนำเสนอ ทั้งนี้ในวันดังกล่าว นายอภิสิตีได้ไปร่วมงานตามกำหนดทุกประการ ส่วน น.ส.รัตนาปฏิเสธว่าไม่ได้ให้สัมภาษณ์ดังที่เป็นข่าว นอก จากนี้คอลัมน์ข่าวสังคมยังได้นำเสนอหาที่ผิดพลาดไป ต่อกันโดยไม่มีสำเนียงความละเอียดที่เกิดแก่บุคคลที่ตก เป็นข่าว รวมทั้งมีหนังสือพิมพ์อื่นนำไปอ้างอิงด้วย	ให้ยอมรับผิดและ แก้ไขข่าวให้ถูกต้อง	การใช้ภาษา และการอ้าง แหล่งข่าว หรือข้อมูล	มติชน ยอมรับในฉบับวันที่ 20 ก.ค. 42 โดยตีพิมพ์ฉบับ ในน.เรบกองบก. พร้อมกับยอมรับความผิดพลาดที่เกิด ขึ้น เสนอในหน้า 19

กรณีศึกษาที่ 7 : “อภิสิทธิ์” เบี้ยวนัด

ประเภทข่าว : การเมือง

รายละเอียดประเด็นปัญหา

มติชน ฉบับวันที่ 18 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 ว่า “ที่มาร์ค-ลุงวิชัยเบี้ยว ส.ส.รัตนโกสินทร์” เนื้อข่าวมีใจความสรุปได้ว่า นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ และรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ไม่ได้เดินทางไปร่วมการสัมมนาให้ความรู้ทางการเมือง การปกครองที่ ส.ส.รัตนโกสินทร์ ส.ส.กทม. พรรคประชาธิปัตย์ จัดขึ้น ในวันที่ 17 กรกฎาคม 2542 ทั้งๆที่มีการระบุชื่อไว้ในกำหนดการล่วงหน้า ทำให้ประชาชนที่เดินทางไปร่วมงานไม่พอใจที่นายอภิสิทธิ์ไม่เดินทางมา และยังต่อว่า ส.ส.รัตนโกสินทร์ ที่ไม่สามารถเชิญนายอภิสิทธิ์มาได้ นอกจากนี้ในช่วงบ่ายนายวิชัย ดันศิริ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีกำหนดการจะมาร่วมอภิปราย ก็แจ้งมาว่ามาร่วมงานไม่ได้ ทำให้ ส.ส.รัตนโกสินทร์ เสียใจมาก ถึงกับร้องไห้กับเพื่อน ส.ส.ที่มาร่วมกิจกรรมว่า รู้สึกผิดหวังนายอภิสิทธิ์และนายวิชัยที่ตกปากรับคำแล้วไม่มา ทำให้ตนเสียหน้าอย่างมาก จึงตัดสินใจยกเลิกรายการในช่วงบ่ายทั้งหมด

ฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 เสนอในคอลัมน์ข่าวสังคม “เรียงคนมาเป็นข่าว” หน้า 4 ว่า “... สงสารแบบใจจะขาดสุดสำหรับจัดกิจกรรมเพื่อเสริมฐาน รัตนา อนันต์นาคินทร์ จัดงานสัมมนาใหญ่ในพื้นที่เชิญ อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และ วิชัย ดันศิริ คนภาพดีไปช่วยเสริมภาพ ถึงเวลาผู้หวังให้ช่วยมีฐานะใหญ่ไปไม่ได้ทั้งคู่ หนูรัตนาน้อยใจถึงกับร้องไห้โฮ สุภารัตน์ เกตุราพันธุ์ ไม่ลองส่ง ลดาวัลดี วงศ์ศรีวงศ์ เพื่อน ส.ส.ปรป. ไปปลอบใจลูกผู้หญิงด้วยกันหน่อยหรือ...”

รายละเอียดการโต้แย้ง

มติชน ฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 เสนอในหัวข่าวย่อย ซึ่งเป็นท่อนหนึ่งของข่าวการเมือง หน้า 1 ว่า “รัตนโกสินทร์ว่าให้เพราะมดเบี้ยว” ระบุว่า ส.ส.รัตนโกสินทร์ ได้ชี้แจงเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2542 ว่า สื่อมวลชนเข้าใจผิดที่เสนอข่าวว่า นายอภิสิทธิ์ และ นายวิชัย ไม่ยอมไปร่วมงานสัมมนา เพราะความจริงแล้ว นายอภิสิทธิ์ เดินทางมาตามเวลาและหัวข้อที่ได้กำหนดไว้ เมื่อถึงเวลาสัมมนามีการพูดถึงเรื่องการซื้อสิทธิขายเสียง เมื่อพูดถึงตรงนี้รู้สึกสลดใจกระทบกระเทือนใจว่าพูดเท่าไรคนไม่ใส่ใจจึงร้องไห้ขึ้นมา แต่ไม่ถึงขนาดปล่อยโฮอย่างที่เป็นข่าว พอช่วงบ่ายรู้สึกตัวเองคงจะจัดงานต่อไปไม่ไหวแล้ว จึงได้โทรศัพท์บอกเลขานุการส่วนตัวของนายวิชัย ดันศิริ ว่าขอยกเลิกงานสัมมนาในช่วงบ่าย จึงขอยืนยันว่า นายอภิสิทธิ์ และ นายวิชัย ไม่ได้เบี้ยวงานอย่างที่เป็นข่าว

นอกจากนี้ยังได้เสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของนายวิชัย ดันศิริว่า ขณะเดินทางไปร่วมงานสัมมนาตามกำหนดการในช่วงบ่าย ทางผู้ช่วย ส.ส. ของ ส.ส.รัตนโกสินทร์ บอกมาว่า ได้งดกิจกรรมในครั้งนี้แล้ว จึงเดินทางกลับ

ฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 ตีพิมพ์จดหมายลงวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 ของ นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวเรื่องว่า “จดหมายเปิดผนึก อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ และคำชี้แจงมติชนกรณีข่าวผิดพลาด” เนื้อหา

ระบุว่า ได้เดินทางไปร่วมงานตามกำหนดเวลาทุกประการ ข่าวก่อนที่เสนอไปทั้งการพาดหัวข่าวและการเสนอข่าว เป็นการเสนอข่าวที่ไม่มีมูลความจริง ไม่ได้มีการตรวจสอบข้อมูลก่อนนำเสนอข่าว การกระทำดังกล่าวแสดงมุ่งหมายให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจผิด ในท้ายจดหมายนายอภิสิทธิ์เรียกร้องให้หนังสือพิมพ์มติชนเสนอข่าวที่เป็นจริงและเป็นธรรม ยอมรับและแก้ไขข่าวที่มีการเสนอผิดพลาด รวมทั้งให้ตรวจสอบหาบุคคลหรือแหล่งข่าวที่ต้องรับผิดชอบในองค์กรของหนังสือพิมพ์มติชน ในการนำเสนอข่าวดังกล่าวด้วย

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. มติชน เสนอข่าวกรณีนี้เพียงฉบับเดียว ในฉบับวันที่ 18 กรกฎาคม 2542 โดยให้ความสัมพันธ์กับข่าวนี้อยู่ในระดับพาดหัวข่าวรอง หน้า 1 เนื้อข่าวเป็นท่อนหนึ่งของข่าวรวมความเคลื่อนไหวการเมือง

2. อ่างรายงานข่าวของผู้สื่อข่าว ระบุว่าตามกำหนดการผู้จัดงาน ได้เชิญนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะไปร่วมอภิปรายในช่วงเช้า แต่นายอภิสิทธิ์ไม่ได้ไปร่วมงาน ทำให้ประชาชนไม่พอใจ เข้าไปต่อว่าน.ส.รัตนา อนันต์นาคินทร์ ที่ไม่สามารถเชิญนายอภิสิทธิ์มาได้ และในช่วงบ่ายน.ส.รัตนาได้รับแจ้งจากนายวิชัย ดันศิริ ว่ามาร่วมงานไม่ได้ ทำให้ น.ส.รัตนายิ่งเสียใจมากถึงกับร้องไห้น้ำตาไหล

3. มติชน อ้างคำพูดของน.ส.รัตนา ระบุว่าพูดกับนายพิเชษฐ พันธุ์วิชาติกุล และนายจักรพันธ์ ยมจินดา ว่า รู้สึกผิดหวังนายอภิสิทธิ์และนายวิชัยที่รับปากแล้วแต่ไม่มา ทำให้รู้สึกเสียหน้า ไม่มีจิตใจที่จะจัดงานอีกแล้ว จึงยกเลิกกำหนดการในช่วงบ่ายทั้งหมด

นอกจากนี้ในท้ายข่าวเดียวกัน ยังเสนอข่าวโยงถึงการปราศรัยใหญ่ของพรรคประชาธิปัตย์ที่จ.ลพบุรี ระบุว่า แกนนำพรรคหลายคนที่มีกำหนดการไปปราศรัย แต่แจ้งยกเลิกการเข้าร่วมกระชั้นชิดด้วย

4. มติชน ในฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 เสนอประเด็นนี้อีกครั้งในคอลัมน์ "เรียงคนมาเป็นข่าว" ซึ่งเป็นคอลัมน์ข่าวสังคม หน้า 4 เขียนโดย "ชโลธร" ยืนยันข้อมูลเดิมว่านายอภิสิทธิ์ และนายวิชัยไม่ได้ไปร่วมงานตามนัด

5. รวมเวลาในการเสนอเนื้อหาผิดพลาดในประเด็นนี้ 2 ครั้ง

วิเคราะห์การโต้แย้ง

มติชน เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่เสนอข่าวการโต้แย้ง โดยเสนอรวม 2 ครั้ง คือ

1. ฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 เสนอเป็นข่าวท่อนหนึ่งในข่าวรวมความเคลื่อนไหวการเมือง ระบุการให้สัมภาษณ์ของน.ส.รัตนา โต้แย้งว่า หนังสือพิมพ์เข้าใจผิด เพราะความจริงแล้วนายอภิสิทธิ์มาร่วมงานตามเวลาและอภิปรายในหัวข้อที่กำหนด ส่วนเรื่องการร้องไห้นั้นเป็นเพราะสะเทือนใจที่ระหว่างการสัมมนามีการพูดถึงการซื้อขายเสียง แต่ผู้ฟังไม่สนใจ และรู้สึกว่าช่วงบ่ายจะจัดงานต่อไปไม่ไหวจึงยกเลิก และโทรแจ้งเลขานุการส่วนตัวของนายวิชัยว่ายกเลิก ดังนั้นนายอภิสิทธิ์และนายวิชัยไม่ได้เบี่ยงเบนความข่าว

2. ฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 ลงตีพิมพ์จดหมายเปิดผนึกโต้แย้งของนายอภิสิทธิ์ โดยจัดพื้นที่ เป็นพิเศษในหน้า 19 ซึ่งเป็นหน้าข่าวเหตุการณ์ประจำวัน เนื้อหาจดหมายยืนยันว่า ได้ไปร่วมงานสัง กถาวรตามกำหนดเวลาทุกประการ

2.1) ผู้โต้แย้ง (นายอภิสิทธิ์) อ้างว่า น.ส.รัตนายืนยันกับตนเองว่า ไม่เคยให้สัมภาษณ์หรือกล่าว ข้อความที่มีการเสนอในข่าวแต่อย่างใด

2.2) จดหมายของนายอภิสิทธิ์ ตั้งประเด็นข้อสงสัยต่อการเสนอข่าวนี้ของมติชน พอสรุปได้ดังนี้

2.2.1) การพาดหัวข่าวและการเสนอข่าว เป็นการเสนอข่าวที่ไม่มีมูลความจริง

2.2.2) การกระทำความดังกล่าวมุ่งหมายให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจผิด ขาดความเชื่อถือในตัวนาย อภิสิทธิ์

2.2.3) ภายหลังจากทราบข้อเท็จจริงจากน.ส.รัตนาแล้ว มติชนก็ไม่ได้แก้ไขข้อผิดพลาดของตัวเอง โดยเสนอเป็นข่าวเพียงเล็กน้อยในหน้า 19 และยังนำข่าวที่บิดเบือนไปเสนอในข่าวสังคมย้ำเจตนาให้ สาธารณชนเข้าใจว่าข้อมูลของมติชนเป็นข้อมูลที่เป็นจริง โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่เกิดกับบุคคลที่ เป็นข่าว

2.2.4) การเสนอข่าวนี้เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลโดยมิชอบ

2.3) ผู้โต้แย้งเรียกร้องให้หนังสือพิมพ์ยอมรับและแก้ไขข่าวที่มีการเสนอผิดพลาด โดยคำนึงถึง การให้ความยุติธรรมแก่ผู้เสียหาย และให้สอบถามบุคคลหรือแหล่งข่าวที่ต้องรับผิดชอบในองค์กรของ หนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวนี้

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ส่งจดหมายมายังกองบรรณาธิการเพื่อชี้แจงและตอบโต้ข่าว

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการใช้ภาษา และการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

มติชน ยอมรับ ในฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 โดยตีพิมพ์จดหมายโต้แย้งของผู้โต้แย้งอย่าง ละเอียด และตอบจดหมายในนามกองบรรณาธิการ ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น เสนอในพื้นที่ล้อม กรอบหน้า 19 โดยประเด็นที่ยอมรับผิดมีดังต่อไปนี้

3.1) น้อมรับความผิดพลาดทั้งหมดที่เกิดขึ้น

3.2) ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นเป็นอุบัติเหตุของการทำข่าว ไม่ใช่การเจตนา

3.3) มติชนถือเป็นบทเรียนสำคัญ และจะพยายามกวดขันไม่ให้เกิดความผิดพลาดเช่นนี้อีก

3.4) อ้างว่าข่าวดังกล่าวได้มาจากส.ส.พรรคประชาธิปัตย์คนหนึ่ง ซึ่งเป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เกิดความบกพร่องในการตรวจสอบข่าว เนื่องจากเห็นว่าผู้ให้ข่าวเป็นคนของพรรคประชาธิปัตย์ ไม่น่าจะคิดร้ายต่อพรรคที่ตนสังกัด

3.5) อ้างว่าด้วยจริยธรรมของการทำข่าวไม่สามารถเปิดเผยชื่อบุคคลที่ให้ข่าวได้

2.6) การเสนอข่าวในข่าวสังคมฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 เนื่องจากการปิดค้นฉบับล่วงหน้า ก่อนที่จะทราบข้อเท็จจริงจากน.ส.รัตนา

2.7) มติชน ขอโทษ นายอภิสิทธิ์

4.ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) เป็นความผิดพลาดจากการที่หนังสือพิมพ์ไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องก่อนการนำเสนอ และการที่อ้างว่าได้ข่าวจากแหล่งข่าวส.ส.คนหนึ่ง แต่ไม่ได้เปิดเผยชื่อ แสดงว่า นักข่าวไม่ได้ไปทำข่าวด้วยตัวเองทั้งๆที่เป็นข่าวเหตุการณ์ การได้ยินจากคำบอกเล่ามาอีกทอดหนึ่ง ทำให้ข้อมูลผิดเพี้ยนไป สะท้อนให้เห็นถึงความบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่อย่างร้ายแรง

2) ในประเด็นการให้ความสำคัญกับผู้ใช้เสียหาย พบว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญน้อยกับการชี้แจงของน.ส.รัตนา ในการชี้แจงฉบับวันที่ 19 กรกฎาคม 2542 โดยเสนอเพียงท่อนหนึ่งในข่าวรวมความเคลื่อนไหวการเมือง ไม่ได้หยิบประเด็นขึ้นไปอยู่ในหัวข้อ ทั้งที่ข่าวที่เสนอผิดพลาดเสนอในระดับพาดหัวรองหน้า 1

อย่างไรก็ตาม การลงจดหมายตอบได้จากผู้ใช้เสียหาย(นายอภิสิทธิ์) และการยอมรับความผิดพลาดอย่างเปิดเผยของหนังสือพิมพ์ถือเป็นแบบอย่างที่ดีในการให้ความสำคัญกับผู้ใช้เสียหาย อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ยังมีความเป็นกลางในการทำหน้าที่ในกรณีนี้ด้วย

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

สรถล อุดยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวว่า เนื่องจากในวันเกิดเหตุเป็นวันหยุด นักข่าวนี้น้อยกว่าปกติ และไม่ได้ส่งคนไปทำข่าว แต่ได้ตรวจสอบกับส.ส.คนหนึ่งของพรรคประชาธิปัตย์ ว่าในวันนั้นเป็นอย่างไรบ้าง ส.ส.คนดังกล่าวก็ให้ข่าวว่า นายอภิสิทธิ์ไม่ได้ไปอภิปรายและส.ส.รัตนาร้องให้กักขังไปตามนั้น ในเวลานั้นไม่ได้ตรวจสอบซ้ำ เพราะคนที่ให้ข่าวเป็นส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ด้วยกัน ทำให้เชื่อว่าเป็นไปตามนั้น โดยเชื่อในตรรกะว่าเป็นส.ส.พรรคเดียวกันไม่น่าทำร้ายตนเอง แต่กรณีนี้ถือว่าเป็นความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์ร้อยเปอร์เซ็นต์ และได้บทเรียนว่าในการทำข่าวจะต้องส่งนักข่าวไปทำข่าวจริง และอีกบทเรียนหนึ่งคือ แหล่งข่าวบางคนอย่าไปเชื่อมาก

มติชนไม่ได้ตั้งใจที่จะทำให้เกิดภาพลบกับนายอภิสิทธิ์ จากจดหมายของนายอภิสิทธิ์ทำให้รู้สึกว่าการทำข่าวด้วยความร้ายแรงเกินจริง ทั้งๆที่เป็นการรายงานข่าวผิดแบบธรรมดา โดยไม่ได้เจตนา ส่วนที่ต้องชี้แจงในจดหมายเพราะว่าถ้อยคำแรง และทราบในภายหลังว่านายอภิสิทธิ์ทำจดหมายเปิดผนึกไป

ตามที่ต่างๆด้วย ซึ่งน่าจะส่งมาที่มดิชนก่อน แล้วถ้ามดิชนแก้ไขในระดับที่พอใจก็ค่อยเปิดผนึก น่าจะเป็นขั้นตอนที่ถูกดีกว่า

อย่างไรก็ตามการโต้แย้งแบบนี้ เป็นกระบวนการที่ถูกต้อง และเป็นการทดสอบกับกองบรรณาธิการว่า ใจกว้างขนาดไหนกับความผิดพลาดของตัวเอง เพียงแต่คิดว่าปัญหาน่าจะอยู่ในวงจำกัดคือเริ่มจากคนที่เข้าข่าวกับตัวหนังสือพิมพ์ ถ้าจำกัดวงอยู่ในจุดนี้ก็รักษาความสัมพันธ์ที่ดีกันได้ แต่ก็เป็นที่รักของผู้เสียหายที่จะใช้วิธีตะโกนดังๆ หรือตะโกนเบาๆ หรือกระซิบข้างหู เป็นสิทธิ์ของผู้เสียหาย (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้แสดงความเห็นในกรณีนี้ 4 ท่านดังนี้

ไพฑูรย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เห็นว่า ถือเป็นสปิริตของมดิชนที่น่าจดหมายมาลงตีพิมพ์ทั้งหมด เรื่องนี้ถ้าเป็นความผิดพลาดไม่ใช่ตัวหนังสือพิมพ์ แต่เป็นเพราะนักข่าวที่เอาไปข่าวมาลงมากกว่า (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

ก้าแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า สาเหตุเกิดจากนักข่าวไม่รอบคอบ ไม่ตรวจสอบให้ชัดเจน นักข่าวคงไม่อยู่ในที่เกิดเหตุ แต่ไปฟังเขาเล่ามา ซึ่งการที่นักข่าวไม่ได้ทำข่าวเองนี้มีอยู่บ่อยๆ ฟังมาแล้วมาเขียนถือว่าเป็นเรื่องไม่ถูกต้อง แต่ถูกต้องแล้วที่มีการยอมรับผิด (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า ชี้ว่า เป็นการเสนอข่าวที่ผิดข้อเท็จจริงอย่างชัดเจน ไม่ได้ตรวจสอบ เหมือนกับการนั่งเทียนเขียนข่าว สาเหตุอาจจะ 1.เกิดจากการไม่ได้ทำข่าวเอง หรือ 2. มีเจตนาหรือไม่ไม่ทราบ เพราะมีการเสนอข่าววันต่อมาเรื่องพรรคไทยรักไทยจะยึดพื้นที่กทม. อาจจะมีประเด็นการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง

ส่วนการลงยอมรับผิดเช่นนี้ เนื่องจากมดิชนไม่มีทางเลือกอย่างอื่น แต่คำขอโทษของมดิชนยังไปบอกว่า คนในพรรคประชาธิปัตย์เป็นคนให้ข่าว ซึ่งในทางปฏิบัติหนังสือพิมพ์ต้องตรวจสอบว่า ข่าวที่ได้มาจริงแค่ไหน ถ้าถูกหลอกอย่างนี้ได้ก็ไม่ควรทำข่าว และถ้ายอมรับหรือขอโทษก็ไม่ต้องมีการปฏิเสธหรือข้ออ้างใดๆ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

อดิศักดิ์ ลิ้มปัฐพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เห็นว่า การที่มดิชนขอโทษถือเป็นหลักปฏิบัติที่ดี เป็นการยอมรับผิดที่ควรจะเป็นมาตรฐานหนึ่งของสื่อมวลชน (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

รัตนา อนันต์นาคินทร์ ส.ส.กรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์ กล่าวว่า ในวันเกิดเหตุไม่มีนักข่าวไปสัมภาษณ์แม้แต่คนเดียว ยิ่งแปลกใจว่าทำไมถึงไปพาดหัวเป็นข่าวใหญ่หน้า 1 โดยที่เนื้อข่าวก็ไม่

ตรงกับความเป็นจริง หนังสือพิมพ์เขียนข่าวเหมือนแต่งนิยาย เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้รู้ว่า การนั่งเขียนเขียนข่าวนั้นเป็นอย่างไร และเข้าใจดีขึ้นว่า ที่พูดกันว่า หนังสือพิมพ์เสนอข่าวบิดเบือนจากความจริงนั้นหมายความว่าอย่างไร

หลังจากที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าวแล้ว ได้เขียนรายละเอียดชี้แจงไปที่หนังสือพิมพ์มติชนว่า นายอภิสิทธิ์ได้เดินทางไปร่วมงานสัมมนาและตนก็ไม่ได้ให้สัมภาษณ์ใดๆตามที่ไปข่าว เรื่องนี้หนังสือพิมพ์น่าจะกรองข้อมูลหรือตรวจสอบข้อเท็จจริงกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นก่อนที่จะลงข่าว เพราะเสนอไปแล้วก็ทำให้เสียหาย สิ่งที่เกิดขึ้นแสดงถึงความไม่รอบคอบ กลายเป็นว่าไปเชื่อบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ต้นตอข่าวแล้วนำไปเขียนตามคำพูดของคนเหล่านั้นจนเกิดความเสียหาย

สำหรับการลงคำชี้แจงในวันถัดมานั้น เห็นว่าตอนที่เสนอข่าวลงหน้า 1 ใหญ่โต แต่เวลาแก้ไขกลับแก้ให้นิดเดียว ส่วนการลงจดหมายของนายอภิสิทธิ์ก็ถือว่าเป็นการสมควร และการใช้วิธีเขียนจดหมายมาอธิบายข้อเท็จจริงก็เป็นเรื่องที่ดี (สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ติริยวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เห็นว่า เรื่องการเมืองในพื้นที่กทม.เป็นเรื่องที่หนังสือพิมพ์จับตามอง เมื่อมีอะไรนิดหน่อยก็จะหยิบมานำเสนอ แต่กรณีนี้ถือเป็นความผิดพลาดเพราะนักข่าวไม่ได้อยู่ในที่เกิดเหตุ ฟังจากแหล่งข่าวแหล่งเดียว และคล้ายกับนายอภิสิทธิ์ไม่เคยทำอะไรพลาดให้ใครเห็น เมื่อมีขึ้นมาทีไรก็เอามาลง แต่นายอภิสิทธิ์ก็ไวที่จะโต้แย้ง และมีข้อเท็จจริงที่ชัดเจน เมื่อข้อโต้แย้งฟังขึ้นเรื่องก็จบ ถ้อยคำในจดหมายโต้แย้งก็ดูดี บรรยายกาศดีทั้งสองฝ่าย ทำให้เห็นว่าการขอโทษกันหรือโต้แย้งกันเป็นเรื่องที่รับกันได้ ทำให้นักการเมืองเรียนรู้เช่นกันว่า ต้องใช้วิธีอย่างไร (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า กรณีนี้เป็นความรับผิดชอบในแง่วิชาชีพ บางครั้งหนังสือพิมพ์พยายามไปในการซักถาม จนกระทั่งเอาข้อเท็จจริงที่รับฟังมานำเสนอโดยไม่ถูกต้องสมบูรณ์ ถ้าส.ส.เป็นแหล่งข่าวแหล่งหนึ่ง ปัญหาว่านักข่าวได้ซักถามน้อยแค่ไหน

ส่วนการยอมรับผิดครั้งนี้ถือว่าเป็นความกล้าหาญทางจริยธรรม ถึงเวลาที่หนังสือพิมพ์ต้องยอมรับกับสังคมว่างานหนังสือพิมพ์เป็นงานวรรณกรรมเร่งด่วน มีโอกาสผิดพลาดสูง แม้ว่าจะมีความพยายามเพียงใดก็ตาม (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล(Coding Sheet)-(ตารางที่ 8)

ระดับศึกษา มอดูลสี่อะเบคปัม

พหุ.ที่	ประเภท	ประเภทการ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	บท.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกกอง	ลักษณะ: ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	หมายเหตุ
0.22 ก.42	เศรษฐกิจ, สังคมทั่วไป	ข่าวหน้า 1	พลตรีฯ วิชาโรจน์ เหมะ 1 "มีมติเสียงระเบิด ปีนน้ำมัน! แท็กซี่มีสิทธิ์ละ" เมื่อข่าวระบุว่า ปีนน้ำมันหลายแห่งติด สติ๊กเกอร์คำเตือน ห้ามใช้โทรศัพท์มือถือในปีนน้ำมัน เด็ดขาดในระยะ 10 เมตร เนื่องจากคลื่นโทรศัพท์จะก่อ ให้เกิดประกายไฟทำปฏิกิริยากับไดนาไมต์จนเกิดระเบิด ขึ้นได้ ซึ่งเคยเกิดเหตุร้ายมาแล้วทั้งในเอเชียและยุโรป		เจ้าของสถานีบริการ น้ำมัน, ผู้บริหารบริ- ษัทน้ำมัน, ผู้บริหาร บริษัทโทรศัพท์มือถือ นักวิชาการ	ให้สัม- ภาษณ์	ไทยรัฐ 21.22 ก.ค. 42 นิตยชน 21 ก.ค. 42	บท.ที่โต้แย้ง เสนอกรรมวิธีของฝ่ายเห็นด้วยและไม่ เห็นด้วยกับเรื่องนี้ โดยให้นำหนักกับฝ่ายไม่เห็นด้วยเป็น ด้านหลัก โดยเชื่อว่า ปีนสติ๊กเกอร์ดังกล่าวเป็นเพียงคำ เตือน โอกาสที่จะเกิดขึ้นเป็นไปได้ยาก และระยะที่พื้น ริคมี 1 เมตรไปแล้ว ความเข้มข้นของไอระเหยจะเจือจาง ไม่สามารถจุดประกายไฟได้ นอกจากนี้ยังอ้างความเห็นของนักวิชาการว่า โอกาสที่ โทรศัพท์มือถือจะทำให้เกิดเหตุระเบิดในปีนน้ำมัน มี เพียง 1 ในล้านเท่านั้น		การตีความ หรือหยิบ ประเด็น	คดีนี้ ภาฯ ไม่ใช้สแตมของกองทัพอากาศ ไม่ยอมรับหรือ ไม่ยอมรับกับข้อโต้แย้ง แต่ได้ระดับความสำคัญของ ข่าวลงในสารสนเทศวันที่สอง ก่อนจะยุติข่าวนี้อีก

กรณีศึกษาที่ 8 : มือถือสี่ระเบิดปัม

ประเภทข่าว : เศรษฐกิจ / สังคมทั่วไป

รายละเอียดประเด็นปัญหา

เคลนิวิล์ ฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “มือถือสี่ระเบิด ปัมน้ำมัน แท๊กซ์มิลิตีและ” *แบดเดอรีตัวการ / ประกายไฟเจอ/ น้ำมัน-แก๊สปัม/ ปัดป้ายห้ามโทรฯ/ เดาในครัว ก้อดร./* เนื้อข่าวระบุว่า การใช้โทรศัพท์มือถือขณะเข้าไปเติมน้ำมัน อาจจะทำให้เกิดระเบิดจนเป็นโศกนาฏกรรมขึ้นได้ ซึ่งเคยเกิดมาแล้วทั้งในทวีปเอเชียและยุโรป จนมีการห้ามใช้โทรศัพท์มือถือขณะเติมน้ำมันอย่างเด็ดขาด หรือห้ามผู้ใช้โทรศัพท์มือถือใกล้ปั้มน้ำมันในระยะ 10 เมตร โดยมีบางประเทศได้เกิดเหตุระเบิดขึ้นแล้ว เนื่องจากแบตเตอรี่ของโทรศัพท์มือถือที่มีพลังงานสูงพอที่ทำให้เกิดไฟฟ้าสถิต และอาจจะไปถูกไอน้ำมันขณะที่กำลังเติมน้ำมันจนเกิดปฏิกิริยาการระเบิดขึ้นได้

ฉบับวันที่ 22 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวธรรมดา หน้า 1 หัวข่าวว่า “บางจากเตรียมห้าม ใช้มือถือในปั้มน้ำมัน” เนื้อข่าวอ้างการให้สัมภาษณ์ของนายมนูญ ศิริวรรณ ผู้อำนวยการฝ่ายขาย บริษัท บางจากปิโตรเลียม กล่าวว่า บางจากเตรียมทำสติ๊กเกอร์หรือป้ายข้อความห้ามใช้โทรศัพท์มือถือบริเวณสถานีบริการน้ำมันบางจาก โดยจะเริ่มในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลตั้งแต่เดือนสิงหาคมเป็นต้นไป

รายละเอียดการโต้แย้ง

ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 21 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวพาดหัวรอง หน้า 1 ว่า “ชี้ห้ามโทรในปั้ม แค่เดือน เพงเจอร์ก็ด้วย” *บริษัทมือถือออกโรงโต้/ ไม่ใช่ง่ายเกิดไฟระเบิด/ คิดเรื่องย่นต์เสี่ยงกว่า/* เนื้อข่าวระบุว่า เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคมที่ผ่านมา ผู้สื่อข่าวได้ออกไปสำรวจตามสถานีบริการน้ำมันหลายแห่งทั่วกรุงเทพฯและต่างจังหวัด โดยเฉพาะสถานีบริการน้ำมันของ เอสโซ่ และ โมบิล พบแผ่นป้ายคำเตือนเรื่องการใช้โทรศัพท์มือถือที่หน้าตู้หัวจ่ายน้ำมัน ขณะที่สถานีบริการน้ำมันยี่ห้ออื่นๆยังไม่มีการติดแผ่นป้ายประกาศเตือนแต่อย่างใด และเมื่อสอบถามเจ้าของสถานีบริการน้ำมันหลายแห่งที่มีป้ายเตือนต่างตอบเสียงเดียวกันว่า ไม่ค่อยเชื่อว่าการใช้โทรศัพท์มือถือขณะอยู่ในสถานีบริการน้ำมันจะทำให้เกิดไฟลุกอย่างที่เห็นข่าว โดยส่วนใหญ่เชื่อว่าการคิดเรื่องย่นต์และการสูบบุหรี่ขณะเติมน้ำมันน่าจะเป็นอันตรายมากกว่า

ฉบับวันที่ 22 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวธรรมดา หน้า 1 หัวข่าวว่า “เป็นไปได้แค่ 1 ในล้าน มือถือปัมปั้มน้ำมัน แต่ให้กันไว้ดีกว่า” อ้างการให้สัมภาษณ์ศศ.ศิริกัลยา สุจิตานนท์ ที่ปรึกษาด้านการอนุรักษ์พลังงาน ภาควิชาวิศวกรรมเคมี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ว่า หากระหว่างที่น้ำมันกำลังไหล มีเสียงโทรศัพท์ดังขึ้น และเกิดการสปาร์กขึ้น ก็มีความเป็นไปได้สูงที่จะเกิดระเบิด แต่มีเปอร์เซ็นต์ที่จะเกิดขึ้นได้เพียง 1 ในล้านส่วนเท่านั้น ซึ่งการสั่งห้ามใช้โทรศัพท์มือถือในปั้มก็เป็นการป้องกันที่ดีที่สุด

มติชน ฉบับวันที่ 21 กรกฎาคม 2542 เสนอเป็นข่าวเด่นในหน้า 8 หัวข่าวว่า “คิดเครื่องเติมน้ำมันอันตรายกว่ามือถือ เซลล์ซีโอไซด์-เอไอเอสช่วยบรรเทา” เนื้อข่าวอ้างการให้สัมภาษณ์ของผู้เกี่ยวข้องหลายคน ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นเพียงการเตือนเท่านั้น และมีโอกาสเกิดขึ้นน้อยมาก

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

เคลนิวิสต์ เสนอข่าวนี้เพียงฉบับเดียวใน ฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 เป็นวันแรก จากนั้นเว้นไป 1 วัน และเสนออีกครั้งในวันที่ 22 กรกฎาคม 2542 หลังจากนั้นไม่ได้เสนอข่าวนี้อีกเลย

1. ในฉบับวันที่ 20 กรกฎาคม เคลนิวิสต์ให้ความสำคัญกับข่าวนี้ถึงระดับพาดหัวหน้า 1 โดยอ้างที่มาของข่าวว่า จากการออกสำรวจปั้มน้ำมันต่างๆของบริษัทน้ำมันต่างชาติ 2 บริษัทคือ โมบิล ออยล์ และ เอสโซ่พบว่ามีเครื่องคิดสติกเกอร์ตามตู้จ่ายน้ำมันข้อความว่า ห้ามใช้โทรศัพท์มือถือ จากการสอบถามพนักงานบริการปั้มน้ำมัน ได้คำตอบว่า การใช้โทรศัพท์มือถืออาจทำให้ปั้มน้ำมันระเบิดได้ บริษัทแม่จึงมีนโยบายให้ติดป้ายเตือน ไม่เฉพาะแต่ในประเทศไทยแต่ใช้กับเครือข่ายทั่วโลก

เคลนิวิสต์ ยังได้รายงานโดยไม่ระบุแหล่งข่าวด้วยว่า ห้ามผู้ใช้โทรศัพท์มือถือใกล้ปั้มน้ำมันในระยะ 10 เมตร เพราะจะทำให้เกิดระเบิดได้ พร้อมกันนั้น ได้อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ คือนางดารณี ชีระนากร ผู้อำนวยการฝ่ายค้าน้ำมัน บริษัท โมบิล ออยล์ ระบุว่า ที่ต้องห้ามการใช้โทรศัพท์มือถือเพราะมีข่าวว่า เคยเกิดเหตุการณ์มาแล้วในจีนและอินเดีย ซึ่งนักวิทยาศาสตร์สงสัยว่า มีสาเหตุมาจากการใช้โทรศัพท์มือถือ

นอกจากนี้ยังอ้างแหล่งข่าวอีก 3 ราย ออกมายืนยันว่า การใช้โทรศัพท์มือถือในปั้มน้ำมันอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงได้ เป็นแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่ออ้างว่าเป็นผู้จัดการปั้มน้ำมันย่านรามอินทรา 1 ราย และอีก 2 รายเปิดเผยชื่อคือ นายสมเกียรติ งามประเสริฐ อาจารย์ภาควิชาเคมี จุฬาฯ กับนายมูดาฟา หมันงะ กรรมการผู้จัดการบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น(แทค)จำกัด

2. ฉบับวันที่ 22 กรกฎาคม 2542 เคลนิวิสต์ยังเสนอข่าวนี้ในหน้า 1 แต่ลดความสำคัญลงมาเป็นข่าวธรรมดาขนาด 2 คอลัมน์เท่านั้น โดยยังคงยืนยันว่า โทรศัพท์มือถือเป็นอันตรายในปั้มน้ำมัน โดยอ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ 4 รายมาสนับสนุน คือนายปราโมทย์ ศรีสุขสันต์ ผู้อำนวยการสถาบันเทคโนโลยีปตท., นายพรเทพ เตชะไพบูลย์ รมช.วิทยาศาสตร์ฯ, นายสรวิศ ภาสวุฒิชัยพงศ์ กรรมการสมาคมประกันวินาศภัย และ นายมนูญ ศิริวรรณ ผู้อำนวยการฝ่ายขายบริษัท บางจากปิโตรเลียม จำกัด

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับที่เสนอข่าวโต้แย้ง คือ **ไทยรัฐ** เสนอ 2 ครั้ง ในฉบับวันที่ 21 และ 22 กรกฎาคม 2542 และ มติชน เสนอ 1 ครั้ง ในฉบับวันที่ 21 กรกฎาคม 2542

1.1) **ไทยรัฐ** ฉบับวันที่ 21 กรกฎาคม 2542 ให้ความสำคัญในระดับพาดหัวรองหน้า 1 ยืนยันว่าการห้ามโทรศัพท์ในปั้มน้ำมันเป็นเพียงการเตือนเพื่อความไม่ประมาทเท่านั้น และมีอีกหลายบริษัทน้ำมันที่ไม่มีคำสั่งห้าม ขณะเดียวกันอ้างว่าบริษัทโทรศัพท์มือถือก็ยืนยันว่า ไม่ใช่เรื่องที่จะเกิดขึ้นได้ง่ายๆ

ไทยรัฐอ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ 6 คนซึ่งเป็นเจ้าของปั๊มน้ำมันทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด ยืนยันว่าการใช้โทรศัพท์มือถือในปั๊มน้ำมันไม่เป็นอันตราย นอกจากนี้ยังอ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อในระดับผู้บริหารบริษัทน้ำมันอีก 4 คนและผู้บริหารบริษัทโทรศัพท์มือถืออีก 2 ราย ระบุว่า การเกิดระเบิดในปั๊มน้ำมันจากสาเหตุการใช้โทรศัพท์มือถือเกิดขึ้นได้น้อยมาก หรือแทบไม่เกิดขึ้นเลย โดยจะต้องเงื่อนไขประกอบมากมายจึงจะเกิดได้

คอนแทกซ์ข่าวยังอ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจากกองสรรพาวุธ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งอ้างว่ามีความชำนาญในการตรวจเก็บวัตถุระเบิด ยืนยันว่า เป็นไปไม่ได้ที่จะเกิดประกายไฟขึ้นในระหว่างการใช้โทรศัพท์มือถือในปั๊มน้ำมัน

1.2) ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 22 กรกฎาคม 2542 ให้ความสำคัญเพียงข่าวธรรมดาหน้า 1 ย้ำประเด็นว่า โอกาสเกิดระเบิดในปั๊มน้ำมันจากการใช้โทรศัพท์มือถือ มีเพียง 1 ในล้านเท่านั้น โดยยังคงใช้วิธีส่งผู้สื่อข่าวออกไปสอบถามความเห็นจากเจ้าของปั๊มน้ำมัน และยังสัมภาษณ์อาจารย์ทางด้านวิศวกรรม 2 รายจากมหาวิทยาลัยระบุว่ามีโอกาสเกิดขึ้นได้น้อยมาก

1.3) มติชน เสนอเป็นข่าวเด่นอยู่ในหน้า 8 ซึ่งเป็นหน้าข่าวเศรษฐกิจ อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ 4 คน ประกอบด้วยผู้บริหารบริษัทโทรศัพท์มือถือ 1 ราย และผู้บริหารบริษัทค้าน้ำมัน 3 ราย ให้ความเห็นว่าเป็นเรื่องนี้เป็นเพียงข้อสันนิษฐาน ยังไม่เคยมีเหตุการณ์เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และโอกาสที่จะเกิดต่ำมาก

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

เนื่องจากหนังสือพิมพ์เป็นผู้โต้แย้ง จึงใช้วิธีการไปสัมภาษณ์แหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องมาให้เหตุผล และข้อมูลหักล้าง

2.ลักษณะความผิดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการตีความหรือหยิบประเด็น

3.ข้อยุติ

เคลนิวิสต์ ไม่ได้แสดงอย่างชัดเจนว่า ยอมรับ หรือไม่ยอมรับ กับข้อโต้แย้ง แต่จากการที่มีผู้โต้แย้งทำให้มีการลดระดับความสำคัญของข่าวลงในการเสนอวันที่สองก่อนจะยุติการเสนอข่าวนี้ไป รวมทั้งการเสนอความเห็นของฝ่ายโต้แย้งลงในข่าวที่นำเสนอด้วย อาจสรุปได้ว่า เป็นการยอมรับไปโดยปริยาย

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) การเสนอข่าวของ **เคลนิวิส์** และ **ไทยรัฐ** ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทหลักของทั้งสองฝ่าย ต่างพยายามเสนอข่าว 2 ด้าน ในวันเดียวกันทุกครั้ง แต่จะให้น้ำหนักกับประเด็นที่เป็นประโยชน์กับจุดยืนของตัวเอง ซึ่งให้เห็นว่าการรายงานข่าวยังมีปัญหาเรื่องความสมดุลในการนำเสนอข้อมูล

2) กรณีนี้หนังสือพิมพ์หยิบประเด็นข่าวที่ยังไม่มีข้อสรุปที่แน่ชัด มานำเสนอ โดยให้ความสำคัญถึงระดับข่าวพาดหัวนำ โดยที่ไม่มีข้อมูลหลักฐานรองรับเพียงพอ ทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย ที่สำคัญกรณีนี้เป็นข่าวที่มีผลกระทบต่อสังคมสูง เมื่อเสนอข่าวไปแล้วอาจทำให้เกิดความตื่นตกใจขึ้นในหมู่ประชาชนได้

3) หนังสือพิมพ์ทั้งสองฝ่ายต่างใช้แหล่งข่าวประเภทเดียวกัน ทั้งเปิดเผยชื่อและไม่เปิดเผยชื่อ กล่าวคือ เป็นแหล่งข่าวเจ้าของปั้มน้ำมัน, ผู้บริหารบริษัทน้ำมัน, ผู้บริหารบริษัทโทรศัพท์มือถือ และนักวิชาการ โดยเลือกใช้แหล่งข่าวที่สนับสนุนทิศทางข่าวของตัวเองเป็นสำคัญ

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

กำแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เคลนิวิส์ กล่าวว่า ข่าวนี้เป็นข่าวเดือนกษัย ที่มีคุณค่าข่าวสูง และมีที่มาชัดเจน คือคำเตือนในปั้มน้ำมัน ซึ่งพิจารณาแล้วมีความเป็นไปได้ เพียงแต่ยังไม่พิสูจน์ชัดเจนคล้ายกรณี มือถืออาจทำให้เป็นโรคทางสมอง หนังสือพิมพ์ก็เคยเสนอเรื่องทำนองนี้มามาก แต่เมื่อมีผู้รู้ลุกขึ้นมาโต้แย้งว่าอาจจะเป็นไปไม่ได้ก็ได้ จนถึงขณะนี้ก็ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนเรื่องนี้ก็เช่นกัน

ส่วนการเสนอข่าวโต้แย้งของไทยรัฐก็เป็นเรื่องธรรมดา ที่วันแรกไทยรัฐไม่ได้เสนอข่าวก็มาตามต่อ ปรากฏว่าไปได้ประเด็นใหม่ซึ่งโต้แย้งกับข่าวของเคลนิวิส์ ส่วนเคลนิวิส์เองก็เคยเสนอข่าวตามต่อจากไทยรัฐ (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็น ในกรณีนี้ 4 ท่านดังนี้

ไพฑูรย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เห็นว่า ข่าวนี้จริงๆแล้วไทยรัฐไม่อยากรนำเสนอ เนื่องจากเป็นการไปแก้ข่าวหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น เพราะถือว่า ตรวจสอบตัวเองก็เหนื่อยพอแล้ว ไม่อยากไปตรวจสอบฉบับอื่น (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกล อุดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน ซึ่งว่า กรณียังไม่ชัดเจนว่าเสนอข่าวผิดหรือไม่ เพราะมีสถิติเกออร์จริง ถ้ามีสถิติเกออร์ห้ามแสดงว่ามีโอกาสเกิด ไม่เช่นนั้นคงไม่ห้าม หนังสือพิมพ์อาจจะเสนอในแง่ลบจนเกินไปบ้าง ขณะเดียวกันข่าวโต้แย้งก็บวกรจนเกินไป (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

อดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เห็นว่า กรณีนี้ตรวจสอบไม่ยากว่า เคยเกิดขึ้นหรือไม่ ความเป็นไปได้ในทางเทคนิควิชาการเป็นอย่างไร ควรตรวจสอบผู้รู้ก่อนนำเสนอข่าว (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสนา บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า ยังไม่แน่ใจว่าผิดหรือไม่ เพราะในหลายประเทศก็มีห้ามใช้โทรศัพท์ในปั้มน้ำมัน แต่ไม่มีใครออกมายืนยัน ส่วนการเสนอข่าวโต้แย้งกันระหว่างหนังสือพิมพ์ อาจคิดได้ 2 กรณีคือ 1. หนังสือพิมพ์ยักษ์ใหญ่ 2 ฉบับคิดเครดิตกัน หรือ 2. อาจจะมีบริษัทมือถือเสียประโยชน์จึงผลักดันให้หนังสือพิมพ์คู่แข่งของเคลินิวส์เล่นข่าวนี้ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

กรณีนี้ไม่มีผู้เสียหายหรือผู้ได้รับผลกระทบที่ชัดเจน ยกเว้นบริษัทจำหน่ายโทรศัพท์มือถือ ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอความเห็นของผู้เกี่ยวข้องในธุรกิจโทรศัพท์มือถือบางส่วน ไว้ในการวิเคราะห์การโต้แย้งข้างต้นแล้ว

ความเห็นของนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริชูศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่า เป็นข่าวที่มีลักษณะเตือนใจ แต่วิธีการนำเสนอยังเป็นแบบดั้งเดิม กล่าวคือ สร้างความสนใจหรือก่อให้เกิดความตระหนกอย่างรุนแรงก่อนเพื่อให้คนซื้อไปอ่าน แต่แม้จะมีการคิดสติ๊กเกอร์จริงแต่ความเป็นไปได้ในการเกิดเหตุยังเป็นข้อถกเถียงกันอยู่ มีทั้งบวกและลบ ยังไม่ยุติ หนังสือพิมพ์ควรจะค้นคว้า สอบถามผู้เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยอื่นมาสนับสนุนข้อมูลก่อนนำเสนอ

ส่วนการเสนอข่าวโต้แย้งเป็นเรื่องที่ดี เพราะจะได้นำเอาข้อเท็จจริงมาวางเทียบเคียงเพิ่มขึ้น ทำให้พลาดความตระหนกตกใจลงได้ แต่ข้อเท็จจริงก็ยังไม่ละเอียดมากพอที่จะให้คำตอบกับผู้อ่านได้ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า เป็นข่าวที่หวังดีไม่ยากให้สังคมได้รับผลร้าย เป็นการเตือนภัย แต่หนังสือพิมพ์สามารถตรวจสอบไปยังหน่วยงานของรัฐให้หน่วยงานของรัฐอธิบายก็ได้ แทนที่จะทำข่าวต่อเนื่องไปหลายวัน ก็สามารถจับด้วยตัวของมันเองในวันเดียวได้ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 9)

ชื่อกรณีศึกษา : เข็มจิ้มแพร์เอคส์

นสพ.ที่ เสนอข่าว วันที่เสนอข่าว	ประเภท ข่าว	รูปแบบการ นำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ข้อเรียกร้อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
<p>สยามรัฐ 24 ก.ค. 42 เดลินิวส์ 25 ก.ค. 42 มติชน 25-26 ก.ค. 42 ไทยรัฐ 26 ก.ค. 42</p>	สังคมทั่วไป	ข่าวหน้า 1	สยามรัฐเสนอเป็นวันแรกในพาดหัวข่าวว่า "ผวาตื่นทั้งเมือง เข็มจิ้มแพร์เอคส์" ท่อนความนำระบุว่าจะร้ายหรือดีก็ยังไม่ชัดเจน ระบุว่าคนรักเข็มจิ้มแพร์เอคส์ได้จิ้มสะโพกสาว ๆ ดิฉันที่เอคส์ได้บ้าง มีคนบอกเป็นเกลียวแล้วมีเรื่องราวเกี่ยวกับเข็มจิ้มแพร์เอคส์ในหนังสือพิมพ์บางฉบับว่า คนรักเอคส์เข็มจิ้มแพร์เอคส์เป็นเกลียวโรคเอคส์ในเข็มนั้นเอง เดลินิวส์เสนอพาดหัวใหญ่ในช่วงเช้า ว่า "พาดหัวมีไอโซริงซ์ คิมแคร์ ส่งตรง เข็มจิ้มจิ้ม" โดยเป็นข่าวระบุเพียงว่า คนรักเข็มจิ้มแพร์เอคส์กับสาวแล้วบอกกับเขาเป็นทุกคนว่า "เป็นเอคส์แล้วนะ" เท่านั้น มติชน เสนอวันเดียวกับเดลินิวส์ใช้คำว่า "เข็มจิ้มเอคส์" ในท่อนบรรทัดข่าวหน้า 1 ส่วนวันต่อมาเดลินิวส์ก็ใช้กับภาพของนักจิตวิทยา ซึ่งว่าคนรักเข็มจิ้มแพร์เอคส์และต้องการแก้กันสักคน ส่วนไทยรัฐ ใช้คำในหัวข่าวนั้นว่า "ไอโซริงซ์สาวเอคส์"	-	น.ศ.อุษาณี วีระทอง, 26 ก.ค. 42 นายไพศาล ต้นจุด 24,27 ก.ค. 42	แถลง, ให้สัมภาษณ์, ภาพณ์, ส่งจด, ชี้แจง, เรียกร้อง ทาง ส่งจด, ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ข้อร้องเรียน ผิดชอบ	ข่าวสด 25 ก.ค. 42 มติชน 27 ก.ค. 42 28 ก.ค. 42 ไทยรัฐ, เดลินิวส์, ข่าวคนเดือน 31 ก.ค. 42 ไทยรัฐ,ข่าวสด 1 ส.ค. 42	1.องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอคส์ระบุว่า ในระหว่างที่ ยังไม่ทราบว่าการรักษาเป็นใคร จึงยังไม่ปรากฏชื่อคน รักเข็มจิ้มเอคส์จริงหรือไม่นั้น การเสนอความเห็นหรือ เรียกร้องข่าวเช่นนี้จะกระทบต่อความรู้สึกของคนไข้ ของประชาชนต่อเรื่องเอคส์ที่ไม่ถูกต้องตามแพทย์ 2.ผลการจี้ทวงถามรายละเอียดจากผู้เกี่ยวข้อง ประเด็น ว่ามิได้ใช้เข็มจิ้มเอคส์ รวมทั้งจากการตรวจเข็มของถนัดก็ ไม่ปรากฏว่ามีเข็มจิ้มเอคส์แต่อย่างใด	ขอให้เสนอข่าวอย่าง รอบด้าน	การใช้ภาพ, การตีความ, หรือขยาย ประเด็น และการตั้งเงืง บงการข่าว หรือข่มขู่	สยามรัฐ ไม่ยอมรับ โดยยังคงใช้คำว่า "ไอโซริงซ์เอคส์" ในการเสนอข่าวจนกระทั่งยุติ ส่วนมติชน ยอมรับในการเสนอข่าวแต่ก็วันที่ 27-28 ก.ค. 42, ไทยรัฐ ยอมรับไปจนถึงวันที่ 31 ก.ค. 42 และการตั้งเงืง บงการข่าว หรือข่มขู่

กรณีศึกษาที่ 9 : เข็มจิ้มแพร่เดคส์

ประเภทข่าว : สังคมทั่วไป

รายละเอียดประเด็นปัญหา

สยามรัฐ ฉบับวันที่ 24 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 ขึ้นหัวข้อว่า “พวกกันทั้งเมือง เข็มจิ้มแพร่เดคส์” หน่อมโรคจิตอาละวาด/ ซึ่งจยย. ล่าเหยื่อสาว/ เนื้อหาข่าวระบุว่า มีคนร้ายโรคจิตออกอาละวาดคว้าเข็มฉีดยาไล่จิ้มสะโพกสาวๆ ฉีดเชื้อเดคส์ใส่ร่าง มีคนเป็นเหยื่อแล้วนับสิบราย โดยคนร้ายโรคจิตรายนี้อาจทำเพื่อประชดชีวิตตัวเองหลังจากตัวเองติดโรคร้ายแรง จึงหาทางระบายออกด้วยการเอาเข็มฉีดยาที่ปนเปื้อนโรคเดคส์มาฉีดยาใส่ร่างหญิงสาว

จากนั้น สยามรัฐ เสนอข่าวนี้ในหน้า 1 ติดต่อกันอีก 7 วัน คือฉบับวันที่ 25-31 กรกฎาคม 2542 โดยระบุตลอดมาว่า คนร้ายรายนี้ใช้เข็มที่ปนเปื้อนโรคเดคส์ปฏิบัติการฉีดยาใส่ร่างหญิงสาว อาทิ ฉบับวันที่ 26 กรกฎาคม 2542 ใช้หัวข้อว่า “เด็ก 15 เหยื่อล่าสุด ถูกเข็มเดคส์ปักกัน ตร. ล่าคว้าน้ำเหลว” , ฉบับวันที่ 31 กรกฎาคม 2542 ใช้หัวข้อว่า “จับอ้วนโรคจิต ไอ้เข็มเดคส์” เป็นต้น

เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 25 กรกฎาคม 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “พาล่าล่ามือไอ้จริงซ์ ทิ่มเดคส์! ส่งตร. หญิงดักจับ” เนื้อหาข่าวระบุว่า คนร้ายปฏิบัติการใช้เข็มจิ้มกันแล้วบอกกับเหยื่อทุกคนว่า เป็นเดคส์แล้วนะ

ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 26 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวพาดหัวหน้า 1 ว่า “เผยตัวโรคจิต ไอ้จี้คุก! เพิ่งพ้นตะราง” ไล่ล่าทิ่มเดคส์สาวเปรี้ยว/ ตร. ตีวงกระชับบีบเอาตัว/ เนื้อข่าวเป็นการรายงานเหตุการณ์ความคืบหน้าในการติดตามคนร้าย รวมถึงพฤติกรรมของคนร้ายในกรณีนี้ต่อเนื่องจากการเสนอข่าววันก่อนๆ

มติชน ฉบับวันที่ 26 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวพาดหัวรอง หน้า 1 ว่า “เหยื่อรายล่าสุดเข็มจิ้มกัน นร. สาว 14” รุดแจ้งความจับโรคจิต/ ตร. รู้ตัวแล้วชุ่มตะครุฑ/ ในเนื้อข่าวท่อนหนึ่ง เสนอการให้สัมภาษณ์ของนายกิตติกร มีทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านจิตวิทยา กรมสุขภาพจิต กล่าวว่า ชายที่นำเข็มฉีดยาไปทิ่มแทงไล่จิ้มกันผู้หญิงจะต้องเป็นผู้ติดเชื้อเดคส์แน่ เพราะคนธรรมดาคงไม่มีใครนึกสนุกเอาน้ำสีแดงใส่เข็มฉีดยาทิ่มแทงใคร ชายคนนี้อาจถูกหลอกให้ไปติดเชื้อหรือติดเชื้อโดยไม่รู้ตัว เช่น ไปทิ่มแทงผู้หญิงแล้วถูกผู้หญิงหลอก เมื่อถูกหลอกให้ติดเชื้อเดคส์คงช็อกและรับไม่ได้ จึงต้องการแก้แค้นโลก

รายละเอียดการโต้แย้ง

ข่าวสด ฉบับวันที่ 25 กรกฎาคม 2542 เสนอเป็นข่าวพาดหัวหน้าหน้า 1 ในเนื้อข่าวท่อนหนึ่งสัมภาษณ์นายไพศาล ดันอุด ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เดคส์ประเทศไทย ระบุว่า ยังไม่พบผู้ติดเชื้อเดคส์เนื่องจากการถูกผู้อื่นใช้เข็มฉีดยาทิ่มแทง

มติชน ฉบับวันที่ 27 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวนี้ หน้า 1 เนื้อข่าวตอนหนึ่งเสนอจดหมายตอบโต้ของน.ส.อุษาสินี รั้วทอง กรรมการองค์การพัฒนาเอกชนด้านเอดส์(กพอ.) ระบุว่า การให้สัมภาษณ์ของนายกิตติกร มีทรัพย์สินในหนังสือพิมพ์มติชนที่ว่า “เชื่อว่าชายคนนี้จะต้องติดเอดส์จริง เพราะคนธรรมดาไม่น่าจะสนุก...” นั้น เป็นการกล่าวหาที่ขาดข้อมูลยืนยัน และคนๆ นี้ไม่ควรถูกระบุว่าเป็นผู้ป่วยติดเอดส์หรือเป็นผู้ป่วยโรคจิตเพราะภาวะโกรธแค้นสังคม เพราะอาจจะเกิดขึ้นได้กับหลายคนที่ได้รับความกดดันจากปัญหาสังคม ซึ่งขณะนี้ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ การให้ความเห็นหรือการรายงานข่าวเช่นนี้อาจส่งผลกระทบต่อความรู้ ความเข้าใจของประชาชนต่อเรื่องเอดส์ที่ไม่ถูกต้องตามมาได้

หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับ ในฉบับวันที่ 31 กรกฎาคม 2542 เสนอข่าวการจับกุมคนร้ายที่ก่อเหตุ โดยผู้ต้องหายืนยันว่าไม่ได้เป็นโรคเอดส์ และได้ใช้เข็มปนเปื้อนเอดส์ไปก่อเหตุ สาเหตุที่ทำไปเพราะเห็นสาวหุ่นดีแล้วเกิดอารมณ์ทางเพศไม่ไหว จึงระบายด้วยการเอาเข็มมาจิ้มกัน ส่วนที่พูดกับเหยื่อว่าเป็นเอดส์ก็เพื่อให้เหยื่อเกิดความกลัวเท่านั้น

ต่อมาหนังสือพิมพ์ฉบับวันที่ 1 สิงหาคม 2542 อีกหลายฉบับ เสนอข่าวผลการตรวจเลือดของผู้ต้องหายืนยันว่าไม่มีเชื้อเอดส์แต่อย่างใด

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าว ประกอบด้วย **สยามรัฐ, เดลินิวส์, ไทยรัฐ, และ มติชน**

1) **สยามรัฐ** เป็นหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าวนี้ เนื่องจากเสนอข่าวในประเด็นนี้ก่อนฉบับอื่น โดยให้ความสำคัญในระดับข่าวเด่นหน้า 1 เริ่มจากฉบับวันที่ 24 กรกฎาคม 2542 ระบุว่า คนร้ายใช้เข็มฉีดยาปนเปื้อนเชื้อเอดส์ไล่จิ้มหญิงสาว

1.1) **สยามรัฐ** เสนอข่าวนี้ติดต่อกันรวมเวลา 8 วัน คือฉบับวันที่ 24-31 กรกฎาคม 2542 แต่ลดระดับความสำคัญลงเป็นข่าวธรรมดาหน้า 1 ทุกวัน โดยเนื้อข่าวและหัวข้อข่าวที่เสนอตลอดทั้ง 8 วันระบุต่อเนื่องว่าเข็มฉีดยาที่คนร้ายใช้ก่อเหตุ เป็นเข็มที่ปนเปื้อนเชื้อเอดส์ แม้กระทั่งฉบับสุดท้ายที่เสนอข่าวนี้ ซึ่งคนร้ายถูกจับกุมและไม่ปรากฏหลักฐานว่า ได้ใช้เข็มฉีดยาปนเปื้อนเชื้อเอดส์ก่อเหตุก็ตาม แต่สยามรัฐก็ยังใช้คำในหัวข้อว่า “ไอ้เข็มเอดส์”

1.2) **สยามรัฐ** อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ ยืนยันในประเด็นเข็มฉีดยาปนเปื้อนเอดส์ ในการเสนอข่าววันแรก 2 คน คือสามี-ภรรยาคนหนึ่ง ที่ภรรยาถูกคนร้ายใช้เข็มจิ้มแล้วนอนซมไม่สบาย จนหวาดวิตกว่าจะติดเชื้อเอดส์ ขณะเดียวกันก็อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ 3 รายที่ยังไม่ยืนยันว่าเข็มฉีดยาดังกล่าวมีเชื้อเอดส์หรือไม่ ประกอบด้วย สารวัตรสอบสวนสน.มักกะสัน, รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล และผู้บังคับการ โรงพยาบาลตำรวจ

1.3) นอกจากนั้น **สยามรัฐ** ยังอ้างการรายงานของผู้สื่อข่าว โดยสรุปจากคำบอกเล่าและการตั้งข้อสังเกตเองของผู้สื่อข่าวว่า คนร้ายใช้เข็มปนเปื้อนโรคเอดส์ก่อเหตุ

2. **เดลินิวส์** เสนอข่าวคนร้ายอาละวาดใช้เข็มจิ้มสาว มาตั้งแต่คืน พร้อมกับสยามรัฐและหนังสือพิมพ์อื่นๆ แต่เพิ่งระบุชัดว่า คนร้ายฉีดยาเอดส์ใส่เหยื่อ ในฉบับวันที่ 25 กรกฎาคม 2542 โดยระบุในพาด

หน้า 1 ว่า “พ่อกำลังมือไชริงค์ ทิมเอคส์! ส่งตร. หมึงค์กั๊บ” โดยหัวข่าวดังกล่าวโยงกับเนื้อหาว่า ท่อนหนึ่งที่ว่าทำให้การของผู้ถูกทำร้าย ซึ่งไม่เปิดเผยชื่อที่ระบุว่า คนร้ายก่อเหตุแล้วบอกกับเหยื่อทุกคนว่าเป็นเอคส์แล้วนะ

3. ไทยรัฐ เสนอข่าวนี้มาพร้อมกับหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น แต่เพิ่งเสนอประเด็น “เอคส์” ในฉบับวันที่ 26 กรกฎาคม 2542 ระบุในหัวข่าวรับของข่าวพาดหัวหน้า หน้า 1 ว่า “ไล่ล่าทิมเอคส์สาวเปรี้ยว” แต่ในเนื้อหาไม่ได้ระบุตรงส่วนใดว่าคนร้ายใช้เข็มทิศเชื่อเอคส์ในการก่อเหตุ

นอกจากนี้ไทยรัฐยังระบุในพาดหัวข่าวและในเนื้อหาข่าวโดยอ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ คือ พ.ต.อ. นิพนธ์ ภูรินทร รองผบก.น.1 ระบุว่า จากการสืบสวนพบว่าผู้ต้องหารายนี้เพิ่งพ้นโทษออกมา

4. มติชน เป็นอีกฉบับที่เสนอข่าวนี้มาตั้งแต่ต้นพร้อมกับฉบับอื่นๆ แต่เพิ่งมีประเด็น “เอคส์” ในฉบับวันที่ 26 กรกฎาคม 2542 จากการให้สัมภาษณ์ของนายกิตติกร มีทรัพย์ ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านจิตวิทยากรมสุขภาพจิต ที่ระบุว่าผู้ก่อเหตุจะต้องคิดเชื่อเอคส์แน่นอน

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ร่วมนำเสนอข่าวโต้แย้งในประเด็น “เอคส์” รวม 4 ฉบับ คือ ข่าวสด, มติชน, ไทยรัฐ และ เดลินิวส์ ทั้งนี้ ข่าวสดเป็นหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าวประเด็นโต้แย้ง

1.1) วันที่ 25 กรกฎาคม 2542 ข่าวสด ซึ่งเสนอข่าวนี้มาตั้งแต่ต้นพร้อมกับฉบับอื่นๆ โดยระบุเพียงว่าคนร้ายเป็นหนุ่มโรคจิต ได้เสนอข่าวโต้แย้งเป็นครั้งแรกก่อนฉบับอื่นๆ ในเนื้อหาข่าวท่อนหนึ่งให้การให้สัมภาษณ์ของนายไพศาล ดันอุด ประธานคณะกรรมการเครือข่ายผู้คิดเชื่อเอคส์ ระบุว่า ยังไม่พบผู้คิดเชื่อเอคส์เนื่องจากถูกผู้อื่นใช้เข็มทิศยัดแทง

1.2) วันที่ 27 กรกฎาคม 2542 มติชน ซึ่งยังคงเสนอข่าวนี้เป็นข่าวหน้า 1 ท่อนหนึ่งของเนื้อหาได้เสนอเนื้อหาจดหมายของ น.ส.อุษาสินี ริวทอง กรรมการองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอคส์ ตอบโต้การให้สัมภาษณ์ของนายกิตติกร มีทรัพย์ โดยชี้ว่าข้อกล่าวหาของนายกิตติกรที่ว่าผู้ก่อเหตุครั้งนี้คิดเชื่อเอคส์นั้นขาดข้อมูลยืนยัน และเมื่อยังไม่มีความชัดเจนว่าคนร้ายเป็นใครจึงไม่ควรรายงานข่าวหรือให้ความเห็นเช่นนั้น

1.3) วันที่ 28 กรกฎาคม 2542 มติชน และข่าวสด เสนอข่าวการเคลื่อนไหวของเครือข่ายผู้คิดเชื่อเอคส์ นำโดยนายไพศาล ดันอุด และกรรมการเครือข่ายผู้คิดเชื่อเอคส์ ตอบโต้การให้สัมภาษณ์ของนายกิตติกรและการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ที่พาดพิงกลุ่มผู้คิดเชื่อเอคส์ รวมทั้งเรียกร้องให้สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขลงมาดูแลเรื่องนี้

1.4) วันที่ 31 กรกฎาคม 2542 มติชน, ข่าวสด, ไทยรัฐ, และ เดลินิวส์ เสนอข่าวหน้า 1 เป็นข่าวระดับพาดหัวรองหน้า 1 พร้อมกันทุกฉบับ รายงานผลการจับกุมคนร้าย โดยคนร้ายสารภาพว่า เข็มที่ใช้ก่อเหตุเป็นเข็มเปล่า ชื้อมาจากร้านขายยอันละ 10 บาท ไม่ได้ปนเป็นเอคส์และตนเองไม่ได้เป็นโรคเอคส์

1.5)วันที่ 1 สิงหาคม 2542 ไทยรัฐ เสนอข่าวพาดหัวหน้า 1 ข่าวสด และมติชน เสนอข่าวระดับพาดหัวรองหน้า 1 โดยหัวข่าวและเนื้อข่าวของทั้ง 3 ฉบับยืนยันว่า ผลการตรวจเลือดคนร้ายที่ก่อเหตุไม่มีเชื้อเอชไอวี

2. องค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอชไอวีเรียกร้องว่า ให้นำหนังสือพิมพ์เสนอข่าวอย่างรอบด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน และให้หยุดการเสนอข่าวที่ทำให้เกิดภาพร้ายต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี (ข่าวสด. ฉบับวันที่ 28 กรกฎาคม 2542)

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

มีทั้งการให้สัมภาษณ์ตอบโต้, การแถลงข่าว, การทำจดหมายชี้แจง และ การเคลื่อนไหวให้ฝ่ายราชการรีบคลี่คลายปัญหาโดยเร็ว

2.ลักษณะความผิดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการใช้ภาษา การตีความหรือหยิบประเด็น และจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

1) สยามรัฐ ไม่ยอมรับ โดยยังใช้คำในหัวข่าวฉบับสุดท้ายที่เสนอข่าวว่า “จับอ้วน โรคจิต ไอ้เข็มเอชไอวี” แต่หลังจากมีข้อสรุปว่าคนร้ายไม่ได้ติดเชื้อเอชไอวี และไม่ได้ใช้เข็มปนเปื้อนเอชไอวีก่อเหตุแล้ว สยามรัฐก็ไม่ได้เสนอข่าวนี้อีก

2) มติชน ยอมรับ ในฉบับวันที่ 27-28 กรกฎาคม 2542 โดยเสนอข่าวการโต้แย้งของของฝ่ายองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอชไอวี นอกจากนั้นในฉบับวันที่ 31 กรกฎาคมและ 1 สิงหาคม 2542 เสนอข่าวผลการจับกุมและผลการตรวจเลือดของคนร้ายระบุว่า ไม่ได้เป็นเอชไอวีและไม่ได้ใช้เข็มปนเปื้อนเอชไอวี

3) ไทยรัฐ ยอมรับในฉบับวันที่ 31 กรกฎาคม และ 1 สิงหาคม 2542 เสนอข่าวการจับกุมคนร้าย และผลการตรวจเลือดของคนร้าย ระบุว่าไม่มีเชื้อเอชไอวี

4) เดลินิวส์ ยอมรับในฉบับวันที่ 31 กรกฎาคม 2542 เสนอผลการจับกุมคนร้าย ยืนยันว่าไม่ได้เป็นเอชไอวีและไม่ได้ใช้เข็มปนเปื้อนเอชไอวี

อนึ่ง มติชน, ไทยรัฐ และ เดลินิวส์ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่ร่วมเสนอข่าวผิดพลาด จะระบุในข่าวว่า คนร้ายติดเชื้อเอชไอวีหรือใช้เข็มปนเปื้อนเชื้อเอชไอวีเพียงครั้งเดียวเท่านั้น หลังจากนั้นไม่มีกระบวนเช่นนั้นอีก

4.ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) การระบุและยืนยันตลอดการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์สยามรัฐว่า คนร้ายที่ก่อเหตุเป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวี เป็นการอ้างสรุปเอาเองจากข้อมูลที่คลุมเครือ และไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องอย่างจริงจัง ทั้ง

นี้เป็นผลมาจากการการอ้างอิงแหล่งข่าวที่ยังไม่น่าเชื่อถือเพียงพอมาประกอบด้วย เช่น การตั้งข้อสังเกตจากเจ้าหน้าที่ตำรวจบางคน หรือผู้ถูกทำร้ายที่อยู่ในอาการวิตกกังวลอย่างรุนแรง เป็นต้น

2) หนังสือพิมพ์ไม่ได้ให้ความสำคัญกับแหล่งข่าวที่เป็นผู้เกี่ยวข้องกับองค์กรด้านเอดส์ จนกระทั่งองค์กรด้านเอดส์ออกมาโต้แย้งจนถึงจะเสนอข่าว ทั้งๆที่ข่าวนี้หนังสือพิมพ์เป็นผู้โยนไปเกี่ยวข้องกับผู้ติดเชื้อเอดส์เอง และถือเป็นแหล่งข่าวสำคัญแหล่งหนึ่งในการให้คำตอบกับปมปัญหาที่หนังสือพิมพ์กำลังเสนอข่าวอยู่

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

ศักดิ์ดา นพเทศ บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ยอมรับว่าเป็นการเสนอข่าวผิดของหนังสือพิมพ์ ในประเด็นการระบุว่าคนร้ายที่ก่อเหตุติดเชื้อเอดส์ โดยสาเหตุมาจากการประมาทเลินเล่อ ไม่ได้ตรวจสอบให้ชัดเจนแน่นอน แต่เข้าใจว่าข่าวนี้มีการให้ข่าวจากเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์พร้อมจะนำเสนอคำชี้แจงของผู้เสียหาย หากมีการโต้แย้งมา (สัมภาษณ์, 2 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นในกรณีนี้ 5 ท่านดังนี้

ไพฑูรย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ยอมรับว่า หนังสือพิมพ์พลาดไปที่ไประบุว่าคนร้ายรายนี้ติดเชื้อเอดส์ (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

ก้าแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ชี้ว่า เป็นเรื่องผิดพลาดที่ไประบุเช่นนั้น หนังสือพิมพ์อาจจะเห็นว่าคำว่าถ้าเป็นเอดส์ก็จะเป็นข่าวใหญ่ ขายข่าวได้ถ้าเป็นโรคจิตธรรมดา ก็อาจจะเป็นแค่ข่าวเล็ก โดยไม่ได้คำนึงว่า ทำให้คนที่ตกเป็นเหยื่อเข็มฉีมน้องต้องกินไม่ได้ นอนไม่หลับ เสียหายถึงพ่อแม่ญาติพี่น้อง

นักข่าวอาจจะบอกว่าตัวเองไม่มีเวลา ตรวจสอบไม่ทัน แต่มองว่าเป็นความมั่งง่ายมากกว่า ส่วนการเสนอข่าวเหตุการณ์ที่คลี่คลายลงไปแล้วก็เหมือนเป็นการยอมรับโดยปริยายว่า การไปกล่าวหาว่าเป็นเอดส์นั้น ไม่ถูกต้อง (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกต อุดยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า ในเบื้องต้นถือว่าข่าวนี้ไม่ผิด แต่เมื่อพิสูจน์แล้วถือว่าผิด เพราะการเอาเข็มฉีมนั้นตีความได้อย่างเดียวว่า ถ้าแก๊งค์ใครด้วยการเอาเข็มฉีมน่าจะแก๊งค์ด้วยความรู้สึกว่า เป็นเอดส์มากกว่า (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า ตอนแรกเข้าใจว่าเป็นการตั้งข้อสันนิษฐาน แต่ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ แล้วไปสรุปเอาว่าเป็นอย่างนั้น เพื่อหวังจะขายข่าว (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

อดิศักดิ์ ลิ้มปรุ่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ให้ความเห็นว่า การไปกล่าวหาว่าเป็นเอดส์ถือว่าผิดเลย หนังสือพิมพ์ไปตั้งสมมุติฐานเอาเองแล้วเชื่อตามนั้น โดยไม่ได้มีการพิสูจน์หรือมีหลักฐานสนับสนุน ซึ่งไม่ถูกต้อง หนังสือพิมพ์ต้องระมัดระวัง (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

อุษาสินี รั้วทอง กรรมการองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ (กพอ.) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์อาจจะมองในกรอบที่คล้ายกับกรณีที่เคยมีข่าวลือเมื่อ 3-4 ปีก่อนว่า มีผู้ติดเชื้อเอดส์เอาเข็มฉีดยาคนบนศูนย์การค้ามาบุญครอง เมื่อเกิดเหตุการณ์นี้ขึ้นใช้กรอบความคิดเดียวกัน ประกอบกับหนังสือพิมพ์เลือกใช้แหล่งข่าวนักจิตวิทยาที่ไปให้สัมภาษณ์ระบุว่า ผู้ก่อเหตุต้องติดเชื้อเอดส์แล้วแก้แค้นสังคมด้วยการเอาเชื้อเอดส์ไปแพร่ ซึ่งเป็นการปรักปรำโดยมีทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง จึงจำเป็นต้องออกมาให้ข้อมูลที่ถูกต้อง

กรณีนี้ถ้าเป็นผู้สื่อข่าวสายสาธารณสุข สิ่งแวดล้อมที่เข้าใจเรื่องเอดส์ดี จะไม่เสนอข่าวลักษณะอย่างนี้ แต่คาดว่าข่าวนี้ทำโดยผู้สื่อข่าวสายอาชญากรรมหรือสายอื่นที่ไม่เข้าใจเรื่องเอดส์ดีพอ นอกจากนี้การเลือกแหล่งข่าวด้านเดียว โดยไม่ยอมตรวจสอบข้อมูลหรือความเห็นจากผู้ปฏิบัติงานด้านเอดส์ด้วย ทำให้ข่าวไม่สมดุลและผิดพลาดได้ อย่างไรก็ตามเมื่อโต้แย้งไปแล้วก็ได้รับการตอบสนองจากหนังสือพิมพ์ด้วยดี (สัมภาษณ์, 14 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ให้ความเห็นว่า ประเด็นใหญ่ของเรื่องนี้คือการใช้ภาษา โดยการไปตีตราเรียกผู้ก่อเหตุร้ายแรงเกินไป กรณีนี้มายุคเอดคอนที่มีการจับกุมและตรวจเลือดพิสูจน์ว่าไม่ได้เป็นเอดส์ ไม่ใช่ยุคเพราะหนังสือพิมพ์ยอมรับว่าตัวเองพาดหัวหรือเสนอข่าวผิดไปแต่อย่างไร

สำหรับการโต้แย้งขององค์กรพัฒนาเอกชนอาจจะได้ผลที่ทำให้หนังสือพิมพ์ตระหนักเหมือนกันว่า การใช้คำว่าเอดส์เป็นการเกินเลยไป ทำให้คนตกใจเกินไป แต่คนอ่านได้ประทับความทรงจำไว้แล้วว่าคนนี้เป็นเอดส์ นอกจากนี้การเขียนข่าวระบุว่าคนร้ายมีสติฟั่นเฟือน กลายเป็นการละเมิดสิทธิของผู้ตกเป็นข่าวเข้าไปอีก (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์หวังดี ไม่ได้มุ่งร้ายอะไรต่อสังคม เพียงแต่ทิศทางข่าวทำให้เชื่อเช่นนั้น อย่างไรก็ตามการไปตอกย้ำว่าคนร้ายเป็นเอดส์ โดยที่ยังไม่มีหลักฐานในระหว่างที่เดินข่าวอยู่นั้น นอกจากจะไม่เหมาะสมแล้วยังเป็นการละเมิดเป็นการทำลายชื่อเสียงด้วย คนร้ายทำผิดในกรณีหนึ่งอยู่แล้ว แต่ทำไมหนังสือพิมพ์ต้องไปทำผิดซ้ำอีก (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 10)

ชื่อกรณีศึกษา : ส. ส. ล้มละลาย

นสพ.ที่ เสนอข่าว/ วันที่เสนอข่าว	ประเภท ข่าว	รูปแบบการ นำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกเรื่อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
มติชน 11 ต.ค. 42	การเมือง	ข่าวหน้า 1	พาดหัวหน้า 1 ระดับข่าวรองว่า "ศ.ส. ปชป.พ่ายพิชชก. ล้มละลาย-หลุดผู้แทน" เนื้อข่าวระบุว่า นายวิโรจน์ พิพิธภักดี ศ.ส. ปัตตานี พรรคประชาธิปัตย์ ต้องคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2542 ให้ล้มละลายตั้งนั้น ตามรัฐธรรมนูญมาตรา 118 นายวิโรจน์ต้องสิ้นคุณสมบัติการพศ.ต.ไปด้วย	นายวิโรจน์ พิพิธภักดี	นายสุทัศน์ เงินหมื่น นายพระพันธ์ ชาติศิริวิภาค นายวิโรจน์ พิพิธภักดี 11 ต.ค.42	แถลง. ให้สัม- ภาษณ์	มติชน. ข่าวสด. ไทยโพสต์ 12 ต.ค. 42	แถลงข่าวชี้แจงว่า ไม่ได้เป็นบุคคลล้มละลายเพียงแต่ศาลสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์สินเท่านั้น ยังมีโอกาสชำระหนี้ได้ และยังไม่สิ้นคุณสมบัติการพศ.ต.ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 118 เพราะศาลไม่ได้มีคำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย		การตีความ หรือหยิบ ประเด็น และ การอ้าง แหล่งข่าว หรือข้อมูล	ขอปรับในฉบับวันที่ 12 ต.ค. 42 โดยการเสนอข่าวคำชี้แจงของผู้เสียหายและเสนอข้อมูลขยายคำว่า การพิทักษ์ทรัพย์สินกับล้มละลาย

กรณีศึกษาที่ 10 : ส.ส.ล้มละลาย

ประเภทข่าว : การเมือง

รายละเอียดประเด็นปัญหา

มติชน ฉบับวันที่ 11 สิงหาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 ว่า “ส.ส.ปชป.พายพิษศก. ล้มละลาย-หลุดผู้แทน” เนื้อข่าวอ้างผู้สื่อข่าวจากรัฐสารายงานว่า รัฐสภาได้รับหนังสือเกี่ยวกับสมาชิกภาพส.ส.ของนายวัยโรจน์ พิพิธภักดี ส.ส.ปัดตานี เขต 1 พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งได้ถูกคำพิพากษาศาลฎีกา เลขที่คดี 1892/2542 โดยมีบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์(บงล.)ไทยชนกิจ จำกัด เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายวัยโรจน์ และนายทวีศักดิ์ อับดุลนุคร ในคดีล้มละลาย เป็นมูลหนี้เกี่ยวกับสัญญาขายตัวเงินและสัญญาเงินค้ำ โดยศาลพิพากษาเมื่อวันที่ 12 เมษายน 2542 ให้ล้มละลาย ทั้งนี้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 118 ระบุว่า สมาชิกภาพของส.ส.สิ้นสุดลงเมื่อ (5) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 109(2) ซึ่งระบุว่า เป็นบุคคลล้มละลาย ซึ่งศาลยังไม่สั่งให้ฟื้นคดี

รายละเอียดการโต้แย้ง

มติชน ฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 หัวข่าวว่า “ปชป.ยันวัยโรจน์ยังไม่พ้นส.ส. แต่พิทักษ์ทรัพย์พร้อมชำระหนี้” เนื้อข่าวเป็นการแถลงและให้สัมภาษณ์ของนายสุทัศน์ เงินหมื่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค ส.ส.กทม. พรรคประชาธิปัตย์ และนายวัยโรจน์ พิพิธภักดี เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2542 กล่าวถึงรายละเอียดของคดีที่เกิดขึ้น พร้อมแสดงหลักฐานยืนยันว่า ศาลฎีกามีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด ไม่ใช่คำสั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย ยังสามารถเจรจาประนอมหนี้ได้ตามกฎหมาย จึงไม่กระทบกับสมาชิกภาพส.ส.ของนายวัยโรจน์แต่อย่างใด

นอกจากนี้ในคอลัมน์ “เสียงข่าว” หน้า 19 ยังให้รายละเอียดคำพิพากษาศาลฎีกากรณีพิทักษ์ทรัพย์ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์รายนี้ด้วย โดยระบุว่า ศาลฎีกามีคำพิพากษายืนความศาลอุทธรณ์ให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดกับจำเลย

และมี หนังสือพิมพ์อีก 2 ฉบับ ที่ให้ความสำคัญในการโต้แย้งข่าวนี ในระดับหน้า 1 คือ ข่าวสด และ ไทยโพสต์ ในฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2542 เนื้อข่าวเป็นการแถลงข่าวนายวัยโรจน์ พิพิธภักดี และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค ยืนยันว่า ศาลฎีกาไม่ได้ตัดสินให้เป็นบุคคลล้มละลาย จึงยังไม่พ้นสมาชิกภาพส.ส.

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. มติชน เสนอข่าวนี้ฉบับเดียวในฉบับวันที่ 11 สิงหาคม 2542 ให้ความสำคัญในระดับข่าวพาดหัวรองหน้า 1 โดยแม้ข่าวนี้จะมีเนื้อข่าวอยู่ในท่อนหนึ่งของข่าว ราวความเคลื่อนไหวการเมือง แต่มติชนได้หยิบมาเป็นประเด็นในการพาดหัว

2. อ่างที่มาจากข่าว จากการรายงานของผู้สื่อข่าวประจำรัฐสภา โดยไม่ระบุว่าใครเป็นผู้ให้ข่าวนี้ อ้างเพียงว่ารัฐสภาได้รับหนังสือเกี่ยวกับสมาชิกภาพส.ส.ของนายวัยโรจน์ พิพิชภักดี อันเนื่องมาจากคำพิพากษาของศาลฎีกา

3. อ่างปุมหลังของข่าว โดยให้รายละเอียดของการฟ้องร้องในคดีนี้เป็นลำดับ ก่อนจะสรุปว่าในที่สุดศาลฎีกามีคำสั่งให้นายวัยโรจน์ พิพิชภักดี เป็นบุคคลล้มละลาย และระบุโดยอ้างรัฐธรรมนูญมาตรา 118 และมาตรา 109(2) ที่ให้สมาชิกภาพของส.ส.สิ้นสุดลงเมื่อเป็นบุคคลล้มละลาย

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ 3 ฉบับที่เสนอข่าวโต้แย้งเรื่องนี้ คือ มติชน, ข่าวสด, และไทยโพสต์ ในฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2542

2. หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับให้ความสำคัญกับข่าวการโต้แย้งครั้งนี้ในระดับข่าวธรรมดา หน้า 1 เหมือนกัน แต่ มติชน มีบทบาทหลักในการเสนอข่าวโต้แย้งครั้งนี้ โดยให้รายละเอียดเนื้อหาข่าวและมีรูปแบบในการนำเสนอแตกต่างจากฉบับอื่น กล่าวคือ นอกจากเสนอข่าวการแถลงตอบโต้ของผู้เกี่ยวข้องและผู้เสียหายมีรายละเอียดมากกว่าฉบับอื่นแล้ว ยังเสนอในคอลัมน์ “เสียงข่าว” ล้อมกรอบอยู่ใกล้กับเนื้อข่าวนี้ ให้รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับคำพิพากษาศาลฎีกา และความเป็นมาของคดีเป็นพิเศษอีกด้วย

3. ประเด็นโต้แย้ง นายวัยโรจน์ พิพิชภักดี นายสุทัศน์ เงินหมื่น และนายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค ยืนยันว่า 1) ศาลฎีกามีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ ไม่ใช่สั่งให้เป็นบุคคลล้มละลาย 2) นายวัยโรจน์ยังไม่พ้นสมาชิกภาพส.ส.

4. ข่าวสด และไทยโพสต์ เสนอประเด็นโต้แย้งประเด็นเดียวกับมติชน โดยอ้างแหล่งข่าวเดียวกัน

สรุป

1. รูปแบบการโต้แย้ง

เป็นการแถลงและให้สัมภาษณ์ของผู้เสียหายและผู้เกี่ยวข้อง

2. ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการตีความหรือหยิบประเด็น รวมทั้งผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3 ข้อยุติ

มติชน ยอมรับ ในฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2542 โดยใช้รูปแบบการยอมรับคือ 1) เสนอข่าวคำชี้แจงของผู้เสียหายและผู้เกี่ยวข้อง 2) เสนอข้อเท็จจริงใหม่ทั้งในรูปแบบการเสนอข่าวและเสนอข้อมูล และหลังจากนั้นไม่เสนอเนื้อหาที่ผิดพลาดในประเด็นนี้อีก

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) เมื่อได้รับข้อมูลจากแหล่งข่าวซึ่งไม่เปิดเผยชื่อมา หนังสือพิมพ์ก็นำเสนอเป็นข่าวทันที โดยไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องจากแหล่งอื่น โดยเฉพาะกับผู้ที่ได้รับผลกระทบในข่าว ทำให้ข้อมูลที่เสนอไปเป็นข้อมูลด้านเดียว และไม่ได้ผ่านการยืนยันความถูกต้องเพียงพอ

2) ในประเด็นการให้ความสมดุล และความเป็นธรรมในการเสนอข่าว พบว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับข่าวการโต้แย้งน้อยกว่าการเสนอข่าวประเด็นปัญหาในวันแรก โดยเสนอเป็นเพียงข่าวธรรมดาหน้า 1 แต่วันแรกที่เสนอข่าวให้ความสำคัญถึงระดับพาดหัวรองหน้า 1

3) นักข่าวขาดความรู้ทางด้านกฎหมาย โดยเฉพาะความหมายของภาษากฎหมาย ระหว่างคำถามละลายกับการพิทักษ์ทรัพย์ เมื่อมีการตีความผิด ทำให้ข่าวผิดพลาดไปด้วย

อนึ่ง หนังสือพิมพ์อื่นที่ร่วมเสนอประเด็นโต้แย้งคือ ข่าวสด และไทยโพสต์ ในวันแรกไม่ได้ร่วมเสนอข่าวที่ผิดพลาด แต่วันที่มีการโต้แย้ง กลับให้ความสำคัญในระดับข่าวหน้า 1 เท่ากับมติชน

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

สรกล อดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน กล่าวว่า กรณีนี้เป็นความผิดที่เกิดขึ้นจากการไม่ได้ตรวจสอบต้นตอของข่าวคือนายวัยโรจน์ พิพิธภักดี ทำให้เสนอข่าวไปด้านเดียวจนเกิดความผิดพลาดขึ้น และส่วนหนึ่งอาจจะมาจากการตีความของนักข่าวเอง ในเรื่องการพิทักษ์ทรัพย์กับการล้มละลาย แต่ข่าวนี้เมื่อรู้ว่าผิดและมีผู้แถลงข่าวและให้สัมภาษณ์โต้แย้ง ก็นำเสนอให้ทันที เป็นการยอมรับผิดโดยไม่ได้ปกป้องตัวเองเลย

ปัญหาสำคัญคือการไม่ได้ตรวจสอบข่าว ซึ่งเบื้องต้นของการทำข่าวคือการทำข่าวสองด้าน ถ้าเป็นข่าวที่เป็นความเสียหายต้องรีบตรวจสอบทันทีว่าอีกฝ่ายหนึ่งว่าอย่างไร ตอนหลังก็มีการพูดคุยกันในกองบรรณาธิการกันมากถึงปัญหานี้ว่า ข่าวผิดพลาดก็ดี หรือข่าวที่ทำให้ถูกฟ้องร้องก็ดีล้วนมาจากการไม่ได้ตรวจสอบข่าวสองด้านทั้งสิ้น (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นในกรณีนี้ 2 ท่านดังนี้

กำแพง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า เป็นบทเรียนของการทำข่าวที่นักข่าวรีบฟังการบอกเล่ามา โดยไม่ตรวจสอบดูรายละเอียดให้ชัดเจนเสียก่อน (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า กรณีนี้หนังสือพิมพ์ไม่ผิด เพราะภาษาชาวบ้านคำว่าพิทักษ์ทรัพย์คือล้มละลาย เพียงแต่ต่างระยะเวลาเท่านั้น ไม่ถือเป็นการเจตนา และการลงแก้ข่าวในวันต่อมาก็เหมาะสมแล้ว (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เลือกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งจากกรณีศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก จึงไม่มีข้อมูลความเห็นส่วนนี้ แต่ผู้เสียหายจากกรณีนี้ได้โต้แย้งข่าวโดยการแถลงข่าวผ่านทางสื่อมวลชน ซึ่งหนังสือพิมพ์มติชนได้เสนอไว้ในข่าวโต้แย้ง และผู้วิจัยได้หยิบยกมานำเสนอในตอนต้นแล้ว

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ให้ความเห็นว่า กรณีนี้เนื้อหาเรื่องการล้มละลายกับการพิทักษ์ทรัพย์ อาจจะจะตีความได้ใกล้เคียงกัน แต่ผิดพลาดอยู่ตรงที่หนังสือพิมพ์ไปตีความว่า พันจากสมาชิกภาพส.ส. เป็นการสรุปเอาเองล่วงหน้า (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้ความเห็นว่า เป็นเพราะหนังสือพิมพ์ไม่เข้าใจเหตุผลทางกฎหมายมากกว่า คงไม่ได้ตั้งใจ แต่การที่หนังสือพิมพ์ไปตีข่าวพาดหัวว่า ส.ส.คนนี้หลุดจากการเป็นผู้แทนราษฎร เป็นการเล่นบทผู้พิพากษาซึ่งไม่ใช่หน้าที่ของหนังสือพิมพ์ เป็นการสมมุติเงื่อนไขว่า ถ้าเกิดอย่างนั้นแล้วต้องเป็นอย่างนี้ ถ้าใช้แบบนี้บ่อยๆต่อไป สังคมจะสับสน (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล(Coding Sheet)-(ตารางที่ 11)

ชื่อกรณีศึกษา : ทูเรศ-ทูเลศ

นสพ.ที่ เสนอข่าว/ วันที่เสนอข่าว	ประเภท ข่าว	รูปแบบการ นำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกเรื่อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
ไทยโพสต์ 12 ส.ค. 42 ข่าวสด 12 ส.ค. 42	การเมือง	ข่าวน่าสนใจ	ไทยโพสต์ตีพิมพ์ข่าวว่า นายกรัฐมนตรีจะลงนามในร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้สัมภาระของนพ.ประเวศ วะสี ระบุค่าผูกมัดหนึ่งว่า รัฐบาลจะต้องปฏิรูปการให้บริการปฏิรูปโครงสร้าง โดยรับเข้าเป็นหน่วยงานหนึ่งแห่ง ซึ่งตนยินดีแล้วถึงจะทูเรศ	นพ.ประเวศ วะสี	ถูกหญิงสุวิตร มาตติงกี, นพ.ประเวศ วะสี 11 ส.ค. 42	แถลง, ใจใส่-ภรณ์	มติชน 14 ส.ค. 42 ข่าวสด 14 ส.ค. 42	ถูกหญิงสุวิตร อ้างว่า นพ.ประเวศโทรมาเตือนว่า ไม่ได้พูดเช่นนั้น ส่วนนพ.ประเวศให้สัมภาษณ์ว่า ไม่ได้พูดหรือกับสื่อมวลชนถึงเหตุการณ์ตนให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าว 2 คนในคืนวันที่มีข่าวออกมา แต่รัฐมนตรีถามมติชนว่า ข้อเท็จจริงเรื่องนี้ นพ.ประเวศให้สัมภาษณ์ว่า ที่รัฐบาลให้เหตุผลนี้ True Late (ช้าเกินไป) แต่พูดเสียขาวได้ขึ้นไม่ชัดเจนจึงคิดว่า นพ.ประเวศพูดว่า "ทูเรศ"		การใส่ภาพและการตีความหรือบันทึกประเพณี	ไทยโพสต์ ไม่ยอมรับ โดยอ้างเหตุผลว่าผิดข้อเท็จจริง ไม่ได้เสนอข่าวที่ถูกต้อง ครึ่งไม่เสนอข่าวแล้วให้เพียงของผู้เสียหาย ส่วนข่าวสดยอมรับในฉบับวันที่ 11 ส.ค. 42 หรือฉบับก่อนหน้า เกิดผลคดีไว้ 2 วัน

กรณีศึกษาที่ 11 : ทูเรศ-ทูเลต
ประเภทข่าว : การเมือง

รายละเอียดประเด็นปัญหา

ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “ประเวศถึงถิ่นทูเรศ” *สรุปผล* งานรัฐบาลนายชวน/ ทำนายหลังธันวาคมรุนแรง/ ตอนนี้ช่วยอะไรไม่ได้อีกแล้ว/ เนื้อข่าวระบุว่า น.พ. ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2542 ตอนหนึ่งว่า รัฐบาลควรจะจับงานใหญ่ๆและทำร่วมกับสังคม เพราะมีคนจำนวนมากที่จะช่วย แต่รัฐบาลไม่ค่อยให้ความสนใจและดำเนินการไปเอง เมื่อทำไปแล้วก็ไม่สำเร็จ เช่นการปฏิรูประบบราชการ ซึ่งในปัจจุบันยังแก้ไขอะไรไม่ได้ รัฐบาลน่าจะเข้าใจแล้วเข้ามาปฏิรูปวิธีการทำงาน ปฏิรูปโครงสร้างและงบประมาณที่ใช้ไป โดยเข้ามาจับเรื่องของคนจนอย่างจริงจังไปเลย ซึ่งตอนนี้ดูแล้วก็คงจะทูเรศ ทูเรศนะ

ข่าวสด ฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2542 เสนอข่าวเดียวกันเป็นข่าวเด่นหน้า 1 ใช้คำพาดหัวว่า “น.พ. ประเวศอัด รัฐบาลทูเรศ” เนื้อข่าวตอนหนึ่งระบุว่าให้สัมภาษณ์ของ น.พ.ประเวศ วะสี ว่า “ผมอยากให้รัฐบาลเร่งปฏิรูประบบราชการ แก้ปัญหาคนจนอย่างจริงจัง เพราะที่ท่ามามันทูเรศ ตอนนี้ทูเรศ ไม่ได้ทำอะไรเลย ผมพยายามช่วยมาเยอะแล้ว คงช่วยอะไรไม่ได้แล้ว”

รายละเอียดการโต้แย้ง

มติชน ฉบับวันที่ 14 สิงหาคม 2542 เสนอข่าวหน้า 1 หัวข่าวว่า “แอ้ออ้างชวนให้ย้า ยังนับถือ หมอประเวศ” *นักข่าวสืบสวน ทูเลต-ทูเรศ/* ในเนื้อข่าว เสนอการให้สัมภาษณ์ของคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2542 ว่า นายชวน หลีกภัย นายกรัฐมนตรี โทรศัพท์มาถึงตนเพื่อให้คิดสอน.พ. ประเวศและแจ้งด้วยว่านายกรัฐมนตรีไม่เคยไปต่อว่าอะไรและยินดีรับฟังคำแนะนำของน.พ.ประเวศ แต่ยังไม่ทันโทรศัพท์ไปหาปรากฏว่าน.พ.ประเวศได้โทรศัพท์มาถึงตน พร้อมกับบอกฝากไปยังนายกรัฐมนตรีว่า น.พ.ประเวศไม่เคยพูดเช่นนั้น(คำว่า ทูเรศ) และยังไม่เคยบอกด้วยว่า มีคนโทร.มาหาน.พ.ประเวศว่าให้ระวัง เขาจะเสียมให้ชนกัน และยังฝากบอกไปยังส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ด้วยว่า ไม่ได้พูดเช่นนั้น และยังสนับสนุนให้รัฐบาลทำงานต่อไป

ในข่าวเดียวกัน มติชนระบุว่า จากการสอบถามผู้สื่อข่าวที่ทำข่าวเมื่อวันที่ 11 สิงหาคม 2542 ปรากฏว่า อาจเป็นไปได้ว่าเนื่องจากน.พ.ประเวศพูดภาษาไทยปนกับภาษาอังกฤษหลายครั้ง จนทำให้ผู้สื่อข่าวสืบสวน และเมื่อถึงประโยคที่มีปัญหา ผู้สื่อข่าวบางฉบับยืนยันว่า น.พ.ประเวศพูดว่า “ที่รัฐบาลทำมาตอนนี้มันทูเลต” คำว่าทูเลต เป็นภาษาอังกฤษ (Too Late) แปลว่า สายเกินไป ทำให้ผู้สื่อข่าวหลายคนเข้าใจผิดได้ยืนยันเป็น ทูเรศ

วันเดียวกัน ข่าวสด เสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของน.พ.ประเวศ และคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ยืนยันว่า น.พ.ประเวศไม่ได้พูดว่า “ทูเรศ”

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. มีหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ เสนอข่าวกรณีนี้ คือ **ไทยโพสต์** และ **ข่าวสด**

1.1) **ไทยโพสต์** มีบทบาทหลักในการเสนอข่าวนี้ โดยเสนอเป็นข่าวพาดหัวหน้าหน้า 1 ในฉบับวันที่ 12 สิงหาคม 2542 โดยหยิบคำพูดรุนแรงว่า “ทุเรศ” มาอยู่ในพาดหัวใหญ่ ซึ่งอ้างว่าเป็นให้สัมภาษณ์. พ.ประเวศ วะสี ที่ระบุว่า รัฐบาลทุเรศในการแก้ปัญหาคนจน

1.2) **ข่าวสด** เสนอเป็นข่าวระดับข่าวเด่นหน้า 1 อ้างแหล่งข่าวเดียวกัน เสนอในฉบับวันเดียวกัน เนื้อหาดูคล้ายกันระบุว่า การแก้ปัญหาคนจนของรัฐบาลที่มานั้นทุเรศ ต่อไปคงช่วยอะไร ไม่ได้แล้ว

2. หนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับ เสนอข่าวผิดพลาดกรณีนี้เพียงวันเดียว หลังจากนั้น **ไทยโพสต์** ไม่เสนอข่าวนี้อีกเลย ส่วน **ข่าวสด** หลังจากนั้นเสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของผู้โต้แย้ง

วิเคราะห์การโต้แย้ง

มีหนังสือพิมพ์ร่วมเสนอข่าวประเด็นโต้แย้งรวม 2 ฉบับ คือ **ข่าวสด** และ **มติชน** โดยทั้งสองฉบับเสนอประเด็นโต้แย้งพร้อมกัน ในฉบับวันที่ 14 สิงหาคม 2542 เพียงครั้งเดียว

1) **มติชน** ซึ่งไม่ได้ร่วมเสนอข่าวนี้มาก่อน ได้เสนอประเด็นโต้แย้ง ในการให้สัมภาษณ์ของคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ที่อ้างว่า น.พ.ประเวศ วะสี โทษทัณฑ์มายืนยันว่า ไม่เคยพูดคำว่า “ทุเรศ” และยังสนับสนุนให้รัฐบาลทำงานต่อไป

ในฉบับเดียวกัน **มติชน** ได้ลงลึกไปตรวจสอบที่มาของข่าวดังกล่าว โดยอ้างแหล่งข่าวซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวที่ไปร่วมทำข่าวนี้ ได้ข้อเท็จจริงว่า คำว่า “ทุเรศ” แท้จริงแล้ว น.พ.ประเวศ พูดคำภาษาอังกฤษว่า “ทูเลต(Too Late)” แปลว่า สายเกินไป แต่ผู้สื่อข่าวฟังผิดคิดว่าพูดว่า “ทุเรศ”

2) **ข่าวสด** เสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของ น.พ.ประเวศ ไว้ในเนื้อข่าวตอนหนึ่ง โดยไม่ได้หยิบขึ้นมาเป็นประเด็นในหัวข่าว ระบุว่า ไม่ได้พูดคำว่า ทุเรศ แต่ข่าวสดก็ไม่ได้อธิบายว่า คำพูดที่แท้จริงคืออะไร

นอกจากนี้ **ข่าวสด** ยังเสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ในประเด็นและเนื้อหาคล้ายกับที่ **มติชน** เสนอด้วย

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ทั้งใน **มติชน** และ **ข่าวสด** ผู้โต้แย้ง ใช้วิธีการให้สัมภาษณ์ชี้แจง

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการการใช้ภาษา และผิดพลาดจากตีความหรือหยิบประเด็น

3. ข้อยุติ

1. ไทยโพสต์ ไม่ยอมรับ โดยหลังจากเสนอข่าวผิดพลาดในวันแรกแล้ว ไม่เสนอข่าวนี้อีกเลย รวมทั้งไม่เสนอข่าวการโต้แย้งของผู้เสียหาย หรือผู้เกี่ยวข้องที่ออกมาให้สัมภาษณ์ตอบโต้ในเรื่องนี้

2. ข่าวสด ยอมรับ ในฉบับวันที่ 14 สิงหาคม 2542 หรือหลังจากเสนอข่าวผิดพลาดแล้ว 2 วัน โดยใช้รูปแบบการเสนอข่าวคำชี้แจงของผู้โต้แย้ง และยุติการเสนอเนื้อหาที่ผิดพลาด

4. ข้อเสนอแนะทางวารสารศาสตร์

1) ความผิดพลาดเกิดจากปัญหาความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภาษาต่างประเทศของนักข่าวเป็นมูลเหตุสำคัญ ขณะเดียวกันหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวผิดพลาด (ไทยโพสต์) ไม่ได้แก้ไขความผิดพลาดที่เกิดจากความผิดพลาดขึ้นแล้ว โดยละเลยการนำเสนอข่าวการโต้แย้งของผู้เสียหาย ถือว่าไม่ได้ให้ความสำคัญหรือร่วมกับผู้เสียหาย

ส่วนข่าวสดหลังจากมีการเสนอข่าวในวันแรกแล้ว ไม่ได้ให้ความสำคัญในการแสวงหาข้อเท็จจริงต่อเนื่อง โดยเว้นช่วงไม่นำเสนอข่าวนี้ไป 1 วัน ก่อนจะมานำเสนอประเด็นโต้แย้ง ในอีก 1 วันต่อมา

2) มองในแง่การให้คุณค่าข่าว จะเห็นว่าหนังสือพิมพ์มุ่งไปที่ประเด็นความขัดแย้งของบุคคล เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน แต่ละเลยความถูกต้อง ทำให้เกิดความผิดพลาดขึ้น

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

อายุข ประทีป ณ ถลาง บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ กล่าวว่า ช่วงนั้นมีข้อโต้แย้งเรื่องการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาลนายชวน หลีกภัย แล้วอยู่ๆ น.พ.ประเวศก็ออกมาพูด ซึ่งวันนั้นได้บอกให้นักข่าวในพื้นที่ว่า ให้ถอดเทปคำพูดส่วนนี้ออกมา นักข่าวถอดเทปออกมาแล้วยืนยันว่าเป็น “ทุเรศ” เหมือนเดิม รุ่งเช้าที่หนังสือพิมพ์ออกไปแล้ว เพื่อนผู้สื่อข่าวจากหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษฉบับหนึ่งโทรมาบอกว่า น.พ.ประเวศไม่ได้พูดเช่นนั้น น.พ.ประเวศพูดว่า “ทุเลด” ซึ่งก็ยอมรับว่าเป็นความคลาดเคลื่อนของหนังสือพิมพ์ และรู้สึกผิด

ตอนเสนอข่าวก็ไม่ได้เอะใจ เพราะเป็นถ้อยคำที่ไม่ได้รุนแรงอะไร คิดว่าเป็นคำปกติ พอเชื่อว่า น.พ.ประเวศน่าจะพูดได้ ถ้าจะเป็นความผิดพลาดก็ผิดพลาดจากการสื่อสาร ไทยคำ ฝรั่งเศสคำ นักข่าวก็ไม่แน่ใจ เพราะตรวจสอบแล้วก็ยังหลุดออกมาได้เป็นเรื่องสุควิสัย

ทางไทยโพสต์เองก็อยากให้นักข่าวออกมาพูด ถ้าบอกว่าผิดก็ผิด ปรากฏว่าวันต่อมาก็ไม่ได้ออกมาพูดอะไร (สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นกรณีนี้ 6 ท่าน ดังนี้

ไพฑูริย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เห็นว่า หนังสือพิมพ์เสนอออกแล้ว น่าเชื่อว่าน.พ.ประเวศพูดคำว่าทุเรศจริง ดูจากลักษณะของน.พ.ประเวศแล้วน่าจะพูดอย่างนั้นได้ (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

กำแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า เรื่องนี้บางครั้งดูเป็นเรื่องขำ แต่เป็นเรื่องที่เสียหาย เพราะน.พ.ประเวศเป็นคนที่มีความเสี่ยง สังคมให้การยอมรับ อยู่ๆมาพูดคำว่าทุเรศก็เสียหาย แต่น่าสังเกตว่า เมื่อมีข่าวออกไปแล้วก็ปล่อยเลยตามเลย ทั้งช่วงไป 1 วันถึงจะมีการลงการให้สัมภาษณ์ของน.พ.ประเวศและคุณหญิงสุพัตราศรีแจ่งขำวนี้ (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

ฐาตุร บุนปาน บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ข่าวสด กล่าวว่า ขำวนี้ขำวสดก็เสนอด้วย นักขำวส่งเข้ามาก็ไม่ได้เอะใจ เพราะถามนักขำวแล้วว่าพูดอย่างนั้นแน่หรือ นักขำวก็ยืนยันออกมาอย่างนี้เหมือนกัน แต่ถือว่าเป็นความผิดพลาดและยอมรับผิด (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกล อดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า เป็นการเสนอข่าวผิด แต่ฟังดูแล้วน่าให้อภัย คิดว่าเป็นเรื่องของการสื่อสารมากกว่า ไม่ได้ผิดใหญ่โตอะไร (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า ขำวนี้ผิดแน่ ที่นักขำวฟังไม่ได้ศัพท์แล้วเอามาเขียน คนที่ผิดตรงลงมาคือ น.พ.ประเวศเอง ไม่ควรใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษในการพูด ไม่นั่นจะทำให้มีปัญหาสื่อสารไม่ชัดเจน ส่วนการที่ไทยโพสต์ละเลยการแก้ขำว ถือว่าไม่ถูกต้อง กลายเป็นว่าหนังสือพิมพ์สักแต่ค่า เมื่อมีข้อเท็จจริงก็ไม่ลงแก้ไข (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

อดิศักดิ์ ลิ้มปัฐพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เห็นว่า แสดงว่านักขำวที่ถอดเทปอาจจะฟังภาษาอังกฤษไม่ออก หรือว่ามีแนวโน้มที่จะเสนอข่าวในเชิงลบ เรื่องนี้หนังสือพิมพ์ต้องพยายามตรวจสอบก่อนนำเสนอว่า เนื้อหาที่ส่งมานั้นได้ยืนยันกับหูหรือเปล่า หรือว่าไปลอกคนอื่นมา หัวขำวที่จับขำวเหล่านี้มาบ่อยๆจะต้องมีคำถามเหล่านี้เสมอ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้ได้แย้ง

น.พ.ประเวศ วัชชี ศาสตราจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล กล่าวว่า ได้บอกกับหนังสือพิมพ์ที่โทรศัพท์มาสัมภาษณ์ว่าไม่พูด และไม่รู้สึกอะไรที่หนังสือพิมพ์เสนอขำวมาเช่นนั้น ถือว่าเป็นผู้ใหญ่ไม่ได้ไปโกรธใคร แม้ว่าจะเกิดความเสียหายบ้างแต่ก็ไม่เป็นไร เมื่อบอกไปว่าไม่ได้พูดเช่นนั้นคนทั่วไปก็เชื่อไม่ได้พูด และไม่ได้ตั้งใจแก้ขำวด้วย ขำวการให้สัมภาษณ์ที่ออกมาเป็นความพยายามของนักขำวในการหาขำวเอง

แต่การที่หนังสือพิมพ์เสนอขำวไปแล้ว แล้วไม่ได้เสนอขำวแก้ไขก็ถือว่าไม่ดี เพราะหนังสือพิมพ์เป็นเอกสารที่ถูกเก็บไว้เป็นประวัติศาสตร์ เมื่อมีอะไรพลาดไป ถ้าได้ลงแก้ไขผู้อ่านก็สามารถติดตามได้ว่าเรื่องราวแท้จริงเป็นอย่างไร ซึ่งหนังสือพิมพ์ทำกันน้อย กรณีนี้ก็ควรจะลงว่าน.พ.ประเวศไม่ได้พูดอย่างนั้น (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ติริยวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์มักจะหยิบประเด็นข่าวที่ดูท่าว่าจะสื่อหาไว้ก่อน โดยไม่ได้เอะใจว่าน.พ.ประเวศไม่ค่อยพูดจาไม่สุภาพ นึกเอาว่าคงจะวิจารณ์รุนแรงจึงหยิบมาพาดหัว หนังสือพิมพ์ลืมหน้าที่ของตัวเองอย่างหนึ่งคือ เวลาเสนอข่าวจะต้องกรองทุกข่าว เพราะในกระบวนการทำงานจะต้องกรองข่าวกันโดยธรรมชาติอยู่แล้ว กล่าวคือ ข่าวเข้ามาในระบบสายงาน มีการคัดต่อ ย่อข่าว แต่กรณีนี้กลายเป็นว่า หนังสือพิมพ์ไม่ได้กรอง แต่เสมือน “ถ่ายทอดสด” ไปสู่ผู้อ่านเลย

หน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในกรณีนี้คือ จะต้องจับความให้ได้ว่าเป็นการถกเถียงเรื่องอะไร อย่างไร แล้วบอกกับคนอ่าน ถ้าแรงก็บอกว่าแรง เวลาพาดหัวข่าวก็ต้องใช้ภาษาที่กรองแล้ว ไม่ใช่ถ่ายทอดออกไปตรงๆอย่างนั้น เพราะหนังสือพิมพ์ต้องมีหน้าที่ในการทำให้คนอ่านเข้าใจ ไม่ใช่เพื่อขายอย่างเดียว (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่าการที่ไทยโพสต์ไม่เสนอข่าวการโต้แย้ง แล้วหายไปเลย ถือว่าไม่มีจรรยาบรรณ เป็นการเสนอข้อมูลด้านเดียวตลอด เป็นข้อบกพร่อง เมื่อมีปัญหาผิดพลาดเกิดขึ้น การบรรเทาความเสียหายกับสังคมทางหนึ่งคือ ทำให้สังคมกระจ่าง ก็จะจบโดยตัวมันเอง (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล(Coding Sheet)-(ตารางที่ 12)

ชื่อกรณีศึกษา จินตหราห้อง

นสท.ที่	ประเภท	รูปแบบการ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	นสท.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกร้อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
เสนอข่าว/ วันที่เสนอข่าว	ข่าว	นำเสนอ									
คดีที่วศ์ 5 ก.ย. 42	สังคมทั่วไป	ข่าวหน้า 1	เสนอข่าวพาดหัวใหญ่หน้า 1 ว่า "ฝากห้อง2เดือน จินตหรา แอบเข้ารพ ไอโซ" พร้อมลงรูปประกอบนาง เอกสาวจินตหรา สุขพัฒน์ ใส่ชุดนอนคล้ายชุดคลุมห้อง เมื่อข่าวยังข้อมูลจากเว็บไซต์ชื่อwww.samook.com ใน อินเทอร์เน็ตระบุว่า จินตหราตั้งครรภ์ได้ 2 เดือน มีน้อง สาวซึ่งเป็นพยาบาลโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งย่าน สุขุมวิทหาไปตรวจและปิดข่าวเงียบ	จินตหรา สุขพัฒน์	จินตหรา สุขพัฒน์ 5 ก.ย. 42	ให้สัม- ภาษณ์	คดีที่วศ์ 6 ก.ย. 42 มติชน 6 ก.ย. 42	ข่าวที่เสนอออกไปไม่เป็นความจริง เชื่อว่ามีการก่อกวนขึ้น มาสนุกๆ ยืนยันว่าไม่ได้ตั้งห้อง เพราะเวลานี้ไม่ได้คุยกับ ใครเป็นพิเศษ ตอนนี้ประเด็นก็มาเป็นปกติ นอกจาก นี้ไม่ได้มีน้องสาวทำงานเป็นพยาบาลตามที่ข่าวกล่าว อ้าง เชื่อว่าพระนางหนักตัวเพิ่มขึ้นจึงมีคนไปล่อลือ	ให้ตรวจสอบข่าว ก่อนนำเสนอ และ ควรเสนอข่าว2ด้าน ให้จบภายในวันแรก ที่เสนอข่าว ไม่ใช่มี ข่าวแล้วค่อยลงแก้ ในวันรุ่งขึ้น	การตีความ หรือหยิบ ประเด็น และการอ้าง แหล่งข่าว หรือข้อมูล	ยอมรับว่า ในวันที่สองของการเสนอข่าวคือ ฉบับวันที่ 6 ก.ย.42 โดยการเสนอข่าวการโต้แย้งของผู้เสียหาย อย่างละเอียด พร้อมกับยุติการเสนอข่าวนี้อ

กรณีศึกษาที่ 12 : จินตหราห้อง

ประเภทข่าว : สังคมทั่วไป

รายละเอียดประเด็นปัญหา

เคลิณีวัส์ เสนอข่าวนี้เป็นข่าวพาดหัวหน้าหน้า 1 ฉบับวันที่ 5 กันยายน 2542 ใช้คำพาดหัวว่า “ฝากห้อง 2 เดือน จินตหรา! แอบเข้ารพ.ไฮโซ” อ้างน้องเป็นพยาบาลปิดเจียบ/ แลมือมีดส่งเข้าอินเตอร์เน็ต/ และเสนอในท่อนความนำข่าวว่า “ซ็อกโลกมายา!!! นางเอกสาวเหม่ม จินตหรา สุขพัฒน์ ตั้งห้อง 2 เดือน เศษ น้องสาวเป็นพยาบาลพาไปฝากครรภ์ที่โรงพยาบาลชื่อดังย่านถนนสุขุมวิท ปิดข่าวกันเจียบ อีกทั้งไม่ระบุว่าพ่อของเด็กเป็นใคร ตะลึงทั้งวงการ ข้อมูลผ่านอินเตอร์เน็ตในเว็บไซด์ชื่อดังปรากฏยันชัด พร้อมข้อความวิพากษ์วิจารณ์กันกว้างขวาง มีทั้งเชื่อและไม่เชื่อ ส่วนใหญ่ตั้งข้อสังเกตจากที่อ้วนท้วนสมบูรณ์ขึ้นผิดปกติ อาจทำให้โดนมีดมีดส่งข้อความที่ทักท้วงว่าตั้งห้อง เผยชีวิตรักแสนอาภัพยังไม่ลงเอยกับหนุ่มคนไหน”

พร้อมกันนั้นยังเสนอปมชีวิตรักของนางเอกสาว ความสัมพันธ์กับบุคคลผู้มีชื่อเสียงและเพื่อนนักแสดงที่เคยตกเป็นข่าว รวมทั้งผลงานการแสดงมากมาย

รายละเอียดการโต้แย้ง

เคลิณีวัส์ ฉบับวันที่ 6 กันยายน 2542 เสนอข่าวต่อเนื่อง เป็นข่าวพาดหัวรอง หน้า 1 ว่า “เหม่ม-จินตหราได้ เปล่านั้น” ฉบับอินเตอร์เน็ต ภูเรื่องทำให้เสียหาย/ เนื้อข่าวเป็นการให้สัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ของนางเอกสาวจินตหรา สุขพัฒน์ เมื่อวันที่ 5 กันยายน 2542 ปฏิเสธว่าข่าวดังกล่าวไม่เป็นความจริง คงเป็นการก๊วบขึ้นมาเล่นๆสนุกๆ เพราะเวลานี้ไม่ได้คบหาใครเป็นพิเศษ รู้สึกแปลกใจและเสียใจกับข่าวดังกล่าว ที่ไม่ยอมลงคำให้สัมภาษณ์ของคนไปด้วยในวันแรก เป็นการไม่ยุติธรรม ที่พอมีข่าวแล้ววันรุ่งขึ้นค่อยมาแก้ข่าวให้ รวมทั้งการไปเขียนโยงความสัมพันธ์กับคนนั้นคนนี่ทำให้เกิดความเสียหาย เพราะเป็นเรื่องส่วนตัวและการคบหากับเพื่อนดารานักแสดงก็เป็นเรื่องปกติ

นอกจากนี้ยังมี มติชน ฉบับวันที่ 6 กันยายน 2542 เสนอข่าวคำให้สัมภาษณ์ของจินตหรา สุขพัฒน์ ปฏิเสธว่าไม่ได้ตั้งครรภ์ตามที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าว

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. มี เคลิณีวัส์ เพียงฉบับเดียวที่เสนอข่าวนี้ โดยให้ความสำคัญถึงระดับพาดหัวข่าวหน้าหน้า 1
2. อ้างที่มาของข่าวลอยๆว่า เกิดเรื่องราวซ็อกโลกมายา เมื่อมีข่าวว่า “เหม่ม จินตหรา” เกิดตั้งครรภ์อ่อนๆได้ 2 เดือนเศษแล้ว สร้างความสือฮาให้ผู้คนทั่วประเทศอย่างมาก จากนั้นผู้สื่อข่าวจึงได้สืบหาข้อเท็จจริง

3. อ้างแหล่งข่าวจากข้อความที่ปรากฏในเว็บไซต์ชื่อ www.sanook.com ที่ เอลินิวส์ระบุว่า เป็นแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ ยืนยันข้อมูลที่เคยรับทราบมาก่อนหน้านี้ และข้อความในเว็บไซต์ดังกล่าวยังทิ้งปมไว้ด้วยการตั้งท้วงครั้งนี้ไม่รู้ว่าใครเป็นพ่อของเด็ก เอลินิวส์นำข้อความเหล่านั้นมาเสนอเป็นข่าวทั้งหมด

4. เอลินิวส์ ยังได้เสนอปมความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างนางเอกสาวจินตหรา สุขพัฒน์ กับบุคคลที่มีชื่อเสียงทั้งนักการเมือง นักธุรกิจ และดารานักแสดงด้วยกัน เพื่อให้เชื่อมโยงหาคำตอบว่า ใครเป็นพ่อของเด็กในท้องมากที่สุด

5. นอกจากเสนอเป็นข่าวแล้ว เอลินิวส์ ยังลงภาพประกอบข่าวในหน้า 1 เป็นรูปนางเอกสาวจินตหรา ใส่ชุดนอนยาวคลุมท้อง ใบหน้าอ้วน คล้ายคนกำลังตั้งครรภ์ เพื่อโยงให้ข่าวมีน้ำหนักมากขึ้น รวมถึงได้เสนอข่าวว่า ผู้สื่อข่าวได้เดินทางไปยังโรงพยาบาลแห่งหนึ่งย่านถนนสุขุมวิทที่อ้างว่าดาราสาวไปฝากครรภ์ แต่พยาบาลปฏิเสธที่จะให้ข้อมูล เนื่องจากฉีดยาบรรเทา ยังเป็นการเพิ่มความฉงนสงสัยและชวนให้ผู้อ่านติดตามอยากรู้มากขึ้น

6. รวมเวลาเสนอข่าวที่เป็นประเด็นปัญหา 1 วัน

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ ที่เสนอข่าวประเด็นโต้แย้ง คือ เอลินิวส์ และ มติชน
2. เอลินิวส์ มีบทบาทหลักในการเสนอข่าวโต้แย้งนี้ โดยเสนอในวันที่ 6 กันยายน 2542 ให้ความสำคัญในระดับพาดหัวรอง หน้า 1
 - 2.1) เอลินิวส์ เสนอการให้สัมภาษณ์ของผู้โต้แย้ง คือดาราสาว จินตหรา สุขพัฒน์ ซึ่งระบุว่าเป็นการให้สัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ ในวันที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าวนี้ออกไปแล้ว (วันที่ 5 กันยายน 2542)
 - 2.2) ผู้โต้แย้งซึ่งเป็นผู้เสียหายจากการเสนอข่าวนี้อื่น ปฏิเสธข่าวโดยสิ้นเชิง ทั้งในประเด็นการตั้งครรภ์, การฝากครรภ์ และน้องสาวที่ในข่าวอ้างว่าเป็นพยาบาล ซึ่งเอลินิวส์ระบุในข่าวเป็นช่วงๆว่า ดาราสาวให้สัมภาษณ์อย่างอารมณ์ดี
 - 2.3) เนื้อหาการโต้แย้ง ในส่วนของดาราสาวจินตหรา เป็นการตอบโต้ข่าวที่ เอลินิวส์เสนอว่า เป็นการเสนอข่าวด้านเดียว โดยไม่ได้ตรวจสอบข้อเท็จจริงกับผู้ตกเป็นข่าว แต่ในส่วนของเพื่อนดาราสาวและผู้ประกอบการแสดง ซึ่งเอลินิวส์สัมภาษณ์มาจะแสดงความไม่พอใจกับต้นคอของข่าว คือผู้เขียนข้อความในเว็บไซต์อินเทอร์เน็ตมากกว่า
 - 2.4) ผู้เสียหายเรียกร้องให้หนังสือพิมพ์ตรวจสอบข่าวก่อนการนำเสนอ และควรเสนอข่าวด้านของผู้เสียหายให้จบภายในวันแรกที่เสนอข่าว ไม่ใช่มีข่าวแล้วค่อยลงแก้ในวันรุ่งขึ้น
3. มติชน เสนอข่าวโต้แย้ง โดยการสัมภาษณ์ดาราสาวจินตหรา แต่ให้ความสำคัญเพียงระดับข่าวเด่น ในหน้า 20 ของฉบับวันที่ 6 กันยายน 2542 ซึ่งเนื้อหาหลักคล้ายกับที่ให้สัมภาษณ์ในเอลินิวส์

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

เป็นการให้สัมภาษณ์

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการตีความหรือหยิบประเด็น และผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

- 1) เติลินิวส์ ยอมรับ ในวันที่สองของการเสนอข่าว
- 2) รูปแบบการยอมรับ คือการเสนอข่าวคำชี้แจงของผู้เสียหายที่โต้แย้งอย่างละเอียด พร้อมกับยุติการเสนอเนื้อหาที่ผิดพลาดโดยสิ้นเชิง

4.ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

- 1) กรณีนี้เป็นปัญหาการใช้และอ้างอิงแหล่งข่าว โดยใช้แหล่งข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือจากข้อความที่ปรากฏในอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นข้อมูลที่ไม่ได้ผ่านการตรวจสอบก่อนรองความถูกต้อง หนังสือพิมพ์ไม่สามารถอ้างอิงไปใช้ทันทีโดยไม่มีการตรวจสอบซ้ำ
- 2) ข่าวนี้เป็นความเสียหายต่อชื่อเสียง และเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลของผู้ตกเป็นข่าวโดยตรง แต่หนังสือพิมพ์ก็ละเลยไม่ได้ตรวจสอบความจริงจากผู้ตกเป็นข่าวโดยตรงก่อนเสนอเป็นข่าวทำให้ข่าวที่เสนอไปในวันแรกไม่มีความสมดุล
- 3) หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับข่าวการโต้แย้งของผู้เสียหายลดระดับลง เมื่อเทียบกับการเสนอข่าวในวันแรก แต่ยังเป็นข่าวใหญ่ในหน้า 1 อย่งไรก็ตามหนังสือพิมพ์เสนอรายละเอียดคำพูดของผู้โต้แย้งอย่างละเอียด ทั้งผู้เสียหายและเพื่อนดารานักแสดงที่ให้ความเห็น แม้ว่าเนื้อหาคำพูดจะเป็นการวิพากษ์วิจารณ์การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เองก็ตาม ถือว่าโดยรวมแล้วหนังสือพิมพ์ยังมีความเป็นกลางในการเสนอข่าวครั้งนี้

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

กัมแพง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ กล่าวว่า ข่าวนี้เป็นเรื่องส่วนตัว แต่ดารานักแสดงสาธารณะใครๆก็สนใจ เรื่องนี้เกิดขึ้นจากมีเสียงซุบซิบกันวงการบินถึงแล้วนักข่าวไปได้ยินมา แต่เก็บเงียบไว้ เมื่อมีคนนำไปวิพากษ์วิจารณ์ในอินเทอร์เน็ตจึงหยิบไปเป็นข่าว ก่อนหน้านี้ก็เคยมีข่าวดารานักแสดงบ้างที่เป็นเรื่องจริงแต่ปฏิเสธ เช่นกรณีอำพล ลำพูน กับมาซา เป็นข่าวซุบซิบทางหนังสือพิมพ์ก็มีการปฏิเสธ แต่ในที่สุดก็เป็นเรื่องจริง

ข่าวนี้ความจริงจะต้องตรวจสอบกับเจ้าตัวว่ายอมรับหรือไม่ แล่หนังสือพิมพ์มักถือเอาความง่ายไว้ก่อน ลงข่าวไปก่อนแล้วค่อยให้ชี้แจง ในความเห็นส่วนตัวคิดว่าเรื่องนี้ไม่ควรเป็นข่าว เรื่องอย่างนี้ถ้าไม่ใช่ดาราก็จะฟ้องร้องได้ แต่ดาราคงไม่ยอมมีเรื่องมีราว พอชี้แจงมาแล้วก็แก้ข่าวให้ ถือว่าจบกัน ดังนั้นควรต้องระวัง (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้แสดงความคิดเห็นในกรณีนี้ 5 ท่านดังนี้

ไพฑูริย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เห็นว่า เรื่องนี้สำคัญที่นักข่าวที่ไปเอาข่าวมา รวมทั้งหัวหน้าข่าวที่จะต้องเฝ้าในการวินิจฉัย อย่างไรก็ตามเรื่องส่วนตัวเช่นนี้ไม่ควรเสนอข่าว ควรหลีกเลี่ยง (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกุล อุดยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน ชี้ว่า กรณีนี้เหมือนเอาข่าวจากใบปลิว ซึ่งไม่ควรทำ ที่สำคัญเป็นเรื่องที่ตรวจสอบได้ไม่ยาก ควรจะตรวจสอบการนำเสนอ (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

อาชุน ประทีป ณ ถลาง บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ เห็นว่า ปกติหนังสือพิมพ์จะรับรู้จากแหล่งต่างๆมากมาย แต่เวลาจะนำเสนอจริงๆจะต้องตรวจสอบซ้ำแล้วซ้ำอีก ถ้าไม่จริงก็ไม่นำเสนอ (สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2543)

อดิศักดิ์ ลิ้มปรุ่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เห็นว่า การไปอ้างแหล่งข่าวจากอินเทอร์เน็ตไม่ถูกต้อง เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นแหล่งข่าวที่ยังเชื่อถือไม่ได้ ถ้านำเสนอต้องนำข้อมูลที่ไปตรวจสอบก่อน (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อที่ไร้การตรวจสอบ ใครอยากเขียนอะไรก็เขียนได้ กรณีนี้หนังสือพิมพ์ต้องตรวจสอบจากคาราวาจินตหราก่อน เพราะเป็นข่าวที่เสียหาย หนังสือพิมพ์ที่มีศักยภาพในข่าวบันเทิงสูงอย่างเคลิวิวิสามารถตรวจสอบได้ไม่ยาก แต่หนังสือพิมพ์อาจจะคิดว่าการขายข่าวอย่างนี้เป็นารสร้างธุรกิจของตัวเองก็ได้ แต่เป็นเรื่องไม่ถูกต้อง (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้ได้แย้ง

จินตหรา สุขพัฒน์ คารานักแสดง กล่าวว่า ก่อนหน้าที่หนังสือพิมพ์จะออกวางจำหน่าย มีนักข่าวโทรมาคอยสอบถามเรื่องมีข่าวในอินเทอร์เน็ตว่ามีความเห็นอย่างไร ได้ยินแล้วก็หัวเราะแล้วชี้แจงไปว่าไม่ใช่เรื่องจริง คนอาจจะสงสัยว่าช่วงหลังห่างหายไปจากจอทีวี และช่วงนั้นคูน้าหนักขึ้น จึงเอาไปพูดกันปรากฏว่า บ่ายวันเดียวกันหนังสือพิมพ์ลงข่าวแล้วว่า จินตหราท้อง ก็ตกใจมากกว่าเพิ่งบอกไปหยกๆเมื่อเช้าว่าไม่ใช่เรื่องจริง ทำไมคอนบ่ายถึงยังลงข่าวอีก จากนั้นนักข่าวคนเดิมก็โทรมาอีก จึงบอกว่า นี่แสดงว่าเขาไปลงก่อนแล้วค่อยมาสัมภาษณ์ทีหลัง ไม่ยุติธรรม เพราะลงข่าวไปแล้วมาสัมภาษณ์อีกที เหมือนกับว่า จินตหราไล่ข่าวหรือแก้ข่าว

หนังสือพิมพ์ทำอย่างนี้เหมือนไม่ให้เกียรติ ฉวยโอกาสลงไปก่อนแล้วค่อยแก้ทีหลัง ซึ่งมีเยอะมากเป็นการไม่ให้เกียรติกับผู้ตกเป็นข่าว อย่างกรณีนี้การเอาเนื้อหาไปลงต่ออีกวันหนึ่ง ก็เหมือนกับการแก้ข่าว แต่กลายเป็นว่าหนังสือพิมพ์ได้ลงข่าวถึง 2 วัน แทนที่จะลงข่าววันเดียวจบไปเลยหรือไม่ลงเลยในเมื่อทราบแล้วว่าไม่เป็นความจริง

การลงข่าวแก้ในวันต่อมา ไม่ถือว่าเป็นการยอมรับผิด เพราะหนังสือพิมพ์ก็อ้างว่าเป็นข่าวจากอินเทอร์เน็ตที่ถ่ายทอดมาอีกทีหนึ่ง ซึ่งก็หาตัวการไม่ได้ จะไปควานหาต้นตอก็เสียเวลา

เรื่องการฟ้องร้องหนังสือพิมพ์ ในฐานะนักแสดงคงทำได้ลำบาก เพราะจะทำให้ผิดใจกัน การทำงานต้องเอื้อเพื่อช่วยเหลือกัน จริงๆแล้วเคยทำเหมือนกันแต่ไม่ได้ผล เพราะพอถึงเวลาก็มีผู้ใหญ่มาขอให้ถอนฟ้อง ก็ต้องคุยๆกันไป (สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ให้ความเห็นว่า การบอกว่าดาราคือคนดัง เป็นบุคคลสาธารณะก็มีเหตุผลที่หนังสือพิมพ์จะนำเสนอข่าวได้ แต่ที่ต้องคิดให้มากคือ เรื่องสิทธิส่วนบุคคล กรณีนี้เหมือนเสนอข่าวลือ เหมือนใบปลิว หนังสือพิมพ์ไม่ได้เห็นมาเอง แล้วไปหยิบมาจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือไม่ได้ เป็นเรื่องที่ยอมรับไม่ได้ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ชาวลาวัณย์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่ามีข้อมูลอยู่ในเว็บไซต์ ในอินเทอร์เน็ตจริง แต่หนังสือพิมพ์ได้ตรวจสอบความถูกต้องในข้อมูลนั้นหรือไม่เช่นนั้นต่อไปหนังสือพิมพ์จะอ้างเว็บไซต์กันเประอะไปหมด แล้วถึงตอนนั้นผู้เสียหายก็จะทวงสิทธิต่อกระบวนการยุติธรรม จะมีการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนต่อความเสียหาย หนังสือพิมพ์จะพอใจสภาพอย่างนั้นหรือ เพราะฉะนั้นการอ้างแหล่งข่าวที่ไม่สามารถระบุได้ว่าถูกหรือผิด เป็นเรื่องอันตรายมาก และน่าคิดว่าเป็นการผิดพลาดโดยจงใจหรือไม่ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 13)

ชื่อกรณีศึกษา คดีห้างทองเสด็จชีวิต

นสพ.ที่	ประเภท	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการโต้แย้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกช่อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
ไทยรัฐ 7 ก.ย. 42 ถึง 13 ก.ย. 42 เดลินิวส์ 7, 8, 14 ก.ย. 2542 ข่าวสด 7, 8 ก.ย. 42 มติชน 7, 8, 9, 15 ก.ย. 42 ไทยโพสต์ 8, 13 ก.ย. 42	การเมือง, สังคมทั่วไป	ข่าวหน้า 1	เสนอข่าวการเสียชีวิตของนายห้างทอง ชรรวมวิณะ ตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2542 ระบุว่า นายห้างทองถูกฆาตกรรม โดยมีนายพลช ชรรวมวิณะ และพล.อ.อัครเดช ศศิประภา เข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ไทยรัฐเป็นหนังสือพิมพ์แรกที่เสนอข่าวกันกับในประเด็นเหล่านี้โดยตั้งชื่อถึงและนามกว่าฉบับอื่นๆ	นายพลช ชรรวมวิณะ	พล.อ.อัครเดช ศศิประภา 13 ก.ย. 42 นายพลช ชรรวมวิณะ 16 ก.ย. 42 พล.ต.อ.พรศักดิ์ คุ้มกรวิบูลย์ 19 ก.ย. 42	แถลง, ให้อีเมล- ลายหน้า เดลินิวส์ ไทยโพสต์ กรุงเทพธุรกิจ	ข่าวสด 9, 10, 14 ก.ย. 42 เดลินิวส์ 8, 14, 17 ก.ย. 42 ไทยโพสต์ 8, 17 ก.ย. 42 กรุงเทพธุรกิจ 14 ก.ย. 42 ไทยรัฐ 14 ก.ย. 42 20 ก.ย. 42	1) พล.อ.อัครเดช ศศิประภา แถลงข่าวตอบได้ว่า ไม่ได้นัดหมายพบกับนายพลช ชรรวมวิณะที่ตำรวจ 2) นายพลช ชรรวมวิณะ เปิดแถลงข่าวระบุว่า ตลอดเวลาที่พลชชเสนอข่าวบิดเบือน 3) พล.ต.อ. พรศักดิ์ คุ้มกรวิบูลย์ แถลงสรุปคดี ยืนยันว่า นายห้างทองฆ่าตัวตาย	ให้สื่อมวลชนตรวจสอบข่าวให้ชัดเจนก่อนนำเสนอ	การตีความหรือหยินประเด็นและการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล	หนังสือพิมพ์ทุกฉบับที่เสนอข่าวนี้ไม่ได้แถลงออกก่อนชัดเจนว่ายอมรับหรือไม่ยอมรับ โดยเสนอข่าวแบบปิดคดีของตำรวจและยังระบุในเนื้อข่าวว่ายังมีปมเงื่อนนำสงสัยอยู่

กรณีศึกษาที่ 13 : คดีห้างทองเสียชีวิต

ประเภทข่าว : การเมือง / สังคมทั่วไป

รายละเอียดประเด็นปัญหา

วันที่ 7 กันยายน 2542 หนังสือพิมพ์รายวันเกือบทุกฉบับเสนอข่าวการเสียชีวิตอย่างเป็นทางการของนายห้างทอง ธรรมวิริยะ ส.ส.กรุงเทพมหานคร พรรคประชากรไทย พี่ชายคนโตของตระกูลธรรมวิริยะ เหตุเกิดเมื่อกลางดึกคืนวันที่ 6 กันยายน 2542 อาทิ

ไทยรัฐ พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “ฆ่าห้างทอง ส่อเค้ายิงหัวปริศนา ไร้คหยาพิษา” หมอแกลงศพมีเงื่อนงำ ผิดธรรมชาติคนยิงตัวตาย/ ชีบทมรณะเป็นปีนเถื่อน/ เค้นสอบศพลกรั่วโมง/ แลลี้ลับ8ศพธรรมวิริยะ/

เดลินิวส์ พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “ปมตายคล้าย มือห้างทอง ไร้เขม่าดินปืน” รอดตรวจอีกครั้งเพื่อยืนยันชี้ชัด/ นพดลเครียดหนักสอบถึง4ชม./

มติชน พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “พิสูจน์วิถีกระสุนผิดปกติ ฆ่าห้างทอง สอบเครียดเค้นนพดล4ชม.” คลี่ปมแย่งมรดกธรรมวิริยะ/ ระบุบักทหารเคยช่วย ไกล่เกลี่ย/ เปิดจอม.วิงวอนให้พี่น้องรักกัน/

ข่าวสด พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “พิรุณห้างทองฆ่าตัว ฆาตกรรม นพดลกำปริศนา” อยู่ด้วยกันนาทีคับ/ เจ้าตัวยันพี่ยิงตัว/ งดจอม.ลาตายโชว์/ น้องคนเล็กไม่เชื่อ/ โวยลั่นสะใจแล้วซิ/ ตรวจเขม่าทุกคน/ ผ่ากระเพาะหาพิษา/

หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ทั้ง 4 ฉบับ เสนอข่าวโดยให้น้ำหนักในประเด็นฆาตกรรมอย่างต่อเนื่อง โดยมีไทยโพสต์ ร่วมเสนอข่าวในประเด็นนี้เป็นช่วงๆ ทั้งหลังจากคดีเริ่มคลี่คลายเดลินิวส์ มติชน และไทยโพสต์ ค่อยๆเบนประเด็นไปให้น้ำหนักกับการฆ่าตัวตาย แต่ไทยรัฐยังยืนยันในประเด็นฆาตกรรมต่อไป โดยมีการระบุถึงบุคคลหลายคนที่อยู่ในข่ายน่าสงสัย

ทั้งนี้ ไทยรัฐ เสนอข่าวนี้ขึ้นหน้า 1 ทุกวันไปจนถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2542 โดยเน้นเรื่องเกี่ยวพันกรรมของตระกูลธรรมวิริยะ และความคืบหน้าของคดีจากการเปิดเผยของพนักงานสอบสวน รวมเสนอข่าวกรณีนี้ติดต่อกัน 25 ฉบับ

รายละเอียดการโต้แย้ง

หนังสือพิมพ์หลายฉบับ อาทิ ข่าวสด, มติชน, ไทยโพสต์ รวมทั้ง ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 8 กันยายน 2542 เสนอข่าวคำชี้แจงของนายนพดล ธรรมวิริยะ น้องชายนายห้างทอง และในฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 เสนอข่าวการตอบโต้ของพล.อ.อัศวินเดช ศศิประภา รองปลัดกระทรวงกลาโหม ยืนยันว่าไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสียชีวิตของนายห้างทอง

นอกจากนั้นในระหว่างการเสนอข่าวนี้เป็นเวลากว่า 1 เดือน หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับได้เสนอข่าวความคืบหน้าในการสอบสวนของพนักงานสอบสวนทุกวัน กระทั่งฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2542

หนังสือพิมพ์ทุกฉบับ เสนอข่าวการแถลงสรุปคดีของพนักงานสอบสวนยืนยันว่า นายห้างทองฆ่าตัวตาย โดยไทยรัฐ พาดหัวใหญ่ หน้า 1 ว่า “ตร.แจงละเอียด ห้างทอง ฆ่าตัวตายแน่ชัด” รองพรศักดิ์น้ำทิพย์/ สาริต ทุกชั้นตอน/ จนกระทั่งท้ายหัว/ สรุปฟันธงเปรี้ยง/ ไม่มีหลักฐานบ่งชี้/ ว่าเป็นฆาตกรรม/ แต่ก็พร้อมรู้ใหม่/

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. มีหนังสือพิมพ์ทุกฉบับที่เสนอข่าวนี้นี้ แต่มี 5 ฉบับที่ให้ความสำคัญกับประเด็นฆาตกรรมเป็นพิเศษและต่อเนื่อง คือ ไทยรัฐ, เดลินิวส์, มติชน, ข่าวสด และไทยโพสต์

1.1) ไทยรัฐ ถือเป็นหนังสือพิมพ์หลักในการเสนอข่าวเรื่องนี้ โดยให้ความสำคัญกับข่าวนี้นี้ในระดับข่าวหน้า 1 ติดต่อกัน 25 ครั้ง นับตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2542 ถึงวันที่ 1 ตุลาคม 2542 โดยเป็นข่าวพาดหัวหน้า 13 ครั้ง ข่าวพาดหัวรอง 1 ครั้ง และข่าวธรรมดา 11 ครั้ง ประเด็นข่าวสำคัญที่ไทยรัฐนำเสนอคือ

1.1.1) การเสียชีวิตของนายห้างทอง ไม่ใช่การฆ่าตัวตาย แต่มีเงื่อนไขน่าสงสัยว่าเป็นการฆาตกรรม โดยข่าวในช่วงวันที่ 7-16 กันยายน 2542 ไทยรัฐได้อ้างแหล่งข่าวพนักงานสอบสวนที่พยายามสอบหาสาเหตุที่แท้จริงในการเสียชีวิต รวมถึงการตั้งข้อสังเกตของบุคคลวงการค้าต่างๆ

1.1.2) นายนพคุณ ธรรมวัฒนะ น้องชายนายห้างทองซึ่งอยู่ร่วมในที่เกิดเหตุ และมีความขัดแย้งในเรื่องมรดกกับนายห้างทอง อาจจะมีส่วนพัวพันในการตายครั้งนี้

1.1.3) มีนายทหารระดับพลเอกซึ่งมีผลประโยชน์อยู่กับตระกูลธรรมวัฒนะเข้ามาเกี่ยวข้องกับ การตายของนายห้างทอง

ทั้งนี้ส่วนใหญ่ไทยรัฐ ได้อ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจากทีมพนักงานสอบสวน หยิบมาเป็น ประเด็นในการเสนอข่าวและพาดหัวข่าว

1.2) เดลินิวส์ เสนอข่าวพาดหัวหน้าหน้า 1 ฉบับวันที่ 7 กันยายน 2542 แม้ในเนื้อข่าวจะตั้งข้อสันนิษฐานในเบื้องต้นว่าเป็นการฆ่าตัวตาย แต่การใช้คำในพาดหัวข่าว ยังให้น้ำหนักกับประเด็นฆาตกรรม โดยระบุว่า “ปมตายคล้าย มือห้างทอง ไร้เขม่าดินปืน” ซึ่งต้องการสื่อความหมายว่า ไม่ได้ฆ่าตัวตาย เนื่องจากหากฆ่าตัวตายจะต้องพบเขม่าดินปืนที่มือของผู้ตาย

เดลินิวส์ ยังคงให้ความสำคัญกับปมฆาตกรรมต่อ โดยฉบับวันที่ 8 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า หน้า 1 ว่า “แจงฆาตกรรม ห้างทอง พบพิรุณวางยา” และฉบับต่อมาคือ วันที่ 9 กันยายน 2542 เสนอ ประเด็นเจ้าของปืนมรณะ ประเด็นทำยิงที่ผิดปกติ รวมทั้งสัมภาษณ์นายตำรวจที่เชี่ยวชาญในการคลี่คลายคดีฆาตกรรม คือ พล.ต.ต.คงเดช จูศรี มาสสนับสนุนประเด็นการฆาตกรรมด้วย

หลังจากนั้น นับจากฉบับวันที่ 10 กันยายนเป็นต้นมา ประเด็นข่าวนี้นี้ของเดลินิวส์ ค่อยๆเบนไป ให้น้ำหนักกับประเด็นการฆ่าตัวตาย ตามพยานหลักฐานที่เด่นชัดขึ้นเรื่อยๆ

แต่ฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 เดลินิวส์ พาดหัวข่าวหน้าหน้า 1 ย้อนกลับมาตั้งปมข้อสงสัยเรื่อง การฆาตกรรมอีก โดยพาดหัวข่าวหน้าหน้า 1 ว่า “หลักฐานมัด เขม่าดินปืน มือคนใกล้ชิด” คดีห้างทองใกล้

ไอ้โม่/ โดยอ้างรายงานผลการตรวจสอบของตำรวจระบุว่า มีบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดเหตุการณ์ในบ้านบางคน มีรอยเขม่าดินปืน แต่บางมาก เนื่องจากได้พยายามล้างออกก่อนตรวจสอบ ก่อนจะให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการฆ่าตัวตายอีกครั้งในวันต่อมา

1.3) มติชน ให้ความสำคัญกับข่าวนี้ตั้งแต่วันแรก เสนอเป็นข่าวพาดหัวหน้า 1 ในฉบับวันที่ 7 กันยายน 2542 ซึ่งประเด็นว่า เป็นการฆาตกรรม โดยอ้างข้อมูลจากแหล่งข่าวในสถาบันนิติเวช ที่ระบุว่า จากการตรวจสภาพศพพบว่าวิถีกระสุนผิดปกติ

ฉบับต่อมาคือ ฉบับวันที่ 8 กันยายน 2542 แม้ว่า จะมีผู้รับผิดชอบในคดีนี้ออกมาปฏิเสธข้อสงสัยหลายประเด็น อาทิ ยาพิษ ยานอนหลับ รวมทั้งการออกมาให้สัมภาษณ์ตอบโต้ของนายพลคลุมวณะ แต่ มติชน ก็ยังตั้งข้อสงสัยในเงื่อนไขอีกหลายเรื่อง โดยเฉพาะวิถีกระสุนที่ผิดปกติ

และฉบับวันที่ 9 กันยายน 2542 หยิบประเด็นคำให้สัมภาษณ์ของผบ.ตร.ที่ยังไม่ปักใจเชื่อในพยานหลักฐานทั้งหมดที่ได้ มาขึ้นพาดหัวว่า ผบ.ตร.ไม่เชื่อ ยังมุ่งดูข่าว พร้อมกันนั้นในบทรายงานหน้า 2 ยังรวบรวมข้อสงสัยในคดีนี้มาตั้งข้อสังเกต โดยขึ้นหัวเรื่องว่า “10ปมเงื่อนไข ลอบสังหารห่างทอง” ซึ่งชี้ให้เห็นว่า มติชนยังคงให้น้ำหนักกับประเด็นการฆาตกรรมอยู่

หลังจากนั้นมติชนเสนอข่าวนี้โดยให้น้ำหนักสลับกันไปมาระหว่างประเด็นฆ่าตัวตายกับประเด็นฆาตกรรม โดยเฉพาะในฉบับวันที่ 15 กันยายน 2542 มติชน กลับมาเสนอฆาตกรรม ขึ้นเป็นข่าวพาดหัวหน้า 1 อีกครั้ง โดยอ้างแหล่งข่าวพนักงานสอบสวนระบุว่า มีข้อสงสัยเกี่ยวกับสภาพศพว่า อาจจะถูกลากมา แต่ในข่าวเดียวกันได้เสนอประเด็นข้อสรุปของกองพิสูจน์หลักฐานกับสถาบันนิติเวช ที่ระบุตรงกันว่า เป็นการฆ่าตัวตาย

1.4) ข่าวสด เสนอเป็นข่าวพาดหัวหน้า 1 ตั้งแต่ฉบับวันที่ 7 กันยายน 2542 โดยเริ่มต้นตั้งข้อสังเกตไว้ในพาดหัวข่าวว่า เป็นการฆาตกรรม เนื่องจากสภาพศพและพยานแวดล้อมหลายอย่างมีพิรุณ นำสงสัย และชี้ว่านายพลคลุมวณะ ซึ่งอยู่ด้วยกันในขณะที่เกิดเหตุเป็นผู้ที่รู้ดี ขณะเดียวกันก็เสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของนายปริญญา ธรรมวณะ น้องชายคนเล็กที่ไม่เชื่อว่าพี่ชายจะฆ่าตัวตาย โดยให้น้ำหนักประเด็นนี้อยู่ในหัวข่าวรับในหน้า 1 ด้วย

วันที่สองของการเสนอข่าวคือฉบับวันที่ 8 กันยายน 2542 ข่าวสด ยังคงให้น้ำหนัก กับข้อสงสัยในประเด็นฆาตกรรมอยู่ โดยสัมภาษณ์นายปริญญา ธรรมวณะ ระบุว่านายห้างทองกำลังจะแต่งงานใหม่ ไม่มีเหตุผลที่จะฆ่าตัวตาย ซึ่งข่าวสด ได้หยิบประเด็นนี้ขึ้นมาพาดหัว ขณะเดียวกันก็หยิบประเด็นคำให้สัมภาษณ์นายพลคลุมวณะ ปฏิเสธว่าไม่ได้ฆ่านายห้างทองมาขึ้นในหัวข่าวด้วย

หลังจากนั้น ข่าวสด เริ่มเบนประเด็นไปสู่การฆ่าตัวตาย ตั้งแต่ฉบับวันที่ 9 กันยายนเป็นต้นมา โดยในฉบับดังกล่าว อ้างการให้สัมภาษณ์ของพล.ต.อ.ประชา พรหมนอก ผบ.ตร.ที่เปิดเผยผลการพิสูจน์เขม่าดินปืนของกองบังคับการพิสูจน์หลักฐาน ระบุว่าพบเขม่าดินปืนในมือของนายห้างทอง และไม่พบเขม่าดินปืนในมือนายพลคลุมวณะ

1.5) ไทยโพสต์ แม้ฉบับแรกที่เสนอข่าวจะระบุว่า เป็นการฆ่าตัวตาย แต่ในฉบับวันที่ 8 กันยายน 2542 ซึ่งเสนอเป็นข่าวเด่นหน้า 1 ระบุว่า “ต่อเค้ามตกรรม” โดยอ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อคือ พล.ต.อ.

สันต์ ศรदानนท์ รองผบ.ตร. ที่ให้สัมภาษณ์ว่า ผลการพิสูจน์ของสถาบันนิติเวชไม่พบสารพิษหรือยาเสพติดในร่างกายนายห้างทอง แต่ยังมีรายละเอียดบางอย่างน่าเคลือบแคลงสงสัยในการเสียชีวิต

หลังจากนั้นไทยโพสต์ได้เสนอข่าวอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญในระดับข่าวหน้า 1 ประเด็นที่เสนอเป็นข่าวความคืบหน้าของการคลี่คลายคดี ให้นำหน้าในปมฆาตกรรมเป็นระยะๆ โดยเฉพาะในฉบับวันที่ 13 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวเด่นหน้า 1 ว่า “ตำรวจเพิ่งสงสัย พิมพ์มีอนพดล จับเท็จ ลั่นพันคอ” เนื้อข่าวรายงานถึงการไปให้ปากคำเพิ่มเติมนายอนพดลและตำรวจได้พิมพ์ลายนิ้วมือเพื่อนำไปประกอบการพิสูจน์หลักฐานในที่เกิดเหตุ ที่ก่อนหน้านี้นายอนพดลให้การว่าอยู่ในที่เกิดเหตุกับนายห้างทองเพียงสองต่อสอง

2. ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ฉบับ อ้างแหล่งข่าวทั้งเปิดเผยชื่อและไม่เปิดเผยชื่อจากแหล่งที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจะแหล่งข่าวที่พนักงานสอบสวน ส่วนแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อก็เป็นแหล่งข่าวที่เป็นทางการ คือ เจ้าหน้าที่ตำรวจในระดับต่างๆ, แพทย์สถาบันนิติเวช, บุคคลในตระกูลธรรมวัฒน์ รวมทั้งพยานในเหตุการณ์ที่พนักงานสอบสวนเรียกมาให้ปากคำ เป็นต้น

3. การเสนอข่าววันแรกของหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับ ตั้งข้อสงสัยถึงสาเหตุการตายของนายห้างทอง แต่หลังจากคดีคลี่คลายไปในช่วง 2-3 วันหลังเกิดเหตุ บางฉบับก็เริ่มเบนประเด็นไปเชื่อตามพยานหลักฐานของตำรวจ ลงมีแต่ ไทยรัฐ ซึ่งแม้ว่าจะเสนอข่าวตามเหตุการณ์แต่ยังให้นำหน้าในพาดหัวข่าว และเนื้อข่าว ในประเด็นการฆาตกรรมมากกว่าฉบับอื่นๆ

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับร่วมเสนอข่าวในประเด็นโต้แย้ง คือ ข่าวสด, มติชน, ไทยโพสต์ และไทยรัฐ

1.1) ข่าวสด มีบทบาทหลักในการเสนอข่าวโต้แย้งเรื่องนี้ โดยเริ่มจากฉบับวันที่ 9 กันยายน 2542 ระบุในพาดหัวข่าวหน้า 1 และในเนื้อข่าว อ้างคำให้สัมภาษณ์ของพล.ต.อ.ประชา พรหมนอก ระบุว่า พรอวยงาม่าคืนปืนที่มีของนายห้างทอง แต่ที่นายอนพดลไม่มี ซึ่งเป็นการโต้แย้งกับข่าวในหลายฉบับรวมทั้งข่าวสดเอง ที่เคยให้นำหน้ากับประเด็นการฆ่าตัวตายในลักษณะผิดปกติ และข้อสงสัยต่อนายอนพดลว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายครั้งนี้

ฉบับต่อมาวันที่ 10 กันยายน 2542 ข่าวสด เสนอข่าวพาดหัวหน้า 1 อิงผลการสืบสวนสอบสวนของตำรวจ และการเปิดเผยของพล.ต.อ.ประชา พรหมนอก ระบุว่า พยานหลักฐานชี้ว่าเป็นการฆ่าตัวตาย โดยใช้คำในพาดหัวข่าวตัวใหญ่ว่า “สรุปฆ่าตัว”

ในประเด็นที่หนังสือพิมพ์บางฉบับเสนอประเด็น นายพลคนหนึ่งเข้ามาพัวพัน ในฉบับวันที่ 13 กันยายน 2542 ปรากฏว่า ข่าวสดฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 ได้เสนอพาดหัวข่าวหน้า 1 ทันทิวว่า “ออกโรงคดีห้างทอง เสธ.แฉไว้วางเท็จ คอแหล” เนื้อหาเป็นการแถลงตอบโต้ของพล.อ.อัศวินเดช ศศิประการองปลัดกระทรวงกลาโหม ปฏิเสธว่าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของนายห้างทอง

หลังจากนั้นข่าวสดเสนอข่าวโดยอิงรายงานการสรุปผลเป็นระยะๆของพนักงานสอบสวนไป โดยให้ความสำคัญเป็นข่าวในหน้า 1 จนกระทั่งฉบับวันที่ 19 กันยายน จากนั้นก็ไม่ให้ความสำคัญกับข่าวนี้อีก ก่อนมาเสนอเป็นข่าวพาดหัวหน้า 1 อีกครั้ง ในฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2542 โดยพาดหัวข่าวในวันดังกล่าวว่า “ปิดลับ-ปม100ล้าน สรุปฆ่าตัว ทร.แดงคดีห้างทอง”

1.2) มติชน เริ่มเสนอประเด็นโต้แย้งในฉบับวันที่ 8 กันยายน 2542 โดยหยิบประเด็นนายพดล ปฏิเสธว่าไม่ได้ฆ่านายห้างทองขึ้นเป็นหัวข้อบรรทัดแรก ต่อมาฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 พาดหัวหน้า 1 ว่า “ไวโคตรเท็งฆ่าห้างทอง เศษ.แฉ้วได้ ไปสหรัฐไม่ได้คนพดล” อ้างคำให้สัมภาษณ์ของพล.อ.อัศวิน ศศิประภา ตอบโต้กับข่าวที่บางฉบับเสนอไปก่อนหน้านี้ว่า พล.อ.อัศวินเคยเดินทางไปสหรัฐกับนายพดล

อีกฉบับหนึ่งคือ วันที่ 17 กันยายน 2542 เสนอข่าวหน้า 1 และบทสัมภาษณ์หน้า 2 ประเด็นการแถลงข่าวตอบโต้ของนายพดล ที่ระบุว่าหนังสือพิมพ์ทุกฉบับไม่ให้ความเป็นธรรม โดยเสนอข่าวจนตกกลายเป็นจำเลยของสังคม

1.3) ไทยโพสต์ แม้ว่าจะให้น้ำหนักข่าวส่วนใหญ่ไปในทางสงสัยว่าเป็นการฆาตกรรม แต่ระหว่างที่เสนอข่าวนี้อัน ได้ให้ความสำคัญกับการเสนอคำโต้แย้งจากผู้โต้แย้ง โดยเสนอเป็นข่าวและบทสัมภาษณ์อย่างเฝือก เริ่มจากฉบับวันที่ 8 กันยายน 2542 เสนอให้หัวข้อหน้า 1 ว่า “นพดลเคลียร์สื่อ ยันบริสุทธิ์ล้าน%” พร้อมกับลงบทสัมภาษณ์นายพดลในหน้า 2

อีกฉบับคือวันที่ 17 กันยายน 2542 ระบุในหัวข้อหน้า 1 ว่า “นพดลได้ทีสวดสื่อตั้งศาลเดี่ยว” รายละเอียดบทสัมภาษณ์เสนอไว้ในหน้า 2

1.4) ไทยรัฐ เสนอประเด็นโต้แย้งที่ฝ่ายตำรวจและนายพดลออกมาตอบโต้ทุกครั้ง แต่ที่เด่นชัดที่สุดคือในฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2542 เสนอข่าวพาดหัวหน้า 1 ว่า “ตร.แจงละเอียด ห้างทอง ฆ่าตัวตายแน่ชัด” รองพรศักดิ์น้ำทิพย์/ สาริตทุกชั้นคอน/ จนกระทั่งทำอิงหัว/ สรุปฟันธงเปรี้ยว/ ไม่มีหลักฐานบ่งชี้/ ว่าเป็นฆาตกรรม/ แต่ก็พร้อมรู้ใหม่/ เนื้อข่าวเป็นการแถลงใหญ่ของพนักงานสอบสวนคดีห้างทอง สรุปคดีว่าเป็นการฆ่าตัวตาย โดยอธิบายขั้นตอนการสืบสวนสอบสวนอย่างละเอียด พร้อมกับแสดงเหตุการณ์จำลองการยิงตัวตายของนายห้างทองล่อหน้าผู้สื่อข่าวด้วย

2. แหล่งข่าวที่หนังสือพิมพ์ใช้อ้างในการโต้แย้งข่าวนี้อัน คือ ผู้เสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการเสนอข่าว รวมทั้งแหล่งข่าวจากพนักงานสอบสวนที่ขมวดปมคดีเด่นชัดขึ้นเรื่อยๆ

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ส่วนใหญ่เป็นการให้สัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการแถลงข่าวของผู้เสียหาย ผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้ได้รับผลกระทบ

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการตีความหรือหยิบประเด็น และผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3. ข้อยุติ

หนังสือพิมพ์ทุกฉบับที่เสนอข่าวนี้ไม่แสดงออกอย่างชัดเจนว่ายอมรับหรือไม่ยอมรับ แต่การที่เสนอข่าวได้แย่งและการยุติการเสนอข่าว น่าจะสรุปในระดับหนึ่งว่าเป็นการยอมรับ

1) **ไทยรัฐ** เสนอผลการสรุปคดีของตำรวจ อย่างเป็นทางการในฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2542 โดยพาดหัวข่าวนำหน้า 1 เนื้อหายืนยันว่าเป็นการฆ่าตัวตาย และเท่ากับยอมรับในประเด็นการพัวพันของนาย นพดล ธรรมวัฒนะ และพล.อ.อัศวินเดช ศศิประภาด้วย แต่ยังระบุในเนื้อข่าวว่ายังคงมีปมเงื่อนอยู่

2) **มติชน** ยอมรับ ในประเด็นการพัวพันของนาย นพดล ในฉบับวันที่ 8 กันยายน 2542 และฉบับวันที่ 17 กันยายน 2542 โดยเสนอคำให้สัมภาษณ์ของนาย นพดล ทั้งสองครั้งอย่างละเอียด ส่วนการฆาตกรรม เสนอในฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2542 ที่เสนอการแถลงข่าวปิดคดีของตำรวจอย่างละเอียด

3) **ข่าวสด** เสนอประเด็น “สรุปฆ่าตัวตาย” ขึ้นหัวในพาดหัวข่าวนำหน้า 1 ฉบับวันที่ 10 กันยายน 2542 หลังจากนั้นไม่ให้นำหนักกับประเด็นฆาตกรรมอีกเลย

4) **เดลินิวส์** เสนอผลสรุปคดีของตำรวจ ในฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2542 เช่นเดียวกับไทยรัฐ

5) **ไทยโพสต์** เสนอข่าว ในฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2542 ตามเนื้อหาที่มีการแถลงปิดคดี

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) หนังสือพิมพ์หลายฉบับ เสนอข่าวโดยอิงกระแสสังคม เป็นการสนองตอบความต้องการของกระแสสังคม ทำให้การหยิบประเด็นข่าวขึ้นมาเสนอไม่ได้คำนึงความถูกต้อง และความ เป็นธรรม จนเกิดความผิดพลาดขึ้น

2) ปัญหาการอ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจากพนักงานสอบสวน ทำให้มีประเด็นที่ยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบหรือรับรองอย่างเป็นทางการหลุดออกมาสู่สาธารณะ นำไปสู่การแตกประเด็นที่ผิดพลาดไปได้เรื่อยๆ

3) การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์บางฉบับ ขาดการวางแผนงานข่าวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้ข้อมูลหรือประเด็นที่หามาได้วันต่อวัน ทำให้การให้นำหนักข่าวในแต่ละวัน โน้มเอียงกลับไปกลับมา

4) การยอมรับหรือไม่ยอมรับยังแสดงออกไม่ชัดเจนนัก โดยแม้ว่าจะเสนอคำแถลงสรุปคดีของตำรวจ แต่ก็ยังเสนอด้วยว่ายังคงมีปมเงื่อนอยู่ และหลังจากนั้นไม่เสนอข่าวอีก อาจจะเป็นเนื่องจากยังไม่มีข้อมูลหักล้างในเวลานั้นหรือเป็นเพราะกระแสสังคมให้ความสนใจน้อยลงแล้วก็ได้

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

ไพฑูรย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กล่าวว่า ข่าวนี้ถ้าจะผิดก็ผิดในแง่ความคิดของตำรวจ แต่ในแง่ของหนังสือพิมพ์ยังคงยืนยันในสิ่งที่เขียนเป็นข่าวออกไป เพราะข่าวนี้มีเบื้องหลังซับซ้อน มีอิทธิพลมาก ตำรวจเองในตอนแรกก็แตกความเห็นกันแต่สุดท้ายก็มารวมขอมไป

ในทางเดียวกันคือสรุปให้นายห้างทองยี่งิ้วตาย ซึ่งการสรุปของตำรวจหนังสือพิมพ์ก็ไม่เชื่อ แต่ที่ไม่เสนอข่าวคืออีกก็เพราะไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาอ้างอิงได้ แต่ได้ทิ้งปมไว้ว่าไม่เชื่อ

การทำงานของหนังสือพิมพ์ไม่สามารถตรวจสอบได้ว่า จริงหรือไม่จริง แต่สัญญาญาณของนักข่าวจะตั้งคำถามตลอดเวลา ว่าทำไมถึงตายง่าย ทำไมเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ก็ได้มาถกเถียงกันในกองบรรณาธิการ ซึ่งก็เห็นว่าเป็นปมที่น่าจะเป็นการฆาตกรรม

สำหรับคนที่ออกมาโต้แย้งทั้งนายนพพล พล.อ.อัศวิน หรือฝ่ายตำรวจ หนังสือพิมพ์ก็เสนอข่าวให้ เพื่อให้คนอ่านตัดสินใจ เปรียบเทียบเอาว่าใครผิดใครถูกอย่างไร (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นในกรณีนี้ 4 ท่านดังนี้

กัมแพง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า เรื่องนี้ยังคงมีเงื่อนงำจนกระทั่งบัดนี้ เพราะแม้แต่นายตำรวจชั้นผู้ใหญ่ที่ดูแลคดีนี้ก็ยังมีความเห็นไม่ตรงกัน ไม่เพียงแต่หนังสือพิมพ์ที่สงสัย คนอ่านก็สงสัย เพียงแต่ตำรวจที่ทาคดียังหาพยานหลักฐานเพิ่มไม่ได้จึงต้องปิดสำนวนว่าเป็นการฆ่าตัวตาย เรื่องนี้หนังสือพิมพ์ไม่ได้มีเจตนาที่จะให้ร้ายป้ายสีใคร แต่เพราะการตายมีเงื่อนงำน่าสงสัยจึงต้องเสนอไปในทิศทางนี้ (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกุล อุดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า กรณีนี้คนส่วนใหญ่มีความเชื่ออยู่มากว่าเป็นการฆาตกรรม เพราะฉะนั้นการเสนอข่าวในช่วงต้นที่ได้แหล่งข่าวมาในมุมนั้นไม่ถือว่าผิด (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

อดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เห็นว่า ถ้าดูจากพาดหัวข่าว ก็เป็นการตีความค่อนข้างมากเกินไป หรือใส่ความเห็นมากเกินไปไม่เหมาะสม แต่กระบวนการทำงานข่าวที่น่าเสนอหลักฐานอะไรต่างๆ คิดว่าไม่ได้ผิดพลาดอะไร เพราะเป็นการตั้งสมมุติฐานแล้วไปค้นหาความจริง (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า ชี้ว่า การที่ไทยรัฐหรือแนวหน้า หรือหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นเสนอข่าวผลสรุปของตำรวจ ไม่ได้หมายความว่า หนังสือพิมพ์เชื่อว่าเป็นการฆ่าตัวตาย (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

นพพล ธรรมวัฒน์ ประธานกรรมการบริหารบริษัทโกลด์มาสเตอร์ จำกัด(มหาชน) น้องชายนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ กล่าวว่า เป็นการเสนอข่าวที่ผิดพลาดแน่นอน เนื่องจากสื่อมวลชนในขณะนั้นทำตัวเป็นผู้สืบสวนสอบสวนในคดีเสียเอง และการสืบสวนของสื่อมวลชนก็ยังขาดพยานหลักฐานที่เด่นชัด เพราะไม่ได้ประจักษ์ด้วยตัวเอง เป็นการคาดคะเนที่ก่อให้เกิดความผิดพลาดมากมาย การสัมภาษณ์หลายครั้งมีการบิดเบือนจากหน้ามือเป็นหลังมือ มีการนำข่าวลือมาเสนอ พยายามโยงเรื่องต่างๆที่เกิดขึ้นในตระกูลธรรมวัฒน์มาปะติดปะต่อ ทั้งที่เรื่องเกิดต่างเวลา ต่างสถานการณ์ แต่สื่อมวลชนนำมาประมวล

เหมือนกันหมด ทำให้ขณะนั้นจำเป็นต้องตรวจสอบว่าหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนอย่างใกล้ชิดทุกวัน พร้อมกับออกมาแถลงโต้แย้งอย่างต่อเนื่อง เพราะมั่นใจในความบริสุทธิ์ของตัวเอง

สื่อมวลชนในเวลานั้นทำตัวเป็นเผด็จการ คนไปมาหลายประเทศไม่เคยเจอแบบนี้ การเสนอข่าวให้เสียหายแบบนี้ถ้าเป็นในต่างประเทศคงจะเรียกร้อยค่าเสียหายได้หลายพันล้านบาทแล้ว แต่น่าเสียดายที่กฎหมายในเชิงพาณิชย์ของไทยยังไม่ให้ความสำคัญกับจุดนี้มากนัก อย่างไรก็ตามโดยส่วนตัวแล้วไม่คิดจะฟ้องร้องหนังสือพิมพ์เพราะถือหลักว่ามีมิตรนับล้านยังน้อยไป มีศัตรูหนึ่งคนยังมากไป

ผลจากการออกมาตอบโต้กับสื่อมวลชนในเวลานั้น ทำให้สื่อเสนอข่าวเท็จตรงขึ้น และได้รับความเข้าใจจากสื่อมวลชนและสังคมมากขึ้น ช่วงนั้นเรียกร้อยค่าสื่อเพียงว่า ขอให้เสนอข่าวอย่างถูกต้องเป็นธรรม อย่าบิดเบือน แต่ไม่มั่นใจว่าหนังสือพิมพ์ได้ยอมรับผิดหรือไม่ เพราะไม่เห็นมีกระบวนการใดๆที่ออกมาพูดถึงว่าเป็นการยอมรับผิด (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ให้ความเห็นว่า หนังสือพิมพ์ในช่วงนั้นช่วยสะท้อนความสงสัยของชาวบ้านได้ดี แต่ข้ออ่อนคือ ถูกกล่าวหาว่าต้องการจะสืบสวนคู่กับตำรวจซึ่งก็ทำได้ไม่ดี ทั้งปมปัญหาเรื่องความขัดแย้งในเรื่องครอบครัว ธุรกิจของครอบครัว หลักฐานในเหตุการณ์ทำให้ถูกโต้แย้ง

ข้อผิดพลาดสำคัญคือ หนังสือพิมพ์มีสมมุติฐาน ซึ่งไม่ผิดที่เหตุการณ์ใหญ่เช่นนี้หนังสือพิมพ์จะมีสมมุติฐาน แต่เพราะเชื่อในสมมุติฐานที่โน้มเอียงว่าเป็นการฆาตกรรม แล้วไม่สามารถหาหลักฐานมายืนยันสมมุติฐานได้อย่างแม่นยำพอ ดังนั้นแทนที่สมมุติฐานจะเป็นประโยชน์กลับนำมาซึ่งการถูกโต้แย้ง กรณีนี้ถือว่าหนังสือพิมพ์มีจุดยืนที่แน่ชัด แต่ไม่ได้แสดงฝีมือมากพอ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาวัณย์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า ข่าวนี้เป็นข่าวความขัดแย้งที่คนสนใจ มีคุณค่าข่าวสูง แต่ระหว่างการทำงานเกิดปัญหา ความเชื่อในข้อมูลระหว่างข้อมูลของหนังสือพิมพ์กับตำรวจ แต่ในฐานะสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ต้องคำนึงถึงหลักความสมดุลและความเป็นธรรมในการเสนอข่าวด้วย ในการพยายามหาข้อมูล ข้อเท็จจริงที่ซ่อนเร้นอยู่ยิ่งลึกเท่าใด หมายความว่าหนังสือพิมพ์ต้องใช้ความพยายามมากเท่านั้น นอกจากนี้การตั้งข้อสงสัยกับข้อเท็จจริงจะต้องไปด้วยกัน ถ้าไม่ไปด้วยกัน การเสนอข่าวก็กลายเป็นการสร้างข่าว (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 14)

ชื่อกรณีศึกษา พลเอกสังข์ผ่อง

นสพ.ที่	ประเภท	รูปแบบการ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้ได้แจ้ง/ วันที่ได้แจ้ง	วิธีการ ได้แจ้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว ได้แจ้ง/วันที่ เสนอข่าวได้แจ้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกห้อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
แนวหน้า 13,14,17,21 ก.ย. 42	การเมือง, สังคมทั่วไป	ข่าวหน้า 1	เสนอข่าวพาดพิงใหญ่ หน้า 1 โดยอ้างแหล่งข่าวจากเจ้าหน้าที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า จากการสืบสวนทางลับทราบว่ามีนายทหารยศพลเอกคนหนึ่งเข้ามาสนทนากับระบอบกษัตริย์และได้รับการดูแลและได้รับการดูแลจากพระบรมวงศานุวงศ์ และโยกย้ายวันเกิดเหตุที่นายห้างทองธรรมวิมลนะเสียมชีวิต มีบุคคลที่เชี่ยวชาญหนึ่งรื้ออยู่ที่บ้านธรรมวิมลนะ ก่อนจะเรียกนายห้างทองมาพบ นอกจากนี้ในห้องนอนที่เกิดเหตุมีพลเอกนั่งเฝ้าอยู่ด้วย กระทั่งนายห้างทองถูกวางยาพิษอย่างแรง และถูกฆ่าแล้วจัดฉากสภาพที่เกิดเหตุเพื่ออำพรางคดี	พล.อ.ถนอม คดีประกาศ	พล.อ.ถนอม คดีประกาศ 13 ก.ย. 42	แถลง ให้สัมภาษณ์ กับนสพ. ฉบับอื่น	มติชน,ข่าวสด, กรุงเทพธุรกิจ แนวหน้า ฉบับอื่น	พล.อ.ถนอม คดีประกาศ ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์มติชน และข่าวสด ปฏิเสธว่า ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการตายของนายห้างทอง เป็นเพียงผู้ได้รับเชิญเข้าไปใกล้เกลี้ยปดยามรุดก่อนหน้านั้น ไม่มีเรื่องการตายของนายห้างทอง ไม่ได้อยู่ในบ้านธรรมวิมลนะ ในวันเกิดเหตุข่าวที่เสนอเป็นข่าวเท็จโดยสิ้นเชิง พร้อมกันนี้ผู้ได้แจ้งระบุว่าจะหากหนังสือพิมพ์ระบุชื่อของตนเองผู้บ่งถึงการตายของนายห้างทอง ก็จะฟ้องร้องดำเนินคดีทันที		การอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล	ไม่ยอมรับ โดยยังคงยืนยันในข้อเท็จจริงเดิมที่เสนอไป รวมทั้งพยายามนำหลักฐานใหม่มาตอกย้ำข้อเท็จจริงเดิม หลังจากที่ถูกท้าทายออกมาตอบโต้ทางนสพ.ฉบับอื่น

กรณีศึกษาที่ 14 : พลเอกสั่งฆ่าห้างทอง

ประเภทข่าว : การเมือง / สังคมทั่วไป

รายละเอียดประเด็นปัญหา

แนวหน้า ฉบับวันที่ 13 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “เฉพลเอกสั่งฆ่าห้างทอง” *เปิดสัมพันธ์ลึกแก๊งสี่เขียว/ คนตระกูลธรรมวัฒนะ/* โดยอ้างแหล่งข่าวสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ระบุว่า มีพลเอกคนหนึ่ง แต่ไม่เปิดเผยชื่อเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะ เนื่องจากก่อนหน้านี้พลเอกคนนี้มีบทบาทในการไกล่เกลี่ยปัญหาหมอกควันในตระกูลธรรมวัฒนะ จากนั้นได้เสนอหลักฐานที่พลเอกคนดังกล่าวเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจของตระกูลธรรมวัฒนะ โดยเข้าไปสั่งจ่ายเงินของตลาดยิงเจริญซึ่งเป็นธุรกิจงสีของตระกูลธรรมวัฒนะจำนวน 6,560 บาท

รายละเอียดการโต้แย้ง

มติชน, ข่าวสด. กรุงเทพธุรกิจ เสนอข่าว ฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 เนื้อหาเป็นการให้สัมภาษณ์ตอบโต้ของพล.อ.อัศวินเดช ศติประภา รองปลัดกระทรวงกลาโหม ปฏิเสธการเกี่ยวข้องกับการตายของนายห้างทอง โดยระบุว่า ข่าวที่หนังสือพิมพ์สุกโยงเข้าไปเป็นข่าวเท็จ

นอกจากนี้ แนวหน้า ฉบับวันที่ 18 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “บุกสอบสวนแฮ้วเปิดหัวพันคดีห้างทอง” โดยอ้างการสอบสวนของพนักงานสอบสวน ที่เดินทางไปสอบสวนพล.อ.อัศวินเดช ศติประภา โดยพล.อ.อัศวินเดช ยืนยันว่าไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของนายห้างทอง

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. แนวหน้า มีบทบาทหลักในการเสนอข่าวประเด็นนี้ โดยได้เริ่มเสนอข่าวการเสียชีวิตของนายห้างทอง ธรรมวัฒนะมาตั้งแต่วันที่ 7 กันยายน 2542 แต่มาเริ่มประเด็นในกรณีศึกษานี้ตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2542

2. ให้ความสำคัญในระดับ พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “เฉพลเอกสั่งฆ่าห้างทอง” *เปิดสัมพันธ์ลึกแก๊งสี่เขียว/ คนตระกูลธรรมวัฒนะ/* เนื้อข่าว อ้างแหล่งข่าวจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติว่า จากการสืบสวนในทางลับทราบว่าก่อนนายห้างทองจะจบชีวิตมีความสัมพันธ์อย่างลึกซึ้งกับพลเอกผู้กว้างขวางคนหนึ่ง โดยไม่ระบุชื่อ และต่อมาพลเอกคนดังกล่าวได้มารู้จักกับสมาชิกในครอบครัวธรรมวัฒนะ โดยความสัมพันธ์ของตระกูลธรรมวัฒนะกับนายพลผู้กว้างขวางถึงขนาดมีการหาความสุขอย่างเต็มที่ภายในคฤหาสน์ตระกูลธรรมวัฒนะด้วยการเลี้ยงไวน์ เล่นไพ่ หรือความบันเทิงอื่นๆไม่ได้ขาด แม้พลเอกคนดังกล่าวไปเล่นการพนันเสียในต่างประเทศเป็นเงินนับสิบล้านบาท ตระกูลธรรมวัฒนะก็ยังช่วยเหลือยืมให้

ต่อมาระยะหลังนายห้างทองเริ่มเห็นว่าการคบหากับพลเอกผู้นี้มีแต่ชักนำไปในทางเสื่อม จึงได้พยายามตีตัวออกห่าง ซึ่งเรื่องนี้เป็นประเด็นหนึ่งที่ทำให้พลเอกผู้เริ่มไม่พอใจนายห้างทอง

ในวันเกิดเหตุบุคคลสีเขียวกลุ่มหนึ่งได้มารออยู่ที่บ้านธรรมวิมานะอยู่ก่อนแล้ว และได้โทรศัพท์ไปยังบ้านนายห้างทอง เพื่อเรียกให้ออกมาพบพลเอกผู้กว้างขวางด่วน ซึ่งขณะนั้นเป็นเวลา 23.00 น. ปรากฏว่าเมื่อได้รับโทรศัพท์นายห้างทองถึงกับต้องรีบเดินทางออกจากบ้านอย่างลุกลี้ลุกลน เนื่องจากเกรงบารมีพลเอกผู้

ที่คฤหาสน์ธรรมวิมานะนายห้างทองนั่งเจรจากับสมาชิกธรรมวิมานะผู้หนึ่งเกี่ยวกับปัญหาพรรค โดยมีพลเอกผู้กว้างขวางเป็นผู้ไกล่เกลี่ย และโดยที่ไม่ทันไหวตัว นายห้างทองได้คั้นน้ำโพลาริสผสมยานอนหลับอย่างแรงที่ถูกจัดเตรียมไว้ ซึ่งยาดังกล่าวมีชื่อทางการแพทย์ว่า “โดเมกุ่ม” และ “อซีออน” ซึ่งปกติเป็นยาที่ไม่มีสารวางจำหน่ายทั่วไป แต่ใช้เฉพาะในวงการแพทย์ เนื่องจากเป็นยานอนหลับชนิดแรง หากกินเข้าไปจะหลับหมดสตินานถึง 6 ชม. โดยไม่รู้สึกรู้สียงเลย จากนั้นคนร้ายช่วยกันนายห้างทองมานั่งเก้าอี้เดี่ยว แล้วใช้มือขวาจับมือซ้ายประคอง แล้วจ่อหัวล้าน ไก่สังหาร เป็นการอำพรางคดีว่าฆ่าตัวตาย

3. ฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “ตร. รับสอบนายพล” *นิติเวชฯ ไม่มีสารเคมีในศพในศพห้างทองบ่งชี้คดีสั้น*/ ในเนื้อหาข่าวเสนอว่า พล.ต.ต. จงรัก จุฑานนท์ รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ยอมรับว่าพนักงานสอบสวนกำลังตรวจสอบเรื่องที่มีพลเอกคนหนึ่งเข้ามาพัวพันคดีนี้หรือไม่ แต่ยังปฏิเสธกรณีที่พนักงานสอบสวนจะเชิญ พล.อ. อัครเดช ศศิประภา หรือ เสธ. แอ้ว รองปลัดกระทรวงกลาโหมมาสอบปากคำ

หลังจากนั้น ฉบับวันที่ 15 และ 16 กันยายน 2542 ยังคงเสนอข่าวกรณีการเสียชีวิตของนายห้างทอง ขึ้นพาดหัวข่าวหน้า 1 แต่ไม่มีประเด็น “พลเอก”

4. ฉบับวันที่ 17 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “เปิดบันทึกลับมรดกเลือด” *ปมใหม่ก่อนฆ่าห้างทอง*/ ระบุในข่าวท่อนหนึ่งว่า พล.อ. ยุทธศักดิ์ ศศิประภา อธิบดีปลัดกระทรวงกลาโหม พี่ชาย พล.อ. อัครเดช ศศิประภา เข้าพบ พล.ต. สนั่น ขจรประศาสน์ รองนายกรัฐมนตรี และ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ที่รัฐสภา โดย พล.ต. สนั่น ปฏิเสธว่า พล.อ. ยุทธศักดิ์ ไม่ได้มาหาเรื่อง พล.อ. อัครเดช ที่ตกเป็นข่าวพัวพันคดีนายห้างทอง

ฉบับวันที่ 19 และ 20 กันยายน 2542 เสนอเป็นข่าวหน้า 1 ธรรมดา เนื้อหาเป็นความสืบหน้าในการดำเนินการของพนักงานสอบสวน ไม่มีประเด็น “พลเอก”

5. ฉบับวันที่ 21 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “แลใบเสร็จธรรมวิมานะ โยงโยพลเอก” โดยอ้างแหล่งข่าวพนักงานสอบสวนระบุว่า พลเอกคนหนึ่งเข้าไปสั่งจ่ายเงินของตลาดยิงเจริญซึ่งเป็นธุรกิจงสีของตระกูลธรรมวิมานะจำนวน 6,560 บาท แม้จะเป็นจำนวนน้อยแต่เป็นเครื่องยืนยันว่ามีการเข้าไปเกี่ยวข้องกับตระกูลนี้

6. หลังจากนั้นแนวหน้ายังคงเสนอข่าวนายห้างทองต่อไปอีกทุกวัน โดยไม่มีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพลเอกแต่อย่างใด จากนั้นหนังสือพิมพ์แนวหน้าก็ไม่ได้ให้ความสำคัญกับข่าวนี้อีกจนกระทั่งมีการสรุปคดีของพนักงานสอบสวนจึงนำเสนออีกครั้งหนึ่งในฉบับวันที่ 20 ตุลาคม 2542

7. แนวหน้า เสนอข่าวประเด็นพลเอก รวมทั้งสิ้น 4 ครั้ง ทั้งหมดเป็นข่าวพาดหัวหน้า 1 ในระหว่างวันที่ 13 – 21 กันยายน 2542

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ร่วมเสนอข่าวโต้แย้งในประเด็นนี้ 4 ฉบับ คือ มติชน ข่าวสด และกรุงเทพธุรกิจ เสนอประเด็นโต้แย้งพร้อมกันในฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 ส่วน แนวหน้า ในฉบับวันที่ 18 กันยายน 2542

1.1) มติชน พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “โวยโคตรเที่ยงมาห่างทอง เสธ.แฉได้ ไปสหรัฐไม่ได้นัด นพดล” และลงบทสัมภาษณ์ละเอียดหน้า 2 เนื้อหาเป็นการสัมภาษณ์ พล.อ.อัศวิน เศรษฐาภรณ์ หรือ เสธ.แฉ รองปลัดกระทรวงกลาโหม ตอบโต้ข่าวที่ระบุว่า มีนายทหารยศพลเอกเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรณีเสียชีวิตของนายห้างทอง และวันเกิดเหตุได้เข้าไปที่บ้านธรรมวิมานะ โดยกล่าวว่า ไม่เคยไปที่บ้านดังกล่าว ข่าวที่เกิดขึ้นเป็นข่าวโคตรเที่ยง หนังสือพิมพ์ไม่ควรไปลงอย่างนั้น ส่วนการเข้าไปใกล้เกลี่ยมรดกก็ไปพุดจาเรื่องเดียวเท่านั้นคือเรื่องฟ้องร้องกัน โดยบอกไปว่าพี่น้องกันไม่ฟ้องกันได้ไหม ส่วนรายละเอียดให้ไปว่ากันเอง ส่วนที่มีข่าวว่าไปพบกับนาย นพดล ธรรมวิมานะ น้องชายนายห้างทองที่สหรัฐนั้น นาย นพดลได้ไปเจอที่ลอสแอนเจลิสจริง แต่นาย นพดล ไปเอง ที่มีข่าวว่านัดพบกันเป็นเรื่องต่อแผล

1.2) ข่าวสด พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “ออกโรงคดีห่างทอง เสธ.แฉ โวยข่าวเที่ยง-ต่อแผล” เนื้อข่าวเป็นการให้สัมภาษณ์ของ พล.อ.อัศวิน เศรษฐาภรณ์ ยืนยันว่า คืนวันเกิดเหตุไม่ได้เดินทางไปบ้านธรรมวิมานะ สิ่งที่หนังสือพิมพ์เสนอไปเป็นเรื่องเท็จ และการไปพบกับนาย นพดล ที่สหรัฐ ไม่ได้เป็นการนัดหมาย

1.3) กรุงเทพธุรกิจ เสนอข่าวพาดหัวรอง หน้าการเมืองว่า “แฉวีห่มงสั่งห้ามยุ่งธรรมวิมานะ” ชาติปริญาวิรัตน์ คัมภีร์ ห้างทอง/ นพดล บัณฑิตวัน ไม่สนิทเสธ.คนดัง/และเสนอบทสัมภาษณ์ พล.อ.อัศวิน เศรษฐาภรณ์ ในหน้า 2 เนื้อหาตอบโต้ข่าวที่ระบุเข้าไปเกี่ยวข้องกับกรณีเสียชีวิตของนายห้างทอง โดยยืนยันว่าข่าวที่พาดพิงมาถึงเป็นเรื่องเท็จ

หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ฉบับที่เสนอข่าวโต้แย้งต่างอ้างแหล่งข่าวเดียวกัน คือ การแถลงของ พล.อ. อัศวิน เศรษฐาภรณ์ หรือ เสธ.แฉ รองปลัดกระทรวงกลาโหม และข่าวโต้แย้งดังกล่าวเสนอเพียงวันเดียวแล้ว ไม่ได้เสนอประเด็นโต้แย้งอีก แม้ว่าแนวหน้า จะยังเสนอข่าวในประเด็น “พลเอก” อีกก็ตาม

1.4) แนวหน้า ฉบับวันที่ 18 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “บุกสอบเสธ.แฉ ปิดพัวพันคดีห่างทอง” โดยอ้างแหล่งข่าวพนักงานสอบสวน ชุด พล.ต.ต.จงรัก จุฑานนท์ รองผบช.น. ที่เดินทางไปสอบ พล.อ.อัศวิน เศรษฐาภรณ์ โดย พล.อ.อัศวิน ยืนยันว่าไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของนายห้างทอง แต่ยอมรับว่าเคยเข้าไปใกล้เกลี่ยความขัดแย้งในตระกูลธรรมวิมานะจริง

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ผู้โต้แย้งใช้วิธีการแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์กับหนังสือพิมพ์อื่น

2. ลักษณะความผิดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3. ข้อยุติ

แนวหน้า ไม่ยอมรับ โดยแม่ผู้เสียหายที่ถูกพาดพิงถึงออกมาตอบโต้ในวันถัดจากวันเสนอข่าวผิดพลาด และแม้จะได้รับข้อมูลการสอบสวนผู้เสียหาย แต่ก็ยังคงยืนยันในข้อเท็จจริงเดิมที่เสนอไป รวมทั้งพยายามนำเสนอข้อมูลหลักฐานใหม่มาคดย้ำข้อเท็จจริงเดิม

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) หนังสือพิมพ์ไม่ได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ในการเสนอข้อมูลทั้งสองด้านในเวลาเดียวกัน โดยจะเห็นว่าข้อมูลที่เสนอในด้านเดียวนั้นเป็นข้อมูลด้านลบต่อผู้ตกเป็นข่าว โดยไม่เปิดโอกาสให้อีกฝ่ายหนึ่งเสนอข้อมูลโต้แย้ง จะเห็นว่า แม้จะมีผู้ออกมาตอบโต้การเสนอข่าวครั้งนี้ แต่หนังสือพิมพ์ก็ไม่สนใจนำเสนอข่าวการตอบโต้ดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่า นอกจากหนังสือพิมพ์จะไม่มีความเป็นกลางแล้ว ยังละเลยเรื่องความเป็นธรรมอีกด้วย

2) หนังสือพิมพ์ไม่ได้ระบุชื่อในข่าวว่าพลเอกที่กล่าวถึงเป็นใคร แต่ในฉบับวันที่ 14 และ 17 กันยายน 2542 ได้อ้างถึงการให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ ระบุชื่อของ พล.อ.อัศวินเดช ศศิประภา ทำให้สามารถโยงได้ว่า พลเอกที่กล่าวถึงอาจหมายถึง พล.อ.อัศวินเดช ศศิประภา แสดงว่าหนังสือพิมพ์เองก็ยังไม่มั่นใจในข้อมูลหลักฐานจึงไม่กล้าระบุชื่อ

3) การใช้ข้อมูลหลักฐานเรื่องใบเสร็จการจ่ายเงิน ที่มีเพียง 6,560 บาท เป็นหลักฐานที่มีน้ำหนักน้อย เมื่อเทียบกับประเด็นที่พยายามนำเสนอ

4) หนังสือพิมพ์ให้น้ำหนักกับแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อที่ออกมาตั้งสมมุติฐานว่าคดีนี้เป็นคดีฆาตกรรมตั้งแต่ต้นมาก โดยไม่ได้มีข้อมูลหลักฐานอื่นมาสนับสนุน ขณะเดียวกันให้น้ำหนักน้อยกับข้อมูลของพนักงานสอบสวนฝ่ายที่เห็นว่าเป็นการฆ่าตัวตาย ความโน้มเอียงโดยขาดข้อมูลรองรับที่หนักแน่นเช่นนี้ทำให้เกิดความผิดพลาดได้ง่าย

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า กล่าวว่า ก่อนเสนอข่าวในประเด็นนี้ได้ตรวจสอบหลักฐานค่อนข้างมาก เช่น หลักฐานที่ว่ามีนายพลคนหนึ่งเข้าไปเกี่ยวข้อง หลักฐานเรื่องใบเสร็จ รวมทั้งพูดคุยกับญาติพี่น้องของตระกูลธรรมวัฒน์ที่เป็นแหล่งข่าวว่า คนๆนี้เข้ามาเกี่ยวข้องอย่างไร ถ้าคนมีสีไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง การทำลายหลักฐานก็คงจะไม่เกิดขึ้น ทำให้เชื่อว่าน่าจะมีอะไรอยู่เบื้องหลังมากกว่าการตายแบบธรรมดา จึงคัดค้านใจเสนอ

ยืนยันว่าไม่ได้เป็นการเสนอข่าวผิด หรือตั้งใจเสนอข่าวผิด เชื่อว่าสังคมจะเข้าใจอย่างที่แนวหน้าเข้าใจ เพียงแต่หลักฐานยังสาวไปไม่ถึง หนังสือพิมพ์ไม่มีหน้าที่ไปสอบสวนหรือมีอำนาจไปขูดหลักฐานของเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ หลักฐานที่มีเป็นเพียงการชี้ให้เห็นความสัมพันธ์เท่านั้นเอง

แนวหน้าพร้อมจะลงคำชี้แจงให้หากผู้เสียหายชี้แจงมา แต่การชี้แจงข่าวที่เกิดขึ้นเป็นการเรียกหนังสือพิมพ์บางฉบับไปชี้แจงซึ่งเป็นเรื่องพิสดาร ถ้าเรียกแนวหน้าไปด้วยก็พร้อมจะไป (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้แสดงความเห็นในกรณีนี้ 2 ท่าน ดังนี้

กำแหง ภริตานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า หนังสือพิมพ์ไม่ได้เจตนาจะใส่ร้ายป้ายสีใคร เพียงแต่เพราะการตายมีเงื่อนงำน่าสงสัย จึงพยายามหาความจริงเท่านั้น (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกุล อดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า ข่าว ณ วันนั้นสืบสน มีหลายแง่มุม หนังสือพิมพ์สามารถแตกประเด็นไปได้มาก ดังนั้นในช่วงต้นที่เสนอข่าวคิดว่าไม่น่าจะเป็นความผิดพลาด (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

เนื่องจากกรณีนี้ผู้วิจัยไม่สามารถติดตามสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงได้ แต่จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับ นายนพดล ธรรมวัฒน์ ประธานกรรมการบริหารบริษัทโกลด์มาสเตอร์ จำกัด (มหาชน) น้องชายนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับกรณีนี้ ได้ให้รายละเอียดในประเด็นนี้ไว้ด้วย

นพดล ธรรมวัฒน์ ระบุว่า เรื่องนี้เป็นข่าวเท็จโดยตลอด ไม่ทราบว่ามีหนังสือพิมพ์ไปเขียนข่าวอย่างนั้น โดยข้อเท็จจริงแล้วพล.อ.อัศวิน ศศิประภา เพียงแต่เข้ามาใกล้เกลี่ยความขัดแย้งเรื่องมรดกและตนไม่ได้สนิทสนมกับพล.อ.อัศวินมาก่อน การไปกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการตายของนายห้างทองเป็นการสร้างความเสียหาย คนระดับนายพลจะกล้าทำอย่างนั้นได้อย่างไร

การอ้างหลักฐานการจ่ายเงินของหนังสือพิมพ์แนวหน้าก็ไม่ถูกต้อง เพราะข้อเท็จจริงคือ มีการกลั่นแกล้งตัดเงินเดือนพนักงานคนหนึ่งในตลาดยิ่งเจริญ ที่ถูกกล่าวหาว่านำเอกสารบางอย่างมาให้ฝ่ายตน พล.อ.อัศวินเห็นข้อเท็จจริงจึงบอกกับพี่น้องในที่ประชุมว่า ไปทำพนักงานทำไมเงินแค่นี้ควรจะไปคืบเขาไป รุ่งขึ้นนางมัลลิการ์ หัสระพันธ์ น้องสาวของคนจึงเขียนบันทึกว่า ให้คืนเงินเดือนพนักงานที่หักไปตามคำสั่งของพล.อ.อัศวินในที่ประชุม แต่หนังสือพิมพ์กลับไประบุว่า พล.อ.อัศวินเป็นคนสั่งจ่าย

หลังจากชี้แจงไปแล้วหนังสือพิมพ์ก็ไม่ยอมรับผิดชอบ กลายเป็นปรีภัยไปแล้ว แต่ก็ไม่ได้เสนอประเด็นนี้อีก (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ให้ความเห็นว่า กรณีนี้จะเรียกว่าเป็นความผิดพลาดเสียทีก็ยากไม่ได้ หนังสือพิมพ์ต่างมีความเชื่อของตัวเอง มีทฤษฎีของตัวเอง ไม่ได้เชื่อตำราจปัญหาว่าจะนำเสนอแบบไหน ถ้าเป็นแบบสมมุติฐาน ก็ยังไม่ควรเสนอในหน้า 1 ควรเอาไว้หน้าในก่อน แต่หนังสือพิมพ์กลับเอาหลักฐานมาประกอบกันเข้าแล้วรีบเสนอเลย ซึ่งหลักฐานเหล่านั้นไม่แม่นยำพอที่จะเป็นสาระของข่าว ทำให้ถูกโต้แย้ง

เรื่องนี้ถ้าเห็นว่าสมมุติฐานของตัวเองถูกต้อง หนังสือพิมพ์ไม่ควรหยุด อาจจะเสนอเป็นข่าวเล็กๆ อะไรก็ได้จนกว่าจะได้หลักฐานชัดเจน แล้วค่อยเป็นข่าวใหญ่ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า หนังสือพิมพ์ไม่มีสิทธิสร้างข่าว ถ้าหลักการนี้ล้มเมื่อใดทุกอย่างก็ล้มหมด แม้จะอ้างว่าได้แหล่งข่าวมาแต่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ แหล่งข่าวก็ไม่กล้าเปิดเผย ซึ่งถ้าใช้บ่อยๆจะกลายเป็นความไม่รับผิดชอบต่อสังคมไป (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 15)

โครงการศึกษา : **ลือประจวบลาออกจากรัฐมนตรี**

นสพ. ที่ เสนอข่าว/ วันที่เสนอข่าว	ประเภท ข่าว	รูปแบบการ นำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	นสพ. ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกเรื่อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
แนวหน้า 13 ก.ย. 42	การเมือง	ข่าวสั้น	พลตรีจ้าวว่า "ลือชาด บิดีจวบที่นลาทกกา-ถูกจับกุม หนัก ทนกระแสดกดขี่ในพรรคใหม่ เปรียบเข้ารวมเงา มี นายประจวบได้ส่งใบลาออกจากรัฐมนตรี มี การทวงมทวิทกถัย ต่อมาชกรฐมนตรีแล้ว แต่ยังไม่ ได้รับการขึ้นบัญชีคนยกว ทัพพะรังสี ีรับนำพรรคชาติ พัฒนา เนื่องจากตั้งใหม่เป็นหนังสือออก ยก จะมีการ แถลงข่าวใหญ่ในการประชุมพรรคชาติพัฒนา	นายประจวบ ไชยสาธิน	นางรัตนา จงสุทชน เณดี. นายประจวบ ไชยสาธิน 13 ก.ย. 42	แถลง. ไว้ใ้เก็บ- กณฑ์	แนวหน้า มติชน 14 ก.ย. 42	นายประจวบยืนยันว่า จะไม่ยื่นลาออกจากรัฐมนตรี มนตรีว่าการทวงมทวิทกถัย ส่วนนางรัตนา จงสุทชน เณดี ในฐานะโฆษกพรรคชาติ พัฒนาแถลงว่า นายประจวบยังไม่ได้ยื่นใบลาออกแต่ อย่างใด	-	การดึง แถลงข่าว หรือข่มขู่	ยอมรับ โดยทวงมทวิทกถัยได้แจ้งขงผู้ที่เกี่ยวข้องรวม 2 ครั้งในทวัน ที่ 14 และ 15 ก.ย. 42 จนถึงขณะนี้ไม่ เสนอข่าวในประเด็นนี้อีก

กรณีศึกษาที่ 15 : ลือ “ประจวบ” ลาออกจากรัฐมนตรี

ประเภทข่าว : การเมือง

รายละเอียดประเด็นปัญหา

แนวหน้า ฉบับวันที่ 13 กันยายน 2542 เสนอข่าวระดับพาดหัวรอง หน้า 1 ว่า “ลือแซ่ดอีจ๊วบ ยื่นลาออก” ถูกรุมบีบบั่นทันทกระแสดักดันในพรรคไม่ไหว/ เนื้อข่าวระบุว่า ปัญหาภายในพรรคชาติพัฒนา ยังไม่ยุติ หลังจากมีสมาชิกพรรคตำรายชื่อเสนอให้นายประจวบ ไชยสาส์น ลาออกจากทุกตำแหน่ง ทั้งประธานที่ปรึกษาพรรคชาติพัฒนาและรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ที่ไปประกาศพร้อมเป็น นายกรัฐมนตรีของคนอีสานและหัวหน้าพรรคเสรีธรรม ทำให้กระทบสถานภาพของพรรคและหัวหน้าพรรค จนมีการกดดันอย่างต่อเนื่อง

ข่าวระบุว่า ตลอดวันที่ 12 กันยายน 2542 มีกระแสข่าวลือสะพัดว่านายประจวบได้ส่งใบลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยถึงนายกรัฐมนตรีแล้ว แต่ขณะนี้ยังไม่ได้รับการยืนยันเป็นทางการจากนายกร ทัพพะรังสี หัวหน้าพรรคชาติพัฒนา เนื่องจากยังไม่เห็นหนังสือลาออก และอาจจะมีการเปิดแถลงข่าวใหญ่ในการประชุมพรรคชาติพัฒนาวันอังคาร(14 กันยายน 2542) นี้

รายละเอียดการโต้แย้ง

แนวหน้า ฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 เสนอข่าวว่า นางรัตนา จงสุทธานามณี โฆษกพรรคชาติพัฒนาแถลงเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2542 ว่า ยังไม่ได้รับแจ้งว่า นายประจวบลาออกจากรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยและประธานที่ปรึกษาพรรคชาติพัฒนา เพื่อไปเป็นหัวหน้าพรรคเสรีธรรม แต่คิดว่านายประจวบคงตัดสินใจแสดงความรับผิดชอบต่อกรณีที่ได้ประกาศว่า จะเป็นผู้นำภาคอีสานในนามพรรคเสรีธรรมตามที่สมาชิกพรรคได้แสดงความคิดเห็นในการประชุมพรรคสัปดาห์ที่แล้ว ก่อนที่จะมีการประชุมคณะผู้บริหารพรรคในวันที่ 14 กันยายน 2542

ฉบับวันที่ 15 กันยายน 2542 เสนอข่าวว่า นายกร ทัพพะรังสี ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 14 กันยายน ว่า จะนำปัญหาความขัดแย้งจากกระแสข่าวการย้ายพรรคของนายประจวบเข้าที่ประชุมพรรคส่วนจะเป็นวันใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เชื่อว่าเรื่องทั้งหมดจะจบลงด้วยดี

วิเคราะห์การนำเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. มี แนวหน้า เพียงฉบับเดียวที่เสนอข่าวในกรณีนี้ โดยให้ความสำคัญเป็นข่าวระดับพาดหัวรอง หน้า 1 ในฉบับวันที่ 13 กันยายน 2542

2. อ่างที่มาของข่าวจากการรายงานของผู้สื่อข่าวที่ระบุว่า มีกระแสข่าวลือสะพัดว่านายประจวบ ไชยสาส์น ได้ส่งใบลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยต่อนายกรัฐมนตรีแล้ว

แม้เนื้อหาจะระบุว่า ยังไม่ได้รับการยืนยันอย่างเป็นทางการจากนายกร ทักษะรังสี หัวหน้าพรรคชาติพัฒนา เนื่องจากยังไม่เห็นหนังสือลาออก แต่แนวหน้าก็ยังคงหยิบประเด็นข่าวลือนี้ไปพาดหัวว่า “ลือแซ่ดอีจิวยื่นลาออก”

3.การเสนอข่าวนี้ไม่มีแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อมายืนยัน รวมทั้งไม่มีความเห็นหรือคำชี้แจงยืนยันจากทั้งนายประจวบ ไชยสาสน์, นายกรัฐมนตรี หรือหัวหน้าพรรคชาติพัฒนา หรือแกนนำจากพรรคชาติพัฒนา ซึ่งเป็นพรรคสังกัดของนายประจวบแต่อย่างใด

4.แนวหน้าฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 แม้ว่าในเนื้อหาจะมีคำโต้แย้งจากนางรัตนา จงสุทธานามณี โฆษกพรรคชาติพัฒนา แต่ไม่ได้หยิบขึ้นมาเป็นประเด็นในหัวข้อ กลับหยิบประเด็นพาดหัวว่า “กร เหลืออดไล่ส่งอีจิว”/ เศกสูวจันข่มผสมโรง อย่างน้อยต้องลาออกจากรมว.ทบวงฯ/ ซึ่งประเด็นดังกล่าวนี้เสมือนเป็นการยืนยันข่าวลือว่า นายประจวบได้ลาออกไปแล้ว เนื่องจากคำว่า “ไล่ส่ง”มีความหมายว่าเป็นไล่หลังจากที่ลาออกไปแล้ว ทั้งๆที่ยังไม่มีข้อมูลยืนยันชัดเจนว่านายประจวบได้ลาออก

5.แนวหน้าเสนอข่าวประเด็นนี้รวม 2 วัน จากนั้นไม่เสนอประเด็นนี้อีก

วิเคราะห์การเสนอข่าวโต้แย้ง

1.มีหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับที่เสนอข่าวโต้แย้งคือ แนวหน้า กับ มติชน

1.1) แนวหน้า ฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 เสนอคำชี้แจงของนางรัตนา จงสุทธานามณี ระบุว่า ยังไม่ได้รับแจ้งว่านายประจวบลาออกจากรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย และประธานที่ปรึกษาพรรคชาติพัฒนา เพื่อไปเป็นหัวหน้าพรรคเสรีธรรมแต่อย่างใด แต่คิดว่านายประจวบจะแสดงความรับผิดชอบต่อกรณีที่ได้ประกาศว่าจะเป็นผู้นำภาคอีสานในนามพรรคเสรีธรรม

ฉบับวันที่ 15 กันยายน 2542 เสนอข่าวนี้เป็นข่าวธรรมดาหน้า 1 อ้างคำให้สัมภาษณ์ของนายประจวบ ไชยสาสน์ ยืนยันว่ายังไม่ได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรี ส่วนนายกร ทักษะรังสี กล่าวว่า จะนำปัญหาความขัดแย้งจากกระแสข่าวการย้ายพรรคของนายประจวบเข้าที่ประชุมพรรคในโอกาสที่เหมาะสม โดยเชื่อว่าเรื่องทั้งหมดจะจบลงด้วยดี

1.2)มติชน เสนอในข่าวท่อนหนึ่งของข่าวการเมืองหน้า 1 ฉบับวันที่ 14 กันยายน 2542 แต่ไม่ได้หยิบประเด็นขึ้นในหัวข้อ เนื้อหาอ้างคำให้สัมภาษณ์ของนางรัตนา จงสุทธานามณี ชี้แจงว่า ยังไม่มีการลาออกของนายประจวบ และฉบับวันที่ 15 กันยายน 2542 ก็เสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของนายประจวบปฏิเสธการลาออกเช่นกัน

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ใช้วิธีการให้สัมภาษณ์กับผู้สื่อข่าวทั่วไป โดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าว

2. ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3. ข้อยุติ

แนวหน้า ยอมรับ โดยการเสนอข่าวโต้แย้งของผู้เกี่ยวข้องรวม 2 ครั้ง ในฉบับวันที่ 14 และ 15 กันยายน 2542 หรือหลังจากเสนอข่าวผิดพลาดไปแล้วเพียง 1 วัน หลังจากนั้นไม่เสนอข่าวในประเด็นนี้อีก

4. ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) เป็นการเสนอข่าวลือ โดยไม่มีแหล่งข่าวยืนยันที่ชัดเจน และแม้จะตรวจสอบระดับหนึ่งจนได้ข้อมูลว่าหัวหน้าพรรคต้นสังกัดของนายประจวบ ไชยสาส์น ยังไม่รู้เรื่องนี้เนื่องจากยังไม่เห็นใบลาออก แต่หนังสือพิมพ์ก็ยังไม่เสนอ ทั้งที่เสี่ยงต่อความผิดพลาดอย่างมาก

2) หนังสือพิมพ์ไม่ได้ติดตามค้นคว้าข่าวที่ระบุถึง คือ นายประจวบ ไชยสาส์น ให้มายืนยันหรือปฏิเสธข้อมูลที่ได้รับมา แต่หนังสือพิมพ์กลับรีบนำเสนอ ไปก่อน จนเกิดความผิดพลาด

3) หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวนี้ไม่ได้ให้ความสำคัญกับข่าวการโต้แย้งที่เสนอในวันต่อมามากนัก เมื่อเทียบกับการเสนอข่าวผิดพลาดในวันแรก สะท้อนว่ามีปัญหาทั้งความสมดุลในการเสนอข้อมูลและการให้ความสำคัญกับผู้ที่ได้รับผลกระทบในการเสนอข่าว

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

สมชาย มีสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า กล่าวว่า ข่าวนี้นักข่าวซึ่งหาข่าวประจำพรรคชาติพัฒนาฯ มา 4-5 ปี ได้รับทราบกระแสข่าวจากคนในพรรคชาติพัฒนาเอง และยังสามารถตรวจสอบข่าวจนยืนยันได้ ดังนั้นจึงเชื่อนักข่าว เพียงแต่ไม่ได้ตรวจสอบกับตัวนายประจวบ ไชยสาส์นเองเท่านั้น แต่โดยรวมแล้วเชื่อนักข่าวที่รายงานมากกว่านักรการเมืองที่โต้แย้ง เพราะนักรการเมืองโต้แย้งอาจจะมีเหตุผลอื่น ๆ มากมาย อย่างไรก็ตามเมื่อมีการปฏิเสธข่าวมาหนังสือพิมพ์ก็เสนอข่าวให้ ไม่ได้ติดใจอะไร

เนื่องจากเกมการเมืองเปลี่ยนแปลงได้ทุกชั่วโมง ดังนั้นข่าวนี้อาจจะจริงอาจจะมีอยู่ แต่อาจจะมี การต่อรองกันทำให้เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป หนังสือพิมพ์จึงมีโอกาสพลาดได้ สาเหตุอาจจะเพราะนักข่าวไม่ทันเกมของนักรการเมือง หรือ ได้ข่าวมาแล้วตรวจสอบไม่รอบด้านพอ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้แสดงความเห็นกรณีนี้ 2 ท่านดังนี้

กำแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า กรณีนี้เป็นการเสนอข่าวลือ จรรยาบรรณระบุไว้ว่าไม่ควรเสนอข่าวลือ เป็นเรื่องไม่ถูกต้อง (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

ดร.กช อุดยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า ข่าวนี้น่าจะตรวจสอบก่อนตีพิมพ์ได้ ถ้าวัดผิดพลาด (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

เนื่องจากผู้วิจัยไม่ได้เลือกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งจากกรณีศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก จึงไม่มีข้อมูลความเห็นส่วนนี้ อย่างไรก็ตามผู้เสียหายจากกรณีนี้ได้โต้แย้งข่าวโดยการแถลงข่าวผ่านทางสื่อมวลชน ซึ่งหนังสือพิมพ์แนวหน้าได้เสนอไว้ในข่าวโต้แย้ง และผู้วิจัยได้หยิบยกมานำเสนอในตอนต้นแล้ว

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ ให้ความเห็นเห็นว่า หนังสือพิมพ์อื่นที่มาร่วมเสนอข่าวในประเด็นโต้แย้ง โดยไม่ได้เสนอประเด็นปัญหาก่อน ทำให้คนอ่านฉบับนั้นตามเรื่องไม่ทันที่สำคัญคือเมื่อเสนอประเด็นโต้แย้งแล้วมีประเด็นใหม่ๆอะไรบางอย่างที่จะช่วยเพิ่มเติมข้อเท็จจริงให้ประชาชนทราบบ้าง ถ้าเสนอเพียงการชี้แจงข่าวของฉบับอื่นก็ไม่ค่อยมีประโยชน์ (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลารวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า ข่าวมีความเป็นไปได้ แต่จะต้องจบโดยให้เจ้าตัวปฎิเสธในวันเดียวกัน ความเร่งด่วนในการเสนอข่าวนั้น จะต้องดูด้วยว่า สังคมเสียหายหรือไม่ ดังนั้นควรชั่งน้ำหนักให้ดีเสียก่อนดีกว่าที่จะเสนอออกไป

การที่หนังสือพิมพ์บอกว่าเป็นข่าวลือนั้น ถ้าเป็นข่าวลือจะเสนอไม่ได้ แต่ถ้าข่าวลือนั้นมีน้ำหนักพอ ก็ต้องตรวจสอบให้รอบด้าน ไม่ใช่เรื่องเร่งด่วนที่จะต้องเสนอในวันนั้น (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล(Coding Sheet)-(ตารางที่ 16)

กรณีศึกษา

ลูกสุนัขชายในท่าเมืองรัฐบาล

นสพ.ที่	ประเภท	รูปแบบการ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	นสพ.ที่เสนอข่าว โต้แย้ง/วันที่ เสนอข่าวโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกห้อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
นสพ.ที่ เสนอข่าว เสนอข่าว	ข่าว	นำเสนอ									
กย.รัฐ. มติ.วิ.ส. ข่าวสด. มติชน. ไทยโพสต์ 30 ก.ย. 42 2 ก.ค. 42	การเมือง	ข่าวหน้า 1	เสนอเป็นข่าวพาดหัวใหญ่หน้า 1 ว่า ลูกสุนัขจรจัดวัย 2 เดือน 2 ตัว ที่อาศัยอยู่กับแม่สุนัขบริเวณใต้ซอกอาคารบัญชาการท่าเรือรัฐบาล ถูกคนร้ายฆ่าตายทางรถ โดยมีคนผลัดเป็นทางยาวที่ล่าเหยื่อด้วยงูพิษงมิกมูเรียด ทั้งซากไว้ในบริเวณท่าเรือรัฐบาล โดยที่เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในท่าเรือรัฐบาลไม่เห็น นอกจากนี้ยังมีช่างผู้เห็นเหตุการณ์ซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวประจำท่าเรือรัฐบาลเห็นแก่กลัวภัยภัยกับตัวสุนัขที่ถูกฆ่าตาย		พ.ต.อ.วิวัฒน์ วรรณะวิบูลย์ 29 ก.ย. 42 พ.ต.อ.สาโรช นิ่มเจริญ 30 ก.ย. 42	แถลง, ให้สัมภาษณ์, กาพย์, ไทยโพสต์, ไทยโพสต์ 30 ก.ย. 42 1 ก.ค. 42	ไทยรัฐ, มติชนวิ.ส., ข่าวสด, มติชน, ไทยโพสต์ 30 ก.ย. 42 1 ก.ค. 42	แถลงปฏิเสธข่าว โดยยืนยันว่าลูกสุนัขไปใต้ถูกฆ่าตาย แต่เป็นเพราะถูกรถชนตาย ส่วนรอยเบาะแสที่ล่าเหยื่อนั้น เป็นเพราะลูกสุนัขเป็นผีมาก่อน เมื่อถูกรถชนก็ จึงแตก ระหว่างที่คนสวนของท่าเรือรัฐบาลนำซากสุนัขไปทิ้ง ผู้สื่อข่าวเห็นเข้าจึงนำไปเขียนข่าวและตั้งข้อสังเกตกันไปเอง		การตีความ หรือเหยียด ประเด็น	หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวนี้ไม่ยอมรับโดยใช้รูปแบบการเสนอข่าว และข้อมูลเท็จ เบลอข่าโต้ผู้โต้แย้ง จนกระทั่งยุติการเสนอข่าวไปในที่สุด

กรณีศึกษาที่ 16 : ลูกสุนัขตายในทำเนียบรัฐบาล

ประเภทข่าว : การเมือง

รายละเอียดประเด็นปัญหา

ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 29 กันยายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “คนใจอำมหิต เชือดคอหมาทำเนียบ” ในท่อนวรรคนำของข่าวระบุว่า “มาตรการใจเหี้ยมฆ่าปลาคอกลูกหมากลางทำเนียบรัฐบาล แดมทิ้งซากไว้เป็นที่เศร้าสลดใจของบรรดาผู้สื่อข่าวที่เคยให้ข่าวให้น้ำเลี้ยงคุณแม่ลูกสุนัขครอกนี้”

เมื่อข่าวระบุว่า ได้เกิดเหตุสลดใจขึ้นในหมู่ผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาล เมื่อพบลูกสุนัข 2 ตัววัย 2 เดือนตายอยู่บริเวณหน้าตึกบัญชาการ ในทำเนียบรัฐบาล สภากาชาดลูกสุนัขทั้งสองตัวถูกของมีคมปาดลึกบริเวณต้นคอ นอนตายจมกองเลือด สร้างความเศร้าสลดใจให้แก่บรรดาผู้สื่อข่าวเป็นอย่างมาก

นอกจากนั้นยังมีหนังสือพิมพ์อีก 3 ฉบับ คือ เดลินิวส์, ไทยโพสต์, ข่าวสด ให้ความสำคัญเสนอเป็นข่าวหน้า 1 พร้อมกันด้วย โดยตั้งข้อสังเกตเหมือนกันว่า ลูกสุนัขตายเพราะถูกของมีคมเชือด โดยเฉพาะข่าวสดระบุว่า การตายของสุนัขเป็นผลมาจากความขัดแย้งเรื่องการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนของข้าราชการในทำเนียบรัฐบาล

รายละเอียดการโต้แย้ง

หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวนี้ ได้ติดตามข่าวนี้ต่อเนื่อง โดยฉบับวันที่ 30 กันยายน 2542 และฉบับวันที่ 1 ตุลาคม 2542 เสนอคำโต้แย้งของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยในทำเนียบรัฐบาล ที่ออกมาแถลงยืนยันว่า ลูกสุนัขตายเพราะถูกรถชน โดยบาดแผลที่ลำคอของลูกสุนัขเกิดจากมีดแตกขณะถูกรถชน ไม่ได้ถูกฆ่าเชือดคอแต่อย่างใด

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. มีหนังสือพิมพ์หลายฉบับเสนอข่าวนี้ แต่ที่มีบทบาทและให้ความสำคัญกับข่าวนี้ อย่างต่อเนื่องมี 4 ฉบับคือ ไทยรัฐ, ข่าวสด, เดลินิวส์ และไทยโพสต์

1.1) ฉบับวันที่ 29 กันยายน 2542

1.1.1) ไทยรัฐ ให้ความสำคัญมากที่สุด ถึงระดับพาดหัวข่าวหน้า 1 เนื้อข่าวเสนอโดยอ้างผู้สื่อข่าวรายงานว่า เมื่อเช้าวันที่ 28 กันยายน 2542 ได้เกิดเหตุสลดใจขึ้นในหมู่ผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาล เมื่อพบลูกสุนัข 2 ตัว วัย 2 เดือนตายอยู่บริเวณหน้าตึกบัญชาการ ในทำเนียบรัฐบาล สภากาชาดลูกสุนัขทั้งสองตัวถูกของมีคมปาดลึกบริเวณต้นคอ นอนตายจมกองเลือด สร้างความเศร้าสลดใจให้แก่บรรดาผู้สื่อข่าวเป็นอย่างมาก ยิ่ง เพราะลูกสุนัข 2 ตัวนี้เป็นลูกในจำนวน 3 ตัวของ “นางโครง” สุนัขจรจัดที่อาศัยอยู่ในทำเนียบฯ โดยมีผู้สื่อข่าวช่วยกันเลี้ยงดูและให้อาหาร และมักจะหลับนอนบริเวณใต้ตึกบัญชาการ จาก

บาดแผลคาดว่าจะเป็นกรกระทำของคนใจร้ายอย่างแน่นอน เพราะหากเป็นสัตว์ใหญ่ทำร้ายก็น่าจะเป็นบาดแผลตามร่างกาย ไม่น่าจะเป็นการฆ่าปาดคอ

1.1.2) เกลินิวส์ ให้ความสำคัญในระดับพาดหัวข่าวรองหน้า 1 หัวข่าวว่า “เชือดสุนัขในทำเนียบ
แทงคอตายปริศนา” แลรปก. ไม่รู้เรื่อง/ไอ้จิวปริศนาฆ่าทั้งหน้าตึกบัญชาการ/ เนื้อข่าวอ้างการรายงานของ
ผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาลเช่นกัน ระบุว่า ศพของสุนัขทั้งสองตัวถูกของมีคมบาดลึกบริเวณต้นคอ
นอนจมกองเลือดเสียชีวิตอยู่ใกล้กัน ซึ่งจากสภาพศพของสุนัขทั้ง 2 ตัว ไม่ปรากฏร่องรอยว่าเกิดจากสัตว์
ใหญ่ไล่กัดแต่อย่างใด เนื่องจากมีเพียงรอยแผลลึกเป็นทางยาวที่ลำคอเท่านั้น

1.1.3) ไทยโพสต์ เสนอเป็นข่าวธรรมดาหน้า 1 โยงเหตุการณ์นี้เข้ากับการเมืองทันที โดยใช้คำใน
หัวข่าวว่า “โคตรอำมหิตยุคผู้นำมีค โคน ปาดคอลูกหมาหน้าตึกกรม.” เนื้อข่าวระบุว่า ลูกสุนัขอายุราว
2 เดือนสีหม่นลายดำ 2 ตัวนอนตายอยู่หน้าตึกบัญชาการ อันเป็นสถานที่ประชุมคณะรัฐมนตรี โดย
บริเวณลำคอมีบาดแผลถูกเชือดเลือดทะลัก

1.1.4) ข่าวสด เสนอเป็นข่าวเด่นหน้า 1 “สลดฆ่าลูกหมา กลางทำเนียบ/ เหยื่ออารมณ์ขกร./
ทะเลาะกันเรื่อง 2 ชั้น/ อ้างการรายงานของผู้สื่อข่าวระบุว่า มีการพูดกันกว้างขวางว่า เป็นผลมาจากความ
ขัดแย้งเรื่องการพิจารณาความคิดความชอบของข้าราชการในทำเนียบรัฐบาล โดยไม่ได้ระบุที่มาของ
ประเด็นนี้อย่างชัดเจน

1.2) ฉบับวันที่ 30 กันยายน 2542

1.2.1) ไทยรัฐ ยังคงเสนอข่าวนี้เป็นข่าวใหญ่หน้า 1 โดยยืนยันว่า ลูกสุนัขเสียชีวิตเพราะถูกฆ่า
ตาย โดยแม่เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบความปลอดภัยในทำเนียบรัฐบาลจะยืนยันว่า ลูกสุนัขถูกรถชนตาย แต่
ไทยรัฐยังเสนอข่าว โดยอ้างว่าผู้สื่อข่าวและข้าราชการในทำเนียบฯ ไม่เชื่อว่า ลูกสุนัขทั้งสองตายเพราะถูก
รถชน ตามคำชี้แจงของเจ้าหน้าที่ดังกล่าว และยังได้สัมภาษณ์นายสมิคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชา
กรไทย ซึ่งเรียกร้องไม่ให้ผู้สื่อข่าวละเลยเรื่องนี้ต้องติดตามดูว่าใครใจร้ายสั่งให้ทำอย่างนี้ โดยคนที่เชือด
คอสุนัขเลวทรามด่าซ้ำมา

1.2.2) ไทยโพสต์ เสนอข่าวหน้า 1 หัวข่าวว่า “คร.เป่ารถชน-ยังดีไม่ฆ่าตัวตาย” เนื้อข่าวอ้างคำ
ยืนยันของผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาล ที่ไม่เห็นด้วยกับการชี้แจงของตำรวจที่ระบุว่า สุนัขถูกรถชน
โดยสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวที่เห็นซากศพสุนัขยืนยันว่าบาดแผลที่เห็นไม่ต้องให้ผู้เชี่ยวชาญดูก็มองออกว่าถูก
ของมีคมเชือด แต่ไม่รู้ใครเชือด

1.2.3) ข่าวสด เสนอข่าวหน้า 1 ประเด็นตำรวจสรุปว่า ลูกสุนัขถูกรถชนตาย และบาดแผลที่ลำ
คอเกิดจากมีดแทง โดยระบุไว้ในหัวข่าวบรรทัดหนึ่งว่า “เจ็ญแย่งคร.มั่ว” ซึ่ง “เจ็ญ” ในที่นี้หมายถึงนางยุวดี
รัชสิริ ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ประจำทำเนียบรัฐบาล ที่อ้างว่าเห็นซากศพสุนัขเป็นคนแรก
โดยระบุว่าลูกสุนัขตัวหนึ่งถูกของมีคมบาด การสรุปของตำรวจเช่นนี้ถือว่าไม่มีความรับผิดชอบ

1.2.4) เกลินิวส์ เสนอข่าวนี้อยู่ในข่าวรวมความเคลื่อนไหวการเมือง แต่ไม่ได้หยิบประเด็นขึ้น
หน้า 1 ประเด็นข่าวคล้ายกับฉบับอื่น

1.3) ฉบับวันที่ 1 ตุลาคม 2542

1.3.1) **ไทยรัฐ** พาดหัวข่าวหน้า 1 อีกครั้งว่า “โศกหลุมศพ 3 คายแล้ว รถชนในทำเนียบ” เก่งข่าวข้าราชการพุงขี้ / ทั้งที่เหลือกก็อยู่ 2 แม่ลูก ขณะ 2 ตัวเรกก็ถูกเชือด/ เนื้อข่าวระบุว่า การตายของ สุนัข 2 ตัวในทำเนียบรัฐบาลกลายเป็นเรื่องลึกลับขยอกย้อนซ่อนเงื่อน ไม่น้อยหน้าคดีการตายของนายห้างทอง ธรรมวัฒน์ไปแล้ว โดยแม้การสอบสวนคดีตายของเจ้าหน้าที่ทำเนียบรัฐบาลได้ข้อสรุปว่า ลูกสุนัข ทั้งสองถูกรถทับตาย ส่วนแผลเหวอะหวะที่ลำคอเกิดจากผีแตกขณะถูกรถทับ แต่กลุ่มผู้สื่อข่าวประจำ ทำเนียบรัฐบาล ไม่มีใครเชื่อ เพราะแผลที่เห็นกับตาเป็นทางยาวเหมือนรอยคมมีดชัดเจน

ในข่าวเดียวกัน **ไทยรัฐ** อ้างผู้สื่อข่าวรายงานว่า มีนายตำรวจสันติบาลนอกเครื่องแบบคนหนึ่ง มาให้ความเห็นว่า จากการเห็นสภาพซากลูกสุนัขเมื่อเย็นวันที่ 28 กันยายน 2542 พบว่าบริเวณหัวมีรอยแผลคล้ายถูกเชือดควมเหมือนมีคนเอาของแข็งไปทุบหัว ส่วนรอยฟกช้ำที่อ้างว่าเกิดจากสาเหตุรถทับนั้น เป็นไปไม่ได้ เพราะโครงสร้างกระดูกยังแข็งแรงอยู่

ในตอนท้ายข่าว ผู้สื่อข่าวรายงานว่า เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2542 เวลา 18.10 น. ขณะที่ผู้สื่อข่าว นั่งอยู่ในบริเวณห้องพักผู้สื่อข่าวทำเนียบรัฐบาล ได้ยินเสียงสุนัขร้องดังเอ็ง จึงวิ่งออกมาดูเห็นรถเก๋งสีชาวดันหนึ่งเร่งเครื่องออกไปจากทำเนียบรัฐบาลอย่างรวดเร็ว และเห็นลูกสุนัข ซึ่งเป็นลูกตัวที่สามของนาง โคร่ง เสียวชีวิตนอนแน่นิ่ง อุจระไหล ไม่มีเลือด ทำให้ผู้สื่อข่าวที่เห็นเหตุการณ์ต่างนั่งอึ้ง โดยเชื่อว่าครั้งนี้ เป็นอุบัติเหตุจริงๆ และเป็นเพราะความประมาทของคนขับรถ

1.3.2) หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นอีก 2 ฉบับ คือ **ข่าวสด** และ **ไทยโพสต์** ได้เสนอข่าวนี้ขึ้นหน้า 1 ประเด็นคล้ายคลึงกับ**ไทยรัฐ** ส่วน**เดลินิวส์** ไม่ได้ขึ้นหน้า 1

1.4) ฉบับวันที่ 2 ตุลาคม 2542

1.4.1) **ไทยรัฐ** พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “โศกซ็ารอย หมามหาดไทย ฆ่าอีก 3 ตัว” เนื้อข่าวระบุว่า ข่าวการตายของลูกสุนัขในทำเนียบรัฐบาลยังไม่จบหาย ก็ปรากฏว่าที่กระทรวงมหาดไทยมีคนใจอำมหิต ผิดมนุษย์ใช้ยาเบื่อคลุกลูกชิ้นโยนให้สุนัข 3 แม่ลูกกินจนตายเรียบยกครอก เหตุเกิดเมื่อคืนวันที่ 26 กันยายน 2542 โดยลูกสุนัขมีอายุ เพียง 3 เดือนรุ่นราวคราวเดียวกับลูกสุนัขที่ทำเนียบฯ

นอกจากนี้ยังเสนอข่าวว่า เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2542 สัตวแพทย์หญิงยวนดา พฤกษราช นายกสมาคมสงเคราะห์สัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ นำเจ้าหน้าที่ 5 คนเดินทางมายังทำเนียบรัฐบาลเพื่อขอดูซากสุนัขที่ถูกรถชนตายเมื่อวันที่ 30 กันยายนที่แน่น้ำแข็งไว้ จากนั้นให้สัมภาษณ์ว่ายังไม่สามารถสันนิษฐานได้ว่าลูกสุนัขในทำเนียบฯตายเพราะอะไร ต้องส่งไปตรวจพิสูจน์อีกครั้ง ส่วนลูกสุนัขสองตัวที่ตายไปก่อนหน้านี้น่าที่คู่แล้วไม่น่าตายจากผีแตก

ส่วนลูกสุนัขตัวที่ 3 ที่ถูกรถชน ผู้ขับรถชนคือ เจ้าหน้าที่หน้าห้องนายไตรงรงค์ สุวรรณศิริ รอง นายกรัฐมนตรี โดยเจ้าตัวยอมรับว่าขับรถชนจริงโดยไม่รู้ว่าจะโดนขับรถออกไปมีลูกสุนัขนอนอยู่ใต้ท้องรถ จึงเหยียบเข้า

1.4.2) หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นอีก 4 ฉบับ คือ **ข่าวสด**, **เดลินิวส์** และ **ไทยโพสต์** ได้เสนอข่าวนี้ขึ้นหน้า 1 ประเด็นคล้ายคลึงกับ**ไทยรัฐ**

2. หนังสือพิมพ์เสนอข่าวนี้รวม 4 วัน คือฉบับวันที่ 29 กันยายน ถึง 2 ตุลาคม 2542 หลังจากนั้น ไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับใดเสนอข่าวเรื่องนี้อีก

3. แหล่งข่าวอ้างอิงในข่าวนี้ทั้ง 5 ฉบับ ใช้แหล่งข่าวเดียวกัน คือ การรายงานของผู้สื่อข่าวประจำทำเนียบรัฐบาล, การชี้แจงของเจ้าหน้าที่ในทำเนียบรัฐบาลและตำรวจ, ผู้เกี่ยวข้องในสมาคมป้องกันการทารุณสัตว์, การให้ความเห็นของนักการเมือง, สัตวแพทย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อและให้ข่าวกับหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับที่เสนอข่าวประเด็นโต้แย้ง คือ ไทยรัฐ, ข่าวสด, ไทยโพสต์ และ เดลินิวส์ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่ร่วมกันเสนอประเด็นข่าวนี้อย่างค่อนงอนนั่นเอง

2. หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวทุกฉบับได้อ้างแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาความเรียบร้อยภายในทำเนียบรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้โต้แย้งข่าว

3. ประเด็นโต้แย้งเป็นประเด็นเดียวกันในหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ คือ ปฏิเสธว่าลูกสุนัข ไม่ได้ถูกฆ่าตาย แต่สาเหตุเกิดจากถูกรถชน โดยบาดแผลใต้คอสุนัขตัวหนึ่งที่คล้ายของมีคมเชือดนั้น เกิดจากมีแฉกขณะถูกรถชน

4. หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวโต้แย้ง ฉบับวันที่ 30 กันยายน 2542 ได้เสนอข่าวขึ้นหน้า 1 ทุกฉบับให้รายละเอียดในเนื้อข่าวว่า นายนิพนธ์ บุญญภัทโร รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้สั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำรายงานเสนอมา ในเบื้องต้นทางตำรวจประจำทำเนียบรัฐบาลรายงานต่อนายนิพนธ์ว่า ลูกสุนัข 2 ตัวเสียชีวิตเพราะโดนรถทับ ไม่มีสาเหตุอื่น โดยเฉพาะการฆ่าทิ้งแบบอำมหิตเช่นนี้ไม่น่าจะเกิดขึ้นในทำเนียบรัฐบาล

ในวันเดียวกัน ยังได้เสนอข่าวพล.ต.ต.พงษ์ศักดิ์ โรหิโตปการ รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ให้สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 29 กันยายน 2542 ว่า ได้รับรายงานจากฝ่ายสืบสวนของกองกำกับการสืบสวนสอบสวน กองบังคับการ 1 และสน.ดุสิตแล้วพบว่า ลูกสุนัขทั้ง 2 ตัวไม่ได้ถูกฆ่าเชือดคอก เพียงแต่ถูกรถชนและคนสวนประจำทำเนียบฯนำไปทิ้ง

นอกจากนี้ พ.ต.อ.วิวัฒน์ วรรณนะวิบูลย์ รองผู้บังคับการตำรวจนครบาล 1 เปิดเผยว่า ได้สอบปากคำคนสวนแล้วทราบว่า ลูกสุนัขทั้งสองถูกรถชนตายตั้งแต่วันที่ 27 กันยายน 2542 โดยตัวแรกคนสวนนำไปทิ้งต่อมาก็มีสุนัขอีกตัวถูกรถชนตายอีกในช่วงเย็นวันเดียวกัน ซึ่งปรากฏว่าบริเวณลำคอของสุนัขตัวดังกล่าว มีรอยคล้ายถูกเชือดเนื่องจากเป็นฝี ที่ลำคอ เมื่อถูกรถชนทำให้ฝี แฉกเลือดไหลออกมาคล้ายรอยเชือด และหลังจากสุนัขเสียชีวิตแล้ว คนสวนได้นำรถเข็นใส่ซากสุนัขไปทิ้ง แต่บังเอิญคนสวนเข็นรถผ่านห้องผู้สื่อข่าว ซึ่งเมื่อผู้สื่อข่าวเห็นเข้าจึงเขียนข่าวกันไป โดยที่คนสวนไม่ได้พูดอะไรเพราะไม่คิดว่าจะเป็นเรื่องเป็นราวขึ้นมา

5. ฉบับวันที่ 1 ตุลาคม 2542 หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ฉบับ เสนอข่าวว่า พ.ต.อ.สาโรช นิ่มเจริญ ผกก.ฝ่ายปฏิบัติการรักษาความปลอดภัยทำเนียบรัฐบาล ได้นำเจ้าหน้าที่ 2 คน ที่อ้างว่าเห็นเหตุการณ์มาชี้แจงกับผู้สื่อข่าวที่ศูนย์แถลงข่าวประจำทำเนียบรัฐบาล โดยมีตำรวจ และคนสวนมาร่วมรับฟังด้วย โดยยืนยันว่าเห็นลูกสุนัขนอนตายเมื่อเวลาประมาณ 21.00 น. วันที่ 27 กันยายน 2542 โดยตัวแรกมีเลือดไหล อีกตัว

หนึ่งอุจจาระแตก จึงคิดว่าน่าจะถูกรถทับสองตัว รวด ส่วนพ.ด.อ.สาโรชชี้แจงว่า หากลูกสุนัขถูกขของมีคม เชื่อจะมีรอยที่เรียบ แต่ซากสุนัขมีรอยแผลขากรรไกรซึ่งไม่ใช่รอยของมีคม

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ผู้โต้แย้งในกรณีนี้ ใช้วิธีการแถลงข่าวและให้สัมภาษณ์

2.ลักษณะความผิดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการตีความหรือหยาบประเด็น

3.ข้อยุติ

หนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ฉบับ ที่เสนอข่าวนี้ ไม่ยอมรับ โดยใช้รูปแบบการเสนอข่าวและข้อมูลหลักฐานตอบโต้ผู้โต้แย้ง จนกระทั่งยุติการเสนอข่าวไปในที่สุด

4.ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) กรณีนี้เป็นปัญหาความเป็นกลางในการการเสนอข่าว โดยหนังสือพิมพ์เข้าไปมีส่วนร่วมในข่าวด้วย และใช้แหล่งข่าวที่เป็นผู้สื่อข่าวที่เห็นเหตุการณ์ ยืนยันในข้อมูลที่ตัวเองรับรู้ ทำให้เกิดปัญหาไม่ยอมรับข้อมูลหรือคำชี้แจงจากผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบ

2) หนังสือพิมพ์มุ่งแต่จะเสนอข่าวในประเด็นที่สนับสนุนความเชื่อของฝ่ายตัวเอง รวมถึงความคืบหน้าของเหตุการณ์แต่ละวัน ตลอดเวลาในการเสนอข่าว ทำให้ละเลยการค้นหาข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ จนกระทั่งยุติการเสนอข่าว ก็ยังไม่สามารถให้คำตอบที่กระจ่างกับผู้อ่านได้ว่า ลูกสุนัขตายด้วยสาเหตุอะไรกันแน่

3) หนังสือพิมพ์บางฉบับใช้ถ้อยคำเสียดสี กระทั่งไปถึงรัฐบาล ซึ่งเป็นเจ้าของสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เป็นนโยบายขององค์กรหนังสือพิมพ์ฉบับดังกล่าว ที่นำเสนอข่าวนี้ด้วยวัตถุประสงค์อื่นที่มากกว่าการรายงานข้อเท็จจริงต่อผู้อ่าน

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

ไพฑูรย์ สุนทร บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ กล่าวว่า สุนัขนอกจากเป็นสัตว์ที่น่าสงสารแล้ว ยังเป็นสัตว์เลี้ยงที่ใกล้ชิดกับคน เรื่องของสุนัขจึงเป็นที่สนใจของคน เกี่ยวข้องกับมนุษยธรรม และการที่สุนัขไปตายในทำเนียบรัฐบาล ทำให้รู้สึกเหมือนว่าในทำเนียบรัฐบาลยังมีการฆ่ากันอยู่เมื่อสุนัขถูกรังแกอย่างนี้คนก็ควรจะปกป้อง โดยที่ไม่ได้คิดไกลไปโยงกับเรื่องการเมืองแต่อย่างใด

ถึงตอนนี้ในใจยังคิดว่าสุนัขถูกทำให้ตาย แต่ก็ให้โอกาสเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องชี้แจงในข่าวด้วย เพื่อให้คนอ่านตัดสินใจ (สัมภาษณ์, 15 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นในกรณีนี้ไว้ 5 ท่านดังนี้

กำแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า เรื่องนี้หนังสือพิมพ์เสนอข่าวใหญ่เกินไป และไปๆมาๆกลายเป็นการโจมตีรัฐบาลไป นักข่าวเองก็ไม่ควรเอาตัวเองเข้าไปพัวพันมาก คล้ายทำตัวเป็นเจ้าของสุนัข ต้องเอาเรื่องให้ได้ ต้องให้ทุกคนคิดให้ได้ว่าใครเป็นคนฆ่า พอเอาคนคิดมาไม่ได้ก็เลยโกรธ (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกมล อุดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า เรื่องนี้หนังสือพิมพ์ไม่ผิด ถ้าโยกกับกระแสในช่วงหน้านั้นที่มีการพบระเบิดหน้าสภา เมื่อมาพบลูกสุนัขมีรอยแผลคล้ายของมีคมเชือด ทำให้ถูกตีความไปได้ (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

อายุษ ประทีป ณ ถลาง บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์ ชี้ว่า หนังสือพิมพ์ไม่ได้เสนอข่าวผิด เพราะไม่มีข้อพิสูจน์เรื่องบาดแผล หรือการชันสูตรการตายของลูกสุนัข นักข่าวก็รายงานตามข้อเท็จจริงที่เห็น (สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2543)

อดิศักดิ์ ลิ้มป่วงพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ เห็นว่า ถ้าสุนัขตายอยู่ริมถนน ก็คงไม่เป็นไร แต่เมื่อตายอยู่ในทำเนียบรัฐบาล ไม่ว่าจะด้วยสาเหตุอะไรก็ตามหนังสือพิมพ์ก็ต้องตั้งคำถามเหมือนกัน แต่การค้นหาความจริงของนักข่าวทำเนียบรัฐบาล จะมีเวลาติดตามได้ขนาดไหน เรื่องนี้การนำเสนอข่าวไม่ผิด แต่ไม่ได้ค้นหาความจริงให้ถึงที่สุด กลับไปบังคับให้คนเชื่อว่าเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า ผิดตั้งแต่แรก ข่าวนี้ไม่มีคุณค่า ลูกสุนัขตายไม่กระทบกับใคร นักข่าวเองก็สร้างเรื่องไปผูกโยงกับการเมือง ซึ่งไม่มีทางโยงได้เลย (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

เนื่องจากผู้วิจัย ไม่ได้เลือกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งจากกรณีศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก จึงไม่มีข้อมูลความเห็นส่วนนี้ แต่ผู้เสียหายจากกรณีนี้ได้โต้แย้งข่าวโดยการแถลงข่าวผ่านทางสื่อมวลชน ซึ่งหนังสือพิมพ์ไทยรัฐเสนอไว้ในข่าวโต้แย้ง และผู้วิจัยได้หยิบยกมานำเสนอในตอนต้นแล้ว

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ติริยวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่า ข่าวนี้ไม่ควรนำเสนอในหน้า 1 เพราะไม่มีหลักฐานอะไร คำว่า “ถูกเชือดคอ” เป็นเพียงการสันนิษฐานสุดท้ายก็ไม่มีชันสูตร นักข่าวอาจจะรู้สึกโมโหว่าทำไมถึงเกิดเหตุการณ์อย่างนี้ขึ้น แต่ก็ไม่ได้ตามข้อเท็จจริงให้ถึงที่สุด (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ชาวลาวัณย์ คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กล่าวว่า ทั้งเจ้าหน้าที่รัฐและหนังสือพิมพ์ต่างพยายามบอกกับสังคมว่าเกิดอะไรขึ้นกับลูกสุนัข แต่ประเด็นสำคัญคือ ไม่มีคนกลางที่จะมาบอกว่า สุนัขที่มีบาดแผลนั้นเกิดจากอะไรกันแน่ ข่าวก็ยุติลงง่ายๆ

ประเด็นที่น่าสนใจคือ หนังสือพิมพ์เสนอข่าวเป็นแบบอ้อมวิสัยหรือเปล่า ยึดหลักทวิสัยหรือไม่ มีการติดตามอย่างต่อเนื่องหรือไม่ ปัญหาว่าอยู่ในวิสัยทำได้หรือไม่ แล้วทำไมไม่ทำ เมื่อหนังสือพิมพ์เป็นคนเริ่ม หนังสือพิมพ์ก็ควรจะทำให้จบ ไม่ใช่ปล่อยทิ้งไปเฉยๆ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet)-(ตารางที่ 17)

ชื่อกรณีศึกษา ทูจวิคกรุงเทพฯ

นศ.ที่	ประเภท	รูปแบบการนำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/วันที่โต้แย้ง	วิธีการโต้แย้ง	นศ.ที่เสนอข้อโต้แย้ง/วันที่เสนอข้อโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกช่อง	ลักษณะความผิดตามข้อโต้แย้ง	ชื่อยุติ
กลุ่มทูลูก 3 พ.ย. 42	การเมือง, เศรษฐกิจ	ข่าวหน้า 1	เสนอข่าวหน้า 1 บทความข่าวว่า "ตำรวจรับทราบ-ไทยมีทุจริต" ทั้งนี้อ้างแหล่งข่าวระบุว่า ในที่ประชุมกรม นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ รมว.คลัง ยอมรับกลางที่ประชุมว่า ปัญหาหนี้เสียของธนาคารกรุงไทยส่วนหนึ่งมาจากเรทุจริต และการบริหารเงินที่ไม่มีประสิทธิภาพของผู้บริหาร	นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์	นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ 3 พ.ย. 42	แถลงให้สัมภาษณ์	กฤษทูลูก 4 พ.ย. 42 มติชน 4 พ.ย. 42	นางรัตนา แฉงข่าวตอบโต้ชี้แจงว่าไม่ได้แถลงข่าวในประเด็นตามที่หนังสือพิมพ์เสนอ นายธารินทร์ตอบได้ว่า ข่าวดังกล่าวไม่เป็นความจริง ในการชี้แจงต่อที่ประชุมกรม ไม่ได้พูดเจาะจงว่า ธนาคารกรุงไทย มีเรทุจริต แต่ได้กล่าวถึงปัญหาหนี้เสียในสถาบันการเงินทั่วไป มี 4 ด้านคือ คือ มาตรฐานการทำงานไม่มีประสิทธิภาพ 2 ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจ 3 การไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย 4 ยอมรับเรทุจริตในกรอบอนุมัติสินเชื่อ ซึ่งทั้งหมดเป็นเรื่องของการวิเคราะห์		การตีความหรือเอียงประเด็นและการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล	ยอมรับ หลังเสนอข่าวไป 1 วัน โดยแบบฟอร์มชี้แจงของผู้โต้แย้งในเช้าวันถัดมาวันที่ 4 พ.ย. 42 หลังจากนั้นไม่เสนอข่าวในประเด็นที่ผิดพลาดอีก

กรณีศึกษาที่ 17 : ทูจจริตกรุงเทพฯ
 ประเภทข่าว : การเมือง / เศรษฐกิจ

รายละเอียดประเด็นปัญหา

กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 3 พฤศจิกายน 2542 เสนอข่าวรองหน้า 1 ภายหัวว่า “ชารินทร์ยอมรับ
กรุงเทพฯมีทูจจริต” เนื้อข่าวอ้างคำแถลงของนางรัตนา จงสุทธานามณี รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี
 ว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรี(ครม.)วันที่ 2 พฤศจิกายน นายชารินทร์ นิมมานเหมินท์ รัฐมนตรีว่าการ
 กระทรวงการคลัง ชี้แจงต่อที่ประชุมครม.ว่าปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือเอ็นพีแอล ของธนาคาร
 กรุงเทพฯนั้น มีหลายสาเหตุ คือ 1.เกิดจากมาตรฐานการทำงานไม่มีประสิทธิภาพในบางเรื่อง 2.ได้รับผล
 กระทบจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ 3.ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.) 4.มีการ
 ทูจจริต และ 5.อนุมัติสินเชื่อไม่เป็นไปตามมาตรฐาน

นอกจากในข่าวเดียวกันนี้ยังอ้างแหล่งข่าวเปิดเผยว่า นายชารินทร์ได้ยอมรับในที่ประชุมครม.ว่า
 อาจมีการทูจจริตเกิดขึ้นในธนาคารกรุงเทพฯ โดยเฉพาะในการปล่อยสินเชื่อและยอมรับว่าในช่วง 1 ปีที่ผ่านมา
 การบริหารจัดการยังไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งนายชารินทร์รับที่จะไปดำเนินการให้ดีขึ้น

รายละเอียดการโต้แย้ง

กรุงเทพธุรกิจ ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 เสนอข่าวคำให้สัมภาษณ์ของนายชารินทร์ นิมมาน
 เหมินท์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ว่า การชี้แจงของต่อที่ประชุม ครม.เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน นั้น
 ได้ระบุว่าเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในระบบธนาคารพาณิชย์มี 4 ปัจจัย คือ 1.มาตรฐาน
 การดำเนินการไม่ดี ตามที่บริษัทไพรซ์วอเตอร์เฮาส์แคปเวลเลอร์ 2.ได้รับผลกระทบจากภาวะวิกฤติ
 เศรษฐกิจ 3.ระบบบริหารงานไม่มีประสิทธิภาพ และ 4.มีการทูจจริตในลักษณะเดียวกับธนาคารกรุงเทพ
 พาณิชยการหรือบีบีซี ซึ่งเป็นการประเมินในภาพรวม ไม่ได้เจาะจงเฉพาะธนาคารกรุงเทพฯตามที่ข่าว

นอกจากนี้ได้โทรศัพท์ไปคุยกับนางรัตนา จงสุทธานามณี แล้ว นางรัตนายืนยันว่าไม่ได้แถลง
 เฉพาะธนาคารกรุงเทพฯแต่เป็นการระบุในภาพรวมธนาคารพาณิชย์ อย่างไรก็ตามหากพบทูจจริตในการ
 ปล่อยสินเชื่อของธนาคารกรุงเทพฯ เป็นหน้าที่ของธนาคารแห่งประเทศไทย(ธปท.)ที่ต้องตรวจสอบ ต่อ
 ไปรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังดูแลเฉพาะด้านนโยบายเท่านั้น

มติชน ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 เสนอข่าวท่อนหนึ่งในข่าวพาดหัวหน้า หน้า 1 เป็นการให้
 สัมภาษณ์ชี้แจงของนายชารินทร์ นิมมานเหมินท์ เนื้อหารายละเอียดเหมือนกับที่หนังสือพิมพ์กรุงเทพ
 ธุรกิจนำเสนอ

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1. กรุงเทพมหานคร เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่เสนอข่าวประเด็นนี้ โดยให้ความสำคัญเป็นข่าวเด่นหน้า 1 ในฉบับวันที่ 3 พฤศจิกายน 2542 รวมเวลาเสนอ 1 วัน

2. อ่างแห่งข่าวเปิดเผยชื่อ คือนางรัตนา จงสุทธานามณี รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงข่าวว่า นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ชี้แจงในที่ประชุมกรมว่า การทุจริตเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือเอ็นพีแอลในธนาคารกรุงไทย

นอกจากนี้ยังอ้างแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ ระบุในข่าวเดียวกันโดยลงต่อเนื่องจากคำแถลงของนางรัตนา ยืนยันข่าวว่า นายธารินทร์ระบุในกรมว่าอาจมีการทุจริตเกิดขึ้นในธนาคารกรุงไทย กรุงเทพธุรกิจจึงหยิบประเด็นดังกล่าวขึ้นมาเป็นคำในพาดหัวข่าวว่า “ธารินทร์ยอมรับกรุงไทยมีทุจริต”

3. กรุงเทพมหานคร ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 แม้จะเสนอข่าวประเด็นหลักเรื่องการโต้แย้งของผู้เกี่ยวข้อง ว่าไม่ได้ระบุเจาะจงว่า ปัญหาเอ็นพีแอลของธนาคารกรุงไทยเกิดจากการทุจริต แต่กรุงเทพธุรกิจก็ยังใช้คำพาดหัวในข่าวหน้า 1 คลุมเครือ โดยระบุว่า “คลังจีรปท.ขุดทุจริตกรุงไทย 4 ปัญหาต้นตอหนี้เน่าทั้งระบบ” ทำให้อ่านดูหัวข่าวยังคลุมเครือแล้วทำให้เข้าใจว่า เกิดปัญหาการทุจริตขึ้นในธนาคารกรุงไทยจริง สอดรับกับข่าวที่อ้างนายธารินทร์ระบุในที่ประชุมกรม.ในวันก่อนหน้านั้น

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับ ร่วมเสนอประเด็นโต้แย้ง คือ กรุงเทพมหานคร กับ มติชน โดย มติชนมีบทบาทหลักในการโต้แย้ง

2. มติชน ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 เสนอในข่าวพาดหัวหน้า 1 ซึ่งเป็นข่าวเกี่ยวกับปัญหาธนาคารกรุงไทย โดยระบุไว้ในหัวข่าวนำหน้า 1 ว่า “ขุนคลังยันหนี้เน่าไม่ทุจริต” และระบุในท่อนบรรณาธิการว่า “ธารินทร์ชี้แจงไม่ได้ระบุเจาะจงว่าหนี้เน่าของธนาคารกรุงไทยเกิดจากการทุจริต...” โดยอ้างการให้สัมภาษณ์ของ นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ว่า ไม่ได้ระบุในกรมว่า ปัญหาเอ็นพีแอลของธนาคารกรุงไทยเกิดจากการทุจริต เพียงแต่ได้ชี้แจงว่าปัญหาเอ็นพีแอลของทั้งระบบเกิดจากสาเหตุอะไรบ้าง

3. กรุงเทพมหานคร ฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 เสนอข่าวคำชี้แจงของนางรัตนา จงสุทธานามณี และคำให้สัมภาษณ์ของนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ในข่าวหน้า 1 ระบุว่า การชี้แจงในกรมของนายธารินทร์เป็นการชี้แจงปัญหาภาพรวมของปัญหาเอ็นพีแอลทั้งระบบ ไม่ได้เจาะจงเฉพาะสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่ง ทั้งนี้กรุงเทพธุรกิจให้ความสำคัญกับประเด็นโต้แย้งนี้ เพียงการหยิบประเด็นมาขึ้นในท่อนบรรณาธิการเท่านั้น แต่ไม่ได้หยิบขึ้นมาในหัวข่าว

ในข่าวเดียวกันยังมีคำให้สัมภาษณ์ของนายพิสิฐ ลี้อาธรรม รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง ยืนยันว่า ปัญหาเอ็นพีแอลที่นายธารินทร์กล่าวถึงว่าสาเหตุหนึ่งมาจากทุจริตนั้นเป็นปัญหาภาพรวมของเอ็นพีแอลทั้งระบบ ไม่ได้ชี้แจงเฉพาะเจาะจงที่ธนาคารกรุงไทย

นอกจากนี้ยังเสนอข่าวอีกว่า นางรัตนา จงสุทธานามณี ได้ออกคำชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรผ่านเอกสารข่าวทำเนียบรัฐบาล โดยให้รายละเอียดถึงการชี้แจงข้อที่ประชุมกรรมของนายธารินทร์ และปฏิเสธว่าปัญหาการทุจริตซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งของปัญหาเอ็นพีแอลที่นายธารินทร์กล่าวถึงไม่ได้หมายความว่าความถึงสถาบันการเงินแห่งใดแห่งหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

นายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ ใช้รูปแบบการให้สัมภาษณ์ ส่วนนางรัตนา จงสุทธานามณี ใช้รูปแบบแถลงทางเอกสารแจกจ่ายไปยังผู้สื่อข่าว

2.ลักษณะความผิดพลาด

ผิดพลาดจากการตีความหรือหยิบประเด็นข่าว และผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

กรุงเทพมหานคร ยอมรับ หลังจากเสนอข่าวนี้ไปแล้ว 1 วัน โดยเสนอข่าวคำชี้แจงของผู้โต้แย้งในเนื้อหาฉบับวันที่ 4 พฤศจิกายน 2542 หลังจากนั้น ไม่ได้เสนอข่าวในประเด็นที่ผิดพลาดนี้อีก

4.ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

1) การอ้างรายงานข่าวจากแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ ซึ่งให้ข้อมูลคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การวินิจฉัยหยิบประเด็นเกิดความผิดพลาดได้

2) หนังสือพิมพ์มีปัญหาเรื่องวิธีการเสนอข่าว เกิดความคลุมเครือในการเสนอข่าวการแถลงของนางรัตนา จงสุทธานามณี โดยหนังสือพิมพ์เสนอการแถลงข่าวของนางรัตนาไปแล้ว 1 ย่อหน้า จากนั้นขึ้นย่อหน้าใหม่ซึ่งเป็นตอนที่ปัญหาว่า “สำหรับปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้(เอ็นพีแอล)ของธนาคารกรุงไทยนั้น นายธารินทร์ชี้แจงว่า...” ซึ่งไม่ระบุให้ชัดเจนว่า เนื้อความท่อนนี้เป็นการแถลงของนางรัตนาหรือเป็นการรายงานของผู้สื่อข่าวโดยอ้างแหล่งข่าวอื่น จุดนี้เป็นเหตุให้นางรัตนออกมาปฏิเสธว่าไม่ได้แถลงข้อความดังที่เป็นข่าว

3) แม้หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวผิดพลาดจะยอมรับ แต่ให้ความสำคัญกับประเด็นโต้แย้งน้อยกว่าวันแรกที่เสนอข่าว โดยระบุไว้เพียงในท่อนวรรคหน้าเท่านั้น ขณะที่วันแรกระบุในหัวข่าว

ความเห็นบรรณาธิการ

1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :

อดิศักดิ์ ลิ้มปัฐพัฒนกิจ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ กล่าวว่า เนื้อหาข่าวชัดเจนว่าเป็น การแถลงข่าวรองโฆษกรัฐบาล ในแง่หนังสือพิมพ์เห็นว่าถ้าเป็นการแถลงของโฆษกหรือรองโฆษก ต้อง เป็นข้อมูลที่ถูกต้อง 100% ไม่มีอะไรเคลือบเคลงทั้งสิ้นเลย จึงไม่ถือว่าเป็นความผิดพลาด ในเนื้อหาทั้งหมดแม้ นายธารินทร์จะบอกว่าไม่ได้พูดอย่างนั้นจริงๆ แต่ก็พูดทางอ้อม เพราะในที่ประชุมกรม.พูดถึง เรื่องธนาคารกรุงไทย แล้วจะไปพูดรวมๆ ได้อย่างไร เรื่องนี้ นายธารินทร์เลี้ยงบาลีไปเท่านั้นเอง (สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้ให้ความเห็นในกรณีนี้ 3 ท่านดังนี้

กำแหง ภริตานนท์ รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ เห็นว่า ในที่ประชุมกรม.มีคน อยู่หลายฝ่าย คนที่เอาข่าวจากในที่ประชุมมาออกอาจจะสรุปประเด็นไม่ถูก ถ้าต่อมาถึงนักข่าวก็อาจจะ คลาดเคลื่อนได้ บางทีอาจจะมีการปล่อยข่าว นักข่าวลอกส่งต่อกันมา จึงผิดพลาดกันไปหมด (สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกถ อดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า น่าจะเป็นการเสนอข่าวผิด การพูดในที่ประชุมกรม.ก่อนนำมาตีพิมพ์ควรตรวจสอบให้ดีเสียก่อน (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่า ผิดทั้งสองฝ่าย คือทั้งกรุงเทพ ธุรกิจที่ไม่ตรวจสอบให้ดี และนางรัตนา จงสุทธานามณี ที่พูดไม่ชัดเจน ทำให้นายธารินทร์ต้องโทรไป บอกให้แถลงข่าวใหม่ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

เนื่องจากผู้วิจัย ไม่ได้เลือกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งจากกรณีศึกษานี้เป็นกลุ่มตัวอย่างใน การสัมภาษณ์เชิงลึก จึงไม่มีข้อมูลความเห็นส่วนนี้ แต่ผู้เสียหายจากกรณีนี้ได้โต้แย้งข่าวโดยการแถลง ข่าวผ่านทางสื่อมวลชน ซึ่งหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจได้เสนอไว้ในข่าวโต้แย้ง และผู้วิจัยได้หยิบยกมา นำเสนอในตอนต้นแล้ว

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่า เป็นความผิดพลาด ที่ไปสรุปเป็น ถ้อยคำว่ามี การทุจริตในธนาคารกรุงไทย แต่หนังสือพิมพ์เองไม่รู้สึกว่าผิดพลาด จึงแก้ไขให้เล็กน้อย ข้อ เสียของหนังสือพิมพ์คือ ผิดพลาดเพราะไปด่วนสรุป และมีสมมุติฐาน โดยไม่มีข้อเท็จจริงมายืนยัน (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่า เรื่องนี้ข้อเท็จจริงถูกบิดไปจะด้วยความจงใจหรือไม่ก็ตาม การทำข่าวในเชิงอธิบายความ (Interpretation) จะเสี่ยงมากหากมีอคติวิสัยเข้าไป รวมทั้งการเอาข้อเท็จจริงไปผสมกันอยู่ หนังสือพิมพ์จะต้องระวัง และต้องแม่นยำในเรื่องนี้ (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

ตารางบันทึกข้อมูล(Coding Sheet)-(ตารางที่ 18)

ชื่อกรณีศึกษา : วาสตูเคการบินไทย

รหัสคดี เลขคดี วันที่เสนอข้อหา	ประเภท ข้อหา	รูปแบบการ นำเสนอ	ประเด็นปัญหา	คู่กรณี	ผู้โต้แย้ง/ วันที่โต้แย้ง	วิธีการ โต้แย้ง	รหัสคดีเสนอข้อหา โต้แย้ง/วันที่ เสนอข้อหาโต้แย้ง	ประเด็นโต้แย้ง	ชื่อเรียกฟ้อง	ลักษณะ ความผิด ตามข้อโต้แย้ง	ข้อยุติ
ผู้จัดการ 17 พ.ย. 42	การเบียด แย่งธุรกิจ	ข้อหาเบียด แย่งความ	พลตรีจอมพลเรือ 1 ว่า "พระเทพโมหะวันวาทะคุณ เจ้าอาวาส การบินไทยคดีจะเขียนฎีกาขึ้นศาล " โดยเสนอเป็น รายงานข้อหาว่า ทรงมีกระแสรีบเร่งขึ้นบินพระประสงค์ ที่จะเกิดจะเขียนฎีกาขึ้นในคืนวันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม 2542 แม้ผู้บริหารการบินไทยจะกราบทูลให้พระองค์เลื่อนกำหนด การลงนามในฎีกา แต่ทรงรีบสั่งขึ้นบินจะเสด็จไปตามว ลาเดิม นอกจากนี้ยังเสนอในข้อหาเกี่ยวกับว่า การบินไทยจะตัด เที่ยวบิน 19 เที่ยวบินเพื่อหนีปัญหาสายอากาศ	ผู้บริหารการบินไทย	นายธรรมบุญ หวังหลี 17 พ.ย. 42 นางสุภณี อิศวพรชัย 18 พ.ย. 42	แถลง และตั้ง จน ชี้แจง มายัง กองบก	มติชน 18 พ.ย. 42 ผู้จัดการ 22 พ.ย. 42	นายธรรมบุญ หวังหลี ระบุว่า กรณีดังกล่าวเป็นเพียง แต่สมเด็จพระเทพทรงปรารถนา ยังไม่มีพระบรมราชโอง การลงมา และไม่ได้เป็นผู้ให้ข้อหาเรื่องนี้ และยืนยันว่า การบินไทยไม่ได้ตัดเที่ยวบินแต่อย่างใด นางสุภณี อิศวพรชัย ทำหนังสือขอทราบข้อเท็จจริง พร้อมกับขอให้แก้ไขข้อหา เพราะบริษัทการบินไทย ไม่ได้เป็นผู้ให้ข้อหา	-	การกีด แย่งข้อหา หรือข้อมูล	ผู้จัดการไม่ยอมรับ โดยเสนอข้อหาเบียดแย่งผู้โต้แย้ง ในการตอบเจตนาของผู้โต้แย้งและกองบกความขัด ความยาวกว่าครึ่งหน้า โฉมผู้โต้แย้ง นอกจากนี้ไม่ได้ เสนอข้อหาการแถลงตอบโต้ของผู้โต้แย้ง

กรณีศึกษาที่ 18 : วายูเคการบินไทย

ประเภทข่าว : การเมือง / เศรษฐกิจ

รายละเอียดประเด็นปัญหา

ผู้จัดการ ฉบับวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542 พาดหัวข่าวหน้า 1 ว่า “พระเทพไม่หวั่นวายูเคเชื่อมั่นการบินไทยเสด็จเยือนญี่ปุ่นคืน31ธ.ค.” เนื้อข่าวระบุว่า สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีกระแสรับสั่งยืนยันพระราชประสงค์ที่จะเสด็จเยือนประเทศญี่ปุ่นในคืนวันศุกร์ที่ 31 ธันวาคม 2542 ด้วยเครื่องบินสายการบินไทย เที่ยวบิน ทีจี 642 ซึ่งมีกำหนดจะออกจากสนามบินดอนเมืองเวลาประมาณ 23.40 น. โดยนายธรรมนุญ หวังหลี กรรมการผู้อำนวยการใหญ่จะตามเสด็จในครั้งนี้อย่างแน่นอน ทั้งนี้เดิมบริษัทการบินไทยได้กราบทูลให้พระองค์เลื่อนกำหนดการเดินทางตามวันเวลาดังกล่าวข้างต้นออกไปหลังเที่ยงคืนของคืนวันที่ 31 ธันวาคม 2542 หรือเช้าวันใหม่ของวันที่ 1 มกราคม 2543 แต่ทรงรับสั่งยืนยันจะเสด็จไปตามเวลาเดิม

รายละเอียดการโต้แย้ง

มติชน ฉบับวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 เสนอข่าวการให้สัมภาษณ์ของนายธรรมนุญ หวังหลี ว่า กรณีดังกล่าวสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงปรารถนาเช่นนั้น ยังไม่มีหมายกำหนดการแต่อย่างใด ได้อ่านข่าวแล้วรู้สึกเสียใจ และตนไม่ได้เป็นคนให้ข่าวนี้

ผู้จัดการ ฉบับวันที่ 22 พฤศจิกายน 2542 ลงตีพิมพ์ หนังสือขอทราบข้อเท็จจริงและขอให้แก้ไขข่าว ของนางสุนันท์ อิศวพรชัย ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์ บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน) ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ในหน้า 9 เนื้อหาระบุว่า การเผยแพร่ข่าวดังกล่าวเป็นการนำสถาบันสูงสุดของประเทศมากล่าวอ้าง ซึ่งบริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน) มิได้เป็นผู้ให้ข่าวแต่ประการใด และได้มีผู้สนใจสอบถามเรื่องดังกล่าวไปยังบริษัทฯ เป็นจำนวนมาก สำนักประชาสัมพันธ์จึงใคร่ขอทราบข้อเท็จจริงในการเสนอข่าวดังกล่าว พร้อมกับขอให้แก้ไขการเสนอข่าวตามเรื่องนี้ให้ถูกต้องโดยด่วนด้วย

วิเคราะห์การเสนอข่าวประเด็นปัญหา

1.ผู้จัดการ เป็นหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวที่เสนอข่าวกรณีนี้ โดยให้ความสำคัญถึงระดับพาดหัวข่าวหน้า 1 ในฉบับวันที่ 17 พฤศจิกายน 2542

2.ประเด็นสำคัญที่นำเสนอคือ ระบุว่าสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไม่ทรงหวั่นเกรงกับปัญหาวายูเค ทรงแสดงความเชื่อมั่นกับการบินไทย โดยจะเสด็จเยือนญี่ปุ่นไปกับเครื่องบินของสายการบินไทย ในคืนวันที่ 31 ธันวาคม 2542 ซึ่งเป็นคืนที่วิตกกังวลว่าไปอาจจะเกิดปัญหาวายูเค

3. **ผู้จัดการ** เปิดประเด็นข่าวโดยอ้างแหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ จากบริษัทการบินไทยจำกัด (มหาชน) โดยให้รายละเอียดถึงกระแสรับสั่งของสมเด็จพระเทพฯ ที่ทรงยืนยันพระประสงค์ที่จะเสด็จฯ ในคืนดังกล่าว และระบุว่านายธรรมนุญ หวังหลี กรรมการผู้อำนวยการใหญ่การบินไทยจะตามเสด็จฯ ในครั้งนี้ด้วย

นอกจากนี้ยังเสนอข่าว โดยอ้างแหล่งข่าวจากการบินไทย รวมทั้งจากการสืบค้นของผู้จัดการเอง ระบุว่า การบินไทยจะตั้งคดียุติบิน 19 เที่ยวบินเพื่อเลี่ยงปัญหาเที่ยวบินด้วย

4. **ผู้จัดการ** ยืนยันข้อมูลเดิมที่เสนอเป็นข่าวไปแล้วอีกครั้งในฉบับวันที่ 22 พฤศจิกายน 2542 โดยการลงจดหมาย และการเขียนบทความขนาดยาวตอบโต้ผู้โต้แย้ง

วิเคราะห์การโต้แย้ง

1. มีหนังสือพิมพ์ 2 ฉบับที่เสนอเนื้อหาโต้แย้งในกรณีนี้คือ **มติชน** กับ **ผู้จัดการ**

1.1) **มติชน** ฉบับวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 เสนอข่าวเด่นหน้า 5 ในข่าวการแถลงของนายธรรมนุญ หวังหลี ในเรื่องการเตรียมความพร้อมรับมือกับปัญหาเที่ยวบิน ของการบินไทย โดยระบุว่า

1.1.1) การบินไทยจะไม่มี การตัดเที่ยวบิน และการเดินทางกับการบินไทยจะมีความปลอดภัยอย่างที่สุด

1.1.2) ข่าวสมเด็จพระเทพฯ จะเสด็จฯ ฎี๋ในคืนวันที่ 31 ธันวาคม 2542 ยังเป็นเพียงแต่ทรงปรารภเฉยๆ

1.1.3) นายธรรมนุญไม่ได้เป็นผู้ให้ข่าวนี้กับหนังสือพิมพ์

1.2) **ผู้จัดการ** ฉบับวันที่ 22 พฤศจิกายน 2542 หน้า 9 ซึ่งเป็นหน้าบรรณ ลงตีพิมพ์สำเนาจดหมายลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ของนางสุนทิ อิศวพรชัย ผู้อำนวยการส่วนประชาสัมพันธ์ บริษัท การบินไทย จำกัด(มหาชน) มีเนื้อหาว่า การบินไทยไม่ได้ให้ข่าวดังกล่าว และขอให้แก้ไขข่าวให้ถูกต้องด้วย

ในพื้นที่ใกล้เคียงกัน **ผู้จัดการ** ได้ตีพิมพ์จดหมายชี้แจงลงชื่อ นายศุภย์ ศิริกุลพิพัฒน์ บรรณาธิการ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการรายวัน ตอบโต้นางสุนทิ โดยอ้างคำให้สัมภาษณ์ของนายธรรมนุญ หวังหลีในมติชน ฉบับวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ซึ่งผู้จัดการได้ถ่ายสำเนาส่งไปให้นางสุนทิ และว่ามีความชัดเจน โดยไม่จำเป็นต้องชี้แจงอะไรอีก

ผู้จัดการ ฉบับเดียวกัน หน้าเดียวกัน ยังตีพิมพ์บทความใหญ่ใช้พื้นที่พิมพ์มากกว่าครึ่งหน้าในคอลัมน์ “ลิเกโรงใหญ่” เขียนโดย “นาฎยา วิจิตรนาฎยา” เรื่อง “รางวัลประชาสัมพันธ์ดีเด่น... จะเป็นใครที่ไหนอีกเล่า นอกจาก... การบินไทยเจ้าแกนนี่เอง!!!” เนื้อหาตอบโต้นางสุนทิ มีประเด็นสำคัญคือ

1) ข่าวดังกล่าวถือเป็นข่าวที่เป็นสิริมงคล 2) การยกเลิกเที่ยวบินของการบินไทย เกิดจากความไม่พร้อมขององค์ประกอบอื่นๆ นอกการบินไทยด้วย 3) อ้างคำให้สัมภาษณ์นายธรรมนุญในมติชนแล้วสรุปว่าข่าวนี้มีมูลความจริงว่า สมเด็จพระเทพฯ ทรงมีพระราชปรารภ แต่ยังไม่เป็นหมายกำหนดการเท่านั้น 4) ข่าวนี้ได้จากแหล่งข่าวโดยไม่ระบุชื่อ ดังนั้นฝ่ายประชาสัมพันธ์ไม่ต้องร้อนตัว และไม่เหมาะสมที่จะมาขอให้แก้ไขข่าว

สรุป

1.รูปแบบการโต้แย้ง

ประกอบด้วยการแถลงชี้แจงของกรรมการผู้อำนวยการใหญ่บริษัทการบินไทย และการส่งจดหมายโต้แย้งจากผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์การบินไทย

2.ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

ผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

3.ข้อยุติ

ผู้จัดการ ไม่ยอมรับ โดยเสนอข้อความตอบโต้ผู้โต้แย้งทั้งการทำจดหมายส่งไปตอบโต้ ลงตีพิมพ์จดหมายตอบโต้ และเสนอบทความใหญ่ตอบโต้ผู้โต้แย้ง(นางสุนันท์) นอกจากนี้ไม่ได้เสนอข่าวการตอบโต้ของนายธรรมนุญ หวังหทัย แต่ยอมรับในคำแถลงดังกล่าว

4.ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

- 1) หนังสือพิมพ์นำข้อมูลเก่ามาเสนอ โดยไม่ได้ตรวจสอบความถูกต้องและความทันสมัยให้ชัดเจนก่อน แม้ว่าข่าวดังกล่าวจะเป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ขององค์กรที่ตกเป็นข่าว แต่เป็นข่าวที่ผิดพลาด
- 2) หนังสือพิมพ์ไม่ยอมรับและแก้ไขข้อผิดพลาด แม้จะรับทราบข่าวที่เสนอไปไม่ถูกต้อง ขณะเดียวกันก็ยังคงยืนยันในข่าวที่เสนอไป แม้ว่าจะมีผู้บริหารระดับสูงของการบินไทยออกมาโต้แย้งแล้วก็ตาม นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์เลือกใช้วิธีการตอบโต้ผู้โต้แย้ง เพื่อยืนยันข้อมูลข่าวของตัวเอง ด้วยการลงจดหมายโต้แย้งแล้วตอบโต้ทันทีในฉบับเดียวกัน
- 3) หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับการโต้แย้งของผู้ได้รับผลกระทบน้อย โดยจดหมายโต้แย้งของนางสุนันท์ อิศวพรชัย ลงวันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 ซึ่งเป็นวันที่เสนอข่าว แต่หนังสือพิมพ์นำลงตีพิมพ์ในฉบับวันที่ 22 พฤศจิกายน 2542 หรือเป็นเวลา 4 วันนับจากวันเสนอข่าว

ความเห็นบรรณาธิการ**1) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าว :**

ศุภชัย ตีรกุลพิพัฒน์ บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ กล่าวว่า เรื่องนี้หนังสือพิมพ์ไม่ได้ผิดพลาดอะไรเลย เพราะข่าวนี้เคยเสนอมาก่อนแล้วในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ โดยเป็นการให้สัมภาษณ์ยืนยันของนายธรรมนุญ หวังหทัย ต่อมาอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงด้วยเหตุผลใดก็ได้ไม่ทราบ ข่าวนี้ได้รับการยืนยันแหล่งข่าวในกระทรวงคมนาคมและการบินไทย ว่าประเทศไทยมีดำริว่าจะเสด็จฯ และเห็นว่าสถานการณ์ด้วยเหตุขณะนั้นน่าจะเป็นข่าวได้ และเป็นการชื่นชมพระเทพฯ จึงหยิบมานำเสนออีก

การตอบโต้ของการบินไทยโดยฝ่ายประชาสัมพันธ์นั้น เป็นเพราะถูกฝ่ายบริหารบังคับ ผู้บริหารกลัวว่าจะเสียหาย ทั้งๆที่นายธรรมณูเคยพูดมาเอง อาจเป็นไปได้ว่าผู้บริหารการบินไทยเกลียดชังหนังสือพิมพ์ผู้จัดการที่เคยเสนอข่าวเรื่องเบื้องหลังเครื่องบินตกที่จ.สุราษฎร์ธานี และการขูดคู้ยเรื่องการซื้อเครื่องบินที่มีเค้าวางจะมีการได้ประโยชน์กัน(สัมภาษณ์, 31 มกราคม 2543)

2) บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น :

มีผู้แสดงความเห็นในกรณีนี้ 2 ท่านดังนี้

สมชาย มีเสน บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า เห็นว่าเป็นการเสนอข่าวผิด หนังสือพิมพ์ต้องตรวจสอบหมายกำหนดการของสำนักพระราชวังก่อน ถ้ามีเชื้อพระวงศ์เสด็จฯจริงต้องมีหมายกำหนดการ แต่หนังสือพิมพ์ไม่ได้ตรวจสอบ เรื่องนี้เป็นอุทาหรณ์ (สัมภาษณ์, 7 กุมภาพันธ์ 2543)

สรกมล อดุลยานนท์ บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน เห็นว่า เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ควรจะตรวจสอบให้แน่ชัดก่อนนำเสนอ (สัมภาษณ์, 3 กุมภาพันธ์ 2543)

ความเห็นผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง

สุนันท์ อิศวพรชัย ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์ บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) กล่าวว่าเมื่อข่าวออกมารู้สึกตกใจมาก เพราะเป็นเรื่องกระทบกระเทือนสูงมาก ข่าวยังไม่มีการยืนยันและการบินไทยก็ไม่ได้ให้ข่าวแน่นอน ไม่รู้ว่าใคร ไปให้ข่าวด้วยจุดประสงค์อะไร

สำหรับตัวเองไม่ได้คิดจะโต้แย้ง เพราะการจะไปคาดคั้นเอากับหนังสือพิมพ์ว่าไปเอาข่าวมาจากไหน หนังสือพิมพ์ก็จะยืนยันกระดาษเดียวอยู่แล้วว่า บอกไม่ได้ ถ้าไปก็ไม่มีประโยชน์ แต่ที่ต้องทำจดหมายไปเพราะผู้บริหารต้องการนำเป็นหลักฐานไปชี้แจงต่อสำนักพระราชวัง เพื่อกราบบังคมทูลว่าการบินไทยไม่ได้ให้ข่าวเรื่องนี้

หลังจากทำงานจดหมายไปแล้ว ก็รู้สึกแปลกใจที่หนังสือพิมพ์ได้ตอบกลับมารุนแรงมากและพุ่งเป้ามาที่ตนโดยตรง แทนที่จะตอบโต้การบินไทย แสดงว่ามีปัญหาบางอย่างอยู่เบื้องหลัง เรื่องนี้ถ้าตนเองเป็นบุคคลธรรมดา ไม่ติดสถานะเป็นประชาสัมพันธ์ขององค์กรนี้ การโต้แย้งต่อหนังสือพิมพ์ฉบับนี้อาจจะรุนแรงกว่านี้ และต้องการความรับผิดชอบจากหนังสือพิมพ์มากกว่านี้ (สัมภาษณ์, 29 มกราคม 2543)

ความเห็นนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ เห็นว่า แม้หนังสือพิมพ์จะเห็นว่าเป็นข่าวที่เป็นผลดี แต่เป็นข่าวที่ผิดข้อเท็จจริง ไปเอาข้อมูลเก่ามาใช้คิดว่ายังใช้ได้อยู่ แต่ข้อเท็จจริงเปลี่ยนไปแล้ว (สัมภาษณ์, 9 กุมภาพันธ์ 2543)

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาวัช คณะวารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ให้ความเห็นว่า เป็นเรื่องที่ไม่มีการขออนุญาตให้สัมภาษณ์ หนังสือพิมพ์ก็ล่องลอย ปัญหาคือหนังสือพิมพ์ไม่ใช้การสัมภาษณ์หรือวิธีการทางวิชาการเข้าไปในการทำข่าว ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือหรือถูกต้อง (สัมภาษณ์, 18 กุมภาพันธ์ 2543)

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหา

1) ประเภทข่าว

จากการศึกษากรณีศึกษา 18 กรณี จากหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวรวม 9 ชื่อฉบับ แยกเป็นประเภทข่าวดังนี้

1.1) ข่าวการเมือง	7	กรณี
1.2) ข่าวการเมือง/เศรษฐกิจ	2	กรณี
1.3) ข่าวการเมือง/สังคมทั่วไป	4	กรณี
1.4) ข่าวเศรษฐกิจ/สังคมทั่วไป	2	กรณี
1.5) ข่าวสังคมทั่วไป	3	กรณี
รวม	18	กรณี

2) รูปแบบการนำเสนอ

ทุกกรณีศึกษา เสนอข่าวประเด็นปัญหาเป็นข่าวหน้า 1 ทั้งสิ้น โดยให้ความสำคัญตั้งแต่ระดับพาดหัวใหญ่, พาดหัวรอง, ข่าวเด่น และข่าวธรรมดา ยกเว้นกรณีข่าวใบปลิวสุเทพ-อัญชติ ที่หนังสือพิมพ์เสนอข่าวในหน้าแรกของส่วนแยกการเมือง

3) รูปแบบการโต้แย้ง

ผู้ได้รับกระทบและผู้โต้แย้ง ใช้รูปแบบต่างๆ ในการตอบโต้การเสนอข่าวที่ผิดพลาดของหนังสือพิมพ์ ทั้งสิ้น 7 รูปแบบ โดยแต่ละกรณีอาจใช้หลายรูปแบบ ดังนี้

3.1) การแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์	14	กรณี
3.2) การส่งจดหมาย หนังสือ หรือเอกสาร ชี้แจงมายังกองบรรณาธิการ	6	กรณี
3.3) การใช้หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นเสนอเนื้อหาโต้แย้ง	2	กรณี
3.4) การยื่นฟ้องต่อศาล	1	กรณี
3.5) การเดินทางไปชี้แจงด้วยตัวเองที่กองบรรณาธิการ	1	กรณี
3.6) การชี้แจงตอบโต้ในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร	1	กรณี
3.7) การเคลื่อนไหวทางสังคมโดยการยื่นจดหมายเปิดผนึก	1	กรณี

4) ลักษณะความผิดพลาดตามข้อโต้แย้ง

จากการศึกษาพบว่า ลักษณะความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์มี 3 ลักษณะคือ

- 4.1) ผิดพลาดจากการใช้ภาษา
- 4.2) ผิดพลาดจากการตีความหรือหยาบประเด็น
- 4.3) ผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

ทั้งนี้แต่ละกรณีศึกษามีลักษณะความผิดพลาดแตกต่างกันออกไป ซึ่งบางกรณีผิดพลาดในหลายลักษณะ ดังนี้

(1) ผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวและข้อมูล	15	กรณี
(2) ผิดพลาดจากการตีความหรือหยาบประเด็น	11	กรณี
(3) ผิดพลาดจากการใช้ภาษา	5	กรณี

5) การใช้แหล่งข่าว

จากผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวผิดพลาดใช้แหล่งข่าวในกรณีศึกษาแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

- (1) แหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ ประกอบด้วย บุคคลภายนอกองค์กรหนังสือพิมพ์ และบุคคลภายในองค์กรหนังสือพิมพ์ มีกรณีข่าวที่เสนอผิดพลาดรวม 7 กรณี
- (2) แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ มีทั้งอ้างที่มาและไม่อ้างที่มา ซึ่งประเภทนี้รวมถึงการอ้างรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวด้วย มีกรณีข่าวที่เสนอผิดพลาดรวม 11 กรณี

6) ข้อยุติ

จากการศึกษาพบว่าหลังจากที่มีการโต้แย้งแล้ว หนังสือพิมพ์หลักที่เสนอข่าวมีข้อยูติดังนี้

6.1) ไม่ยอมรับ	8	กรณี
6.2) ยอมรับ	8	กรณี
6.3) ไม่ชัดเจน	2	กรณี
<u>รวม</u>	18	กรณี

รูปแบบการยอมรับ มี 4 รูปแบบ บางกรณีใช้หลายรูปแบบร่วมกัน ดังนี้

(1) การลงข่าวแก้ไข	6	กรณี
(2) การประกาศชี้แจง	1	กรณี
(3) การลงจดหมายโต้แย้ง	1	กรณี
(4) การล้อมกรอบขอภัย	1	กรณี

ทั้งนี้เมื่อหนังสือพิมพ์ยอมรับโดยใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งใน 4 รูปแบบดังกล่าว หรือหลายรูปแบบร่วมกันแล้ว หนังสือพิมพ์จะ ไม่มีการเสนอเนื้อหาที่ผิดพลาดนั้นอีก

รูปแบบการไม่ยอมรับ มี 3 รูปแบบ โดยบางกรณีใช้หลายรูปแบบร่วมกันดังนี้

(1) เสนอข่าวหรือข้อความยืนยันในข้อเท็จจริงเดิมต่อไป	6	กรณี
(2) เสนอข่าวหรือข้อความตอบโต้ผู้โต้แย้ง	5	กรณี
(3) ไม่เสนอคำชี้แจงจากผู้โต้แย้ง	2	กรณี

7) ข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์

จากการศึกษาพบว่า การเสนอข่าวในกรณีศึกษาทั้ง 18 กรณี มีประเด็นปัญหาทางวารสารศาสตร์ โดยรวมดังนี้

- 7.1) ความถูกต้อง (Accuracy)
- 7.2) ความสมดุล (Balance)
- 7.3) ความเป็นธรรม (Fairness)
- 7.4) ความเป็นกลาง (Objectivity)
- 7.5) การใช้และอ้างอิงแหล่งข่าวหรือข้อมูล (Source)
- 7.6) สิทธิส่วนบุคคล (Right to privacy)
- 7.7) คุณค่าข่าว (News value)

ซึ่งจากการวิเคราะห์เนื้อหากรณีศึกษาทั้ง 18 กรณี ผู้วิจัยได้เสนอข้อสังเกตปัญหาทางวารสารศาสตร์ไว้ในแต่ละกรณี สรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1) การใช้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ หรือที่มา ในข่าว เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความผิดพลาดและเกิดการโต้แย้งตามมา และหนังสือพิมพ์ใช้แหล่งข่าวน้อยรายในการยืนยันข้อมูลหรือข้อเท็จจริงในการนำเสนอ บางครั้งมีเพียงแหล่งข่าวเดียวให้ข่าวติดต่อกันเป็นเวลานาน รวมทั้งไม่ตรวจสอบข้อมูลจากอีกด้านหนึ่งก่อนการนำเสนอ

2) หนังสือพิมพ์ยังคงใช้ใบปลิว และข่าวลือ รวมทั้งแหล่งข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือเช่น อินเทอร์เน็ต เป็นแหล่งข้อมูลในการนำเสนอ โดยไม่ได้มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างรอบคอบเสียก่อน

3) ข่าวที่อยู่ในกระแสความสนใจของสังคม หนังสือพิมพ์จะวางทิศทางการเสนอข่าวโน้มเอียงไปตามกระแสสังคม โดยไม่มีกระบวนการหาข้อมูลหลักฐานของหนังสือพิมพ์เอง แต่จะใช้ข้อมูลหลักฐานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่ยังไม่ได้ข้อสรุปมานำเสนอ ทำให้เกิดความผิดพลาดตามมา

4) การที่หนังสือพิมพ์มีจุดยืนหรือทิศทางการนำเสนอข่าวที่ชัดเจนอยู่แล้ว จะส่งผลให้การเสนอข่าวมีความโน้มเอียงไปในทิศทางที่เป็นลบกับผู้ที่ได้รับผลกระทบหรือคู่กรณี รวมทั้งส่งผลต่อการเลือกใช้แหล่งข่าวและข้อมูลด้านเดียว เพื่อมาสนับสนุนทิศทางข่าวของหนังสือพิมพ์เอง ทำให้เกิดความผิดพลาดหรือถูกโต้แย้งตามมา

5) ในกรณีที่มีการจงใจเสนอข่าวด้านลบกับผู้เสียหายหรือคู่กรณี หนังสือพิมพ์จะเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายหรือคู่กรณีโต้แย้งน้อย

- 6) ในบางกรณีเมื่อหนังสือพิมพ์เสนอข่าวผิดพลาดไป หนังสือพิมพ์ไม่ได้ติดต่อกับผู้เสียหายเพื่อ การตรวจสอบหรือบรรเทาความเสียหาย แต่จะรอให้ผู้เสียหายติดต่อชี้แจงมาเอง
- 7) หนังสือพิมพ์ที่ยอมรับผิด มักจะแก้ไขความผิดพลาดในข่าววันต่อมาทันที ยกเว้นกรณีที่ต้อง ผ่านกระบวนการยุติธรรม
- 8) การเสนอข่าวประเด็นโต้แย้งของหนังสือพิมพ์ฉบับเดียวกัน จะลดระดับความสำคัญของข่าว ลง เมื่อเทียบกับการเสนอข่าวที่เป็นปัญหา
- 9) วิธีการเขียนข่าวที่ร้อยเรียงกันระหว่างการให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อ กับแหล่งข่าว ไม่เปิดเผยชื่อ ในบางกรณีทำให้เกิดความสับสนและผิดพลาดจนเกิดการโต้แย้งขึ้น
- 10) ในกรณีที่หนังสือพิมพ์ไม่ยอมรับ แม้จะมีข้อมูลหลักฐานจากผู้โต้แย้งชัดเจนเพียงใด แต่ หนังสือพิมพ์ก็ยังยืนยันในข้อมูลและความเชื่อของตัวเองต่อไป

ตอนที่ 2

ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและนักวิชาการ ในกรณีการรายงานข่าวผิดพลาด

2.1) การสัมภาษณ์เชิงลึกบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 9 ท่าน จากหนังสือพิมพ์ 9 ฉบับ ดังรายชื่อต่อไปนี้

1. นายไพฑูรย์ สุนทร	บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
2. นายกำแพง ภริตานนท์	รองบรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์เดลินิวส์
3. นายฐากร บุนปาน	บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ข่าวสด
4. นายสรกุล อศุลยานนท์	บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์มติชน
5. นายอดิศักดิ์ ติมปรุงพัฒนกิจ	บรรณาธิการหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ
6. นายศุภย์ ศิริกุลพิพัฒน์	บรรณาธิการผู้พิมพ์ผู้โฆษณาหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ
7. นายศักดิ์ดา นพเกตุ	บรรณาธิการอำนวยการหนังสือพิมพ์สยามรัฐ
8. นายสมชาย มีเสน	บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์แนวหน้า
9. นายคาบิช ประทีป ฤ ถกลาง	บรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ไทยโพสต์

โดยสัมภาษณ์ความเห็นทั่วไปในประเด็นดังต่อไปนี้

1. สาเหตุในการเสนอข่าวสารผิดพลาดของหนังสือพิมพ์
2. ปัจจัยในการยอมรับหรือไม่ยอมรับเมื่อเสนอข่าวสารผิดพลาด
3. เจอใจในการใช้รูปแบบการยอมรับหรือไม่ยอมรับ
4. วิธีการป้องกันความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์
5. ความเห็นต่อข้อบังคับทางจริยธรรมเมื่อเกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าวสาร
6. ปัญหาการใช้แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ

(1) สาเหตุในการเสนอข่าวสารผิดพลาดของหนังสือพิมพ์

ไพฑูรย์ สุนทร กล่าวว่า น่าจะมาจากนักข่าวได้ข่าวมาผิด อาจจะผิดโดยคนที่ เป็นข่าวหรือแหล่งข่าวบอกมาผิด ส่วนเรื่องเวลาที่เร่งรัด ก็มี ส่วน เพราะหนังสือพิมพ์รายวันต้องทำงานแข่งกับเวลา แต่จะเป็นความผิดพลาดเล็กน้อยในเรื่องสำนวนภาษามากกว่าประเด็นข่าว

กำแพง ภริตานนท์ กล่าวว่า บางครั้งนักข่าวทำตัวเป็นแหล่งข่าวเสียเอง เพียงเพื่อหวังจะให้ข่าวคนน่าเชื่อถือ และแข่งขันกับเพื่อนหนังสือพิมพ์ด้วยกัน นอกจากนี้ความรู้และประสบการณ์การทำงานที่ยังน้อย ทำให้รู้เท่าไม่ถึงการณ์เสนอข่าวผิดพลาดออกไป

ฐากร บุนปาน เห็นว่า เกิดจาก 1. ปัจจัยภายในกองบรรณาธิการหรือนักข่าวเอง เช่น การไม่ตรวจสอบ ปัญหาความเชี่ยวชาญในงาน การไม่ทำข่าวด้วยตัวเอง เป็นต้น 2. ปัจจัยภายนอกที่ควบคุมไม่ได้ เช่น เจอใจเวลาที่บางครั้งปีศาจคนไม่สามารถตรวจสอบได้ทัน ส่วนแหล่งข่าวหรือนโยบายองค์กร ไม่เชื่อว่าจะทำให้ข่าวผิดพลาดได้

สรกล อุดยานนท์ เห็นว่า 1. ส่วนใหญ่เกิดจากแหล่งข่าว โดยเฉพาะในวงการเมืองซึ่งมีความขัดแย้งสูง มีการให้ข่าวเพื่อประโยชน์ของตัวเอง 2. ปัญหาในกระบวนการทำงานในกองบรรณาธิการ อาจจะมีการตีความข้อมูลผิดพลาด หรือบางครั้งมีทัศนคติโน้มเอียง รวมทั้งการไม่ได้ตรวจสอบอย่างจริงจัง

อดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ กล่าวว่า เรื่องใหญ่คือเวลาที่กระชั้น ทำให้ตรวจสอบได้ไม่เพียงพอ ส่วนแหล่งข่าวไม่คิดว่าเป็นสาเหตุ เพราะแหล่งข่าวมีสิทธิพูดความจริงไม่หมด อยู่ที่หนังสือพิมพ์ว่ามีการตรวจสอบแค่ไหนอย่างไร

ศุภย์ ศิริกุลพิพัฒน์ ชี้ว่า แหล่งข่าวให้ข้อมูลผิดเป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความผิดพลาด

ศักดิ์ดา นพทศู เห็นว่า มาจาก 3 สาเหตุคือ 1. ข้อมูลที่ได้รับเบี่ยงเบนจากความเป็นจริง 2. การตรวจสอบไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะมาจากความประมาทเลินเล่อของคนทำงาน, มองข่าวไม่รอบด้าน เกิดทัศนคติที่ไม่ดีหรือโน้มเอียงเข้าข้างใดข้างหนึ่ง 3. แหล่งข่าวปล่อยข่าวมาโดยที่หนังสือพิมพ์ไม่ระมัดระวัง

สมชาย มีเสน เห็นว่า ความผิดพลาดเกิดจาก 4 สาเหตุคือ 1. ถูกหลอกจากแหล่งข่าว เนื่องจากนักข่าวไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้นๆ เพียงพอ 2. เกิดจากอคติของนักข่าว 3. การเข้าไปมีผลประโยชน์กับข่าว หรือแหล่งข่าว 4. นโยบายองค์กรที่กำหนดโดยนายทุนเจ้าของหนังสือพิมพ์ บงการให้นักข่าวเสนอข่าวอย่างที่ต้องการ

อายุขย ประทีป ณ ถลาง กล่าวว่า ต้นตออยู่ที่นักข่าวถ้านักข่าวจับประเด็นพลาดมา หัวหน้าข่าวก็จะพลาดตาม หรือบางครั้งนักข่าวส่งมาดี แต่หัวหน้าข่าวเลินเล่อก็ผิดได้เหมือนกัน อีกสาเหตุหนึ่งคือการไม่ตรวจสอบให้รอบด้านพอ

(2) ปัจจัยในการยอมรับหรือไม่ยอมรับเมื่อเสนอข่าวสารผิดพลาด

ไพฑูรย์ สุนทร กล่าวว่า ส่วนใหญ่นักหนังสือพิมพ์จะรู้เองว่าเสนอข่าวผิดไป ทำให้เกิดความเสียหาย เป็นจิตสำนึกที่จะต้องแก้ไขข่าวให้ถูกต้อง เมื่อมีการโต้แย้ง กับอีกปัจจัยหนึ่งคือ เงื่อนไขทางกฎหมายที่ผู้เสียหายมีสิทธิฟ้องร้องเพื่อบังคับให้หนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบ ซึ่งแนวโน้มในอนาคตผู้เสียหายจะใช้สิทธิทางกฎหมายต่อหนังสือพิมพ์มากขึ้น

กำแหง ภริตานนท์ กล่าวว่า ขึ้นอยู่กับนิสัยของคน และบางครั้งนักข่าวตัดสินใจไม่ได้ว่าจะยอมรับผิดหรือไม่ยอม เพราะมีหัวหน้าข่าว หรือบรรณาธิการที่เป็นผู้บังคับบัญชาอยู่ ขณะที่นักข่าวอาจจะไม่ยอมรับผิดแต่ผู้เสียหายไปหาหัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการจนมีการยอมรับกันไปแล้ว

ฐาตุร บุนปาน เห็นว่า การยอมรับผิดเป็นเรื่องของจรรยาบรรณวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ก็เหมือนกับคน เมื่อทำผิดก็ต้องขอโทษ เป็นจิตสำนึกที่อยู่ภายใน แต่ถ้าไม่ผิด ทำอย่างไรก็ยอมรับไม่ได้ ส่วนการใช้มาตรการทางกฎหมายกดดันไม่มีผลนัก ขึ้นอยู่กับผิดหรือไม่ผิดมากกว่า ถ้าไม่ผิดอย่างไรก็ไม่ยอม

สรกล อุดยานนท์ เห็นว่า ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง แต่ถ้ามีการโต้แย้งมาต้องลงคำชี้แจงไปก่อนไม่ว่าจะเชื่อหรือไม่ก็ตาม หลังจากนั้นถ้าไม่เชื่อก็ต้องตรวจสอบ

อดิศักดิ์ ลิ้มปรั่งพัฒนกิจ กล่าวว่า ขึ้นอยู่กับเรื่อง ถ้าเสนอข่าวผิดในเรื่องส่วนตัว ก็ยอมรับทันที เริ่มจากกับเจ้าตัว หรือการเจรจาตกลงกัน แต่ถ้าเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับส่วนรวม ก็ต้องพิสูจน์ว่าทำไม่ถึงเสนอข่าวนั้น

ศุภย์ ศิริกุลพิพัฒน์ เห็นว่า ถ้าคิดพลาดต้องแก้ไขทันที เพราะหนังสือพิมพ์ไม่ได้ยื่นอยู่ฝ่ายไหน แต่ถ้าไม่คิดหรือเห็นว่ามิอะไรซ่อนเร้นอยู่ก็ต้องตรวจสอบ ไม่มีใครจะมาบังคับได้ โดยเฉพาะกับนักการเมือง นอกจากนี้หากผู้เสียหายไปฟ้องกับสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ แล้วสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติชี้ว่าผิด ถือเป็นเรื่องใหญ่ และต้องยอมรับ

ศักดิ์ดา นพเกตุ กล่าวว่า จะให้นำหนักกับตัวผู้ได้รับผลกระทบมาก ถ้าผู้ได้รับผลกระทบเสนอเงื่อนไขมาโดยที่ไม่เหลือปากว่าแรงก็จะยอมรับ และทำตามข้อเรียกร้องตามความเหมาะสม

สมชาย มีเสน เห็นว่า หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่จะเชื่อมั่นในตัวเองสูง ไม่ค่อยยอมรับว่าตัวเองทำผิดพลาดไป ทำผิดแล้วจึงยังค้นทุรังไปเรื่อยๆ เพราะเกรงว่าถ้ารับผิดแล้วจะเสียหน้า ทำให้ยอดขายหนังสือพิมพ์ตกลง ยอดโฆษณาตกลง เป็นต้น แต่ถ้าไม่ผิด ข้อมูลหลักฐานอยู่ ก็ต้องนำเสนอต่อไปเพื่อพิสูจน์กัน

อายุษ ประทีป ณ ถลาง เห็นว่า อยู่ที่ข้อเท็จจริงของเรื่องว่าเป็นอย่างไร คือ ถ้าผิดก็ยอมรับ รวมถึงสถานการณ์ข่าวในแต่ละช่วงเวลา ปัจจัยอื่นทั้งเรื่องเงินใจทางธุรกิจ หรือนโยบายองค์กร ไม่มีผลอะไร

(3) เงื่อนไขในการใช้รูปแบบการยอมรับหรือไม่ยอมรับ

ไพฑูรย์ สุนทร กล่าวว่า ในการเจรจากับผู้เสียหาย พยายามบอกกับผู้เสียหายว่า การใช้รูปแบบเขียนข่าวแก่จะดีที่สุด เพราะคนอ่านจะเห็นชัด ส่วนล้อมกรอบคนมักจะไม่น่าอ่าน การใช้รูปแบบล้อมกรอบของไทยรัฐจะใช้ในกรณีที่ศาลสั่ง ซึ่งก็แล้วแต่ผู้เสียหายด้วยว่า จะต้องการอย่างไร สำหรับไม่ยอมรับก็แล้วแต่ว่ามีข้อมูลในมือแค่ไหน ถ้าเห็นว่าไม่ผิดก็เสนอเป็นข่าวต่อไป แต่ถ้าข้อมูลหลักฐานไม่พอก็ต้องหยุดไว้ก่อน

กำแหง ภริตานนท์ กล่าวว่า ส่วนใหญ่หนังสือพิมพ์มักจะยอมรับเมื่อเรื่องไปถึงศาลแล้ว

ฐากร บุนปาน กล่าวว่า มี 2 ส่วนคือ การยอมรับโดยสมัครใจ ขึ้นอยู่กับหนังสือพิมพ์เองและผู้เสียหาย อาจใช้รูปแบบการเขียนแก้ไขในข่าว เขียนข่าวสังคม ทำล้อมกรอบ ในอัตราส่วนเท่ากันหรือมากกว่าที่เคยเสนอข่าวผิดไป อีกส่วนหนึ่งคือ โดยกฎหมาย ก็ให้กฎหมายว่ากันไป

สรกอล อุดุลยานนท์ กล่าวว่า ในกรณีเกิดความผิดพลาด และมีผู้มาโต้แย้ง ก็จะขึ้นอยู่กับการเจรจาต่อรองว่าจะแก้ไขความผิดอย่างไร ก็ต้องพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไปว่าเรื่องไหนจะชี้แจงในข่าวสังคม เรื่องไหนอยู่ในข่าวหน้า 1 เรื่องไหนอยู่ในล้อมกรอบ ต้องคิดตลอดเวลา บางครั้งการลงล้อมกรอบขอยกข้อยก หนังสือพิมพ์ก็อาจจะขาดความน่าเชื่อถือก็ได้

อดิศักดิ์ ลิมปรุ่งพัฒนกิจ กล่าวว่า ในกรณีข่าวผิดพลาดไม่จำกัดเสมอไป บางครั้งขึ้นอยู่กับผู้เสียหายด้วยว่า รูปแบบที่จะใช้นั้นยอมรับได้หรือไม่ ส่วนถ้าไม่ยอมรับแม้ว่าจะลงข่าวคำชี้แจงของผู้ได้รับผลกระทบ ก็ไม่ได้หมายความว่าเป็นการยอมรับ

ศุภย์ ศิริกุลพิพัฒน์ เห็นว่า ถ้าผู้ได้รับผลกระทบเสียหายมากจากการเสนอข่าวที่ผิด ก็จะลงชี้แจงโดยรูปแบบ ไม่จำเป็นต้องใหญ่โตอะไร ขึ้นอยู่กับเนื้อหามากกว่า แต่พยายามให้อยู่ในจุดที่เด่น อ่านง่ายที่สุด แต่ถ้าผู้เสียหายไม่พอใจก็อาจจะไปฟ้องสภาการหนังสือพิมพ์ก็ได้ อย่างไรก็ตามการเลือกรูปแบบ

ใดรูปแบบหนึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เป็นความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์เอง แต่ถ้าไม่ผิด ก็ไม่มีวันจะกั๊กหัวให้ใคร และจะต่อผู้เสนอข่าวต่อไป

ศักดิ์ดา นพเกตุ เห็นว่า การเลือกรูปแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในแต่ละเรื่อง ไม่ได้กำหนดตายตัว

สมชาย มีเสน กล่าวว่า การใช้รูปแบบแก้ไขข่าวในวันรุ่งขึ้นให้ดูกลมกลืนอยู่ในข่าว ทำให้ไม่เสียหน้า หนังสือพิมพ์ก็ไม่เสียหน้าว่าเสนอข่าวผิด ผู้เสียหายหรือแหล่งข่าวก็พอใจ แต่กรณีที่ไม่ยอมรับก็อาจจะเขียนข่าวต่อไป จนกระทั่งมีการฟ้องร้องขึ้นศาล ศาลมีคำสั่งอย่างไรก็ต้องปฏิบัติตามนั้น

อายุษ ประทีป ณ ถลาง กล่าวว่า ขึ้นอยู่กับว่าวันรุ่งขึ้นมีประเด็นข่าวอะไรน่าสนใจหรือสำคัญกว่าการแก้ข่าวนั้นหรือไม่ ถ้ามีข่าวใหญ่กว่าสำคัญกว่า รูปแบบก็อาจจะเสนอเป็นส่วนหนึ่งของข่าว หรือต่อในข่าว แต่ถ้าไม่มีข่าวอื่นสำคัญก็อาจจะเสนอขึ้นหน้า 1 ก็ได้ แต่ก็พยายามแก้ไขให้เหมาะสมที่สุด

(4) วิธีการป้องกันความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์

ไพฑูรย์ สุนทร เสนอว่า ต้องเตือนนักข่าวทุกประเภทให้แม่นยำในเรื่องความถูกต้อง เมื่อทำให้นักข่าวมีความแม่นยำแล้ว ความผิดพลาดก็จะค่อยๆ น้อยลง นอกจากนั้นต้องมีการตรวจตราอย่างเข้มงวดในระบบการทำงานภายในกองบรรณาธิการ

กำแหง ภริตานนท์ เห็นว่า 1.ต้องมีหลักฐานที่ชัดเจนก่อนนำเสนอข่าว โดยการตรวจสอบให้ถึงต้นตอ 2.เสนอข่าวสองด้าน วิธีนี้ถือเป็นการให้ความเป็นธรรมกับผู้ตกเป็นข่าว และให้คนอ่านวินิจฉัยเอง 3.เมื่อมีการแก้ข่าวต้องรีบเสนอทันที จะช่วยบรรเทาความผิดพลาดจากการฟ้องร้องในภายหลัง

จตุกร บุณปาน เห็นว่า ไม่มีวิธีการใดๆ ที่จะป้องกันความผิดพลาดได้ เพราะหนังสือพิมพ์มีความเป็นคน ย่อมมีผิดพลาดอยู่เสมอ เช่น พิสูจน์อักษรผิด พิมพ์ตกหล่น ไม่มีทางที่จะให้ถูกต้องครบถ้วนทุกอย่าง แต่เห็นว่าวิธีหนึ่งที่น่าสนใจ ซึ่งหนังสือพิมพ์นิวยอร์ค ไทม์ทำมานานแล้ว คือในหน้า 2 ทุกวันจะมีคอลัมน์ Correction เป็นคอลัมน์ตรวจแก้ความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์ฉบับเมื่อวาน ผิดพลาดอะไรตรงไหนก็มาแก้ไขในตรงจุดนี้ วันไหนคอลัมน์เล็กก็แสดงว่าผิดน้อย วันไหนคอลัมน์ขยายใหญ่แสดงว่าผิดเยอะ ซึ่งน่าจะนำมาใช้

สรกมล อุดยานนท์ เสนอว่า 1.เริ่มต้นนักข่าวต้องอยู่ในเหตุการณ์ข่าวนั้น 2. ถ้าแหล่งข่าวพูดหรือให้ข้อมูลกระทบกับคนอื่น ต้องตรวจสอบกับคนนั้นทันที ถือเป็น 2 ประเด็นสำคัญ ทำได้แค่นี้ก็สามารถป้องกันความผิดพลาดได้เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์แล้ว นอกนั้นเป็นเรื่องของระบบการทำงานภายในกองบรรณาธิการที่จะต้องตรวจสอบกันตลอดเวลาอยู่แล้ว

อดิศักดิ์ ลิ้มปัฐพัฒนกิจ กล่าวว่า สำคัญที่สุดคือตัวบุคคล ถึงจะมีภักดีกา จริยธรรมอะไรก็ตาม แต่เมื่อถึงเวลาปฏิบัติงานจริงๆ ก็จะใช้วิจารณญาณส่วนตัว แม้จะมีกระบวนการกลั่นกรอง ตรวจสอบอย่างไรก็ตามแต่ความผิดพลาดจากการทำงานของมนุษย์ย่อมเกิดขึ้นได้

คุณย์ ศิริกุลพิพัฒน์ เห็นว่า การเสนอข่าวรอบด้านเท่าที่จะทำได้ในวันนั้น หรือวันต่อไป จะช่วยป้องกันได้

ศักดิ์ดา นพเกตุ ให้ความเห็นว่า การป้องกันต้องอยู่ที่ต้นทาง ตั้งแต่พนักงานไล่ขึ้นไปถึงหัวหน้าข่าว บรรณาธิการข่าว หรือบรรณาธิการใหญ่ โดยต้องยึดหลักว่า ข่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานและข้อเท็จจริง

สมชาย มีเสน เสนอว่า 1. คนทำหน้าที่พิมพ์ต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆในสายงานรับผิดชอบดีพอ 2. ต้องลดอคติและความโน้มเอียงส่วนตัว 3. ต้องไม่มีผลประโยชน์กับแหล่งข่าว 4. นายทุนหนังสือพิมพ์จะต้องไม่เข้ามาก้าวก่าย ในการเสนอข่าว โดยอาจจะวางนโยบายกว้างๆในการทำหนังสือพิมพ์ได้ แต่ต้องไม่ล้วงลูกในรายละเอียดในการทำงานข่าว

อายุษ ประทีป ณ ถลาง เห็นว่า ต้องแม่นยำในข้อมูล และมีการตรวจสอบอย่างรอบด้าน

(5) ความเห็นต่อข้อบังคับทางจริยธรรมเมื่อเกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าวสาร

ไพฑูรย์ สุนทร เห็นว่า เป็นข้อปฏิบัติทั่วไปของหนังสือพิมพ์ ที่เมื่อเกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าว ต้องรับแก้ไขทันที และได้รับการสั่งสอนกันมายาวนาน

กำแหง ภริตานนท์ กล่าวว่า บางคนไม่รู้หรือทราบบรรณาระบุไว้อย่างไร แม้บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ทุกฉบับจะให้สัปดาห์แล้ว แต่เวลาปฏิบัติงานจริง บรรณาธิการไม่ได้เขียนข่าวเอง คิดว่าถ้าคนทำหน้าที่พิมพ์เรียนมาทางค่านี้นี้โดยตรงจะช่วยได้มาก เพราะการอบรมบ่มเพาะเรื่องจริยธรรมในระหว่างการเรียนการสอน จะซึมซับได้มาก

ฐาตุร บุนปาน เห็นว่า น่าจะช่วยได้บ้าง แต่ถ้าคนไม่เชื่อแล้ว ไม่ว่าจะกฎหมายหรือข้อบังคับอะไรก็ตาม ก็ไปบังคับไม่ได้ แต่การมีข้อบังคับจริยธรรมถือว่าช่วยให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ จะไม่มีเลยก็ไม่ได้

สรกมล อุดุลยานนท์ กล่าวว่า การยอมรับผิดหรือการแก้ไขข้อผิดพลาด ไม่ใช่เกิดจากจริยธรรมในข้อดังกล่าว แต่เป็นพื้นฐานของคนในกองบรรณาธิการมติชนเองที่เรียนรู้กระบวนการนี้มาโดยตลอด คือถ้าเกิดปุ๊บก็พร้อมจะยึดคอกยอมรับผิดได้ทันที

อดิศักดิ์ ลิ้มปรุ่งพัฒนกิจ กล่าวว่า ถ้าเป็นความผิดพลาดจากการที่นักข่าวไปได้ข้อมูลที่ผิดพลาดมา หรือในการเขียน วิเคราะห์ผิดพลาด ก็ต้องขอภัย หรือทำการแก้ไขให้ผู้เสียหายพอใจทันที โดยไม่อิดออด

ศุภย์ ศิริกุลพิพัฒน์ กล่าวว่า ได้นำมาใช้อยู่แต่กับนักการเมืองจะต้องตรวจสอบกันหลายชั้นก่อน เพราะนักการเมืองส่วนใหญ่ทำให้บ้านเมืองเสียหายมากมาย

ศักดิ์ดา นพเกตุ กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดต่อเนื่องจากความผิดพลาดในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ส่วนหนึ่งมาจากการละเลยจริยธรรมข้อนี้ แต่การจะให้ป็นจริงได้ต้องได้รับความร่วมมือจากกกว่าที่เป็นอยู่ บางครั้งคนหนังสือพิมพ์มักจะเกิดความรำคาญว่าสภาการหนังสือพิมพ์มายู่ก้าวก่ายอะไร ทำให้องค์กรวิชาชีพทำงานยากเหมือนกัน

สมชาย มีเสน เห็นว่า สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ ไม่ค่อยได้รับการยอมรับ เมื่อมีการเสนอข่าวผิดพลาดในหลายกรณี สภาการหนังสือพิมพ์ก็ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้ เพราะกรรมการสภาการหนังสือพิมพ์เป็นตัวแทนของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้

อายุษ ประทีป ณ ถลาง เห็นว่า นักข่าวโดยส่วนใหญ่ก็อยากจะแก้ข่าวให้หากเกิดความผิดพลาด แต่อาจจะมึนงงหรือสับสนในการปฏิบัติงานประจำวัน อาจจะทำให้ไม่ทันใจหรือในจุดที่ไม่พอใจ เนื่องจากสถานการณ์ข่าวในแต่ละวันเปลี่ยนแปลงไป

(6) ปัญหาการใช้แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อ

ไพฑูรย์ สุนทร ให้ความเห็นที่เห็นว่า ขึ้นอยู่กับนักข่าวในแต่ละสายจะวินิจฉัย แต่ควรจะใช้ในกรณีจำเป็นหรือสำคัญมากๆ และแหล่งข่าวคนนั้นจะต้องรับผิดชอบด้วยหากถูกฟ้องขึ้นมา แต่โดยส่วนตัวแล้วคิดว่าไม่ควรใช้ ถ้าไม่ยอมเปิดเผยชื่อก็ไม่ต้องลงเนื้อความนั้น ไม่เช่นนั้นจะเป็นอันตรายกับหนังสือพิมพ์เอง

กัญญา ภริตานนท์ กล่าวว่า ทุกวันนี้ใช้คำว่าแหล่งข่าวกันพุ่มเพื่อจนเกินไป ทำให้หนังสือพิมพ์ไม่น่าเชื่อถือ แต่บางเรื่องก็ใช้ได้ กรณีที่แหล่งข่าวเปิดเผยชื่อไม่ได้จริงๆ สมัยก่อนที่มีการใช้คำว่าแหล่งข่าวกันมาก เพราะไม่ค่อยมีการเปิดเผยข่าวสาร ทุกอย่างเป็นเรื่องลับและอันตราย แต่ปัจจุบันเงื่อนไขดังกล่าวค่อยหมดไปแล้ว

ฐาตุร บุญปาน เห็นว่า ปัจจุบันใช้กันมากเกินไป แหล่งข่าวที่แท้จริงต้องไว้ใจได้จริงๆ ไม่ใช่คนประเภทที่ให้สัมภาษณ์แล้วขอไม่ใส่ชื่อ ปัญหาอยู่ที่หนังสือพิมพ์ได้ตรวจสอบข่าวซ้ำจนแน่ใจแล้วหรือไม่อย่างไรก็ตามยังจำเป็นต้องใช้อยู่ในข่าวบางประเภทที่มีผลกระทบต่อคนให้ข่าว

สรกมล อุดุลยานนท์ เห็นว่า ยังจำเป็นต้องใช้อยู่ โดยเฉพาะในข่าวเชิงลึก ไม่มีทางจะเปิดเผยชื่อได้ แต่ข่าวที่ได้จากแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ จะต้องตรวจสอบเสมอ โดยเฉพาะการกล่าวหากันในทางการเมือง

อดิศักดิ์ ลิ้มรุ่งพัฒนกิจ เห็นว่า สำหรับสังคมไทยยังจำเป็นต้องใช้ จะยึดถือตามมาตรฐานสื่อมวลชนต่างประเทศบางแห่งไม่ได้ แต่หลักการที่วางไว้คือ แม้จะไม่เปิดเผยชื่อแหล่งข่าวต่อสาธารณชน แต่นักข่าวต้องเปิดเผยกับบรรณาธิการ เพื่อให้บรรณาธิการเป็นคนตัดสินใจว่าจะให้ใช้หรือไม่ หรือเชื่อถือได้หรือไม่ได้อย่างไร และเมื่อเสนอข่าวออกสู่สาธารณะจะต้องบอกด้วยว่าเป็นแหล่งข่าวจากแหล่งใด เช่น สถานที่ทำงาน หรือพรรคการเมือง เป็นต้น เพื่อเป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมกับผู้อ่านไปประกอบการตัดสินใจว่าจะเชื่อข่าวนั้นหรือไม่

ตฤณ ศิริกุลพิพัฒน์ เห็นด้วยว่า ยังจำเป็นต้องใช้สำหรับสังคมไทย เพราะยังมีเงื่อนไขมากมายที่ซ่อนเร้นอยู่ การเปิดเผยชื่ออาจจะทำให้ถูกอำนาจมืดเล่นงานได้ เช่น ข้าราชการประจำ ถ้ามาให้ข่าวจะถูกเล่นงานทันที แต่ได้ย้ำเสมอว่าแหล่งข่าวต้องเป็นแหล่งข่าวจริงๆ ไม่ใช่หนังเขียนเขียน เพราะถ้าผิดพลาดขึ้นมาหนังสือพิมพ์จะเสียหาย

ศักดิ์ดา นพเกตุ เห็นว่า ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งในการใช้แหล่งข่าวประเภทนี้ นอกจากเป็นแหล่งข่าวที่ได้รับความเชื่อถือ ผ่านการตรวจสอบกลั่นกรอง พิสูจน์มาแล้วหลายๆ ครั้งแล้ว อย่างไรก็ตามแหล่งข่าวเปิดเผยชื่อก็อันตรายเช่นกันหากไม่ตรวจสอบ เพราะอาจใช้หนังสือพิมพ์เป็นเครื่องมือสร้างประโยชน์ให้ตัวเองได้เช่นกัน

สมชาย มีเสน เห็นว่า ยังจำเป็นอยู่ แต่หนังสือพิมพ์ใช้กันหุ้มเหือยเกินไป แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ ควรใช้ในกรณีการเล่าเหตุการณ์ ข้อเท็จจริง เท่านั้น แต่ไม่ควรให้แสดงความคิดเห็นเพราะถ้าจะแสดงความคิดเห็นก็ควรแสดงตัวออกมา

อายุข ปรท่ปี ฅ ฉลวง กล่าวว่่า ตอนหลังไทยโพสต์พยายามไม่ใช้ หรือใช้ลดลง เพราะพัฒนาการของสังคมเปลี่ยนไปแล้ว สมัยก่อนใช้คำว่าหล่งข่าว เพื่อป้องกันไม่ให้หล่งข่าวได้รับอันตราย แต่ปัจจุบันมีการใช้เนื่องจากหล่งข่าวคนนั้นขอให้ใช้เพื่อเป็นเกราะป้องกันตัวเองจากการปล่อยข่าว

2.2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง จากกรณีศึกษาจำนวน 9 ท่าน ดังนี้

1. นายนพดล ธรรมวัฒน์	ประธานกรรมการบริษัทโกลด์มาสเตอร์จำกัด
2. น.ส.จินตหรา สุขพัฒน์	ดารานักแสดง
3. น.ส.รัตน อนันต์นาคินทร์	ส.ส.กรุงเทพมหานคร พรรคประชาธิปัตย์
4. พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส	ผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
5. น.พ.ประเวศ วะสี	ศาสตราจารย์ประจำคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
6. พระปลัดสุธรรม สุขุมโม	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย
7. น.ส.อุษาสินี ธีวทอง	กรรมการองค์กรพัฒนาเอกชนด้านเอดส์ (กพอ.)
8. นางอัญชลี วานิช เทพบุตร	ส.ส.ภูเก็ต พรรคประชาธิปัตย์
9. นางสุนที อิศวรชัย	ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์ บริษัท การบินไทย จำกัด

โดยทำการสัมภาษณ์ความเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความเห็นต่อสาเหตุในการเสนอข่าวสารพัดผลลาคของหนังสือพิมพ์
2. ความเห็นต่อความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์เมื่อเสนอข่าวผิดพลาด
3. ความเห็นต่อการเลือกรูปแบบในการยอมรับผิดหรือไม่รับผิดชอบของหนังสือพิมพ์
4. ข้อเสนอแนะในการป้องกันความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์
5. ความเห็นต่อข้อบังคับทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ในกรณีเสนอข่าวผิดพลาด
6. ความเห็นต่อการ ใช้หล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อของหนังสือพิมพ์

(1) ความเห็นต่อสาเหตุในการเสนอข่าวสารพัดผลลาคของหนังสือพิมพ์

นพดล ธรรมวัฒน์ กล่าวว่่า สาเหตุมาจาก 1. ได้หล่งข่าวที่ผิดพลาด 2. นักข่าวใช้วิธีการคาดคะเนหรือผูกโยงเหตุการณ์โดยไม่มีข้อเท็จจริง บางครั้งนักข่าวไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆหรือไม่สนใจที่จะหาความรู้ในเรื่องนั้นๆ

จินตหรา สุขพัฒน์ กล่าวว่่า นักข่าวส่วนหนึ่งไม่ทำข่าวเองแต่ใช้คนที่อยู่แหวดวงคราค่อยหาข่าวป้อนให้ บางครั้งเป็นเรื่องไม่จริงหรือข่าวลือ จึงผิดพลาด นักข่าวบางคนมีอคติเอาความรู้สึกส่วนตัวมาใช้

โดยไม่แยกแยะ นอกจากนี้ความรู้ความเข้าใจต่อเรื่องหรือคนที่จะทำข่าวก็สำคัญเพราะถ้าไม่รู้ก็จะถ่ายทอดไปสู่ผู้อ่านผิดๆ ได้

รัตนา อนันต์นาคินทร์ เห็นว่า สาเหตุหลักคือ นักข่าวไม่รอบคอบ ไม่ทำข่าวจากต้นตอของข่าว แต่ไปฟังมาจากบุคคลอื่นแล้วมาเขียน นอกจากนี้บางครั้งแม้จะทำข่าวจากต้นตอเองแต่อาจจะมีการตีความผิด สื่อสารกันไม่เข้าใจ ก็เป็นสาเหตุของความผิดพลาดได้ หนังสือพิมพ์ไม่ควรอ้างเรื่องเวลาน้อย เพราะประชาชนควรได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง ไม่ใช่จากการทำงานลวกๆ หรือแข่งกับเวลามากเกินไป เสนอข่าวเข้าไปนิดหนึ่งแต่ถ้าเป็นข่าวที่ตรงกับความจริง ทุกฝ่ายก็สบายใจ

พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส กล่าวว่า 1.เกิดจากนโยบายหนังสือพิมพ์ที่บางครั้งขายข่าวเพื่อหวังผลทางธุรกิจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของข่าว 2.บุคลากรของหนังสือพิมพ์ ปัจจุบันแม้จะมีความรู้มากขึ้น แต่การจัดวางหน้าที่ไม่เหมาะสม เช่น เอาคนที่ไม่มีความรู้เรื่องระเบียบ กฎหมายอยู่ประจำสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ เอาคนไม่มีประสบการณ์ไปอยู่ทำเนียบรัฐบาล ทำให้นักข่าวไม่ได้ทำข่าวเอง เกิดการลอกข่าว ส่งมาลงกันผิดๆ ถูกๆ 3.ที่สำคัญที่สุดเมื่อมีข่าวพาดพิงถึงคนอื่น แล้วไม่มีการสอบถามข้อเท็จจริงจากอีกฝ่ายหนึ่ง จนทำให้เกิดความเสียหาย ส่วนเรื่องแหล่งข่าวหรือเรื่องเวลาเป็นเพียงข้ออ้างของหนังสือพิมพ์ อ้างแค่ประโยชน์ฝ่ายเดียวไม่ถูกต้อง

น.พ.ประเวศ วะสี ชี้ว่า จากประสบการณ์พบว่า บ่อยครั้งนักข่าวเสนอสิ่งที่แหล่งข่าวไม่ได้พูด คือสร้างข่าวเอง บางครั้งถามนำแหล่งข่าวแล้วไปโยงสรุปเอาเองตามที่ตัวเองอยากให้เป็น หรือตีความคำพูดเอาเอง นอกจากนี้บางครั้งหนังสือพิมพ์ตกเป็นเครื่องมือของการปล่อยข่าวโดยผู้หวังผลประโยชน์

ปัญหาใหญ่ก็คือ วัฒนธรรมของสังคมกับการเรียนรู้ เมื่อสังคมสนใจเรื่องตื่นเต้น ใครทะเลาะกับใคร ที่ไหน หรือเรื่องที่เป็นด้านลบของคน หนังสือพิมพ์ก็จะตอบสนองแต่สิ่งเหล่านั้น ทำให้สังคมไม่นิยมความรู้ ไม่สนใจความแม่นยำ พูดกันโดยไม่มีหลักฐานที่มา คนไทยจึงพูดง่าย พูดเร็ว โดยไม่สนใจว่าจริงหรือเปล่านั้น

พระปลัดสุธรรม สุธรรม กล่าวว่า เกิดจากความไม่เข้าใจที่สมบูรณ์ของนักข่าว นำไปสู่การตั้งสมมุติฐานที่ผิดพลาด และการเสนอข่าวที่ไม่ตรงกับความจริงออกไป บางครั้งมีทีไรอะไรบางอย่างด้วยที่ไม่สนใจแสวงหาความจริง

อษาสินี วิวทอง เห็นว่า 1.ตัวผู้สื่อข่าวไม่มีความรู้ความเข้าใจในปัญหานั้นๆ ดีพอ ทำให้ได้ข้อมูลผิดเพี้ยนไป 2.บางประเด็นข่าวมีความซับซ้อน มีลักษณะเฉพาะ ทำให้เกิดปัญหาตีความผิด หรือหยิบข้อมูลไปใช้ผิด 3.การทำข่าวให้ตื่นเต้นเพื่อหวังยอดขายก็ทำให้ละเลยต่อข้อเท็จจริงบางประการในข่าวไปได้ 4.แหล่งข่าวถ้าให้ข้อมูลที่ไม่ชัดเจนก็ทำให้ผิดพลาดได้

อัญชลี วานิช เทพบุตร เห็นว่า 1.เกิดจากนักข่าวที่ไม่ได้ศึกษาข้อมูลอย่างแท้จริง ถ้าเอาใจใส่ศึกษาข้อมูลก่อน จะไม่ค่อยพลาด แต่พวกที่ไม่สนใจข้อมูลหลักฐาน เขียนตามใจคิดก็จะผิดพลาด 2.ได้แหล่งข่าวให้ข่าวหรือข้อมูลผิดพลาดมา 3.ขาดการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำ หนังสือพิมพ์จะมาอ้างข้อจำกัดเรื่องเวลาไม่ได้ ไม่มีสิทธิจะบอกว่าคนไม่พอ เพราะไม่เช่นนั้นทุกคนก็มีข้ออ้างกันได้ทั้งนั้น 4.นโยบายของหนังสือพิมพ์ ที่ไปชี้หน้านักข่าวหรือบุคลากรในองค์กร ให้เสนอข่าวตามที่เจ้าของต้องการ ซึ่งนักข่าวก็ฝันไม่ได้

สุนัทรีย์ อิศวรพรชัย ชี้ว่า เป็นเพราะคนเขียนข่าวไม่มีความรู้เรื่องนั้นๆจริง และไม่ได้มีการตรวจสอบ:ข้อเท็จจริงในแนชด์ก่อนลงตีพิมพ์ ทำให้ข่าวบางข่าวไม่มีคุณค่าพอที่จะเป็นข่าว นอกจากนี้ยังเกิดจากการที่หนังสือพิมพ์มีเป้าหมายบางอย่างในการเสนอข่าว หรือการตกเป็นเครื่องมือของใครบางคน ทำให้ข่าวออกมาผิดพลาด

(2) ความเห็นต่อความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์เมื่อเสนอข่าวผิดพลาด

นพดล ธรรมวัฒนะ กล่าวว่า ตัวอย่างที่เกิดขึ้นกับตัวเองจะเห็นว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้แสดงความรับผิดชอบต่อเลย ส่วนกรณีอื่นๆที่เห็น แม้จะมีการขอโทษอะไรบ้าง แต่อยู่ในคอลัมน์เล็กๆ ซึ่งทุกคนลืมกันไปหมดแล้ว หนังสือพิมพ์ควรเอาอย่างวัฒนธรรมต่างประเทศ เช่น ประธานาธิบดีคลินตันบางครั้งที่ทำผิดก็ออกมาสารภาพอย่างเปิดเผย ต่อหน้าสาธารณชน ไม่ได้แอบทำกัน ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสรรเสริญมากกว่า

จินตหรา สุขพัฒน์ กล่าวว่า มีน้อยที่เหมาะสมกับความผิดหรือข่าวที่ออกไป เขียนข่าวไม่เป็นความจริงออกไป แต่เวลาเขียนขอโทษก็จะเขียนกว้างๆไม่ชัดเจน นอกจากนี้การแก้ไขความผิดพลาดก็ช้า เช่น บางฉบับมีการจัดเวร นักข่าวคนนี้เขียนข่าววันจันทร์ ถ้าเขียนผิดไป กว่าจะแก้ไขก็ต้องเป็นอีกจันทร์หนึ่ง แทนที่จะเป็นวันรุ่งขึ้น เพราะนักข่าวคนอื่นก็ไม่รู้เรื่อง ซึ่งกว่าที่คนอ่านจะได้ทราบข้อเท็จจริงเวลาก็ผ่านไปนานแล้ว

รัตนา อนันต์นาคินทร์ กล่าวว่า บางทีต้องรอให้แพ็คตีหนังสือพิมพ์ถึงจะลงขอโทษ ซึ่งถึงตอนนั้นคนไม่ได้สนใจอ่านแล้ว ซึ่งหนังสือพิมพ์อาจจะกลัวว่าถูกโต้แย้งมากๆจะทำให้ขาดความน่าเชื่อถือต่อความจริงเป็นเรื่องของสปีริต และประชาชนก็เข้าใจถ้าหากมีการแสดงสปีริตออกมา

พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ไม่มีความรับผิดชอบต่อเลย ขณะที่หนังสือพิมพ์เรียกร้องให้คนอื่นขอโทษ แต่เวลาหนังสือพิมพ์รับจ้างเขียนข่าวโจมตีคนอื่น หรือทำอะไรผิดพลาดไม่เห็นออกมาขอโทษบ้างเลย เวลาโต้แย้งอะไร ไปก็แข็งกร้าว ไม่ยอมรับผิดชอบอะไรเลย

น.พ.ประเวศ วะสี เห็นว่า การยอมรับผิดในปัจจุบันยังไม่เพียงพอ โดยทั่วไปยังมีน้อย ความจริงเป็นเรื่องไม่มีอะไรมา ทุกอย่างผิดพลาดกันได้ เมื่อผิดพลาดแล้วต้องยอมรับ จะด้วยเหตุผลอะไรก็ตามไป อาจจะเป็นอุบัติเหตุ เข้าใจผิด สื่อข่าวผิด หรือมีแหล่งข่าววงใจ เกิดขึ้นได้เสมอ

การที่ไม่ค่อยยอมรับผิดอาจจะมาจากการที่หนังสือพิมพ์อยู่ในวัฒนธรรมของอำนาจ ทำให้รู้สึกว่าตัวเองมีอำนาจ ซึ่งต้องระวัง เพราะอาชีพที่พาตัวเองไปสู่อำนาจแล้วจะเรียนรู้ค่อยๆ ใช้อำนาจมาก จำเป็นต้องปรับวัฒนธรรมให้เป็นคนจริงใจ มีความโปร่งใส

พระปลัดสุธรรม สุธรรมโม กล่าวว่า เท่าที่สัมผัสมาหนังสือพิมพ์ยังไม่ค่อยรับผิดชอบต่อ ที่รับผิดชอบต่อมีน้อยมาก

อุษาสินี ธีรทอง เห็นว่า ยังมีน้อย โดยเฉพาะทำข่าวให้สื่อฮาแล้วไม่มีกระบวนการแก้ไขที่ทันต่อสถานการณ์ จะแก้ไขก็เมื่อสถานการณ์ล่วงเลยไปไกลแล้ว เกิดความเสียหายไปมากมายแล้ว

อัญชลี วานิช เทพบุตร เห็นว่า ยังมีน้อยมาก เพราะความเสียหายที่เกิดขึ้นตามมาประเมินค่าไม่ได้ การชดเชยด้วยคำขอโทษ หรือขออภัย ก็แค่นั้น ลบล้างความผิดได้ไม่หมด แต่ก็ยังดีกว่าผิดแล้วไม่ยอมรับอย่าง กรณีกรุงเทพธุรกิจที่ลงขอกภัยก็รู้สึกพอใจ ที่ลงให้เด่นชัด ไม่ได้แอบๆทำ บางฉบับลงขอโทษแบบ

น่าเกลียด ไม่สมกับความผิดพลาดที่ทำไป ปัญหาเรื่องนี้เกิดจากกฎหมายที่หย่อนยาน ไม่สามารถเรียกร้อง การชดเชยอะไรได้มากนัก

สุนันท์ อิศวพรชัย กล่าวว่า ที่ผ่านมามีหนังสือพิมพ์ลงข่าวผิดเกี่ยวกับบริษัทซีเจงทั้งจดหมาย ทั้งโทรศัพท์ แถลงข่าว เวลาโทร. ไปวิงวอนขอให้แก้ข่าวก็จะได้รับคำตอบแบบตัดบท เดี่ยวจะลงให้ เดี่ยว จะแก้ให้ บ่อยครั้งที่รับปากแล้วก็หายไป เรื่องสำคัญๆต้องคิดต่อกับผู้ใหญ่ให้ช่วยพูดถึงจะสำเร็จ

(3) ความเห็นต่อการเลือกรูปแบบในการยอมรับผิดหรือไม่รับผิดของหนังสือพิมพ์

นพดล ธรรมวัฒน์ มองว่า ขึ้นอยู่กับจิตสำนึกของหนังสือพิมพ์เองว่าจะใช้รูปแบบใด แต่ถ้า หนังสือพิมพ์เห็นว่าตัวเองไม่ผิดก็จะเดินหน้าเสนอข่าวนั้นต่อไป อย่างกรณีของตัวเองประสบมา พอออกมา ได้แย้งข่าวสื่อก็จะใส่อารมณ์ รุมถล่มทันที ทั้งๆที่เป็นการแถลงข้อเท็จจริง

จินตหรา สุขพัฒน์ เห็นว่า เมื่อหนังสือพิมพ์ตรวจสอบแล้วว่าไม่ใช่เรื่องจริง ก็ควรจะให้เกียรติ กับผู้ตกเป็นข่าว นึกถึงอกเขาอกเรา การแก้ไขข้อผิดพลาดควรจะทำให้เหมาะสม

รัตนา อนันต์นาคินทร์ กล่าวว่า เมื่อยอมรับผิดแล้ว ควรมีรูปแบบที่มีประสิทธิภาพ กระจายให้ คนทราบมากกว่าที่ใช้กันอยู่ ถ้าจะแสดงความรับผิดชอบกันจริงๆ ลงข่าวหน้า 1 ก็ควรแสดงความรับผิดชอบ ในหน้า 1 ด้วย เพื่อให้สมน้ำสมเนื้อกัน

พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส เห็นว่า เมื่อทำผิดแล้ว ต้องทดแทนให้เหมาะสมกัน ถ้าลงคำคนอื่นใน หน้า 1 ก็ต้องลงขอโทษในหน้า 1 ลงค่ามา 10 วันก็ต้องลงขอโทษ 10 วัน ไม่ใช่แอบอยู่ในมุมหรือกรอบ เล็กๆ

น.พ.ประเวศ วะสี กล่าวว่า ขึ้นอยู่กับสำนึกส่วนตัวของนักหนังสือพิมพ์ว่ามีมากน้อยแค่ไหน ขึ้น อยู่กับวัฒนธรรมว่าเป็นอย่างไร มาตรฐานทางจริยธรรมมีแค่ไหนในสังคม ต่อมาขึ้นอยู่กับสังคมคือผู้ ตรวจสอบจะควบคุมให้หนังสือพิมพ์ทำอย่างไร

พระปลัดสุธรรม สุธรรมโม กล่าวว่า เมื่อก่อนที่ไม่ถูกรบกวนด้วยตัวเอง ก็เข้าใจว่าเป็นธรรมชาติ ของหนังสือพิมพ์ แต่เมื่อกระทบกับตัวเองรู้สึก ว่า หนังสือพิมพ์ไม่ให้ความเป็นธรรม กรณีของคนอื่นลง ข่าวคืออยู่นาน เสร็จแล้วขอโทษนิดเดียว ไม่ยุติธรรม บางฉบับไม่ยอมแพ้ เห็นว่าผู้เสียหายเป็นพระคงไม่ อยาค้าความ ก็เสนอข่าวใส่ร้ายต่อเนื่อง สุดท้ายก็ต้องพึ่งกระบวนการยุติธรรม

อุษาสินี ริวทอง กล่าวว่า การแก้ไขข่าวส่วนมากทำกันตอนที่ข่าวลดกระแสลงแล้ว ไม่สามารถ ขึ้นหน้า 1 ได้ซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ของผู้อ่านเหมือนกัน

อัญชลี วานิช เทพบุตร กล่าวว่า รูปแบบที่ใช้กันอยู่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะวิธีการที่ลงข่าวผิด แล้ว บอกว่าให้ติดต่อซีเจงมา แล้วจะลงข่าวให้วันรุ่งขึ้น กลายเป็นว่าไปเขียนใส่ร้ายแล้ว เจ้าตัวยังต้อง เป็นธุระมาพูดซีเจงอีก ลงข่าวผิดไปแล้วยังจะขายข่าวต่ออีกวัน เป็นการเห็นแก่ตัวเกินไป ควรจะลงขอ โทษเองเลย

สุนันท์ อิศวพรชัย เห็นว่า โดยทั่วไปหนังสือพิมพ์ยังไม่ค่อยอยากรับผิดชอบ สืบเนื่องจากการแก้ ข่าว มักจะซ่อนอยู่ตรงไหนก็ไม่รู้ คนที่ไม่ได้ตามอ่านก็ไม่มีทางรู้

(4) ข้อเสนอแนะในการป้องกันความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์

นพพล ธรรมวัฒน์ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ต้องไม่ใช้การคาดคะเน อย่าไปโยงสรุปเอาเอง การสรุปอะไรจะต้องทำต่อเมื่อมีข้อเท็จจริงพร้อมแล้วเท่านั้น ส่วนการใช้มาตรการทางกฎหมายมาควบคุมก็อาจจะได้ผลระดับหนึ่ง แต่สุดท้ายอยู่ที่จิตสำนึก ความเมตตาบรรณของหนังสือพิมพ์เอง

จินตหรา สุขพัฒน์ เสนอว่า 1. ควรตรวจสอบข้อมูลให้แน่ใจว่าถูกต้องก่อนลงตีพิมพ์ มีข่าวอะไรที่เสียหายควรให้เกียรติพูดคุยกับเจ้าตัวก่อน 2. ระดับความรู้ การศึกษาของนักข่าวสำคัญมาก เรียนมาหลายๆ ดี จะทำให้มองโลกกว้างขึ้น การใช้ถ้อยคำต่างๆ จะดีขึ้น 3. แต่ละฉบับควรมีกองบรรณาธิการของตัวเอง เพื่อจะได้รู้กฎระเบียบ รู้อะไรควรไม่ควร การทำงานจะได้ราบรื่นและผิดพลาดน้อยลง

รัตนา อนันต์นภินทร์ กล่าวว่า 1. จะต้องตรวจสอบ กรองข่าวให้ดี 2. ถ้าหนังสือพิมพ์มีกฎหมายรองรับว่า คนที่จะเข้ามาทำอาชีพนี้ต้องผ่านการสอบ มีใบรับรองการประกอบอาชีพ ทำผิดอะไรก็ตรวจสอบได้ ก็จะช่วยป้องกันได้ส่วนหนึ่ง

พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส เห็นว่า 1. หนังสือพิมพ์จะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรม จริยธรรม เสียก่อน ไม่ใช่ใช้โอกาสที่ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์มาทำลายเกียรติยศชื่อเสียง โดยขาดคุณธรรม 2. ผู้นำองค์กรหนังสือพิมพ์ต้องตั้งใจพัฒนาคนในองค์กรของตัวเองทั้งผู้สื่อข่าว นักเขียน นักประพันธ์ ให้เป็นคนมีคุณธรรมให้ได้ ไม่ใช่ปล่อยให้เงินเดือนน้อยๆ แล้วให้ไปหากินเอาเอง ด้วยการเขียนข่าวไร้คุณธรรม โจมตีรีดไถคนอื่น

น.พ.ประเวศ วะสี กล่าวว่า สื่อมวลชนยังขาดระบบที่จะสนับสนุนในการทำงานที่จะพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ รัฐบาลน่าจะตั้งกองทุนสนับสนุนการทำข่าวเชิงสืบสวนสอบสวน ให้มีลักษณะเป็นสถาบันวิจัยอิสระเพื่อสื่อมวลชน เพื่อให้ นักข่าวสามารถเจาะค้นหาความจริงได้อย่างถูกต้องแม่นยำ โดยไม่ต้องพะวงเรื่องการขาดเงินทุนสนับสนุน

นอกจากนี้ถ้าสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติมีสถานะเป็นพระราชบัญญัติ จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย จะช่วยยกระดับมาตรฐานวิชาชีพสูงขึ้น สามารถนำทรัพยากรภาครัฐมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ถ้าไปทำผิดมารยาทหรือจรรยาบรรณวิชาชีพก็จะถูกสอบสวนลงโทษ คล้ายกับแพทย์ที่มี พ.ร.บ. วิชาชีพเวชกรรม มีแพทยสภากำกับดูแล

พระปลัดสุธรรม สุทธิโม กล่าวว่า จะต้องหล่อหลอมศีลธรรม คุณธรรมในจิตใจ ถ้าจิตใจดีงามแล้ว การคิด การพูด การทำก็ว่าจะดีงาม ไปด้วย

อุษาสินี ธีวทอง เสนอว่า 1. ควรจะมีการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้ความรู้กับผู้สื่อข่าวในแต่ละสายในเรื่องที่มีความซับซ้อนยากแก่การเข้าใจ 2. แหล่งข่าวที่เกี่ยวข้องในแต่ละสายข่าว ควรจะให้นำหน้าเผื่อระวังตรวจสอบความถูกต้องและทักท้วงอยู่เสมอๆ เมื่อหนังสือพิมพ์เสนอข่าวผิดพลาด 3. ผู้ได้รับผลกระทบจากข่าว ต้องคิดตามตรวจสอบอย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีสถานการณ์ด้วย

อัญชลี วานิช เทพบุตร กล่าวว่า 1. ถ้าสามารถถ่วงกรงคนที่เข้ามาประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จะสร้างความมั่นใจได้ในระดับหนึ่ง โดยออกเป็นกฎหมายให้ต้องผ่านใบประกอบวิชาชีพ ก็จะป้องกันการทำข่าวผิดพลาดได้ เพราะจะให้คุณและลงโทษในตัวด้วย 2. ระหว่างที่ยังไม่มีกฎหมายดังกล่าว จะ

ต้องเข้มงวดเรื่องจิตสำนึกและจรรยาบรรณให้มาก 3.การมอบหมายงานให้นักข่าวปฏิบัติต้องมีความถนัดโดยตรง 4.การตรวจสอบความผิดพลาดตามระบบงานต้องเข้มงวดมากกว่าที่เป็นอยู่

สุนันท์ อิศวพรชัย กล่าวว่า 1.ความรู้ของนักหนังสือพิมพ์มีความสำคัญมากในยุคปัจจุบัน เพราะสังคมมีความสลับซับซ้อน ต้องการคนที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นๆอย่างดีพอมาทำหน้าที่สื่อมวลชน 2.ต้องตรวจสอบข้อเท็จจริงให้ดีก่อนเสนอข่าว

(5) ความเห็นต่อข้อบังคับทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในกรณีเสนอข่าวผิดพลาด

นพพล ธรรมวัฒน์ กล่าวว่า จากประสบการณ์ไม่มั่นใจว่าหนังสือพิมพ์ได้รับผิดชอบอะไร เมื่อทุกอย่างชัดเจน แทนที่จะยอมรับผิด กลับไปโทษฤทธิ์ยานอนหลับว่าเป็นสาเหตุของการตาย เป็นการเปลี่ยนทิศไปต่างๆ ไม่ยอมโทษตัวเองทั้งๆที่พินิจกล่าวหาโดยตลอด

จินตหรา สุขพัฒน์ กล่าวว่า คงช่วยไม่ได้มาก ขึ้นอยู่กับตัวหนังสือพิมพ์ว่าจะแก้ไขให้อย่างไร และโดยตัวเองก็ไม่ได้อยากเรื่องเอาราว เพราะถ้าไม่ใช้เรื่องจริงถึงเวลาเมื่อความจริงออกมาก็เจ็บไปเอง

รัตนา อนันต์นาคินทร์ กล่าวว่า บางฉบับก็ดี ยึดถือตามข้อกำหนด คือเสนอข่าวผิดแล้วแก้ไขให้ บางฉบับโยกโย้เหมือนมองโลกในแง่ร้าย

พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส เห็นว่า สถานการณ์หนังสือพิมพ์แห่งชาติยังใช้ไม่ได้ พวกเดียวกันเองก็เอออออกันไป มีความคิดเดิมๆที่ช่วยเหลือกันเอง ไม่มีประโยชน์

น.พ.ประเวศ วะสี กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ยังไม่มีระบบควบคุมดูแลเรื่องนี้ให้เป็นจริงได้

พระปลัดสุธรรม สุธรรมโม กล่าวว่า ที่ประสบมาคือเมื่อโต้แย้งไปแล้วบางฉบับก็เสนอข่าวพลาดลง แต่บางฉบับกลับมากล่าวหาคนชี้แจงอีก

อุษาสินี ธีรทอง เห็นว่า ข้อบังคับทางจริยธรรมไม่ค่อยมีผลเท่าไร เมื่อเกิดเรื่องขึ้นมักจะต้องมีกระแสด้านของสังคม หรือให้สื่ออื่นมาตรวจสอบ ถึงจะยอมแก้ไขหรือยอมรับความผิดพลาด

อัญชลี วานิช เทพบุตร เห็นว่า ยังใช้การไม่ได้ เหมือนกับการเขียนสมมติผู้สื่อข่าวไว้ แต่คนจะปฏิบัติตามหรือเปล่าไม่รู้ โดยเฉพาะสถานการณ์หนังสือพิมพ์บางครั้งไม่ได้เอาจริงเอาจังกับสิ่งที่นักข่าวบางคนทำ

สุนันท์ อิศวพรชัย กล่าวว่า ไม้เป็นจริง ขึ้นอยู่กับคนมากกว่า ยกตัวอย่าง กฎจรรยาบรรณเรื่องการรับสิ่งของหรือบริการ ในต่างประเทศเข้มงวด การมาทำข่าวจะต้องออกค่าใช้จ่ายเอง เพื่อให้มีอิสระในการเสนอข่าว แต่ของไทยกลับต้องให้การดูแลทุกอย่าง

(6) ความเห็นต่อการใช้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อของนักหนังสือพิมพ์

นพพล ธรรมวัฒน์ เห็นว่า แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจริงๆแล้วคือการคาดคะเน หรือการรำลือ เมื่อนักข่าวสัมผัสกับเหตุการณ์หรือข้อเท็จจริงเองแล้ว ไม่จำเป็นต้องใช้แหล่งข่าว

จินตหรา สุขพัฒน์ กล่าวว่า เป็นการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบของคนให้ข่าว บางทีแหล่งข่าวเป็นข่าวลือ เป็นอะไรอยู่ที่ไหนก็ไม่รู้ ถ้าเลี่ยงได้ก็ควรเลี่ยง

รัตนา อนันต์นาคินทร์ กล่าวว่า ประชาชนก็ต้องเข้าใจ การเสนอข่าวเหมือนพรายกระซิบ บางทีก็เพี้ยนกันได้ ดังนั้นจึงต้องเผื่อใจไว้ด้วยว่าอาจจะมีข้อผิดพลาด

พล.ต.ท.เสรี เตมียเวส กล่าวว่า แหล่งข่าวควรเปิดเผย มีที่มาที่ไปที่ชัดเจน เพื่อจะได้ตรวจสอบได้ ถ้าบอกว่าได้มาโดยไม่เปิดเผยชื่อ ก็อาจจะคิดว่า 1.ไม่อยากจะเปิดเผยจริงๆ เพราะไม่อยากจะเกี่ยวกลัวอันตราย ถ้าอย่างนั้นก็อย่ามาเกี่ยวข้องกับคดีเรื่อง หรือ 2.ไม่เปิดเผยชื่อเพราะไม่มีตัวตน เขียนขึ้นมาเอง การที่หนังสือพิมพ์เขียนค่าคนอื่นโดยไม่ใส่ชื่อนามสกุลจริง เป็นการเอาเปรียบ แน่จริงต้องออกมารับว่า ที่อ้างชื่อแหล่งข่าวคนนั้นคนนี้เป็นใคร อยู่ที่ไหน เวลาทำให้เสียหายจะได้ฟ้องร้องได้ แต่หนังสือพิมพ์จะกล้าทำหรือไม่

น.พ.ประเวศ วะสี กล่าวว่า ถ้าใช้มากเกินไปก็ไม่ดี เพราะไม่รู้ว่าเป็นใคร ที่ไหนแต่บางทีก็มีกรณีจำเป็นบ้าง แต่หนังสือพิมพ์ต้องรับผิดชอบคือมีแหล่งจริงๆ ถ้ามีคนฟ้องร้องก็สามารถสู้ได้

พระปลัดสุธรรม สุทธิโม กล่าวว่า ไม่รู้ว่าการใช้แหล่งข่าว จะมีเป้าหมายอย่างไร เพราะแหล่งข่าวคนนั้นอาจจะได้ข่าวมาจากแหล่งอื่นอีกก็ได้ กว่าจะมาถึงหนังสือพิมพ์ก็ผ่านมาหลายทอด

อุษาสินี ริวทอง กล่าวว่า อ่านแล้วจะรู้สึกอึดอัด ไม่รู้ว่าใครให้ข่าว หลายครั้งเข้าใจได้อยู่บ้างว่าเป็น แต่ถ้าสามารถระบุชื่อผู้ให้ข่าวได้ก็น่าจะระบุ หรือถ้าบอกชื่อไม่ได้ก็บอกแหล่งที่มาของข่าว จะได้ชี้ตัวถูกหรือตามเรื่องได้ถูก จะได้ว่าหนังสือพิมพ์เสนอข่าวถูกแหล่งหรือไม่ ผู้อ่านก็จะได้ว่าด้วยว่า ถ้าต้องการข้อมูลเพิ่มเติมจะไปตามที่ไหนได้ คนที่ไม่พร้อมจะเปิดเผยชื่อแต่พร้อมจะให้ข่าวแสดงว่ามีเจตนาอยู่แล้วสรุปแล้วควรใช้ให้น้อยที่สุด

อัญชลี วานิช เทพบุตร กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยที่จะใช้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ พอหนังสือพิมพ์เขียนคำว่าแหล่งข่าว ก็จะไม่อ่านเลย เพราะไม่เชื่อ แบบนี้ตัวนักข่าวเองอาจจะเป็นแหล่งข่าวเสียเอง อยากเขียนอย่างไรก็อ้างแหล่งข่าวขึ้นมา ดังนั้นไม่ควรใช้ จะสัมภาษณ์ใครก็สัมภาษณ์มาเลย จะได้ลดความผิดพลาดลงได้

สุนันท์ อิศวพรชัย กล่าวว่า ไม่เห็นด้วยเลยที่จะให้ใช้ เพราะคำว่าแหล่งข่าว หรือรายงานข่าว ตรวจสอบไม่ได้ เป็นเรื่องของการนั่งเทียนเขียนเอาเอง อ่านแล้วไม่เชื่อถือ แสดงว่าไม่ใช่แหล่งข่าวที่มีตัวตนอยู่จริง หนังสือพิมพ์ควรเลิกได้แล้ว ถ้ามีตัวตนจริงก็ต้องเขียนชื่อ นามสกุลจริง คนอ่านจะได้รู้

2.3) การสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 2 ท่าน ดังนี้

1.รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์	คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2.รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาธวัช	คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆดังต่อไปนี้

- 1.ความเห็นต่อสาเหตุที่เกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าว
- 2.ความเห็นต่อความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ในกรณีความผิดที่เกิดขึ้น

- 3.ความเห็นต่อการเลือกใช้รูปแบบในการรับผิดหรือไม่รับผิดของหนังสือพิมพ์
- 4.ความเห็นต่อข้อบังคับทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในกรณีเสนอข่าวผิดพลาด
- 5.ข้อเสนอแนะในการป้องกันความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์
- 6.ความเห็นต่อการให้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อในหนังสือพิมพ์

(1) ความเห็นต่อสาเหตุที่เกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าว

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ เห็นว่า ความผิดพลาดเกิดขึ้นเพราะ 1.กระบวนการทำงานในองค์กร เช่นการบังคับบัญชา ที่ไม่มีการตรวจตรา เข้มงวด 2.มาตรฐานวิชาชีพที่ยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แม้แต่การตรวจสอบข่าวให้รอบด้าน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการทำงานก็ยังไม่ละเอียด 3.ปัจจัยที่ต้องทำกำไรและการแข่งขัน ซึ่งต้องใช้ความรวดเร็วทำงานแข่งกับเวลา แต่หนังสือพิมพ์ยังต้องการกำไรสูงแต่ลงทุนต่ำ ไม่ค่อยลงทุนในการพัฒนาบุคลากรและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาวัช กล่าวว่า ความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์จุดใหญ่อยู่ที่ตัวหนังสือพิมพ์เองจะไปโทษแหล่งข่าว หรือคนอื่นไม่ได้ มีข้อน่าสังเกตอยู่ 3 ประเด็นคือ

1.ในท่ามกลางการแข่งขันเพื่อเสนอข่าว บริการต่อสาธารณะ หนังสือพิมพ์กลับไม่ได้แข่งขันกันในเรื่องการตรวจสอบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงก่อนนำเสนอ เพราะยังแข่งขันกันมากเท่าไร ยังมีเวลาน้อยเท่าไร ยังจำเป็นต้องเพิ่มความรับผิดชอบให้มากขึ้นเป็นทวีคูณ

2.หนังสือพิมพ์ได้รับชัยชนะในการต่อสู้เรื่องเสรีภาพในการเสนอข่าวสาร ทำให้หนังสือพิมพ์มีบทบาทในการเป็นตัวนำในการเข้าไปตรวจสอบปัญหาของสังคม แต่เนื่องจากการต่อสู้ของผู้ถูกเปิดโปงรุนแรงมาก หนังสือพิมพ์จึงต้องใช้ความพยายามสูง และเสี่ยงต่อความผิดพลาดเนื่องจากยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญสูงพอ

3.วิธีการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์บางครั้งไปตั้งสมมุติฐานและตัดสินล่วงหน้า ขาดความสมดุลและความเป็นธรรม

(2) ความเห็นต่อความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ในกรณีความผิดที่เกิดขึ้น

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ เห็นว่า เท่าที่ดูแล้วเป็นกลางๆ ขึ้นอยู่กับคู่กรณี มีการแก้ไขข้อผิดพลาดมากขึ้น แต่ไม่ได้หมายความว่าจะไปลบความผิดพลาด หรือจะไม่มีข้อผิดพลาดอีก จึงต้องให้คะแนนปานกลาง และลึกๆแล้วการยอมรับข้อผิดพลาดยังไม่มี ดังนั้นถ้ายังไม่มีการยอมรับข้อผิดพลาด ก็แสดงว่า มาตรฐานทางวิชาชีพก็ไม่ได้มีการปรับปรุงยกระดับ

รศ.พิศิษฐ์ ขวาลาวัช กล่าวว่า การยอมรับในปัจจุบันมี 2 วิธี คือ 1.แบบเต็มใจ อาจจะดำเนินการแก้ไขให้ในรูปแบบต่างๆ 2.แบบไม่เต็มใจ ปลอบให้ผิดพลาดมาเรื่อยๆ แล้วให้กระแสสังคมกดดันก่อนจึงจะยอมรับผิด หรือมีการใช้กระบวนการยุติธรรมเข้ามากดดัน ซึ่งอย่างหลังจะมีมาก และแนวโน้มการใช้มาตรการทางกฎหมายเข้ามากดดันจะมากขึ้นเรื่อยๆ

(3) ความเห็นต่อการเลือกใช้รูปแบบในการรับผิดชอบหรือไม่รับผิดชอบของหนังสือพิมพ์

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ เห็นว่า การลงข่าวโต้แย้งกันทีละวันถัดไป ในพื้นที่เช็คชั้นเดียวกัน น่าจะยอมรับได้ เพราะมีข้อเท็จจริงว่า ไปลงพาดหัวใหญ่กล่าวหาผู้เสียหายแล้ว เวลาผู้เสียหายโต้แย้งกลับไปอยู่หน้าใน ซึ่งไม่สามารถแก้ไขได้ในเชิงอุดมคติ ส่วนการลงล้อมกรอบส่วนใหญ่จะเป็นไปตามคำสั่งศาลมากกว่าที่หนังสือพิมพ์จะใช้เอง ที่ไม่ดีคือการลงแก้ไขให้เล็กลงช่วงไปนาน หรือวิธีการคัดตอนไปลงชี้แจงในวันถัดไปต่างๆที่ได้ข้อมูลมาพร้อมกัน เพื่อหวังจะขายข่าว 2 วัน

ที่น่าสนใจคือ วิธีการลงจดหมายของผู้เสียหายแล้วตอบโต้กลับไปพร้อมกัน ของหนังสือพิมพ์ผู้จัดการ น่าติดตามว่า ลักษณะอย่างนี้เป็นประโยชน์หรือไม่ เป็นการให้พื้นที่หนังสือพิมพ์เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือไม่ เป็นการรักษาผลประโยชน์ของประชาชนหรือของหนังสือพิมพ์เอง

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช กล่าวว่า อยากให้ชั่งน้ำหนักก่อนตัดสินใจใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น การลงจดหมายของผู้โต้แย้งเพื่อยอมรับผิดก็เป็นรูปแบบหนึ่งที่น่ากระทำ แต่ความรุนแรงของปัญหาถึงขั้นต้องใช้วิธีแบบนี้หรือไม่ มีวิธีการมากมายที่จะบอกกับคนอ่านว่าหนังสือพิมพ์ได้เสนอข่าวผิดพลาด

(4) ความเห็นต่อข้อบังคับทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในกรณีเสนอข่าวผิดพลาด

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ กล่าวว่า ข้อบังคับทางจริยธรรมควรอยู่ในกระบวนการทำงาน แต่ขณะนี้เหมือนกับมีอยู่แล้วเก็บวางไว้ เวลาเกิดเหตุแล้วค่อยหยิบมาใช้ กลายเป็นกฎหมายวินิจัยไป คือเกิดเหตุแล้วมาดูว่าเข้าข่ายผิดกฎหมายข้อไหน ปัญหาคือทำอย่างไรให้ข้อจริยธรรมเหล่านั้นเข้ามาเป็นเนื้อเดียวกับกระบวนการทำงานและมาตรฐานทางวิชาชีพ ต้องหลอมรวมกันให้ได้

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช เห็นว่า ความเป็นวิชาชีพจะสูงส่งแค่ไหนขึ้นอยู่กับความเป็นมนุษย์ของวิชาชีพนั้น นักหนังสือพิมพ์ไม่ควรทำร้ายตัวเอง ไม่ทำร้ายสังคม แค่นี้ก็พอแล้ว ไม่ต้องดูกฎจริยธรรมอะไรด้วยซ้ำ

(5) ข้อเสนอแนะในการป้องกันความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ กล่าวว่า ถึงเวลาที่ควรปรับวิธีการทำงานของนักข่าว ควรมีกฎอำนวยการ(Supervise)งานข่าว มีทีมงานทำข่าวเป็นกลุ่มๆ ไม่ใช่ทำคนเดียว จะมีโอกาสช่วยเหลือคิดค้นประเด็นหรือตรวจสอบ แนะนำ คัดกรองข้อผิดพลาดกันตลอดเวลา จะทำให้ได้ข่าวที่ถูกต้องแม่นยำ และป้องกันความผิดพลาดได้มาก

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช กล่าวว่า ไม่มีอะไรจะป้องกันความผิดพลาดได้ นอกจากการสร้างคุณธรรมในจิตใจของนักหนังสือพิมพ์ว่า ตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ส่วนการพยายามสร้างมาตรฐานทางวิชาชีพแม้จะเป็นเรื่องดี แต่ไม่ได้ทำกันจริงๆ คนที่ใส่ใจคือคนที่ไม่ได้รับผิดชอบในเรื่องข่าวหรือบทความเลย แต่คนที่ทำผิดก็ไม่เคยสนใจเรื่องการพัฒนาวิชาชีพ เหมือนอยู่คนละโลก

(6) ความเห็นต่อการให้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อในหนังสือพิมพ์

รศ.ดร.อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ เห็นว่า ควรใช้ในกรณีที่อ่อนไหวที่สุด เป็นกรณียกเว้นให้จริงๆ ในกรณีต่างๆไปน่าจะลงชื่อ หรือแม้แต่ผู้เขียนข่าวเองก็อาจจะลงชื่อบายไลน์ ถ้าทำพร้อมกัน ให้ยอมรับเป็นมติ

เอกลักษณ์ของวงการหนังสือพิมพ์ ก็เป็นเรื่องดี รายชื่อกองบรรณาธิการก็น่าจะลงตีพิมพ์ เปิดเผยให้เป็นกิจจะลักษณะ เพราะหนังสือพิมพ์มีคะ ทำงานไม่ใช่ไอ้โม่งที่ไหนทำ ข่าวแต่ละข่าวก็ไม่ใช่ไอ้โม่งเขียน เรื่องนี้น่าจะเป็นมาตรฐานวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยป้องกันความผิดพลาดได้

รศ.พิศิษฐ์ ขวลาธวัช เห็นว่า การใช้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ ไปได้ แต่ควรตรวจสอบก่อน แต่ด้วยความใจร้อนของกองบรรณาธิการ ทำให้รีบเสนอข่าวออกไป ข่าวเหล่านี้ไม่ได้นำมาแต่ความเสียหายอย่างเดียว ยังทำให้ถูกฟ้องได้ง่ายด้วย

สรุปผล ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องและนักวิชาการในกรณีการรายงานข่าวผิดพลาด

1) การสัมภาษณ์เชิงลึกบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ 9 ฉบับ

1.1) สาเหตุในการเสนอข่าวสารพัดผลของหนังสือพิมพ์

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มีความเห็นว่า สาเหตุสำคัญเกิดจาก

1. ตัวนักข่าว ที่ได้ข่าวมาผิด หรือจับประเด็นผิด, สร้างข่าวขึ้นเอง, มีประสบการณ์น้อย, ประมาทเลินเล่อ, ไม่มีการตรวจสอบข่าวหรือตรวจสอบไม่รอบด้าน, มีอคติหรือผลประโยชน์กับแหล่งข่าว
2. แหล่งข่าว ที่ให้ข้อมูลไม่ชัดเจน หรือพูดความจริงไม่หมด หรือใช้ประโยชน์จากการปล่อยข่าวต่อหนังสือพิมพ์ รวมถึงที่เบี่ยงเบนข้อมูลหลักฐาน ไม่ถูกต้องในตัวเองอยู่แล้ว
3. เงื่อนไขเวลา ที่บีบรัดหรือกระชั้นชิดทำให้ไม่มีเวลาตรวจสอบความถูกต้อง
4. นโยบายองค์กร โดยถูกชี้แนะหรือบงการจากนายทุนเจ้าของหนังสือพิมพ์

1.2) ปัจจัยในการยอมรับหรือไม่ยอมรับเมื่อเสนอข่าวผิดพลาด

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นว่า เมื่อรู้ว่าผิดพลาด นักหนังสือพิมพ์มีสำนึกในตัวเองอยู่แล้วว่าจะต้องแก้ไขทันที แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรณีที่เกิดพลาดด้วยว่า เสียหายกับใคร อย่างไร และผู้เสียหายมีเงื่อนไขอย่างไร แต่ถ้าเห็นว่าไม่ผิดพลาด ก็จะไม่ยอมรับ

ส่วนเงื่อนไขทางกฎหมาย เป็นปัจจัยหนึ่งในการยอมรับหรือไม่ยอมรับด้วย

1.3) เงื่อนไขในการใช้รูปแบบการยอมรับหรือไม่ยอมรับ

ในกรณีการยอมรับผิด บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เห็นว่า ขึ้นอยู่กับการเจรจาตกลงกับผู้เสียหาย หรือผู้โต้แย้งว่า ควรจะใช้รูปแบบใด ที่จะบรรเทาความเสียหายได้ ไม่ได้กำหนดตายตัว แต่มีความเห็นเป็นส่วนใหญ่ว่า การใช้รูปแบบแก้ไขข่าวในวันต่อมา ให้เห็นเด่นชัด เป็นรูปแบบที่เหมาะสมที่สุด และจะไม่พยายามใช้รูปแบบการลงล้อมกรอบขอรภัยหรือประกาศชี้แจงข่าวบ่อยๆ เพราะอาจจะกระทบต่อความเชื่อถือของผู้อ่านได้

บรรณาธิการบางท่านเสนอแนวคิดว่า ในต่างประเทศมีการเปิดคอลัมน์แก้ไขข้อผิดพลาดของตัวเองทุกวันเป็นรูปแบบที่น่าสนใจ เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านได้รับทราบเนื้อหาที่ถูกต้องอย่างทันท่วงที แต่ในประเทศไทยยังไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับใดนำมาใช้

ส่วนกรณีไม่ยอมรับนั้น บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยินดีจะลงข่าวคำชี้แจงของผู้โต้แย้งให้ และถ้าหนังสือพิมพ์มีข้อมูลหลักฐานยืนยันในข้อมูลเดิมของหนังสือพิมพ์เองก็จะนำเสนอต่อไป แต่ถ้าไม่มีก็จะหยุดไปก่อน

สำหรับรูปแบบที่เกิดจากคำสั่งศาล เป็นเงื่อนไขที่หนังสือพิมพ์ต้องยอมรับและปฏิบัติตาม

1.4) วิธีการป้องกันความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์มีความเห็นดังนี้

1. ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลหลักฐานอย่างถี่ถ้วน แม่นยำ ก่อนเสนอข่าว โดยต้องคำนึงว่าข่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานและข้อเท็จจริงเท่านั้น
2. กรณีข่าวที่มีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ต้องเสนอสองด้านในคราวเดียวกัน โดยต้องตรวจสอบกับผู้ได้รับผลกระทบทันที
3. เสนอข่าวโต้แย้งทันทีที่มีผู้โต้แย้ง เพื่อบรรเทาความผิดในกรณีที่จะเกิดการฟ้องร้องขึ้นในภายหลัง
4. นักข่าวจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสายงานข่าวที่ตัวเองรับผิดชอบดีพอ
5. นักข่าวต้องทำข่าวด้วยตัวเอง
6. นักข่าวต้องลดอคติหรือการมีผลประโยชน์ในข่าวหรือกับแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง
7. นายทุนเจ้าของหนังสือพิมพ์จะต้องไม่เข้ามาก้าวล่วง ในรายละเอียดการทำงานข่าวของนักข่าว

1.5) ความเห็นต่อข้อบังคับทางจริยธรรมกรณีเกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าวสาร

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่เห็นว่า การยอมรับผิดทันทีเมื่อเกิดความผิดพลาด เป็นสิ่งที่นักข่าว นักหนังสือพิมพ์ยึดมั่นมาโดยตลอดอยู่แล้ว ไม่ใช่เกิดจากข้อบังคับดังกล่าว แต่การระบุไว้เป็นข้อบังคับทางจรรยาบรรณก็จะช่วยเป็นแนวทางในการปฏิบัติได้

อย่างไรก็ตามบรรณาธิการหนังสือพิมพ์เห็นว่า ข้อบังคับทางจริยธรรมไม่สามารถบังคับใครได้ หากคนๆนั้น ไม่ยอมปฏิบัติตาม ซึ่งที่ผ่านมากรณีความผิดเกิดขึ้น แต่สภากาหนังสือพิมพ์แห่งชาติก็ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับทางจริยธรรมได้

1.6) ปัญหาการใช้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์เห็นร่วมกันว่า ปัจจุบันหนังสือพิมพ์ใช้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อพุ่มเพื่อยจนเกินไป ควรจะลดลง โดยใช้ในกรณีจำเป็นจริงๆ ที่จะต้องปกป้องตัวผู้ให้ข่าวจากอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากการเปิดเผยข่าวกับหนังสือพิมพ์ แต่กระนั้นก็ตามเนื้อหาหรือข้อมูลที่ได้จากแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อจะต้องมีการตรวจสอบความถูกต้องอย่างเข้มงวดก่อนนำเสนอ และควรจะมีใจว่าหากเกิดความผิดพลาดขึ้นมาในภายหลัง แหล่งข่าวดังกล่าวนี้จะต้องร่วมแสดงความรับผิดชอบด้วย

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ยังเสนอด้วยว่า การใช้แหล่งข่าวประเภทนี้แม้จะไม่เปิดเผยชื่อแต่จะต้องบอกกับผู้อ่านว่า เป็นแหล่งข่าวจากที่ใด เพื่อประกอบการวินิจฉัยของผู้อ่านด้วย นอกจากนี้หนังสือพิมพ์ควรใช้แหล่งข่าวประเภทนี้เพื่อแจ้งข้อเท็จจริงเท่านั้น ไม่ควรให้แสดงความคิดเห็น

2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งจากกรณีศึกษา

2.1) ความเห็นต่อสาเหตุการเสนอข่าวสารผิดพลาดของหนังสือพิมพ์

ผู้ได้รับผลกระทบฯสะท้อนปัญหานี้ว่า สาเหตุการเสนอข่าวสารผิดพลาดของหนังสือพิมพ์มาจาก 4 องค์ประกอบสำคัญ คือ

2.1.1. ตัวนักข่าว

1. ไม่มีความรู้ความเข้าใจในข่าวที่ทำสมบุรณ์พอ ทำให้วินิจฉัยข่าวผิด หรือหยิบฉวยข้อมูลที่ไม่ตรงกับกับความเป็นจริงไปนำเสนอ

2. มีอคติ ใช้วิธีการทำข่าวโดยการคาดคะเน หรือผูกโยงเหตุการณ์เอาเอง รวมทั้งการสร้างข่าวขึ้นมาเอง

3. ไม่มีความรอบคอบ และไม่ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกต้องก่อนนำเสนอ

4. ไม่ได้ทำข่าวด้วยตัวเอง แต่อาศัยแหล่งข่าว ตัวแทนหรือการลอกข่าวจากเพื่อนนักข่าว

2.1.2. แหล่งข่าว ให้ข้อมูลมาผิดพลาด เพื่อหวังผลประโยชน์หรือไม่มีความรู้เรื่องนั้นๆคือพอ

2.1.3 นโยบายองค์กร หนังสือพิมพ์หวังขายข่าวเพื่อประโยชน์ทางธุรกิจ โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของข่าว มีการชี้นำนักข่าวหรือบุคลากรของหนังสือพิมพ์ให้เสนอข่าว หรือข้อเขียนตามที่เจ้าของหนังสือพิมพ์ต้องการ รวมทั้งการจัดวางสายงานไม่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักข่าว

2.1.4. วัฒนธรรมของสังคม เนื่องจากสังคมไทยสนใจแต่เรื่องตื่นเต้น เรื่องความขัดแย้ง หรือเรื่องที่เป็นด้านลบของคน โดยไม่สนใจความรู้ ข้อมูลหลักฐาน หรือความแม่นยำ เมื่อหนังสือพิมพ์สนองตอบสังคมในลักษณะนี้ จึงละเลยความถูกต้องแม่นยำไปด้วย

อนึ่ง ผู้ได้รับผลกระทบบางส่วนเห็นว่า ปัญหาเรื่องข้อจำกัดของเวลาในการทำงาน ไม่ควรยกมาเป็นข้ออ้าง เพราะถือว่าเป็นปัญหาของหนังสือพิมพ์ที่จะต้องจัดการแก้ไขให้ได้เอง

2.2) ความเห็นต่อความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์เมื่อเสนอข่าวผิดพลาด

ผู้ได้รับผลกระทบเห็นว่า หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ยังไม่มีความรับผิดชอบในเรื่องนี้ หรือมีความรับผิดชอบน้อย ถือว่ายังไม่เพียงพอ และการแก้ไขความผิดพลาดก็ล่าช้าไม่ทันกับเหตุการณ์ นอกจากนี้ยังมีหนังสือพิมพ์บางฉบับที่ไม่มีความกระตือรือร้นในการแก้ไขข้อผิดพลาดของตัวเอง

2.3) ความเห็นต่อการเลือกใช้รูปแบบในการยอมรับผิดหรือไม่รับผิดชอบของหนังสือพิมพ์

ผู้ได้รับผลกระทบเห็นว่า การเลือกใช้รูปแบบการยอมรับผิดหรือไม่รับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับหนังสือพิมพ์เอง โดยมีปัจจัยเรื่องวัฒนธรรม มาตรฐานทางจริยธรรม และการควบคุมตรวจสอบจากสังคมเป็นตัวกำหนด ซึ่งในกรณียอมรับผิดหนังสือพิมพ์ควรใช้รูปแบบที่มีประสิทธิภาพเพื่อกระจายให้คนอ่านได้รับรู้กว้างขวาง โดยทดแทนให้เหมาะสมกับความผิด เช่นลงข่าวผิดหน้า 1 ก็ควรลงข่าวยอมรับผิดในหน้า 1 เท่าจำนวนวันที่เสนอข่าวผิด แต่ในปัจจุบันยังลงรับผิดเพียงเล็กน้อย และอยู่ในตำแหน่งที่ไม่เหมาะสม ไม่ยุติธรรม ส่วนที่ไม่รับผิดชอบก็ยังคงเสนอข่าวที่ผิดพลาดอย่างต่อเนื่อง

2.4) ข้อเสนอแนะในการป้องกันความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์

ผู้ได้รับผลกระทบมีข้อเสนอ ดังนี้

1. หนังสือพิมพ์ควรคัดเลือก กลั่นกรองคนที่จะเข้ามาเป็นนักข่าว จากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง รวมทั้งจัดวางนักข่าวให้อยู่ในหน้าที่ หรือสายงานรับผิดชอบที่เหมาะสมกับงานด้วย

2.องค์กรหนังสือพิมพ์ควรจัดฝึกอบรม นักข่าว นักเขียน ให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และหล่อหลอมให้เป็นคนมีคุณธรรม จริยธรรม

3.นักข่าวต้องไม่ทำข่าวด้วยการคาดคะเน หรือโยงสรุปเหตุการณ์เอง โดยไม่มีข้อมูลหลักฐานรองรับ

4.หนังสือพิมพ์ควรตรวจสอบความถูกต้องของข่าวก่อนนำเสนอ

5.นักหนังสือพิมพ์ควรมีใบประกอบวิชาชีพตามกฎหมาย โดยให้สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ มีสถานะเป็นพระราชบัญญัติ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลมาตรฐาน วิชาชีพและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพหนังสือพิมพ์

6.แหล่งข่าว หรือผู้อ่านข่าว ควรเข้ามาเป็นผู้เฝ้าระวัง และร่วมตรวจสอบการทำงานของหนังสือพิมพ์อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.5) ความเห็นต่อกฎหมายข้อบังคับทางจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ในกรณีเสนอข่าวผิดพลาด

ผู้ได้รับผลกระทบฯ เห็นว่า ข้อบังคับทางจริยธรรม ยังไม่มีผลในทางปฏิบัติที่เป็นจริง หนังสือพิมพ์บางฉบับยอมรับและทำตาม แต่บางฉบับละเลย เนื่องจากหนังสือพิมพ์ยังไม่มีระบบการควบคุมดูแล เรื่องนี้อย่างจริงจัง

2.6) ความเห็นต่อการใช้แหล่งข่าวที่ไม่เปิดเผยชื่อของหนังสือพิมพ์

ผู้ได้รับผลกระทบฯเห็นว่า ไม่เชื่อหรือไม่แน่ใจว่า แหล่งข่าวประเภทนี้จะมีตัวตนอยู่จริงตามที่หนังสือพิมพ์อ้างอิง บางครั้งนักข่าวอาจจะเขียนขึ้นมาเอง ดังนั้นหนังสือพิมพ์ควรจะเลิกหรือหลีกเลี่ยงการใช้แหล่งข่าวประเภทนี้ ควรเปิดเผยชื่อผู้ให้ข่าว เพื่อให้ผู้อ่านจะสามารถตรวจสอบได้ หรือถ้าหนังสือพิมพ์มีความจำเป็นไม่สามารถเปิดเผยชื่อได้ก็ควรจะบอกแหล่งที่มา

ผู้ได้รับผลกระทบฯบางคนระบุว่า ข่าวที่อ้างแหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อ ไม่น่าเชื่อถือ และไม่ยอมอ่านต่อไป

3) การสัมภาษณ์เชิงลึกนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน

3.1) ความเห็นต่อสาเหตุที่เกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าว

นักวิชาการมีความเห็นว่า การเสนอข่าวผิดพลาดของหนังสือพิมพ์เกิดจาก

1. กระบวนการทำงานในองค์กรที่ไม่มีความเข้มงวด
2. มาตรฐานวิชาชีพของหนังสือพิมพ์ยังต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน โดยเฉพาะการละเลยการตรวจสอบความถูกต้องก่อนนำเสนอข่าว
3. หนังสือพิมพ์มุ่งแข่งขันเพื่อทำกำไร โดยละเลยการพัฒนาบุคลากร และการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน
4. ปัญหาวิธีการรายงานข่าวที่มีการตั้งสมมุติฐานล่วงหน้า โดยขาดความสมดุลและเป็นธรรม

5. หนังสือพิมพ์ขาดความเชี่ยวชาญในการทำงานข่าว

ทั้งนี้ นักวิชาการไม่เห็นด้วยที่จะระบุว่า แหล่งข่าวเป็นสาเหตุของความผิดพลาด เพราะจุดใหญ่อยู่ที่ตัวนักข่าวหรือหนังสือพิมพ์เอง ที่ไม่ตรวจสอบ

3.2) ความเห็นต่อความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ในกรณีความผิดที่เกิดขึ้น

นักวิชาการเห็นว่า ความรับผิดชอบของหนังสือพิมพ์ในปัจจุบันยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีทั้งรับผิดชอบแบบเต็มใจ และไม่เต็มใจ โดยในประการหลังบางครั้งก็องรอกให้กระแสดังคมเข้ามากดดันก่อน ซึ่งแนวโน้มจะทำให้มีการใช้มาตรการทางกฎหมายเข้ามาต่อสู้เพื่อให้หนังสือพิมพ์แสดงความรับผิดชอบต่อความผิดพลาดมากขึ้น

3.3) ความเห็นต่อการเลือกใช้รูปแบบในการรับผิดชอบหรือไม่รับผิดชอบของหนังสือพิมพ์

นักวิชาการเห็นว่า หนังสือพิมพ์ควรลงข่าวโต้แย้งทันทีในวันถัดไป ในพื้นที่เดียวกันกับที่เสนอข่าวผิดพลาดไป ส่วนรูปแบบการล้อมกรอบมักเป็นไปตามคำสั่งศาลมากกว่าที่หนังสือพิมพ์จะหยิบมาใช้เอง อย่างไรก็ตามการเลือกใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หนังสือพิมพ์ควรชี้แจงน้ำหนักให้เหมาะสม

3.4) ความเห็นต่อเกณฑ์ข้อบังคับทางจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ในกรณีเสนอข่าวผิดพลาด

นักวิชาการเห็นว่า ข้อบังคับจริยธรรมเป็นสิ่งจำเป็น แต่ควรหลอมให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการทำงานและมาตรฐานวิชาชีพ

3.5) ข้อเสนอแนะในการป้องกันความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์

นักวิชาการเสนอว่า จะต้องปรับวิธีการทำงานของนักข่าว ให้ใช้รูปแบบกลุ่มอำนวยการ (Supervise) งานข่าว โดยทำงานในระบบกลุ่ม ไม่ใช่ทำงานคนเดียว เพื่อจะได้เกิดการช่วยเหลือ คัดค้าน ประเด็นข่าว ตรวจสอบข้อมูลหลักฐาน การชี้แนะซึ่งกันและกัน

3.6) ความเห็นต่อการให้แหล่งข่าวไม่เปิดเผยชื่อในหนังสือพิมพ์

นักวิชาการเห็นว่า ควรตรวจสอบเนื้อหาข่าวจากแหล่งข่าวประเภทนี้ให้รอบคอบ และควรใช้ในกรณีจำเป็นจริงๆ เพื่อปกป้องผู้ให้ข่าว และเสนอว่า ถึงเวลาที่หนังสือพิมพ์เองควรระบุชื่อคนเขียนข่าว รวมทั้งรายชื่อบุคคลในกองบรรณาธิการก็ควรเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วย